

EU, zaštita od pošasti globalizacije

Vlada RH donijela je "Načela razvitka Republike Hrvatske" kao dio projekta Strategije razvitka RH "Hrvatska u 21. stoljeću". Tu se, uz ostalo, spominje globalizacija koja određuje međunarodne odnose na početku ovog stoljeća. Ističe se da taj proces ne donosi svima jednake koristi, a da nacionalni razvojni prioriteti određuju tempo i načine uključivanja Hrvatske u te procese kako bi se iskoristile prednosti globalizacije.

Globalizacija, kao nova ideologija, počiva na vjerovanju u novu ekonomiju s otvorenim tržištem bez ograda i zapreka. Zahtijeva deregulaciju; napuštanje zakonskih državnih pravila. Otvara vrata privatizaciji, dovodi do snižavanja plaća, nezaposlenosti, smanjivanju javne potrošnje. Zaštitu od pošasti globalizacije, kao svjetskog procesa, pružaju europske integracije jer utvrđuju pravila i posreduju i time uspostavljaju ravnotežu između globalizacijskih pozitivnih i negativnih učinaka.

Izraz globalizacije na području sudstva je razvoj međunarodnih kaznenih sudova. To je pozitivno za zaštitu ljudskih prava, uz uvjet da djelovanje tih institucija nije politizirano. Polovicom XX. stoljeća stvoren je Europski sud za prava čovjeka kao nadnacionalni sud. Sredinom 90-ih godina je osnovan sud u Haagu, a 1999. godine u Rimu je pokrenuto osnivanje Međunarodnog kaznenog suda nadležnog za procesuiranje ratnih zločina kad ih ne progone nadležne države. Međutim, djelovanje tog suda je upitno jer mu se odlučno protive Rusija i Kina, a malo je izgleda da će ugovor o tom sudu ratificirati SAD.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave	5
- Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu - Prijedlog izmjena i dopuna plana prihoda i izdataka izvanproračunskih fondova za 2001. godinu - Prijedlog izmjena i dopuna plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu (konsolidirani) - Prijedlog izmjena i dopuna plana prihoda i izdataka Državnog proračuna i izvanproračunskih fondova za 2001. godinu (nekonsolidirani)	25
- Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu	35
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu	36
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu	40
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova	46
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi	47
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	49
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu	51
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Mađarske	56
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Slovenije	57
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Češke Republike o predaji i prihvatu osoba na državnim granicama	57
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Češke Republike o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, nezakonite trgovine narkotičkim drogama i psihotropnim tvarima, terorizma i drugih vrsta opasnih kriminalnih djelatnosti	58
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o Gradu Zagrebu	58
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu državne uprave	63
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika	66
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika	67
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora	69

PRIKAZ RADA:

- 13. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 19.,20.,21.,27.,28., 29. LIPNJA TE 4.,5.,6.,11.,12; 13. I 15. SRPNJA 2001.

Utvrđivanje dnevnog reda

Traženje rasprave o odnosima s Haaškim sudom i o referendumu

Na početku rada u nastavku 13. sjednice 10. srpnja s nekoliko je tema dopunjen dnevni red (nabrojene u okviru).

Nakon toga riječ je zatražio dr. Ivo Sanader (HDZ) i u ime Kluba zastupnika HDZ-a predložio dodatnu dopunu dnevnog reda ove sjednice Hrvatskog sabora s tri točke: **odnosi RH s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu; Prijedlog izmjena i dopuna Ustavnog zakona o suradnji s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu i Prijedlog odluke o raspisivanju referenduma na temelju 400.000 potpisa hrvatskih građana** po kojem bi se tretman branitelja Domovinskog rata izjednačio s onim pobedničkih vojski u svijetu - i odmah raspravu o njima.

Hrvatska i međunarodna javnost prate s velikom pozornošću sve što se u Hrvatskoj zbiva u vezi sa zapečaćenim tajnim optužnicama protiv, može se pretpostaviti, dvojice hrvatskih generala Gotovine i Ademija, rekao je. U ovom trenutku od ovoga nema bitnijeg i važnijeg pitanja za Hrvatsku, za našu budućnost, rekao je dr. Sanader obrazlažući ovaj zahtjev.

Činjenica je da su u Zagrebu mjesec dana dvije zapečaćene tajne optužnice i da je predsjednik hrvatske Vlade uložio prigovor na te optužnice i da ga haaška tužiteljica odbija a ne zna se kako on glasi, a da u hrvatskoj javnosti nitko osim predsjednika koalicijskih stranaka (tako je rečeno) ne zna o čemu se radi u optužnicama, rekao je. Također je podsjetio da je hrvatska Vlada imala izvanrednu sjednicu (7. srpnja) - na koju je bio pozvan i on kao predsjednik HDZ-a - i da je nakon višesatne rasprave, prekida i konzultacija, donijela odluku da postupi prema zahtjevima

Dopune dnevnog reda

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske banke za obnovu i razvoj za financiranje kreditnog programa malog srednjeg poduzetništva (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o Izvještajnoj novinskoj agenciji HINA (predlagatelj Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav);

- Prijedlog kandidata za izbor članova Državnog sudbenog vijeća (predlagatelj: Odbor za pravosuđe);

- Izvješće Odbora za zakonodavstvo o poticaju za davanje vjerodostojnog tumačenja odredbe članka 17. stavka 1. podstavka 2., 8. i 12. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji, "Narodne novine", broj 17 od 2001. godine.

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave (predlagatelj: Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav);

- Prijedlog zakona o Hrvatskom Crvenom križu (predlagatelj: Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog Ugovora o kreditu između Republike Hrvatske i Hrvatske banke za obnovu i razvoj i Razvojne banke Vijeća Europe za financiranje kreditnog programa malog i srednjeg poduzetništva (predlagatelj: Vlada RH)

- Konačni prijedlog zakona o carinskoj službi

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o Poreznoj upravi

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posebnom porezu na alkohol;

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba i imovine;

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o zadrugama (predlagatelj: Odbor za zakonodavstvo);

- Prijedlog zaključaka o odnosima Republike Hrvatske i Međunarodnog kaznenog suda u Haagu (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a);

- Prijedlog odluke o raspisivanju državnog referenduma (predlagatelj: Klub zastupnika HDZ-a);

- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva

iz Haaga. A na takav način ne može biti instrumentaliziran ni Hrvatski sabor, ni hrvatska javnost niti međunarodna javnost. Zbog toga, kaže, predlaže kao predsjednik HDZ-a da se o tome održi rasprava u Saboru pa ako treba i na zatvorenoj sjednici da bi se hrvatska javnost putem svojih zastupnika u Hrvatskom saboru upoznala sa sadržajem optužnica i s prigovorom predsjednika Vlade na te optužnice.

Činjenica da je predsjednik Vlade uputio prigovor Haaškom tribunalu upozorava sve u Hrvatskoj da je riječ o neprihvatljivim elementima u optužnici. Ti neprihvatljivi elementi mogli bi sadržavati nešto što nam je već poznato iz prakse Haaškog tribunala - revizionistički pokušaji prikazivanja povijesnih događaja 90-tih godina u Hrvatskoj i u BiH i ocrnjivanje Hrvatske kao agresora u BiH. Kod nekih u Haagu postoji tendencija da i Domovinski rat proglaše agresijom na tzv. RS krajinu te etničkim čišćenjem Srba.

Upozorio je da Rezolucija 827. Vijeća sigurnosti po kojoj je ustanovljen Haaški sud govori isključivo o osobnoj a ne kolektivnoj odgovornosti a ako se optužuje Hrvatsku ili njezine institucije u koje spadaju i vojska i policija onda je riječ o kolektivnoj optužbi države a nipošto pojedinca i osobe. Ukoliko bi u haaškim optužnicama bilo riječi o tome a ne o individualnoj odgovornosti to bi bilo suprotno Rezoluciji Vijeća sigurnosti, Statutu Međunarodnog kaznenog suda u Haagu i suprotno hrvatskom Ustavu, Deklaraciji o Domovinskom ratu i Ustavnom zakonu o suradnji s Haaškim sudom. Zbog svega toga HDZ predlaže da se o ovom raspravi u Saboru bez odgađanja i zajednički

donese odluka, rekao je zastupnik. Dodao je da je pri tome nebitna rasprava o povjerenju Vladi i da nije riječ o tome tko upravlja Hrvatskom, nego da je u pitanju budućnost Hrvatske.

Predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** zatražio je od zastupnika Sanadera da završi s izlaganjem jer da se radi samo o prijedlogu dopune dnevnog reda, a ne o raspravi. Dodao je da zastupnika nije prekidao u tako dugom, neobičajenom obrazlaganju zahtjeva za proširenje dnevnog reda, uvažavajući važnost teme.

Dobio je, kaže, pisani zahtjev HDZ-a o tome, i od DC-a, da se hitno uvrsti u dnevni red rasprava o suradnji sa Sudom u Haagu no da pri tome, bez obzira na hitnost i važnost teme, treba uzeti u obzir poslovničke odredbe prema kojima se mora priložiti materijal za raspravu određene točke te da predsjednik predlaže dopunu dnevnog reda kada to tijekom sjednice traži u pisanom obliku jedna trećina ukupnog broja zastupnika (51). Treba postupiti po tim odredbama ili otvoriti konzultacije između stranaka, no nije moguće prihvatiti prijedlog da rasprava bude istog dana, objasnio je. Dodao je da je 7. srpnja od predsjednika Vlade primio zahtjev za glasovanje o povjerenju Vladi koji sadrži ovu istu materiju i ta se rasprava, bez obzira na ove zahtjeve, može voditi 15. srpnja, s obzirom na potreban ustavni rok. Nema nikakvog razloga da izbjegnemo bilo koji prijedlog ako je u skladu s Poslovníkom, kazao je.

U vezi s izlaganjem zastupnika Sanadera objasnio je da su optužnice o kojima je on govorio zapečaćene i imaju tajni karakter te upozorio da se o imenima ne govori i da se o sadržaju optužnice ne može voditi javna rasprava jer bi kršenje tog pravila značilo određene sankcije za Republiku Hrvatsku.

Dr. Ivo Sanader je potvrdio da je predsjednik Hrvatskog sabora u pravu što se tiče potrebnog vremena za stavljanje na raspravu određene

teme, no naglasio je da su to hitne teme i da ne mogu čekati. No što se tiče zapečaćenih tajnih optužnica nije potpuno u pravu jer su ih, po svemu sudeći, vidjeli i predsjednici koalicijskih stranaka koji nisu u izvršnoj vlasti, rekao je dr. Sanader naglasivši da HDZ zbog toga traži da se s tim upoznaju i saborski zastupnici, Hrvatski sabor, kao najviše predstavničko tijelo u Hrvatskoj.

Zlatko Tomčić odgovorio je zastupniku dr. Sanaderu da bez obzira na njegovo uvjerenje predsjednici stranaka nisu čitali tajne optužnice i nisu ih imali na uvidu kao ni pismo predsjednika Vlade Račana koje im je samo pročitano.

Na to je reagirao **Vladimir Šeks (HDZ)** i rekao da je zastupnik Dražen Budiša javno iznio na HTV-u da se u tim zapečaćenim optužnicama radi o neprihvatljivom dijelu u kojem se Hrvatska optužuje za agresivne, napadačke akcije na RS krajinu s ciljem etničkog čišćenja 150.000 Srba i da je dakle ta tajna izašla u javnost. Ujedno je i objasnio predsjedniku Hrvatskog sabora da, prema Poslovníku, ima ovlasti uvrstiti predložene točke u dnevni red. **Zlatko Tomčić** složio se s interpretacijom Poslovníka predgovornika ali i naglasio da je spomenute zahtjeve dobio dvije minute prije ulaska u sabornicu i da se mora upoznati s njihovim sadržajem.

Dr. Mate Granić (DC) naglasio je da DC čvrsto ostaje pri tome da je potrebno ovu točku staviti na dnevni red i početi s međustranačkim konzultacijama. Neosporno je da u optužnicama ima kvalifikacija s kojima se Hrvatska ne može nikako složiti (prema izjavama premijera i D. Budiše), rekao je pitajući je li u ovom trenutku važnije kršenje pravila Suda čitajući optužnice (a ako se široko tumači onda to i nije naročito kršenje pravila Suda) ili nacionalna stabilnost Hrvatske i sprječavanje daljnjih podjela.

Ivan Šuker (HDZ) pitao je zašto se u dnevni red ne bi uvrstio Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o

porezu na dohodak, a predsjednik **Zlatko Tomčić** odgovorio da je dnevni red opsežan i da se do 15. srpnja vjerojatno neće uspjeti završiti ni ono što se mora, a da za ovaj zakonski prijedlog prema Poslovníku još ima vremena.

Nakon stanke koju je zatražio Klub zastupnika HDZ-a, predsjednik Hrvatskog sabora Zlatko Tomčić izvijestio je da je koordinacija pet stranaka predložila Klubu zastupnika HDZ-a da se prijedlog zaključaka o odnosima RH s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu i Prijedlog odluke o raspisivanju državnog referenduma, s obzirom na moguću sadržaj tematike, obradi na zatvorenoj sjednici Hrvatskog sabora, a Prijedlog izmjena i dopuna Ustavnog zakona o suradnji RH s Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu na izvanrednoj sjednici.

Dr. Ivo Sanader u ime Kluba zastupnika HDZ-a prihvatio je ovaj prijedlog uz (uvjet) napomenu da očekuju da na zatvorenu sjednicu dođe premijer i izvijesti (koliko može) o bitnim stvarima u vezi s optužnicama i o svom prigovoru. **Zlatko Tomčić** smatrao je da je time postignut međustranački dogovor, no ogradio se u vezi s očekivanjem da sjednici prisustvuje premijer Račan jer o tome ne može unaprijed govoriti.

Dr. Ivo Sanader je rekao da je Klub zastupnika HDZ-a pristao na zatvorenu sjednicu Hrvatskog sabora kako bi se dobile relevantne informacije i moglo zaključiti o čemu je riječ. Taj prijedlog prihvaća i DC, kazao je **dr. Mate Granić**. Dodao je da je to razuman kompromis, s tim da je važno da premijer Račan kaže ono što može i koje su to neprihvatljive kvalifikacije i što Vlada namjerava poduzeti da im se suprotstavi. **Zlatko Tomčić** je dodao da se nikoga ne može unaprijed obvezati što će govoriti u sabornici, pa tako ni predsjednika Vlade RH. Dakako da će on reći ono za što smatra da može reći.

Nakon toga Hrvatski sabor nastavio je s predviđenim radom.

D.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I UPRAVE

Više samostalnosti lokalnoj samoupravi

Na sjednici krajem lipnja Hrvatski sabor je, uz određene amandmanske korekcije, donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave. Novim načinom financiranja osiguravaju se odgovarajuća sredstva za pokrivenje javnih izdataka u oblasti osnovnog i srednjeg školstva, socijalne skrbi i zdravstva koji se prema posebnim zakonima prenose u nadležnost jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Razlika nedostajućih sredstava za tu namjenu, kako je predviđeno, pokrila bi se raspodjelom sredstava (putem Fonda za poravnanje) s pozicije "Potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije" u Državnom proračunu.

Sudionici u raspravi podržali su osnovnu intenciju ovog zakona - decentralizaciju pojedinih funkcija s državne na lokalnu razinu, ali upozoravaju da bez financijske samostalnosti nema prave decentralizacije. Zamjerili su, također, da nema razloga za žurno donošenje ovog zakona, to više što se lokalne vlasti tek konstituiraju, te da je prekratak rok za rebalansiranje lokalnih proračuna, bez čega se zakon ne može primijeniti. Naime, osnovna je primjedba zastupnika, napose oporbenih, da se predviđenim transferom sredstava iz Državnog proračuna lokalnim jedinicama ne osiguravaju dostatna sredstva za novonastale obveze, pa se razlika mora osigurati rebalansima njihovih proračuna, što je teško izvedivo na polovici proračunske godine. Zbog toga se većina sudionika u raspravi založila za odgodu primjene zakona na 1. siječnja 2002. godine, ali predlagatelj nije uvažio taj prijedlog.

U raspravi su se čula i mišljenja da se ovim zakonom odgovornost za deficit Državnog proračuna želi prebaciti na lokalnu samoupravu te da će decentralizirane funkcije biti skuplje nego dok su se financirale iz

državne blagajne a pitanje je hoće li se obavljati uspješnije. Zastupnici su se posebno usprotivili uvođenju novih lokalnih poreza - na neobrađeno poljoprivredno zemljište, na nekoristene poduzetničke nekretnine i na neizgrađeno građevno zemljište, te uvođenju prireza porezu na dohodak. Umjesto dodatnog povećanja poreznog opterećenja građana trebalo bi - kažu - osigurati preraspodjelu prihoda od poreza na dohodak i dr. u korist lokalne i regionalne samouprave tako da se povećaju njihovi izvorni prihodi.

Predstavnik predlagatelja ustvrdio je da nema govora o nekakvom poreznom udaru, da je decentralizacija zamišljena etapno, te da su novi porezi opcijski. To znači da se ovim zakonom lokalnim i područnim jedinicama prvi put omogućava da mogu samostalno odlučivati i o tome hoće li uvesti neki porezni oblik i u kojoj visini.

O PRIJEDLOGU

Tri nova poreza

Umjesto prikaza Prijedloga evo što je o njemu u sabornici rekao zamjenik ministra financija, **Damir Kuštrak**, uvodno najprije naglasivši da je Vlada procijenila da su se stekli uvjeti za realizaciju decentralizacije, koja je obećana još u predizbornoj kampanji. Pojasnio je zatim da su sredstva koja se dodatno dodjeljuju lokalnoj samoupravi namjenska - za osnovno i srednje školstvo, za socijalnu skrb, investicijsko održavanje itd. Ovakvim pristupom osigurava se milijardu i 600 milijuna kuna - početna pozicija za 53 jedinice lokalne samouprave (20 županija i 33 grada, ili 10 posto svih jedinica lokalne samouprave na koje se prenose određene funkcije.

Dodatnim udjelom one će dobiti otprilike trećinu sredstava, dok se dvije trećine osiguravaju iz pozicije za potpore. Središnja država odriče se 21

posto poreza na dohodak i time se formira masa sredstava koja služi za to da bi jedinice lokalne samouprave s različitim fiskalnim kapacitetom mogle financirati funkcije koje bi se spustile na lokalnu razinu.

Vlada je procijenila da su se stekli uvjeti za realizaciju decentralizacije, obećane još u predizbornoj kampanji.

U nastavku izlaganja, ministar se ukratko osvrnuo na sve predložene promjene.

Povećava se osnovica za porez na nasljedstva i darove sa 8 na 50 tisuća kuna, predlaže se, nadalje, oporezivanje automobila odnosno motocikla starijih od deset godina, a i promjena u metodologiji oporezivanja plovila (prema dužini plovila i snazi motora), kojih su tri kategorije - s kabinom, bez kabine i s kabinom i plovilom na jedra. Najbrojnije brodice, u kategoriji 5 do 7 metara Prijedlogom su oslobođene poreza, kao i plovila koja služe za obavljanje profesionalne djelatnosti.

Prema Prijedlogu, županija može svojom odlukom propisati da se porez na cestovna motorna vozila plaća pri registraciji vozila.

Ovim zakonskim izmjenama predloženo je da se ukine porez na priređivanje zabavnih i sportskih igara i umjesto toga uvede porez na automate za zabavne igre, koji bi trebao donijeti još više novca.

Općine ili gradovi mogu (a ne moraju) uvesti osam vrsta poreza - prirez porezu na dohodak te poreze: na potrošnju, na kuće za odmor, na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, na neiskorištene poduzetničke nekretnine, na neizgrađeno građevno zemljište, na tvrtku ili naziv, na korištenje javnih površina. Zakonom su propisani maksimalni postoci do kojih se mogu raspisati porezi.

Zamjenik ministra financija naglasio je da se ne može govoriti o velikom poreznom opterećenju predloženim prirezom poreza na dohodak (sada ga ima 12 gradova i plaća ga barem 50 posto građana).

Prijedlogom su drugačije formulirane stope prireza (predložena formulacija je jasnija); predloženo je dodatno opterećenje potrošnje pića od 3 posto; porez na kuće za odmor postojao je i dosad, ali je bio izražen u markama (sada je 5 do 15 kuna).

Predlažu se tri nova poreza - na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, na neiskorištene poduzetničke nekretnine i porez na neizgrađeno građevinsko zemljište. Ministarstvo financija nije, napomenuo je zamjenik ministra, reklo koliki je potencijalni fiskalni kapacitet takvog poreza, ali njihova funkcija i nije prikupljanje prihoda. Prvenstvena im je funkcija - mogućnost da se općinama ili gradovima omogući prodaja, najam ili stavljanje u funkciju ovih nekretnina.

Kad je riječ o porezu na tvrtku ili naziv, precizira se da se odnosi na poslovne jedinice koje ima poduzetnik te da je to prihod gradova ili općina gdje se poslovne jedinice nalaze. To ne bi trebalo predstavljati dodatno opterećenje jer se u praksi najvećim dijelom tako i primjenjivao.

Porez na korištenje javnih površina postoji i sada

Predloženo je, međutim, ukidanje poreza na reklame. Postojala je, naime, dilema u vezi s predmetom oporezivanja - je li to vlasnik panoa ili tvrtka koja se nalazi na reklamnom plakatu.

Predlažu se tri nova poreza - na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, na neiskorištene poduzetničke nekretnine i na neizgrađeno građevinsko zemljište.

Napomenuvši kako su u prihodovnom smislu najznačajniji dio zakona zajednički porezi, Damir Kuštrak izvijestio je zastupnike da su najveće izmjene predložene u udjelima u porezu na dohodak. Predlaže se da kod općina udjel ostaje 32 posto, kao i dosad, dok bi udio županija bio 8 posto. Glavna je promjena - odricanje

središnje države 21 posto poreza na dohodak - za potrebe pozicije za potpore te dodatni postoci za pojedine funkcije (2,9 posto za osnovnu školu; 2 posto za srednje školstvo, 2,5 za zdravstvo itd).

Objašnjavajući formule iz Prijedloga, zamjenik ministra rekao je da su one proglašavane nerazumljivim i čudnim, ali da je riječ o jednostavnim formulama kojima se matematički precizno osigurava način povlačenja sredstava odnosno da svaka jedinica lokalne samouprave za svaku funkciju koja se na nju prenosi dobije potrebna sredstva. U obračun je uzeta 1999., a ne 2000. godina jer je to povoljnija varijanta za lokalnu samoupravu.

Iz uvodnog izlaganja još izdvajamo da su jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave koje preuzimaju financiranje decentralizirane funkcije prema posebnom zakonu dužne uskladiti svoj proračun za 2001. u skladu sa člankom 5. Zakona o Proračunu najkasnije do 30. rujna 2001. godine. Potpore izravnjanja (prema formulama) doznačivale bi se iz Državnog proračuna nakon donošenja proračuna jedinice lokalne samouprave. Do donošenja toga proračuna mogla bi se obavljati raspodjela (5 posto) utvrđenih sredstava iznad postotka utvrđenog člankom 25. Zakona o Proračunu za izvršenje decentraliziranih funkcija prema posebnom zakonu.

RADNA TIJELA

Porez - kazna za nemogućnost izgradnje objekta

Odbor za zakonodavstvo te Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav zajednički su podnijeli dvadeset jedan amandman. Većim dijelom su sadržajne, a dijelom nomotehničke naravi. Upozorili su ponajprije da uređivanje međusobnih odnosa bivših bračnih drugova ne spada u nasljedstvo i darovanje, jer se radi o podjeli imovine bračnih drugova te da je davanje drugih podataka radi utvrđivanja poreza propisano Općim poreznim zakonom. Amandmanom na članak 27. izostavljeno je određenje da je i odmaralište kuća za odmor s obrazloženjem da se ugostiteljskom djelatnošću u objektu koji je kategoriziran kao odmaralište ne može baviti fizička osoba ako nema

registriran obrt ili tu djelatnost obavlja pravna osoba. Dakle, po drugoj osnovi plaća se porez na dohodak odnosno dobit. Odbori su, nadalje, predložili da se kućama za odmor koje se ne mogu koristiti smatraju i kuće koje se ne mogu koristiti zbog starosti i trošnosti, ocijenili da je nadležno porezno tijelo dužno (a ne porezni obveznici) prikupiti druge podatke o kućama za odmor za koje treba platiti porez.

Amandmanom na članak 31. predloženo je brisanje posjednika kao obveznika poreza (vlasnik zemljišta može tražiti povrat plaćenog poreza od posjednika).

Postupak decentralizacije ne trpi odgodu i nema alternativu, jer je jedan od uzroka teške gospodarske situacije - visok stupanj centralizacije, ali je upitna opravdanost uvođenja poreza na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, a i poreza na neiskorištene poduzetničke nekretnine.

Umjesto instituta "stavljanja na raspolaganje zemljišta općini i gradu" koji ne postoji u pravnom sustavu Republike Hrvatske koristiti institut "privremenog povjeravanja na upravljanje" (iz Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima) - daljnji je prijedlog ovih radnih tijela, koja su uz to ocijenila neopravdanim da se porez na tvrtku plaća za svaku poslovnu jedinicu (sjedište kojih je često na području iste općine ili grada, a nerijetko su neposredno jedna pored druge).

Amandmanom na članak 36. odbori su predložili brisanje formule za izračun potpore izravnjanja, jer izričajem nisu prihvatljive u normativnom sadržaju zakona. Uz to su upozorili da je kao sadržaj zakona neprihvatljivo razgraničenje formula po razdobljima te njihova brojnost (to opterećuje tekst zakona i čini ga nerazvidnim), da se ovim zakonom ne može propisati obvezatni sadržaj podzakonskih akata (pogotovo zato što takav normativni akt sadržava procjenu posljedica). Obveza dostavljanja prijedloga podzakonskog akta Ministarstvu financija treba biti

utvrđena posebnim zakonima kojima se uređuje pojedina djelatnost.

Odbori su, nadalje, predložili novi članak 45a, kojim se predviđa obveza Vlade da donese uredbu kojom će utvrditi mjerila za izračun potpore izravnanja u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu te utvrđuje rok (90 dana) ministru financija za donošenje propisa i odluke o izboru fizičke ili pravne osobe kojoj će se povjeriti tiskanje markica za označavanje automata za zabavne igre. Otud i zahtjev za brisanje članka 47. kojim je predviđena odgoda primjene spomenutih odredbi na neodređen rok.

Sukladno amandmanima kojima se uređuju pitanja propisivanja oblika i sadržaja markice i donošenje odluke kojom se povjerava prvo tiskanje markice i uređuje postupak izdavanja markice prosuđuje se da nije moguće te radnje obaviti u kraćem roku te se predlaže odgoda primjene tih odredbi do 1. siječnja 2002. godine.

Odbori su još predložili da se preispitaju odredbe dodanog članka 38lj., koji se odnosi na neizgrađeno zemljište, iz kojeg proizlazi kako je plaćanje tog poreza "kazna" za nemogućnost izgradnje objekata. Predlagatelju je predloženo da vlastitim amandmanom do okončanja rasprave otkloni nesuglasje odredaba stavaka 3. i 7. izmijenjenog članka 45. sadržanog u članku 35. Konačnog prijedloga, jer je člankom 2. Zakona o porezu na promet nekretnina propisano da je porez na promet nekretnina zajedničko prihod Državnog proračuna, proračuna županije i općine ili grada (u spomenutim odredbama utvrđeno je da udio u prihodu od ovog poreza ne pripada županiji).

Fondu za izravnaje previše sredstava

Odbor za financije i Državni proračun upozorio je da postoji velika vjerojatnost da sve općine i gradovi iskoriste zakonsku mogućnost uvođenja poreza na tvrtku ili naziv te da će to dodatno opteretiti vlasnike tvrtki.

Iako je Konačni prijedlog zakona bolje pripremljen i uvažene su neke primjedbe iz prvog čitanja predloženim se zakonom, po ocjeni Odbora, i dalje razgrađuje sustav državnih financija. Sredstva planirana za Fond izravnaja prevelika su i prepuštena Vladi RH da ih raspoređuje svojom

odlukom. Na takav način distribuirat će se velika financijska sredstva bez kontrole i uvida javnosti.

Odgoditi primjenu zakona do 1. siječnja 2001. godine kako bi se još jednom razmotrila sva rješenja i poboljšao tekst. Mnogi gradovi i općine neće moći barem dva mjeseca financirati sve što je predviđeno.

Postupak decentralizacije ne trpi odgodu i nema alternativu jer je jedan od uzroka teške gospodarske situacije visok stupanj centralizacije, ali je upitna opravdanost uvođenja poreza na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, a i poreza na neiskorištene poduzetničke nekretnine. Riječ je o krivom pristupu - o kažnjavanju. Umjesto toga, neobrađeno poljoprivredno zemljište i neiskorištene nekretnine mogle bi se staviti u funkciju aktivnom poreznom politikom.

Odbor je podržao politiku decentralizacije i jačanja lokalne i regionalne samouprave, ali je u raspravi zatražena odgoda primjene predloženog s obrazloženjem da te jedinice neće biti u stanju preustrojiti se na nov način financiranja, među ostalim i zato jer lokalna administracija nije educirana za te poslove. Taj prijedlog nije, međutim, prošao jer su ga podržala samo dva člana Odbora.

Utvrđen je amandman samo na članak 35., kojim je predloženo brisanje poreza od privređivanja igara na sreću kao zajedničkog poreza. U njegovu obrazloženju stoji da porez od privređivanja igara na sreću nije reguliran zakonom, ali da postoji Zakon o igrama na sreću kojim je propisano da su porezni prihodi s te osnove prihod Državnoga proračuna i ne dijele se između države, općine i grada.

Bez primjedbi zakonski je prijedlog podržao **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu**. Zaključeno je da predložena rješenja moraju otvarati put zahtjevu da se osnovno i srednje obrazovanje postave kao nezaobilazni uvjet približavanja hrvatskog društva razvijenom svijetu.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I POJEDINAČNI

Klub zastupnika HSS-a uložio je 4 amandmana na Konačni prijedlog zakona. Spomenimo, najprije, predloženu dopunu stavka 1. u članku 3. kojom su od plaćanja poreza izuzete darovane i nasliedene nekretnine. Po mišljenju haesesovaca nema nikakvog opravdanja da daroprimatelji i nasljednici nekretnina ne bi bili porezni obveznici. Sugerirali su, stoga, da se iza riječi "plaća se" u navedenoj odredbi dodaju riječi "na nekretnine".

Mišljenja su, nadalje, da poreza na cestovna motorna vozila trebaju biti oslobođena samo vozila zdravstvenih ustanova, vatrogasnih jedinica te humanitarnih udruga. (amandman na članak 14. stavak 1.). Drže, naime, da ne postoje opravdani razlozi da se te porezne obveze oslobode i vozila Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne samouprave, tijela državne uprave te lokalnih i područnih jedinica, diplomatskih i konzularnih predstavništava, stranog diplomatskog osoblja, itd.

Poreza osloboditi i brodice otočana

Uz plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost poreza na plovila treba osloboditi "i brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima", daljnje je mišljenje zastupnika HSS-a. U skladu s tim predložili su dopunu članka 17. Konačnog prijedloga zakona. Smatraju, nadalje, da bi dopunom stavka 4. u članku 27. tog propisa trebalo precizirati da se kućom za odmor, u smislu ovog zakona, ne smatraju ni "stare i napuštene kuće i zgrade, kao i one koje se povremeno koriste za stanovanje radi gospodarskih potreba".

U nastavku riječ - dvije o amandmanima **Kluba zastupnika IDS-a**. Amandmanski zahtjev za brisanje članka 13. Konačnog prijedloga zakona argumentirali su činjenicom da predložene izmjene odredbi kojima se propisuju uvjeti i način plaćanja poreza na cestovna motorna vozila predstavljaju dodatno opterećenje poreznih obveznika (za neke kate-

Dovedena je u pitanje sama ideja decentralizacije i razara se ionako nefunkcionalni sustav financiranja potreba zdravstva, socijale i školstva. Jedinice lokalne samouprave morat će moljakti novac iz Fonda za poravnanje.

gorije vozila porezi se povećavaju i više od 100 posto).

Protiv uvođenja novih poreza i prireza porezu na dohodak

Iz istih razloga založili su se i za brisanje članka 25. kojim se predviđa mogućnost uvođenja prireza porezu na dohodak općinama (do 10 posto), gradovima (do 12 posto), gradovima iznad 30.000 stanovnika (do 15 posto) te Gradu Zagrebu (do 30 posto). Zatražili su i brisanje članka 31. predloženog Zakona kojim je omogućeno uvođenje novih poreza (na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, na nekorištene poduzetničke nekretnine i na neizgrađeno građevno zemljište). Predložena rješenja smatraju nesvršishodnim jer se opterećuje ona imovina koja se ne koristi i ne donosi nikakav prihod. Osim toga, popis i razrez tog poreza u praksi bi izazavao brojne teškoće pa bi efekti naplate bili minimalni, upozoravaju ideesovci. Spomenimo i njihovu sugestiju da država prenese dio imovine (bez naknade) na razinu lokalne i područne samouprave, te da se omogući preraspodjela prihoda ostvarenih raspolaganjem tom imovinom između lokalnih, područnih jedinica i države (poljoprivredno zemljište, vojna imovina i trgovačka društva u državnom portfelju).

Amandmanom na članak 35. stavak 4. predložili su preraspodjelu prihoda od poreza na dohodak u korist lokalne i regionalne samouprave (sa 40 na 51 posto) te umanjivanje pozicije potpore za izravnjanja za decentralizirane funkcije (sa 21 na 10 posto). U obrazloženju tog amandmana napominju da bi ovakvom preraspodjelom započeo stvarni proces financijske decentralizacije u dijelu poreza na dohodak, dok bi se izravnjanje provodilo samo za one lokalne i regionalne jedinice kojima je to potrebno.

Povećati udio gradova i županija u porezu na dohodak

Sličan amandman podnio je i **Klub zastupnika HDZ-a**, uz obrazloženje da treba povećati udio gradova i županija koji preuzimaju funkcije osnovnog školstva u porezu na dohodak, kako bi se smanjila ili ukinula potreba njihova sudjelovanja u Fondu izravnjanja. Prema njihovu prijedlogu izmjenom točke 4. u članku 35. udio gradova povećao bi se s predviđenih 32 na 40 posto, a županija sa 8 na 20 posto. Nadalje, udio pozicije za potpore izravnjanja za decentralizirane funkcije smanjio bi se sa 21 na 15 posto, a države sa 29,20 na 15,2 posto. Smatraju, nadalje, da bi izmjenom točke 5. članka 35. trebala povećati i udio Grada Zagreba, koji preuzima financiranje decentraliziranih funkcija prema posebnom zakonu sa 45 na 48 posto (). U tom slučaju ne bi sudjelovao u raspodjeli potpora iz Fonda za poravnanje.

Mišljenje je zastupnika HDZ-a da porez na promet nekretnina koje se nalaze na području jedinica lokalne samouprave treba biti izvorni prihod tih jedinica. Sukladno tome uložili su amandman na članak 35. točka 7. podtočka (7) tako da glasi: "Udio općine i grada u porezu na promet nekretnina iznosi 100 posto".

Porezna olakšica za dječja odmarališta

U nastavku donosimo amandmane **Kluba zastupnika HNS-a i LS-a**. Spomenimo najprije njihov prijedlog za dopunu članka 29. Konačnog prijedloga zakona, novim stavkom koji bi glasio: "Porez na kuće za odmor ne plaća se na odmarališta u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja služe za smještaj djece preškolske dobi do 15 godina starosti".

U Klubu zastupnika drže da je uzimanje samo jedne proračunske godine kao osnove za izračun potpore izravnjanja za decentralizirane funkcije lokalnim i područnim jedinicama nepravedno i nelogično te predlažu da se u obračun ukalkuliraju i izvršeni izdaci u četverogodišnjem razdoblju (amandman na članak 45a. stavak 2.). Mišljenja su, također, da treba uzeti u obzir ne samo izdatke realizirane iz državnog proračuna, nego i iz proračuna općina, gradova i županija koji su u proteklom razdoblju

izdvajali značajna sredstva za investicije, investicijsko održavanje i pokriće dijela materijalnih troškova škola, bolnica, domova zdravlja, domova umirovljenika, i dr. Ukoliko se o tome ne bi vodilo računa, došlo bi do zakidanja u izračunu prava tih jedinica.

Oporezovati samo vozila do 10 godina starosti

Klub zastupnika HSP-a/HKDU-a podnio je 10 amandmana na Konačni prijedlog zakona. Prijedlog za izmjenu članka 13. popratio je obrazloženjem da nosivost vozila (ovisi o njegovoj konstrukciji i broju putnika) ne može biti temelj za obračun poreza te da bi porez na cestovna motorna vozila trebalo plaćati samo na vozila do 5, odnosno 10 godina starosti. Prema prijedlogu zastupnika HSP-a i HKDU-a osobama koje su pri nabavi vozila koristile carinske i porezne olakšice trebalo bi u istom postotku umanjiti i porez na cestovna motorna vozila (amandman na stavak 2. članka 14.).

Ne smije se ograničiti one koji odluče (možda i referendumom) uvesti prireze da bi riješili određena kapitalna infrastrukturna ulaganja. Dobro je prepustiti odgovornost lokalnoj samoupravi, jer birači će procjenjivati je li to (bilo) u interesu građana.

Daljnji je prijedlog Kluba zastupnika da se iz članka 24. izostave točke 4., 5. i 6. jer se uvođenje poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište, nekorištene poduzetničke nekretnine te neizgrađeno građevno zemljište protivu Ustavom zajamčenom vlasničkom pravu na raspolaganje nekretninama. Uz isto obrazloženje predloženo je i brisanje članka 31. Konačnog prijedloga zakona, što povlači za sobom i brisanje točaka 3., 4., 5. i 6. u stavku 1. članka 38.

Sukladno stajalištu da općina ili grad može obvezati na plaćanje prireza porezu na dohodak samo osobe koje imaju prebivalište na njenom području, zastupnici HSP-a i HKDU-a zatražili su i izmjenu stavka 1. u članku 25. Konačnog prijedloga

zakona. Sugerirali su, također, da se u stavku 2. brišu riječi "uobičajeno boravište" jer ta oznaka nije pravna kategorija.

Sniziti porez na kuće za odmor

Predložili su, nadalje, da se u članku 27. Konačnog prijedloga zakona precizira da se kućom za odmor ne smatra stara obiteljska kuća stečena nasljeđivanjem. Svrha je njihova amandmana na članak 28. sniziti visinu poreza koji bi se godišnje plaćao na kuće za odmor (sa 5 - 15 na 2 - 10 kn po m²). Spomenimo i predloženu izmjenu stavka 2. u članku 30. kojom bi se reguliralo da će nadležno porezno tijelo utvrditi visinu poreza na kuću za odmor prema podacima o površini iz svoje odluke o utvrđivanju komunalne naknade za isti objekt.

Njihov amandman na članak 36. Konačnog prijedloga zakona, odnosno novopredloženi članak 45a., dijelom se poklapa s amandmanima Kluba zastupnika HNS-a i LS-a. Naime, i oni drže da polazna osnova za izračun potpore lokalnim jedinicama za financiranje decentraliziranih funkcija iz Državnog proračuna trebaju biti prosječni izdaci tijekom prošle četiri godine mandata lokalne vlasti, a ne samo oni realizirani u 1999-godini. Po njihovu mišljenju predviđene formule za izračun iznosa potpore iz Fonda za izravnaje imaju smisla samo za ovu proračunsku godinu. Predložili su, stoga, brisanje onih koje se odnose na razdoblje nakon 1.1.2002. godine te odredbi stavaka (4), (5) i (6) ovog članka jer bi te procjene značile prejudiciranje Državnog proračuna, neovisno o tome hoće li ovakav model financiranja uopće zaživjeti, odnosno hoće li izazvati fiskalnu nestabilnost. Osim toga, teško je - kažu - predvidjeti kako će se u narednom razdoblju ostvarivati porez na dohodak, iako se može pretpostaviti da će iznos te varijable padati radi pada broja zaposlenih (i osobnih dohodaka).

Nepravdno je oporezovati svaku poslovnu jedinicu

Miroslav Korenika (SDP) zatražio je da se iz članka 33. Konačnog prijedloga zakona izostavi stavak 2. Navedenom odredbom se pravne i fizičke osobe koje u svom sastavu imaju poslovne jedinice obvezuju na plaćanje poreza na tvrtku za svaku od njih. Zastupnik napominje da se to

protivi načelu pravednosti, to više što izdvojene poslovne jedinice nemaju pravnu osobnost, odnosno nisu registrirane kao samostalni obrt.

Smatra, također, da bi poreza na cestovna motorna vozila trebalo osloboditi sve prijevoznike koji obavljaju registriranu prijevozniku djelatnost, a ne samo taksi službu (postojećim zakonom oslobođeni su te porezne obveze). Sukladno tome uložio je amandman na članak 14. Konačnog prijedloga zakona.

Marko Baričević (HLSL) sugerirao je da se iz članka 19. izostavi stavak 3. budući da, po njegovu mišljenju, nema nikakva razloga automate za zabavne igre dijeliti u dvije grupe. Prema njegovu prijedlogu trebalo bi smanjiti i visinu poreza na te automate predviđenog u članku 22. stavak 1. (na 100 kn mjesečno). Spomenimo i njegov zahtjev za brisanje zadnje rečenice stavka 7. u članku 23. kojom je najavljeno da će svaki automat bez propisane naljepnice (markice) biti oduzet. U obrazloženju tog amandmana napominje da privatno vlasništvo ne može biti oduzeto bez provedenog sudskog postupka i presude.

Daljnji je njegov prijedlog da se iz članka 24. izostavi stavak 4. kojim je predviđeno uvođenje poreza na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište (to bi povlačilo za sobom i brisanje članka 31.) U prilog tome Baričević upozorava da će zbog usitnjenosti katastarskih čestica te nemogućnosti utvrđivanja kad je neko tlo obrađeno a kad nije (livade - odmor tla, plodored) a i nesređenog katastra, troškovi ubiranja tog poreza biti veći od prihoda.

Spomenimo i amandmanski zahtjev **Ivana Penića (HDZ)** da se izjednači udio općine i grada u naknadama za koncesiju, za crpljenje mineralnih i termalnih voda (izmjena stavka 2. u čl. 45c.) te prijedlog **dr. Tibora Santa (zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine)** da se izmjenom članka 49. primjena ovog zakona odgodi na 1. siječnja 2002. godine.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja mr. **Damira Kuštraka**, zamjenika ministra financija, slijedila su izvješća radnih tijela - mr. **Mate Arlovića** (predsjednika Odbor za Ustav, Poslovnika i politički sustav) koji je zastupnike

upoznao sa stavom toga i Odbora za zakonodavstvo (zajednička sjednica) pa dr. **Ante Simonića**, u ime Odbora za naobrazbu, znanost i kulturu.

Decentralizacija bez financijske samostalnosti

Klub zastupnika HDZ-a nije podržao zakonski prijedlog zatraživši odgodu primjene zakona do 1. siječnja 2001. kako bi se još jednom razmotrila sva rješenja i poboljšao tekst zakonskog prijedloga. **Ivan Šuker**, koji je obrazlagao stav toga kluba, uvodno je najprije naglasio da se decentralizacija podržava, ali da mnogi gradovi i općine neće moći barem dva mjeseca financirati sve što je predviđeno. I sam zakonodavac, upozorio je, člankom 43. priznao je da Ministarstvo ni lokalna samouprava nisu spremni za primjenu zakona predviđevši da su potrebna tri mjeseca za usklađivanje proračuna najkasnije do 30. rujna.

Cilj - povećanje odgovornosti lokalnih vlasti, kako u kreiranju politike tako i u njezinoj realizaciji te jača kontrola građana.

Zastupnik je rekao da su tri problema - niti jedna gradska služba nije u stanju preuzeti dodijeljene joj poslove; potpore za izravnavanje lokalna samouprava ne može dobiti dok ne uskladi svoje proračune s ovim zakonom; Ministarstvo financija, praktički, predlaže da se krši Zakon o proračunu (članak 25. - da se iznimno za financiranje ovih potreba između pojedinih pozicija može preraspodijeliti više od 5 posto sredstava) a pitanje je koja bi to općina odnosno županija imala višak sredstava za preraspodjelu.

Ustvrdivši da je u odnosu na prvo čitanje Prijedlog poboljšana, zastupnik je predlagatelju zamjerio veliko povećanje poreza na automobile, a posebno to što je predvidio porez na automobile starije od 10 godina. Također je prigovorio što se unatoč stalnom ukazivanju na potrebu rasterećenja gospodarstva uvodi porez na svaku poslovnu jedinicu (poneko trgovačko poduzeće ima ih i stotinjak).

Povodom uvođenja poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište

upozorio je da je uglavnom riječ o staračkim domaćinstvima te da bi se predloženim, faktički, dalo diskreciono pravo službeniku u općini ili gradu da određuje tko (ne) može obrađivati zemljište (kako bi ga se eventualno oslobodilo poreza).

Zakonom se građani opterećuju dvostruko - uvođenjem prireza dobit će manju plaću, a povećanim porezima imat će povećane izdatke - rekao je predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a. On je zatim upozorio da ni Grad Zagreb neće moći po predviđenom načinu raspodjele poreza na dohodak financirati potrebe osnovnog školstva već će morati potraživati 70-tak milijuna iz Fonda za izravnaje, koji - kako reče - podsjeća na neka druga vremena ("Fond za nerazvijene").

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upit - kakva je to decentralizacija bez financijske samostalnosti; upozorenje o neprovedivosti predloženog (sustav bez financijske samostalnosti barem 70 posto jedinica lokalne samouprave nije dobar); upozorenje kako se zato što predlagatelj i sam sumnja u predloženo izmjenom Zakona o komunalnom gospodarstvu već otvara mogućnost da gradonačelnici i župani na račun komunalnog standarda financiraju osnovno i srednje školstvo, socijalu i zdravstvo; ocjenu da je riječ o dirigiranoj decentralizaciji i funkcija i financijskih sredstava i upozorenje o velikoj neuravnoteženosti u razvijenosti i fiskalnoj moći pojedinih hrvatskih gradova.

Neprihvatljivo

U ime Kluba zastupnika IDS-a, Damir Kajin založio se za prolongiranje "tobožnje decentralizacije", uz ocjenu da Konačni prijedlog apsolutno nije prihvatljiv - nije riječ o poboljšanom već o novom zakonskom prijedlogu koji će dovesti u pitanje sustav lokalne samouprave. Postojeći sustav lokalne samouprave je loš (omogućava potpunu kontrolu iz jednog centra, na što je IDS uvijek ukazivao, ali ponuđeni je krajnje neizvjestan, rekao je zastupnik. Ocijenivši da je temeljni problem - prisiljavanje općina i gradova na uvođenje prireza te to što gradovi i županije više ne mogu računati na stope poreza na dohodak iz prvog čitanja. Razlika sredstava zadržala bi se u Fondu za izravnaje, a jedinice lokalne samouprave morat će

"moljakati" novac za bolnice, domove umirovljenika, škole i sl.

Promjene nisu došle baš u najzgodnije vrijeme - mnoge jedinice lokalne samouprave tek se konstituiraju, a negdje će izbori biti i ponovljeni.

Dovedena je u pitanje sama ideja decentralizacije, razara se ionako nefunkcionalni sustav financiranja potreba zdravstva, socijale i školstva - rekao je zastupnik Kajin. Naglasivši kako će za iduće izbore vjerojatno glavna parola biti "vratit ćemo plaće na nivo od 3. siječnja 2000.", kao što je tada bila "vratiti ćemo penzije", ustvrdio je da se već duže vrijeme teret s gospodarstva prebacuje na stanovništvo (struja pada u gospodarstvu, PDV ostaje isti, a porez na dobit se smanjuje). I sada se to "pooporezivano" stanovništvo dodatno opterećuje porezom na "automobile starudije", neobrađeno poljoprivredno zemljište (većina u zabiti). Ne smije se zaboraviti, napomenuo je zastupnik da je 1998. ukinut katastarski prihod te upitao - tko ne bi sagradio kuću ili poslovne prostore kad bi bio u prilici.

Damir Kajin upitao je, nadalje, tko će financirati plaće namještenika i službenika županijskih ureda, koje nisu "ušle u izračun", iz kojega, primjerice, proizlazi da će Istarska županija autonomno uprihodovati 28,8 milijuna kuna, a od države morati tražiti 51,7 milijuna kuna, da će Splitskoj županiji nedostajati 83,6 milijuna kuna, a Primorsko-goranskoj. Za pojedine institucije županije su solidarno odgovorne pa se mogu očekivati ogromni problemi, rekao je zastupnik.

Iz njegova izlaganja, nadalje, izdvajamo: upozorenje kako su moguće blokade pojedinih županija te da kapitalnih investicija zapravo neće biti; ocjenu da si država može priuštiti akrobacije kod poreza na dohodak jer joj je prihod od 3,2 milijarde marginalan dok je kod županija centralni prihod; tvrdnju da se sve teže živi, da je na djelu decentralizacija odgovornosti, da je predloženi zakon neprovediv te da je cijeli sustav lokalne samouprave postavljen nelogično (među ostalim i to da pročelnici više ne mogu biti članovi poglavarstva); zamolbu Vladi da podastre tablice izračuna - što, konkretno, znači predložena metodologija za pojedinu lokalnu samoupravu.

Decentralizirati se treba otprilike, rekao je Damir Kajin, kao po Ustavu iz 1974., kada su općine raspolagale s više od 50 posto fiskalnih prihoda i kada su raspolagali svim funkcijama osim o vojsci, vanjskim poslovima, monetarnoj politici, pravosuđu i sl.

Ova decentralizacija svela se, međutim, na uvođenje novih nameta (na novu poreznu presiju) umjesto na njihovo ukidanje, a to je nova porezna presija. Riječ je zapravo o etatizaciji, rekao je, jer će se lokalna samouprava naći u situaciji da svakog prvoga u mjesecu moli novac za normalno funkcioniranje temeljnih društvenih zadaća.

Podrška

Ante Markov izvijestio je zastupnike da će Klub zastupnika HSS-a podržati Prijedlog. Kako je naglasio, pitanje decentralizacije za njih nikad nije bilo - dilema. Već stvaranje lokalne samouprave 1993. godine i prvi Zakon o financiranju lokalne samouprave i uprave pozitivni su koraci - i danas postoje općine i gradovi u kojima je stvoren određeni društveni sklad, rekao je.

Napomenuvši da Klub podržava promjene u odnosu na prvo čitanje, izrazio je nadu da će biti uvaženi njegovi amandmani, nužni da bi se tekst popravio.

Ante Markov je, nadalje, upozorio da - kad je riječ otzv. privatiziranim poduzećima - postoji mogućnost prijenosa vrijednih nekretnina iz vlasništva u vlasništvo, a da pritom takve promjene ne budu zabilježene kroz porezno opterećenje, predloživši da se razmisli o određenom obliku vraćanja određenih stopa i na promet nekretnina koje su izvorni županijski prihodi.

Klub smatra da ne postoji razlog za oslobađanje od poreza vozila zdravstvenih ustanova, vatrogasnih jedinica i sl., ali niti vozila Republike Hrvatske i tijela državne uprave. U svezi s porezom na plovila upozoreno je da je predlagatelj u Prijedlogu naveo tri vrste plovila koje Pomorski zakonik ne poznaje, zatim da ne postoje jedrilice od 5 do 7 metara. Tu je, nadalje, zahtjev u svezi s definicijom plovila za jedno izuzeće - brojni otočani imaju posjede na drugim otocima i brodice kojima se služe radi održavanja posjeda i organizacije života pa ta plovila ne mogu spadati u luksuz.

Po ocjeni Kluba zastupnika HSS-a samo davanje mogućnosti ubiranja prireza ne znači dodatno opterećenje građana. Jer, ne smije se ograničiti one koji se odluče (možda i referendumom) uvesti prireze da bi riješili određena kapitalna infrastrukturna ulaganja i dobro je prepustiti odgovornost lokalnoj samoupravi. Jer birači će procjenjivati je li to (bilo) u interesu građana.

Način izračuna (formule) utvrditi uredbom Vlade

Ivo Fabijanić podržao je Prijedlog u ime **Kluba zastupnika SDP-a**, podsjetivši najprije na ciljeve zakona - među ostalim to je povećanje odgovornosti lokalnih vlasti, kako u kreiranju politike tako i u njenoj realizaciji te jača kontrola građana, što - dometnuo je - mnogi zaboravljaju. Početna pozicija je - neuređena lokalna samouprava i centralizirana država. Kao i svaki početak i ovaj izaziva nedoumice i strahove u plašljivih, a izazov je onima koji se žele uhvatiti s problemima ukoštac.

Zastupnik je predložio da se tablica načina izračuna (formule) utvrdi uredbom Vlade, jer zakon treba biti čitljiv - čitat će ga i građani jer ne zadire samo u način opterećenja nego i odlučivanja, kontrole i dogovaranja.

Osvrnuvši se na kritike upućene na račun novih poreza, Ivo Fabijanić skrenuo je zastupnicima pažnju na to da se starci, nemoćni, socijalni problemi mogu osloboditi poreza na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište. S druge strane, mogu se oporezovati oni koji imaju neobrađene velike poljoprivredne površine, a istovremeno su socijalni problem na zavodima za zapošljavanje. Takav poticaj, potreban je na otocima, a kako je drugdje ne zna, rekao je.

Govoreći zatim o porezima na neiskorištene nekretnine, ustvrdio je da tu ima manipulacija, da gradovi i općine imaju problema s takvim prostorima - ne mogu realizirati svoje projekte, a "neka gospoda plate" ako žele imati neiskorištene prostore.

Čudno je, naglasio je zastupnik SDP-a, da se odjednom neki koji su zagovarali kapitalističko društveno uređenje vraćaju na izvorna ishodišta samoupravnog socijalizma (govori se o uravnilovkama, postavlja se pitanje s koje pozicije krenuti).

Neka se građani sami odluče žele li veći standard, rekao je Ivo Fabijanić, pojašnjajući zatim kolegi s otoka da se za plovilo od 5 do 7 metara ne plaća porez. Opterećuje se onoga tko hoće sport, luksuz, rasonodu.

Iz izlaganja još izdajamo napomenu, povodom prijedloga o oporezivanju automobila starijih od deset godina, kako bi o tome trebalo razmisliti, da bi prije trebalo platiti ljudima koji ih uopće voze; upit što je s definicijom obiteljskog ribolova te apel da se hrabro krene jer će se mnoge stvari riješiti u hodu.

Jadranka Kosor (HDZ) javila se za repliku. Nije točno da predloženo izaziva strahove u plašljivih već razmišljanja u jako hrabrih, jer dosta im je eksperimenata i jer se boje novih nameta građanima. A i boje se kako će preživjeti u uvjetima smanjenja plaća (i do 25 posto) i pitaju hoće li moći prehraniti djecu.

Ivo Fabijanić objasnio je da je govorio slikovito. Ne radi se u načelu o strahu, plašljivosti ili optimizmu nego o pristupu problemu. Kad bi se čekalo na idealan zakon problema bi bilo u realizaciji i kad bi se pet godina simulirao zakon. Kad je riječ o smanjenju plaća, zakonodavac nije obvezao na dodatno opterećenje građana, samo im je dao priliku ako sami to pože, a ni jedinica lokalne samouprave ni gradonačelnik neće ići u političku neizvjesnost - opteretiti građane i izgubiti izbore i popularnost. On se mora s njima dogovarati - žele li povećati svoj standard.

Ima poreza koji nisu ostavljeni na volju jedinicama lokalne samouprave - ispravio je Fabijanića mr. **Željko Glavan (HSL)**.

Jadranka Kosor rekla je da nitko ne traži idealan već realan i bolji zakon. Strah je normalna ljudska reakcija i ne boje se samo plašljivi već i oni s velikim iskustvom.

Neće li predloženo izazvati bujanje administracije?

Klub zastupnika HSL-a podržao je osnovnu intenciju zakona, ali je njegov predstavnik, **Željko Glavan** rekao je da promjene nisu baš došle u najzgodnije vrijeme - mnoge jedinice lokalne samouprave tek se konstituiraju, negdje će izbori vjerojatno biti i ponovljeni. Najveći je problem donošenje proračuna, a godišnji su odmori, vijećnici su volonteri.

Za decentralizaciju, ali pažljivo pripremljenu, tako da se bitno ne povećavaju troškovi, a i ne smanji kvaliteta usluge sustava državnog školstva i zdravstvene skrbi.

Zastupnik je, zatim, upitao neće li predloženo izazvati bujanje administracije jer će se posao koji se obavlja na jednom mjestu obavljati u dvadesetak županija i pedesetak mjesta.

Osvrnuvši se na Fond izravnavanja ili "Fond za nerazvijene" (kako ga neki nazvaše u raspravi), zastupnik je rekao kako svaka normalna država vodi računa o svojim nerazvijenim krajevima.

Zakonski prijedlog za drugo čitanje je po njegovu odnosno mišljenju njegova Kluba korak natrag, jer je prethodno bio predviđen veći dio izvornih prihoda (što je bolje za decentralizaciju). Pitanje je, naglasio je, što se to izravnava ako dvije trećine sredstava idu u Fond za izravnavanje, a trećina su izvorna sredstva.

Komentirajući predložene poreze, **Željko Glavan** rekao je da je u osnovnoj HSL-ovoj političkoj filozofiji - ne povećavati poreze kada to nije nužno, a pogotovo ne uvoditi nove poreze. Pitanje je osobito osjetljivo u postojećim uvjetima, rekao je, izrazivši žaljenje što Vlada u pripremi konačne verzije Prijedloga nije vodila računa o naoko sitnim primjedbama zastupnika. Među ostalim, i o tome da su knjige katastra i gruntovnice na razini Austro-ugarske te da će trebati deset godina za ustanovljavanje baze podataka i primjene.

Iz ovog izlaganja izdajamo: napomenu zastupnika da ne vidi korist od poreza na neobrađivo zemljište (a otvara se mogućnost za špekulacije); tvrdnju kako je cinično obrazloženje da se radi zaštite okoliša oporezuju vozila iznad deset godina starosti (koga će se natjerati da radi 100 kuna poreza proda staro vozilo?) te da će biti više političke štete nego financijske koristi od takve vrste poreza; ocjenu da nije dovoljno precizno definiran problem brodica.

Dio administracije preseliti izvan Zagreba

Kad bismo točno znali koji se poslovi vezani za školstvo prenose na niže razine bilo bi nam lakše raspravljati o zakonu - rekao je u ime Kluba Demokratskog centra dr. **Đuro Njavro**. Konačni prijedlog po ocjeni toga kluba određeno je poboljšanje. Vlada je očito, rekao je zastupnik, shvatila da nepripremljena decentralizacija može onemogućiti Hrvatsku da funkcionira, ali je ostao još velik broj otvorenih pitanja. Prije svega, krajem lipnja raspravlja se o rješenju koje će osjetiti svaki građanin, a trebalo bi stupiti na snagu za par dana. Prije tog dana "D" još nitko u državi ne zna što će biti doneseno pa je već to dovoljan razlog za odgodu primjene na 1. siječnja 2002. (radi prilagodbe administracije na svim razinama). Nije hrabrost, napomenuo je zastupnik, donositi rješenja bez pažljivih priprema, simulacija. To znači ne razumjeti do kraja ulogu Parlamenta. Da se prošle godine duže raspravljalo o Proračunu ne bi, možda, bilo rebalansa, dometnuo je.

Ništa i ne znači tvrdnja da će biti potpora iz Fonda ako će porezni prihod biti manji jer ne znamo hoće li u proračunu biti novca za to ako su svi njegovi prihodi manji.

DC je za decentralizaciju, naglasio je zastupnik, ali za pažljivo pripremljenu, tako da se s decentralizacijom bitno ne povećaju troškovi, a i ne smanji kvaliteta usluge sustava državnog školstva i zdravstvene skrbi. Nije prihvatljivo ni to da se definira minimalni standard u školstvu jer minimalni standard ne daje garanciju da nakon koju godinu primjene decentraliziranog sustava neće nastati bitne nepotrebne razlike u kvaliteti obrazovanja po različitim dijelovima Hrvatske.

Iz izlaganja predstavnika DC-a još izdvajamo prijedlog da se dio državne administracije, jer su uvjeti za to sazreli (komunikacijska integracija), preseli iz Zagreba u druge hrvatske krajeve - Ministarstvo pomorstva, primjerice, u južni primorski grad, Ministarstvo poljoprivrede u većoj mjeri u Osijek (Slavoniju), a i neki

državni zavodi da se presele izvan Zagreba.

Tu je, na kraju, i pitanje - u čemu je prednost Fonda za poravnanje u odnosu na Državni proračun, s obzirom na to da će se kroz njega redistribuirati dvije trećine ukupnog iznosa novca za lokalnu samoupravu. To je, štoviše, manje transparentno, pa bi posebnu pažnju trebalo pokloniti tome da se Fond ne pretvori u politički fond (za discipliniranje neposlušnih gradova, županija ili jedinica lokalne vlasti).

Protuustavna razlika u školskom i zdravstvenom standardu

Tonči Tadić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a/HKDU-a koji je, rekao je, još u prvom čitanju isticao probleme koji će iz ovakvog sustava financiranja proisteći. Njime namećemo lokalnoj samoupravi i upravi obveze a da ih nismo pitali mogu li to učiniti i ima li za to sredstava. Bit će razlika u školskom i zdravstvenom standardu a to je zapravo protuustavno, drži ovaj Klub zastupnika.

Za financiranje svega toga potrebni su prihodi lokalne samouprave a kako ni sam zakonodavac ne zna kako će sve to skupa izgledati predložene su već čuvene formule, matematički gledano jednadžbe s dvije ili tri nepoznanice što je teško i izračunati. Nejasno je zašto se u tom izračunu uzima kao ključna godina 1999., rekao je zastupnik naglasivši da bi to trebala biti suma prosjeka izdvajanja u jednoj godini mandata uprave godine a i ne zna se kako će izgledati udjeli u porezu na dohodak (DJ) nakon prvog siječnja iduće godine. Zato bi trebalo iz predloženog zakona brisati sve dijelove koji se odnose na razdoblje iza prvog siječnja iduće godine jer bi na ovakav način (formula "FZN 002 J") zapravo prejudicirali izgled državnog proračuna.

Sve te formule vrlo su uvjetne jer je očito da će prihod općina od dohotka padati jer se smanjuje broj zaposlenih i osobni dohoci. Ništa i ne znači tvrdnja da će biti potpora iz Fonda ako će porezni prihod biti manji jer ne znamo hoće li u proračunu biti novca za to ako su svi njegovi prihodi manji. U realnom svijetu donose se i realni proračuni a ne na temelju procjena i treba vidjeti kako će cijeli sustav

funkcionirati do 1. siječnja i onda po potrebi raditi dopune zakona.

Problem predloženog zakona je i čitav niz "maštovitih" poreza, na neobrađeno zemljište, na nekoristene nekretnine, na neizgrađeno građevno zemljište, a koji krše Ustavom zajamčena prava vlasnika na slobodno raspolaganje svojim vlasništvom, rekao je. Spornom odredbom (članak 38.), kaže zastupnik, opterećuje se porezom svaki vlasnik koji ne želi ili nije u stanju (staračka domaćinstva) privesti svrsi svoju nekretninu osim ako se je ne odrekne u korist grada ili općine. Potonje ne znači i ne jamči da će grad ili općina tu nekretninu doista privesti svrsi, ali se otvara mogućnost poreznog reketa ili porezne ucjene u korist pojedinačnog poduzetničkog ili političkog lobija i taj članak po duhu i slovu sukladan je odredbama Buharinovog (Rusija) zakona predloženog 1922. godine tijekom nove ekonomske politike, rekao je zastupnik predloživši da se taj članak u cijelosti briše.

Temelj cijelog ovog zakona su porezi na dohodak i prirezi i udar su na građane, rekao je među ostalim, naglašavajući da će ovaj Klub zastupnika glasovati za zakon ako se usvoje njihovi amandmani.

Darinka Orel (HSL) ispravila je dva navoda predgovornika rekavši da prihodi od plaća realno rastu te da se ovim zakonom ne nameću novi porezi već da se mogu uvesti. **Tonči Tadić** odgovorio je da se iz prikaza Ministarstva financija vidi da porez na dohodak pada (radi izbjegavanja plaćanja poreza) pa nema razloga da to ne bude i s lokalnim proračunima. **Dr. Zdenko Franjić (SDP)** ispravio je navod predgovornika o nezaposlenosti i rekao da je prema podacima Državnog zavoda za statistiku zaposlenost u blagom porastu pa je u travnju ove godine u odnosu na ožujak bilo 8.000 više zaposlenih i ne radi se o sezonskom trendu. **Vladimir Šeks (HDZ)** osvrnuo se na navod zastupnice Orel o rastu plaća te rekao da se to osobito odnosi na medicinske sestre koje su padale u nesvijest kada su primile smanjene plaće i rješenja. U javnom sektoru plaće osjetno padaju, naglasio je.

Zamjenik ministra **mr. Damir Kuštrak** kazao je da su prihodi od poreza na dohodak doista manji u ovoj godini u odnosu na prošlu a razlog je u povećanom osobnom odbitku te u novim stopama na dohodak. A što se tiče vlasništva i pozivanja na Ustav

pozvao se na članak 48. stavak 2. Ustava prema kojem vlasništvo obvezuje i nositelji vlasničkih prava dužni su pridonositi općem dobru.

Decentralizaciju će osjetiti porezni obveznici

Dr. Zlatko Kramarić (LS) govorio je u ime Kluba zastupnika LS-a i HNS-a podsjetivši da se ovaj Klub, a i stranke vladajuće koalicije, zalagao za decentralizaciju. No sada se mora pitati je li ovo što nam se nudi doista pravi način decentralizacije i nudi li se pod tim atraktivnim pojmom ono za što su se zalagali. Ovo što se nudi u prvom će redu osjetiti građani odnosno porezni obveznici i to onda nije dobro jer se možda radilo previše ishitreno i možda ovaj timeing za donošenje ovako važnog zakona nije pravi kad se u pola proračunske godine stvaraju nove obveze, boji se zastupnik. Naime, u međuvremenu su bili i lokalni izbori a proces konstituiranja nove izvršne vlasti traje sporo i vjerojatno da se novi sazivi neće tako brzo snaći i donijeti važne odluke kao što su, primjerice, rebalans proračuna, naglašava zastupnik. Ne može nam biti niti svejedno (primjedbe uz prvo čitanje) s kojim ćemo novim iznosima optereti građane odnosno porezne obveznike i tako nešto nitko od nas u svojoj predizbornoj kampanji nije obećavao, rekao je.

Bilo bi dobro da država propiše minimalni, nacionalni okvir za ono što je potrebno u školstvu, zdravstvu, i da jedinice lokalne samouprave ovisno o svom potencijalu popunjavaju taj nacionalni okvir.

Hrvatskoj neprestano nedostaje jedan selektivni pristup jer se ne mogu istim kriterijem mjeriti sve jedinice lokalne samouprave i uprave. One se nisu razvijale ravnomjerno zbog čitavog niza objektivnih razloga a treba imati na umu i da su neki prostori posljednjih deset godina bili zahvaćeni ratnim operacijama i da je u nekim krajevima proces mirne reintegracije bio dovršen 1998. Država je trebala za ova potonja područja uvesti još poseban udio na dohodak za sanaciju tih šteta. Bez

selektivne i stimulirajuće politike Vlade ta će područja, a u provm redu govori, kaže, iz perspektive dijela Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, teško uhvatiti ritam s ostalim dijelovima Hrvatske, upozorilo je zastupnik podsjećajući da se ovaj Klub zastupnika zalagao za selektivni pristup.

Boji se da se to nije dogodilo i da upravo zbog toga, što je očito da je u državnom proračunu situacija prilično teška to onda vrijedi i čak u nekoj većoj mjeri za jedinice lokalne uprave i samouprave na koje se na elegantan način ta briga i teret želi prebaciti, a koje su opterećene poteškoćama u funkcioniranju. Izostalo je cjelovito rješenje problema financiranja njihovih tekućih izdataka proračuna (ti proračuni uglavnom imaju velike deficite u svojoj tekućoj bilanci) i ne može biti samo decentralizacija ovlasti, ingerencija već to mora pratiti i decentralizacija sredstava, rekao je, među ostalim, podsjećajući i na svoje prijedloge za povećanje tih tekućih prihoda (povećati osnovicu za obračun i plaćanje poreza na potrošnju kod lokalnog poreza itd., lokalni porezi koje bi se uvodili prema specifičnostima jedinica).

Bilo bi dobro da država propiše minimalni, nacionalni okvir za ono što je potrebno u školstvu, zdravstvu, i da jedinice lokalne samouprave ovisno o svom potencijalu popunjavaju taj nacionalni okvir. Nepotrebno je iskomplcirano financiranje decentraliziranih funkcija, pa tako nije prihvatljivo, primjerice, kaže, da se u financiranju pojedinih funkcija osnovnog školstva manji dio financira iz prenesenog udjela u porez na dohodak a da dominantni dio ide iz potpore za izravnavanje (oko 16,5 milijuna kuna).

Bilo bi dobro da se barem uvažavaju amandmani, a podnio ih je i ovaj Klub zastupnika, tim više što se doista posatlja pitanje je li ovaj zakon ustavan do kraja, jer, misli zastupnik, u Ustavu stoji da ako država prenosi neke funkcije na jedinice lokalne uprave i samouprave onda nužno mora prenijeti i određena finacijska sredstva u 100-postotnom dijelu a neka samo u dijelu, da bi se te funkcije mogle obavljati.

Replike i ispravci krivih navoda

U replici **Vladimir Šeks** podsjetio je predgovornika na ugovor što ga je

Liberalna stranka predložila biračima prema kojem (predizborna obećanja) će ako dođe na vlast u roku od četiri godine uspostaviti istinsku lokalnu samoupravu kojoj će ostati na raspolaganju svaka treća kuna iz proračuna, da će sačuvati postojeća radna mjesta i smanjiti nezaposlenost za 10 posto i da neće snižavati plaće djelatnika u školstvu i zdravstvu. **Zlatko Kramarić** odgovorio je da se toga i dalje drži i da pokušava koliko je god moguće kao dio vladajuće koalicije uključiti te elemente a na tom tragu bila je i, rekao je, njegova rasprava.

I **Branimir Glavaš (HDZ)** imao je repliku na navod predgovornika koji je, kaže, pokušao prikazati da raspolaže velikim iskustvom kao gradonačelnik no da je u četiri godine od 200 sjednica Gradskog poglavarstva prisustvovao samo dvjema. Dakle, nema nikakvog iskustva u vezi s vođenjem grada Osijeka, ni s problematikom o kojoj je govorio a niti osjećaj odgovornosti prema poslu kojeg je obnašao, rekao je naglašavajući da gospodin Kramarić nije kompetentna osoba da bi iznio svoja iskustva u ovom Domu, hrvatskoj javnosti i hrvatskoj Vladi.

Dr. Zlatko Kramarić odgovarajući na repliku zahvalio je na ovako preciznoj statistici citirajući pritom Balzaca da "ništa nije glupo kao činjenica". Ako čovjek nije nazočan određenim sjednicama ne znači da nema uvida i da ne može na čitav niz načina voditi i stvarati politiku jednog grada. A o kompetentnosti najbolje svjedoče građani koji (ne)daju prolaz na izborima. **Branimir Glavaš** je imao ispravak i rekao da je predgovornik izgubio zadnje lokalne izbore u gradu Osijeku gdje je pobijedio HDZ te otvoreno ustvrdio da gosp. Kramarić nije kompetentna osoba za temu i problematiku o kojoj je govorio. **Dr. Zlatko Kramarić** je odgovorio (ispravak netočnog navoda) da je HDZ dobio relativnu većinu no, to mu nije dovoljno da može konstituirati izvršnu vlast u gradu Osijeku, a o svojoj kompetentnosti glede financiranja lokalne uprave je rekao da je radio na 8,9 proračuna Grada a toliko i u Saboru. **Branimir Glavaš** je rekao da cijeni nastojanje predgovornika da popravi dojam u javnosti jer se ovih dana bira gradonačelnik Osijeka te da mu je u interesu da još jedanput vlada Osijekom iz Zagreba i iz Europe. **Vladimir Šeks** ispravio je navod zastupnika Kramarića da je osam,

devet puta sudjelovao u izradi proračuna jer da nije bio u vladajućem timu i da je vjerojatno riječ o glasovanju a da je prema njegovim podacima sudjelovao 1,5 puta na sjednici Gradskog poglavarstva (u drugom dijelu napustio sjednicu). **Dr. Zlatko Kramarić** potvrdio je da je sudjelovao u izradi proračuna Grada Osijeka a u Saboru u raspravama te da je dosta upoznat s problemima Grada Osijeka i da ih rješava u skladu sa zakonom (a "jedno vrijeme su bili svedeni na šišanje trave i čuvanje pasa lualica").

Odgodom omogućiti start na pravi način

Nakon ovih replika i ispravaka netočnih navoda raspravu je nastavio **dr. Tibor Santo (zast. pripadnika mađ. nac. manjine)** naglašavajući da će pokušati utjecati da se primjena ovog zakona odgodi barem do početka sljedeće godine kako bi se mnoge dvojbe i nepripremljenosti (tek su izabrana općinska vijeća, nije riješen problem prihodovanja) mogle ispraviti. I, kako bi se imalo vremena dati šansu ovom zakonu koji u osnovi ide tragom decentralizacije da starta na pravi način i da ne izazove konfuziju, velike probleme u lokalnoj samoupravi.

Ako bi njegova primjena počela 1. srpnja zastupnik se ne može oteti dojmu da se iza toga eventualno krije namjera da se ublaže problemi u državnom proračunu a istovremeno otvore na lokalnoj razini. U konačnici račun se ispostavlja svim građanima RH, rekao je ponavljajući amandmanski zahtjev Kluba zastupnika nacionalnih manjina (na članak 49.) da se ovaj zakon počne primjenjivati od 1. siječnja 2001. godine.

Podržava sve one koji preporučuju oprez u unošenju novih poreznih obveza te navodi da naši gradovi, općine i županije nisu u mogućnosti zbog obveza postati pogodni za strana ulaganja (snižavanje cijena komunalnih naknada, najma prostora itd.) i naći ćemo se u začaranom krugu. Ako se ozbiljno želi provesti decentralizacija u smislu da se stvarno odlučuje i raspolaže sredstvima za provedbu vlastitih odluka trebat će razmišljati i o tome da sadašnji izvori neće biti dostatni i da se možda nekim postotkom iz PDV-a (možda 2 posto) koji bi ostajao tamo gdje se uplaćuje, poboljša proces decentralizacije, čemu

Hrvatska treba težiti, ali ne na ovaj način da se decentraliziraju obveze a uz "spuštanje" samo dijela sredstava, rekao je, među ostalim. Naglasio je i moguć problem ostvarivanja predviđenog prihoda od poslovnih prostora (što ako nema želje za investiranjem i mogućnosti da se taj prostor stavi u funkciju).

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Dario Vukić (HDZ) pita zašto se išlo u uvođenje novih poreza i daje mogućnost povećanja drugih poreza, između ostalog, prireza na dohodak, ako se, prema podacima resornih ministarstava, 100 posto pokrivaju decentralizirani troškovi (ustupanje države dodatne udjele poreza na dohodak i sredstva izravnjanja). Odnosno, to znači opet udar na standard ljudi i nedvojbeno je da se s ovim probija proračun opće države. Predgovornici iz svih stranaka više manje su upozorili Vladu da je neodgovorno u pola godine donositi ovakav propis nakon niza poreznih promjena koje je ova Vlada predlagala i ostavlja se lokalnoj samoupravi da do 30. 9. 2001. donese nove proračune što je golem posao za nju. Potpuno bi bilo u redu da se ovaj zakon počne primjenjivati od početka sljedeće godine, rekao je zastupnik dodajući da ne vidi ni jedan razlog za ovakvu presiju za primjenu zakona.

Predloženim zakonom uvodi se porezna presija na građane, pa tako i plaćanje poreza na automobile starije od deset godina. Postoji (ne)namjerna skrivena intencija da se dio sanacije i školstva i zdravstva prebaci na građane RH, nastavio je zastupnik. Svjedoci smo da se uštede u državnom proračunu ostvaruju smanjenjem plaća korisnika proračuna a uvođenjem dodatnih poreznih presija značajno se ruši standard građana i dolazimo do toga da će građani svojim standardom platiti mnoge namjere - bolji život - koje je ova Vlada u svojoj predizbornoj kampanji obećavala. Pa hoće biti stvarno bolji život svima ili samo njima, pita zastupnik. Govorio je zatim o pojedinim predviđenim novim porezima (na neobrađeno građevinsko zemljište, poslovni prostor itd.) rekavši da treba biti izuzetno racionalan pa znati da za propuste Vlade odnosno onih koji kreiraju poduzetničku ili antipoduzetničku klimu ne mogu odgovarati oni koji zbog toga ionako do sada trpe posljedice.

Na kraju se pridružio onima koji traže odgodu primjene zakona jer će uvesti kaos i dodatnu nesigurnost u upravljanje lokalnom upravom i samoupravom i založio se da se ne primjenjuje od 1. srpnja ove godine.

Uspostaviti učinkovit sustav financiranja

Dr. Ante Simonić (HSS) također je poput mnogih za decentralizaciju države no naglašava da je preduvjet da ona bude kvalitetna uspostavljanje kvalitetnog, učinkovitog sustava financiranja na razini jedinica lokalne uprave i samouprave. Smatra da nepriježno valja podržati mogućnost da se lokalna sredina izbori za bolji standard na području obrazovanja, socijale i zdravstva. No protiv je uvođenja novih nameta u bilo kojem obliku i pod bilo kojim imenom ako bi imali za cilj očuvanje postojećeg standarda u spomenutim društvenim aktivnostima. Međutim, ako lokalna sredina procijeni da može lokalno pučanstvo izdvojiti još veća izdvajanja sa ciljem unapređenja aktivnosti na tim područjima tada tu mogućnost pozdravlja.

Nepriježno valja podržati mogućnost da se lokalna sredina izbori za bolji standard na području obrazovanja, socijale i zdravstva.

Lokalna sredina zna najbolje upravljati i najbolje štedjeti i racionalno trošeći novac usmjeravati ga i oplemenjivati na primjeren način, naglasio je zastupnik dodajući da su mu temelji kriteriji koji služe kao polazište ovom zakonu apsolutno prihvatljivi. Drago mu je da se u ovaj posao ulazi u više koraka i (uvjeravanje predlagatelja) organizirano i da u tehničkom smislu neće biti nikakvih problema kao i to da je ovaj zakon sukladan predloženim izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom i srednjem školstvu i da daje garanciju da će sve ono što je pripremilo Ministarstvo prosvjete biti isfinancirano do kraja godine i da se neće ugroziti vrsnost nastave u srednjim i osnovnim školama.

Za **Jadranku Kosor (HDZ)** potpuno je neshvatljivo da se sada raspravlja o ovom zakonu o kojem će se sljedeći dan glasovati i koji će se početi primjenjivati za tri dana odnosno 1. srpnja 2001. A prema istraživanju za TV-emisiju Forum više od 60 posto građana RH protivi se intencijama ovog zakona u smislu novih nameta, rekla je dodajući da u vezi s tim puno poziva i pisama pristizhe zastupnicima o tome kako će se primjenjivati ovaj zakon i hoće li se sve to doista slomiti na leđima građana.

Iz cijele Hrvatske dolaze poruke da je zakon nepripremljen, preuranjen jer nisu stvoreni uvjeti za njegovu primjenu, da će ga bogati "izdržati" a siromašni pokleknuti i da će biti još siromašniji i da se zapravo radi o maloj podjeli Hrvatske na one koji mogu i one koji neće moći raditi prema odredbama ovog Zakona, naglasila je. Govoreći o predviđenim porezima pitala je što je s miniranim obradivim poljoprivrednim zemljištem držeći da bi u ovom zakonu trebala biti odredba o tome jer je nedopustivo da se plaća porez na takvo zemljište. Potpuno je nejasna i odredba o porezu na neizgrađeno zemljište koji je zastupnici također potpuno neprihvatljiv, i da se neizgrađenim građevnim zemljištem smatra i zemljište na kojem postoji privremena građevina za čiju izgradnju nije potrebno odobrenje i zemljište na kojem se nalaze ostaci nekadašnje građevine. U mnogim područjima stradali su tijekom srpske agresije na Hrvatsku nalaze se ostaci nekadašnjih kuća na što bi njihovi vlasnici, koji se ne mogu vratiti jer im kuće nisu obnovljene, trebali plaćati još dodatni porez. Zastupnici nije jasno ni kako nekome može pasti na pamet da se plaća porez na automobile i motocikle, krntije, starije od deset godina. Na kraju svoje rasprave ponudila je formulu SP + NN -VS, što znači smanjenje plaća i novi nameti koji se nude ovim zakonom = više siromaštva u Hrvatskoj.

Uvode li se novi porezi

Stjepan Henezi (SDP) replicirao je na navode predgovornice i rekao da je pročitao ovaj zakon ali da nigdje nije primijetio da se uvode neki novi porezi već da je zakonodavac dao lokalnoj samoupravi mogućnost da podigne standard ljudi i organizira život onako kako smatra da je najbolje. Ne vjeruje da će ijedno

odgovorno rukovodstvo u lokalnoj jedinici pribjeći nečemu što nije na korist te lokalne jedinice. U vezi s mogućnošću uvođenja poreza na neizgrađeno građevno zemljište rekao je da se u gradovima svakodnevno susreću s problemima i manipuliranja imovinom na štetu jedinice lokalne samouprave. Činjenica je da je ovo siromašna država i da imamo puno imovine koja se neodgovorno koristi i kao odgovorni ljudi moramo imovinu ove države staviti u funkciju, rekao je.

Jadranka Kosor odgovorila je da je vrlo jasno rekla da se ovi porezi mogu uvesti a da misli da će mnogi gradovi i općine uvesti ove poreze jer neće imati drugog izlaza. **Stjepan Henezi** odgovorio je, među ostalim, da misli da nije dobro otvarati u okviru ovog zakona raspravu o nekom novom poreznom opterećenju i plašiti hrvatsku sirotinju porezima. Poreza se ne treba plašiti sirotinja već oni koji imaju, rekao je. **Jadranka Kosor** imala je na to poslovničku primjedbu jer da zastupnik nije ništa ispravio od njenih navoda već polemizirao s njenim mišljenjem. S ispravkom netočnog navoda javio se i **Ivan Milas** i rekao da se ne radi o potrebama lokalne samouprave već o obvezama, o školstvu, zdravstvu i u općem je interesu da djeca imaju jednak start u životu bez obzira na to u kojoj sredini žive. Netočan je i navod, kazao je, da sirotinja manje plaća poreze jer najizdašniji porezi pogađaju najviše sirotinju (porez na promet, na cigarete) i trebalo bi voditi više računa o njenim interesima. **Stjepan Henezi** je odgovorio da je ispravio netočan navod zastupnice Kosor da se ovim zakonom uvode novi porezi, a **Jadranka Kosor** je dodala da čim se otvara neka mogućnost znači da će se neki od tih poreza uvesti.

Marina Matulović-Dropulić (HDZ) podsjetila je da je Klub zastupnika HDZ-a još 15. prosinca 2000. prilikom donošenja Zakona o izvršenju proračuna govorio da bi se decentralizacija školstva, zdravstva i socijale trebala primjenjivati od 1. siječnja 2002. a i da djelomičnu primjenu zakona tog datuma predlažu i odbori za Ustav i Poslovnik i za zakonodavstvo. Zalažemo se za decentralizaciju ali kad bude sve pripremljeno, rekla je naglašavajući da je potrebno izraditi programe i financijske planove za sve subjekte a županijske skupštine se tek konstituiraju a tu je i rok za rebalans proračuna a dok se oni ne donesu kako će se "vršiti preraspodjela

sredstava" jer koja to jedinica lokalne samouprave ima osigurana sredstva koja joj sada ne trebaju. Pa je pitanje što će biti s tekućim i investicijskim održavanjem, da se ne govori o novim investicijama, rekla je, među ostalim. Zatražila je zakonsko definiranje pojma "javne površine" (zbog utvrđivanja poreza) te donošenje svih potrebnih podzakonskih akata i odluka u vezi s predloženim zakonom i njegovu primjenu od početka sljedeće godine. Mi koji smo radili u lokalnoj samoupravi u protivnom znamo što nas čeka, kazala je.

Najveći dio na teret građana

Vladimir Šeks pitao je odgovara li predloženi zakon ustavnim odredbama koje reguliraju financijski aspekt lokalne samouprave. On je za decentralizaciju i dekoncentraciju ovlasti i moći s državne na lokalnu razinu ali ovako zamišljenu i osmišljenu neće istodobno i u potrebitom opsegu pratiti i decentralizacija fiskalnih sredstava. Jednostavnije rečeno, kazao je, ova će se decentralizacija obaviti najvećim dijelom na teret građana, radnika, seljaka i uposlenih.

Mogućnost uvođenja predviđenih osam lokalnih poreza postat će nužnost jer općine, gradovi i županije neće imati dovoljno sredstava za obnašanje poslova koji su im stavljeni u djelokrug.

Mogućnost uvođenja predviđenih osam lokalnih poreza postat će nužnost jer općine, gradovi i županije neće imati dovoljno sredstava za obnašanje poslova koji su im stavljeni u djelokrug. Porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište znači kažnjavanje i tjeranje (pedesetih godina mnogi su se morali odricati zemlje da bi ostvarili dječji dodatak) da svoju zemlju daju na raspolaganje gradu ili općini, rekao je među ostalim, smatrajući da treba prolongirati primjenu ovog zakona, koji je još u fazi zrinja, na iduću godinu.

Ivan Milas kazao je da predgovornik nije dovoljno naglasio opasnost od takvih poreza jer će se dogoditi da će se u siromašnim područjima (škrape) morati obrađivati nešto što donosi višestruku štetu. Bila

bi vrlo opasno žednoj lokalnoj samoupravi dati tu mogućnost nepotrebnih poreza (poslovni prostori) koji zajednici donose malo a pojedincu veliku štetu.

Dorica Nikolić (HSL) smatra za razliku od mnogih da je predloženi zakon došao prekasno i da smo dovoljno dugo živjeli u jako centraliziranoj državi i onemogućili mnogim i spretnim ljudima na lokalnoj razini da pokažu tu svoju spretnost i poduzetnički duh. A jedna država dobro živi samo ako dobro živi lokalna razina, rekla je ocjenjujući ovo pokušajem da usprkos možda nedostacima zakona lokalni čelnici pokažu i da su bolji od saborskih zastupnika jer vide stvari na terenu.

Kada bi se s primjenom ovog zakona krenulo i kasnije čule bi se sve te iste priče, uvjerava zastupnica, jer, kaže, mi smo jednostavno takav narod koji je navikao kukati. Predložila je da se umjesto izraza "kuća za odmor" koristi termin koji je bliži Bruxellesu (smeta je ovaj socijalistički izražaj).

Govore o bijedi drži pretjerivanjem jer, kaže, nije točno da lokalna sredina sada "počinje od nule" s obzirom na to da se za ove namjene smanjuje državni proračun za oko dvije milijarde kuna. Za predloženi zakon će glasovati jer ga smatra dobrim međukorakom k jednom modernom europskom zakonu, rekla je na kraju.

Više potpore na temelju četverogodišnje potrošnje

Po ocjeni **dr. Vesne Pusić (HNS)** predložene izmjene i dopune Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave predstavljaju bitni korak u decentralizaciji ovlasti, a donekle i financiranja. Smatra logičnim prijedlog da porez na promet nekretnina bude izvor financiranja lokalne samouprave, a ne da se prihod iz tog izvora dijeli s centralnom državom. Oporezivanje neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta, poslovnog prostora i dr. drži regionalnim jer se time stimulira njihovo iskorištavanje.

Spomenula je, među ostalim, da će Klub zastupnika HNS-a/LS-a zatražiti (amandmanski) da osnova za izračun sredstava s pozicije potpore izravnjanja za decentralizirane funkcije jedinica lokalne i područne samouprave budu izvršeni izdaci za određene namjene u četverogodišnjem

razdoblju, a ne samo u 1999. godini. Pritom valja uzeti u obzir ne samo sredstva realizirana iz Državnog proračuna nego i izdatke financirane iz lokalnih proračuna odnosno prosjek ukupne potrošnje za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu skrb, itd., napominje zastupnica.

Najavila je i amandman kojim će haenesovci zatražiti da se dječja odmarališta u vlasništvu lokalnih i regionalnih jedinica oslobode poreza na kuće za odmor.

Osnova za izračun sredstava s pozicije potpore izravnjanja za decentralizirane funkcije lokalnih i područnih jedinica trebaju biti izdaci realizirani za određene namjene u četverogodišnjem razdoblju, a ne samo u 1999. godini.

Za razliku od nje, **Ivan Milas (HDZ)** nije pobornik uvođenja poreza na neiskorišteno poljoprivredno zemljište i poslovni prostor. U prilog tome spomenuo je, među ostalim, da u Hrvatskoj ionako ima previše zemlje (nedostaju prerađivački kapaciteti) s obzirom na izraženu depopulaciju. Uostalom, dobro je, kaže, da je dio zemljišta neobrađeno iz ekoloških razloga.

Ivan Penić (HDZ) je naglasio da je apsolutni pobornik decentralizacije, ali izgleda da se ovim zakonom prije svega decentraliziraju buduće obveze općina, gradova i županija a puno manje financije. Smatra da će uvođenje mogućnosti da i manji gradovi i općine mogu uvesti prirez porezu na dohodak donijeti daljnja opterećenja građanima. I on se usprotivio uvođenju poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište, argumentirajući to tvrdnjom da su vlasnici takvog zemljišta, dobrim dijelom, staračka domaćinstva. Smatra neprihvatljivim i oporezivanje neizgrađenog građevinskog zemljišta, budući da takvih parcela u Hrvatskoj ima jako puno i da se ne mogu u dogledno vrijeme privesti svrsi (nema zainteresiranih kupaca).

Predložio je, među ostalim, da se izjednači udio lokalnih jedinica i države kod raspodjele prihoda od naknada za koncesije za crpljenje mineralnih i termalnih voda (Zakonom je predviđeno da država ubire čak 80 posto).

Dragica Zgrebec (SDP) je podsjetila na činjenicu da Zakon omogućava općinama i gradovima da propišu različite stope poreza na neobrađeno zemljište, ovisno o lokaciji, veličini, klasi, itd. Prema tome, postoji mogućnost da one porezne obveznike koji zbog starosti ili bolesti ne mogu obrađivati zemlju oslobode porezne obveze.

Tko će određivati prioritete

Nitko nije protiv decentralizacije funkcija na lokalnu samoupravu i upravu (cilj je da se vlast približi građanima) ali to mora biti popraćeno i decentralizacijom sigurnih i neovisnih izvora sredstava, naglasio je **Ivan Jarnjak (HDZ)**. S tim u svezi upozorio je da će primatelji sredstava potpore izravnjanja za decentralizirane funkcije biti u podređenom položaju jer će svaki mjesec morati potraživati ta sredstva, a ni na kakav način ne mogu utjecati na njihov pravovremeni priliv. Budući da Vlada određuje i visinu tih sredstava interesira ga tko će određivati prioritete prilikom njihova distribuiranja. Drži, također, da će kod primjene ovog zakona na terenu biti velikih problema, s obzirom na to da je tek konstituirana nova vlast na lokalnoj razini te da neka pitanja još treba regulirati podzakonskim aktima. Stoga se pridružuje onima koji predlažu da se primjena ovog propisa prolongira na 1. siječnja 2002.

Mišljenja je, također, da su županije već u startu stavljene u nejednak položaj kad je riječ o mogućnostima prihodovanja, što bi trebalo ujednačiti (primjerice, one u kontinentalnom dijelu neće imati prihod od poreza na plovila) Njegova je daljnja zamjerka da se ovim zakonom predviđa oporezivanje privatne imovine, dok su, primjerice, motorna vozila u vlasništvu države ili neobrađeno poljoprivredno zemljište u vlasništvu lokalnih jedinica oslobođeni poreza. To dovodi u neravnopravnu utakmicu na tržištu državi i privatne vlasnike zemljišta i poslovnih prostora, upozorava zastupnik.

Uvođenje poreza na neizgrađeno građevno zemljište - neustavno

Dr. Vilim Herman (HSL) sugerirao je da predlagatelj povuče proturječni, a možda i neustavni prijedlog za

uvodjenje poreza na neizgrađeno građevinsko zemljište. Naime, prema predloženom, dovoljno je - kaže - da je netko vlasnik zemljišta koje se prema Zakonu o prostornom planiranju smatra građevinskim, da bi bio obveznik plaćanja lokalnog poreza (nije uvjet da na njemu ostvaruje prihod). Među vlasnicima takvog zemljišta je veliki broj staračkih domaćinstava, od kojih neka nemaju

Uvođenje porezne obveze na temelju "golog" prava vlasništva na zemljištu koje nije namijenjeno gospodarskom iskorištavanju suprotno je načelima poreznog sustava, odnosno članku 51. Ustava RH.

ni mirovine, pa i osoba bez zaposlenja, podsjeća zastupnik. Nerijetko se radi o većim površinama nekada poljoprivrednog zemljišta, naslijeđenim od prednika, koje je sada uključeno u građevinsko područje. Uvođenje porezne obveze na temelju "golog" prava vlasništva na zemljištu koje nije namijenjeno gospodarskom iskorištavanju suprotno je načelima poreznog sustava, odnosno članku 51. Ustava RH, napominje zastupnik. Osim toga, porez koji bi se, prema predloženom, plaćao na neizgrađeno građevinsko zemljište bio bi višestruko veći od naknade koja se utvrđuje za oduzeto poljoprivredno zemljište, šume i šumsko zemljište. Naime, predviđena je tarifa od 1 do 5 kn m² što bi po hektaru zemljišta iznosilo od 10 do 50 tisuća kn godišnje.

Decentralizirane funkcije skuplje

Vesna Škare-Ožbolt (DC) također smatra da nema razloga za žurno donošenje ovog zakona. Po njenom mišljenju predložena rješenja nisu bitno poboljšana u odnosu na prvo čitanje. Predlagatelj čak nije uzeo u obzir argumente iznesene u raspravi o Prijedlogu zakona zbog kojih bi njegovu primjenu trebalo odgoditi za šest mjeseci. To više što zakonske odredbe nisu jasne ni nomotehnički ispravno formulirane, a ministar financija trebat će donijeti i niz provedbenih propisa. Po mišljenju zastupnice ovim zakonskim prijedlo-

gom želi se prebaciti odgovornost za deficit državnog proračuna, za čije pokriće Vlada očito nema rješenja bez povećanja poreza, na lokalnu upravu i samoupravu. Smatra da će decentralizacija funkcija osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva i socijalne skrbi na županije i gradove biti skuplja, a posve je sigurno da se te funkcije neće obavljati uspješnije i bolje nego dosad. Naime, prema procjenama resornih ministarstava, troškovi decentralizacije funkcije osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva i socijalne skrbi iznositi će milijardu 937 mln. kuna a u ovogodišnjem Državnom proračunu planirano je za tu namjenu (prije rebalansa) 600 mln. kn. (za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca). Preračunato na godišnju razinu, troškovi će biti veći za više od 700 mln. kuna, napominje zastupnica. Procjenjuje da će već u ovoj godini doći do povećanja javne potrošnje i njena udjela u bruto domaćem proizvodu, što je u suprotnosti s opredjeljenjima Vlade i fiskalnom projekcijom do 2004. godine pri čemu će se regionalne razlike dodatno produbiti. Osim toga, predloženim povećanjem poreza na potrošnju i uvođenjem novih poreza dodatno se povećava već ionako visoka porezna presija. Zastupnica, među ostalim, zamjera predlagatelju da nije izračunao učinke navedenih mjera. Drži da prije uvođenja novih poreza treba analizirati uzroke nekorištenja obradivog zemljišta i dr. Nema smisla, primjerice, da se za nekorišten skladišni prostor od tisuću m², za čiju kupnju ili najam ne postoji nikakav interes, godišnje plaća 5 - 15 tisuća kuna poreza.

Ovim zakonskim prijedlogom želi se prebaciti odgovornost za deficit državnog proračuna, za čije pokriće Vlada očito nema rješenja bez povećanja poreza, na lokalnu i područnu samoupravu.

Budući da će za pokriće troškova decentralizacije u ovoj godini trebati osigurati veća sredstva od iznosa planiranog u državnom proračunu za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca, nema sumnje da će se neki planirani izdaci morati smanjiti, konstatira zastupnica. Na kraju je naglasila da podržava potrebu decentralizacije

pojedinih funkcija s državne na lokalnu razinu, ali da dinamiku i obuhvat tog procesa treba odrediti prema materijalnim mogućnostima društva. Zbog toga se založila za odgodu primjene ovog zakona do početka iduće godine.

Razgraničiti ingerencije

Valter Drandić (IDS) najavio je da će ideesovci podržati ovaj zakon jer je decentralizacija njihovo opredjeljenje, ali da su skeptični prema predloženom konceptu. Naime, njihove analize pokazuju da će primjena ponuđenih rješenja još više zakomplicirati ionako tešku situaciju u zdravstvu, školstvu itd. budući da će se iste funkcije financirati iz više namjenskih izvora, umjesto da sredstva budu osigurana iz autonomnih izvora onih koji su zaduženi za upravljanje tim djelatnostima. Decentralizacija je veoma ozbiljan posao i s time se ne smije eksperimentirati, napominje zastupnik. Budući da predloženi zakon ne jamči nikakvu sigurnost i stabilnost u funkcioniranju lokalne i regionalne samouprave stječe se dojam, kaže, da se njime samo deklarativno opredjeljujemo za nešto što u praksi neće tako funkcionirati. Naime, lokalna i regionalna samouprava ne mogu prihvatiti odgovornost za određene funkcije ako se prihodi u svakom momentu mogu mijenjati odlukama države. Zbog toga najprije treba definirati što želimo decentralizirati te jasno razgraničiti ingerencije između države, županija, gradova i općina, dosljedno poštujući načelo supsidijarnosti.

Po mišljenju zastupnika trebalo bi donijeti potpuno novi zakon koji bi osigurao samostalnost lokalne i regionalne samouprave te promovirao konkurenciju među lokalnim jedinicama. U tom bi slučaju one mogle autonomno odlučivati o tome koliko će izdvajati za pojedine funkcije te na taj način privlačiti u svoje sredine kapital i kreirati razvoj, što bi trebalo rezultirati otvaranjem novih radnih mjesta.

Na kraju je spomenuo da će Klub zastupnika IDS-a uložiti amandman kojim bi se osigurala preraspodjela prihoda od poreza na dohodak u korist lokalne i regionalne samouprave te umanjila sredstva poravnanja (apsurdno je da su ta sredstva veća od onih koja dobivaju županije). Izrazio je uvjerenje da će

zastupnici podržati njihov amandman, a o tijeku rasprave i sudbini amandmana ovisit će i stajalište njegovih stranačkih kolega.

Decentralizacija uvjetovana deficitom u Državnom proračunu

Osnovna je zamjerka **Ive Baice (HDZ)** da se ovaj zakon, koji sadrži brojne nepoznanice i nedorečenosti, donosi prekasno. Budući da jedinice lokalne samouprave trenutno nisu ekipirane za vrlo složene poslove koje im država stavlja u nadležnost, treba im ostaviti određeno vrijeme za preustroj. Činjenica da će više od 70 posto ukupnih izdataka koji se prenose na jedinice lokalne samouprave trebati pokriti iz Fonda za izravnane svjedoči o tome da se radi samo o decentralizaciji obveza, a ne i fiskalnoj decentralizaciji, kaže zastupnik. Smatra da županije neće imati velike koristi od predviđenih županijskih poreza. Naime, država i nadalje zadržava ekskluzivitet nad jednim pravim i izdašnim, odnosno sigurnim izvorom prihoda (porez na dohodak) dok je na lokalnu samoupravu prenijela neugodnu zadaću uvođenja dodatnih poreznih nameta. Baica drži da povećana participacija županija u porezu na dohodak od nesamostalnog rada (predviđena u ukupnom iznosu od 9,8 posto) neće biti dostatna za podmirenje velikih obveza te da će financiranje putem Fonda za izravnane ovisiti o nečijoj političkoj volji. Pri toj procjeni ima u vidu da je veći broj trgovačkih društava u stečaju, što može dovesti do smanjenja ukupnog broja zaposlenih u brojnim županijama.

Među ostalim, upozorava na činjenicu da se na županije ponovo prenosi obveza financiranja zdravstvenog osiguranja članova poljoprivrednih kućanstava iznad 65 godina života te neosiguranih osoba, iako je dosad tu obvezu moglo uredno namirivati svega nekoliko njih (ostale još uvijek duguju HZZO-u). U nekim županijama ti se troškovi pretežno odnose na financiranje zdravstvenog osiguranja stradalnika Domovinskog rata i izbjeglica, pa proizlazi da se na taj način ponovo kažnjavaju krajevi koji su podnijeli najveći teret u Domovinskom ratu, negoduje zastupnik.

Potpuno je neuobičajeno, kaže, da se u jedan zakon unose komplicirane

formule poput onih za izračun potpore izravnane za decentralizirane funkcije lokalnih i područnih jedinica, o čijem je stvarnom učinku u ovom trenutku teško govoriti. Po njegovom mišljenju evidentno je da je ovako velika žurba kojom se ide u decentralizaciju uvjetovana velikim deficitom u Državnom proračunu. U konačnici će se očekivati neuspjeh financiranja decentraliziranih funkcija, umjesto na Vladu RH, svaliti na tobože nesposobnu lokalnu samoupravu. Zbog svega toga predložene izmjene i dopune se ne mogu podržati, zaključio je.

Decentralizacija zamišljena etapno, novi porezi opcijski

Mladen Godek (HSL) započeo je svoje izlaganje parafrazom iz Marksovog "Kapitala": "Bauk novih poreza i novih opterećenja građana kruži Hrvatskom". Kako reče, svi smo se kleli u decentralizaciju (čak je i HDZ objašnjavao da ona nije bila provedena ranije zbog specifičnih razloga), a sada se predlaže da se primjena ovog zakona odgodi jer, navodno, predstavlja veliko opterećenje za građane i opasnost za lokalnu upravu. Znakovito je, kaže, da nitko od sudionika u raspravi nije predložio nikakvo novo rješenje osim ove odgode, iako je poznato da je decentralizacija zamišljena etapno. Izgleda da je problem u politici jer da Vlada nije pristupila tom projektu opet bi je kritiziralo zbog neizvršenih predizbornih obećanja. Kada bismo primjenu zakona prolongirali na iduću godinu i dalje bi vrijedio stari zakon koji maksimalno centralizira vlast i upravljanje, napominje zastupnik. Sada se, navodno, bojimo Fonda za poravnanje, uz obrazloženje da će o distribuciji sredstava odlučivati politička moć, kao da se ranije odlučivalo na drugačiji način. Naprotiv, primjena ovog zakona omogućit će nam da u većoj mjeri sami odlučujemo o tome). Nisu opravdane ni bojazni da će lokalni čelnici morati snositi financijsku odgovornost. Red je da je snose, jer su u trenutku izbora bili upoznati s time što će pasti na teret lokalne samouprave. Osim toga, treba imati u vidu i to da su novi porezi opcijski, odnosno da će o njihovu uvođenju odlučivati lokalne jedinice. Nema sumnje, kaže, da se kod predlaganja poreza na neobrađeno poljoprivredno

zemljište nije mislilo na staračka domaćinstva, nego na one koji su zakupili zemlju samo zato da bi povećali zemljišni fond i na osnovi toga dobili subvencije.

Za pokriće troškova decentralizacije u ovoj godini trebat će osigurati veća sredstva od iznosa planiranog u Državnom proračunu za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca.

U nastavku je izrazio mišljenje da su predloženi previsoki iznosi poreza na automobile, napose one starije od 10 godina. Nije točno, kaže, da će lokalni čelnici svaki mjesec morati moliti da im se iz Fonda za poravnanje dodijeli nešto novaca. Naime, zahvaljujući formulama sadržanim u zakonu svaka lokalna jedinica imat će uvid u to koliko sredstava može očekivati kod donošenja proračuna odnosno rebalansa (time se isključuje političko odlučivanje).

Dario Vukić (HDZ) podsjetio je na to da se prilikom donošenja Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi HDZ zalagao za to da se istodobno donese i zakon o njihovu financiranju. Što se, pak, tiče decentralizacije, 1993. godine uveo je niz općina, gradova i županija u Hrvatskoj. Zahvaljujući tome što se lokalna uprava i samouprava približila građanima u proteklom razdoblju je puno toga napravljeno. Primjerice, općina Kostrena je u proteklih 5, 6 godina postigla više nego u prethodnih 50. Smisao ove pojačane decentralizacije je, kaže, stvaranje uvjeta da građani u svojim lokalnim sredinama žive bolje. A da bi se to postiglo lokalnim jedinicama na koje prenosi ovlasti država mora osigurati najmanje ista sredstva koja je dosad izdvajala za održavanje školstva, zdravstva, socijalne skrbi, itd. Dakako, stvar je umješnosti lokalne samouprave da poboljša standard građana na svom području, ulaganjem dodatnih sredstava a ne uvođenjem novih poreza i pojačanom poreznom presijom, naglašava zastupnik.

Tonči Tadić (HSP) ostao je pri stajalištu da je u ovom zakonu previše formula. Kako reče, u svom je izlaganju nastojao prenijeti upozorenje svojih stranačkih kolega da je u tom propisu previše nedefiniranih

postavki te da se ne zna kako će čitav sustav funkcionirati.

Replicirajući zastupniku Godeku **Ivan Šuker (HDZ)** je napomenuo da su financijska samoodgovornost i dirigitirana financijska decentralizacija dijametralno suprotne stvari. Prvo podrazumijeva da netko upravlja izvornim prihodima a drugi primjer je financiranje preko Fonda za izravnaje. Ponovo je naglasio da lokalne jedinice nemaju tehničke mogućnosti da započnu s provođenjem ovog zakona od 1. srpnja. (još nisu konstituirana ni gradska vijeća ni županijske skupštine, nisu izabrana poglavarstva, itd). Osim toga, amandmani odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav koji idu za tim da se neki porezi uvedu tek od 1. siječnja 2002. godine, svjedoče o tome da je za neke stvari ipak prerano.

Krajnje je vrijeme da se, unatoč teškoćama koje su neminovne, napokon krene u decentralizaciju (s donošenjem ovog zakona se već kasni), naglasio je u svom ponovnom javljanju **Mladen Godek**. Izrazio je mišljenje da će njegovi Koprivničanci zasigurno biti zadovoljni mogućnošću da u većoj mjeri odlučuju o tome u što će utrošiti sredstva, dok su dosad ovisili o milostinji Zagreba. Budući da su puno davali u centralnu kasu a dobivali malo, mislili su, kaže, da ih se kažnjava jer od početaka demokratskog društva HDZ nikada u Koprivnici nije pobijedio. Vama i Vladi nitko nije branio da ovaj zakon donesete prije godinu dana, primijetio je **Ivan Šuker**. Za ispravak netočnog navoda javio se **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je podsjetio zastupnika Godeka da je HDZ bio na vlasti u Koprivnici 1990. godine, nakon što su provedeni prvi izbori za lokalnu samoupravu i

Prihod od poreza na dohodak preraspodijeliti u korist lokalne i regionalne samouprave te umanjiti sredstva poravnanja.

upravu, odnosno za odbornike i predsjednike općinskih skupština. **Mladen Godek** je ustrajao u tvrdnji da te godine HDZ nije imao gradonačelnika. Doduše, taj je institut uveden tek 1993. godine, kad je Koprivnica postala grad, ali otada HDZ više nije bio na vlasti. A i ono što je bilo u razdoblju od 1990. do 1992.

bolje je ne spominjati jer Koprivnica od toga nije imala nikakve koristi.

Građani moraju osjetiti korist od decentralizacije

Po riječima **Dubravke Šuice (HDZ)** bit će zanimljivo pratiti kako će općine, gradovi i županije od 1. srpnja iz svojih skromnih proračunskih sredstava financirati nove, znatno veće obveze za osnovno i srednje školstvo, zdravstvo, socijalnu skrb, itd. Upozorila je na to da se novi porezi ne mogu primjenjivati dok se ne usvoje rebalansi 20 županijskih, 120 gradskih i 460 općinskih proračuna a to iziskuje vremena. Naime, najprije treba formirati predstavnička i izvršna tijela, potom raspisati natječaje za pročelnike ureda za financije koji će izraditi prijedloge rebalansa, itd.

Osvrnuvši se na predloženo uvođenje novih poreza naglasila je da su neobrađene poljoprivredne površine, građevinsko zemljište i poslovni prostori izvan funkcije ne zato što to njihovi vlasnici žele, nego zbog neodgovarajućih gospodarsko-socijalnih uvjeta. Doduše, predviđa se da onaj tko se odrekne nekretnine u korist grada ili države bude oslobođen porezne obveze, ali ničim se ne jamči da će grad ili država staviti te nekretnine u funkciju. Podsjetila je i na činjenicu da su katastarske knjige nesredene te da je vrlo teško utvrditi nositelje porezne obveze, pogotovo ako postoji više vlasnika nekretnine. Interesira je i tko će kontrolirati one koji su dužni prijaviti porez te tko će i prema kojim kriterijima odlučivati o oslobađanju porezne obveze. Po njenom mišljenju Zakonom bi trebalo propisati, barem opisno, kriterije za raspodjelu novca iz Fonda za poravnanje a ne da se to rješava uredbom Vlade, kao što to predlažu neki saborski odbori.

Upozorila je, nadalje, da se u ovaj važan projekt ulazi bez dovoljno priprema te da se ne bismo smjeli upuštati u ovakav rizik bez simulacije, jer će posljedice trpjeti građani. Dakako, ovaj Zakon treba donijeti ali to ne smije biti novi trošak za građane, već oni moraju osjetiti korist od decentralizacije. Izrazila je bojazan da će predložena decentralizacija biti više deklarativne naravi te da bi moglo doći od toga da se sredstva iz Fonda za poravnanje raspoređuju po političkom ključu.

Zbog svega navedenog pridružuje se kolegama iz Kluba zastupnika HDZ-a koji se zalažu za odgodu primjene ovog Zakona do 1. siječnja 2002. godine.

Zakon u treće čitanje

Marija Bajt (HDZ) izrazila je bojazan da će predložene izmjene i dopune dodatno opteretiti ionako nizak životni standard naših građana. Predložene su, kaže, sa svrhom da se smanji javna potrošnja na državnoj razini, ali kako nije osigurano dovoljno sredstava za financiranje decentraliziranih funkcija, lokalne jedinice bit će prisiljene za minimalne standarde uvoditi maksimalne poreze. To potvrđuju i iskustva s prenošenjem troškova vatrogastva i obrane od tuče na lokalnu razinu, kaže zastupnica. Naglasila je da je pobornik decentralizacije, ali je čudi zbog čega se u taj projekt ulazi sredinom godine i u velikoj žurbi (vjerojatno zbog pritiska međunarodne zajednice). Po njenom mišljenju većina gradova i županija u Hrvatskoj neće moći financijski pokriti prenesene troškove školstva, zdravstva i socijalne skrbi a ne vjeruje ni da će predviđeni Fond za izravnaje moći uspješno uravnotežiti ustavnu obvezu ravnomjernog razvoja Republike Hrvatske.

Država zadržava ekskluzivitet nad jedinim sigurnim izvorom prihoda - porezom na dohodak, dok je na lokalnu samoupravu prenijela neugodnu zadaću uvođenja dodatnih poreznih nameta.

I ona smatra da je uvođenje poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište prihvatljivo kad je riječ o zakupu ili najmu, ali je potpuno neprihvatljivo kad se radi o staračkim domaćinstvima. Po njenoj procjeni predloženo rješenje donijet će lokalnoj samoupravi daleko više štete nego koristi, jer će uslijediti brojni zahtjevi za oslobađanjem staračkih domaćinstava te porezne obveze. Slično je, kaže, i s plaćanjem poreza na nekretnine koje poduzetnici ne koriste. Imali se u vidu da su poduzetnici dužni plaćati i porez na tvrtku i naziv, i to za svaku poslovnu jedinicu sve priče o poticanju poduzetništva padaju u vodu, napominje zastupnica. Drži da je povećanje poreza na cestovna

motorna vozila, koji je definiran kao prihod županija predviđeno, u prevelikom postotku te da nije prihvatljivo ni uvođenje poreza na vozila starija od 10 godina.

Iako je predloženim izmjenama propisano povećanje udjela gradova i općina u zajedničkom prihodu od poreza na dohodak, lokalne jedinice nemaju nikakav kontrolni mehanizam kako bi utvrdile jesu li doista dobile određeni postotak od uplaćene mase svih zajedničkih poreza, upozorava zastupnica. Nema sumnje, kaže, da bi sustav raspodjele odnosno uplate zajedničkih poreznih prihoda trebalo riješiti transparentnije nego dosad. U nastavku je podsjetila na to da je predviđeni rok u kojem bi trebalo rebalansirati lokalne proračune (30. rujna 2001.) prekratak, te na činjenicu da se prihodi od novih poreza mogu očekivati tek u idućoj godini. Smatra dvojbenim i postupak utvrđivanja poreznih obveznika, njihovo prijavljivanje, kao i realnu mogućnost naplate tih prihoda. Jednom riječju, umjesto osiguranja veće samostalnosti lokalne i područne samouprave, predloženi zakon gotovo sve gradove i županije stavlja u podređen položaj i izravnu ovisnost o sredstvima izravnjanja za decentralizirane funkcije. Založila se za to da se ovaj propis uputi u treće čitanje kako bi ga se u međuvremenu doradilo jer će, u protivnom, županije i gradovi morati propisivati nove poreze da bi pokrili troškove predloženog koncepta decentralizacije.

Marko Baričević (HSL) je izjavio da podržava predloženi zakon koji će, uz određene popravke, zasigurno imati pravo mjesto u počecima decentralizacije. Nije mu jasno, kaže, odakle poreznicima ili financijašima ideja da obične automate za igru podijele u dvije grupe koje bi se i različito oporezovale. Zanima ga je li napravljena kakva simulacija iz koje bi se vidjelo da se na jednim puno više zarađuje nego na drugima i sl. U prilog svom stajalištu napominje da ni u jednoj drugoj turističkoj zemlji nije provedena ovakva podjela niti uveden tako visok porez na automate za zabavne igre (400 odnosno 200 kuna po automatu). Drži neprihvatljivom i odredbu članka 23. koja predviđa da će svaki automat bez propisane naljepnice odnosno markice biti oduzet (privatno vlasništvo ne može biti oduzeto bez

provedenog sudskog postupka i presude).

U nastavku je ustvrdio da financijeri i poreznici, očito, ne znaju puno o poljoprivredi. U protivnom bi, kaže, znali da je i tima potreban odmor, napose onima na kojima se proizvodi ekološki te da je poljoprivredna proizvodnja bez subvencija i poticaja čisti gubitak. Nije jednostavno ni definirati što je to neobrađena livada ili oranica, a najapsurdniji je prijedlog prema kojem bi vlasnici neobrađenog zemljišta sami morali prijavljivati stanje i uplaćivati porez. Ako su novi porezi opcijski ne treba ih uopće unositi u zakon, napominje zastupnik i najavljuje amandmane s tim u svezi.

Nema govora o povećanju javne potrošnje

U zaključnoj riječi **mr. Damir Kuštrak** informirao je zastupnike da je predlagatelj dosad pristiglo četrdesetak amandmana (od toga su polovinu uložili odbori za zakonodavstvo, odnosno za Ustav, Poslovnik i politički sustav) o kojima će se Vlada izjasniti. Napomenuo je da nema govora o tome da bi primjenom predloženih rješenja došlo do povećanja javne potrošnje nego da se samo predlaže njena preraspodjela (javna potrošnja podrazumijeva i središnji državni proračun i izvanproračunske fondove i ukupne rashode svih lokalnih jedinica). Podsjetio je, nadalje, na činjenicu da jedinice lokalne samouprave dosad nisu odlučivale ni o jednom poreznom obliku, već su lokalni porezi bili točno propisani, kao i udjeli lokalnih jedinica u zajedničkim porezima a one su odlučivale samo o rashodima. Ovim zakonom im se prvi put omogućava da mogu odlučivati i o tome hoće li uvesti neki porezni oblik i u kojoj visini (limitira se samo maksimalni iznos). To se - kaže - odnosi i na uvođenje prireza na porez na dohodak.

Uostalom, prirez se već plaća u 12 gradova u kojima se prikupi 60 posto prihoda od poreza na dohodak, tako da se ne može govoriti o nekom posebno velikom poreznom opterećenju (napose kad je riječ o gradu Zagrebu čiji stanovnici već odavno plaćaju prirez). Po riječima ministra prirez je, inače, suvremeno porezno rješenje koje se sve više primjenjuje i u razvijenim zemljama i to ne samo u ekonomskom nego i u

socijalnom smislu. Porez na dohodak je, kaže, u cijelom svijetu pod ingerencijom centralne države, a način njegove diobe stvar je, među ostalim, i rješenja kakva se nude u ovom zakonu.

Smisao ove pojačane decentralizacije je stvaranje uvjeta da građani žive bolje. A da bi se to postiglo, lokalnim jedinicama na koje prenosi ovlasti država mora osigurati najmanje toliko sredstava koliko je dosad izdvajala za održavanje školstva, zdravstva, socijalne skrbi, itd.

Pojasnio je, među ostalim, da su automati za zabavne igre podijeljeni u dvije skupine koje se različito oporezuju na inicijativu udruge koja se bavi priređivanjem zabavnih igara. S tim u svezi spomenuo je da je na intervenciju Hrvatskog olimpijskog odbora u čl. 22. st. 2. predviđeno oslobođenje za biljare koji imaju istaknutu markicu Hrvatskog biljarskog saveza (radi se o sportu).

Novopredloženi porezi na neiskorišteno obradivo poljoprivredno zemljište, poduzetničke nekretnine i građevinsko zemljište su opcijski, tako da predlagatelj nije izračunao njihov potencijalni fiskalni kapacitet, kaže Kuštrak. U prilog uvođenja tih poreza napomenuo je da u Hrvatskoj postoje brojne poduzetničke nekretnine, pa i zemljišta, koja iz raznih spekulantskih razloga nisu u funkciji. Spomenuo je, među ostalim, da se država, pod određenim uvjetima, u potpunosti odriče svog udjela u porezu na dohodak u korist pojedinih općina i gradova na područjima od posebne državne skrbi i na otocima.

U nastavku je rekao da nema ništa protiv toga da način izračuna iznosa potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije Vlada utvrđuje uredbom, kao što predlažu odbori. Pojasnio je da su sporne formule ugrađene u zakon na temelju rasprave o Prijedlogu zakona, kako bi se egzaktno vidjelo tko i po kojoj metodologiji povlači sredstva. Naglasio je, također, da je pozicija za potpore isključivo vezana na porez na dohodak koji nema nikakve veze s ukupnim stanjem u proračunu. Riječ je, naime, o kontinuiranom prihodu koji je transparentan (svakog mjeseca

može se dobiti uvid o tome iz mjesečnika Ministarstva financija, a i na njihovim web stranicama je raspodjela tih sredstava doista ni po čemu nije upitna.

Na kraju je pojasnio da se 21. amandman Odbora za zakonodavstvo odnosi isključivo na odgodu uvođenja poreza na automate za zabavne igre. Ostali porezi se ionako ne mogu primjenjivati ove godine, jer se razrezuju jedanput godišnje. Osim toga, grad ili općina najprije moraju donijeti odluku o uvođenju novih poreza, koju treba objaviti, itd. Kada bi svi gradovi i općine uveli prerez porezu na dohodak to bi donijelo oko 300 mln. prihoda godišnje, procjenjuje Kuštrak. Budući da građani Hrvatske izravnim porezima i doprinosima sada izdvajaju 30 mlrd. kuna, to bi predstavljalo neznatno povećanje poreznog opterećenja (za svega 1 posto). Doista se ne može govoriti ni o kakvom poreznom udaru, zaključio je.

U zaključnom dijelu izlaganja konstatirao je da postoje svi uvjeti da primjena ovog zakona uspije, bez obzira na određene manje probleme koji su neminovni. Po njegovim riječima nadležni za njegovo provođenje su se pripremili za taj posao, a tehnika raspodjele sredstava je vrlo jednostavna i transparentna. Osim toga, rok od 3 mjeseca je dovoljan za rebalansiranje gradskih proračuna (to se ne odnosi ni na jednu općinu već samo na 33 od ukupno 120 gradova u Hrvatskoj).

Novi porezi ne mogu se primjenjivati dok se ne usvoje lokalni proračuni, a to iziskuje vremena.

Na kraju je obećao da će Vlada pažljivo razmotriti podnesene amandmane i one koji ne mijenjaju koncepciju ovog zakona najvjerojatnije uvažiti.

Nije točno da donošenje ovog zakona neće utjecati na povećanje javne potrošnje, primijetio je **Dario Vukić**, uz opasku da je ministar u svom izlaganju sam demantirao tu tvrdnju. Uostalom, u obrazloženju zakonskog prijedloga navodi se da se ovim propisom, među ostalim, proširuje materijalna osnova za financiranje lokalnih i područnih jedinica propisivanjem mogućnosti uvođenja novih lokalnih poreza. Po mišljenju zastupnika novi porezi će se

morati uvesti zbog nedostatka sredstava. U tom bi se slučaju, prema nekim kalkulacijama, središnji proračun povećao za oko milijardu 200 mln. kuna, a te će troškove snositi građani Republike Hrvatske.

Nakon toga je **dr. Ivica Kostović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora, zaključio raspravu o ovoj temi.

IZJAŠNJAVANJE

Na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave podneseno je ukupno 54 amandmana, od čega su samo **odbori za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav** (zajednički) uložili 21. Kažimo odmah da je predlagatelj uvažio sve njihove prijedloge, osim amandmana na čl. 33., kao i amandman Odbora za financije i Državni proračun na članak 35. kojim se porez od priređivanja igara na sreću izuzima iz zajedničkih prihoda (prema Zakonu o igrama na sreću to je isključivo prihod Državnog proračuna).

Porez i na darovane i naslijedene nekretnine

Dr. Damir Kuštrak koji se, u ime Vlade, očitovao o podnesenim amandmanima informirao je zastupnike da je prihvaćen i amandman **Kluba zastupnika HSS-a** na članak 3. st. 1., uz jednu dopunu. Podsjetimo, haesesovci su predložili da se u spomenutoj odredbi iza riječi "plaća se" dodaju riječi "na nekretnine" (Vlada je još dodala: "u skladu sa zakonom"). Prihvaćen je i njihov prijedlog za dopunu članka 17. zahvaljujući kojoj se porez na plovila ubuduće neće plaćati na brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima. Nije, međutim, uvažen amandman istih podnositelja za izmjenu st. 1; u čl. 14. a **Ljubica Lalić** je u ime Kluba zastupnika povukla amandman na članak 27.st.4. budući da je intenciju tog prijedloga predlagatelj prihvatio kroz amandman matičnih odbora na članak 29.

Djelomično je uvažen amandman **Kluba zastupnika HSP-a/ HKDU-a** za izmjenu članka 13. (Vlada je odustala od oporezivanja automobila starijih od

10 godina) a od ostalog dijela amandmana predlagatelji su odustali. S tim u svezi spomenimo da je odbijen zahtjev Kluba zastupnika IDS-a za

Kriterije za raspodjelu novca iz Fonda za poravnanje trebalo bi propisati zakonom, a ne da se to rješava uredbom Vlade.

brisanje spomenutog članka. Nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja da, prema međunarodnim konvencijama, vozila diplomatskih i konzularnih predstavništava i dr. moraju biti oslobođena poreza, **Ljubica Lalić** povukla je amandman haesesovaca na članak 14. Isto je učinio i **Miroslav Korenika**, uvaživši tvrdnju mr. Kuštraka da bi usvajanje njegova amandmana na taj članak promijenilo smisao zakona.

Smanjen porez na automate za zabavne igre

Marko Baričević odustao je od amandmana na članak 19. st. 3. nakon pojašnjenja predstavnika predlagatelja da je bespredmetan, budući da je Vlada prihvatila njegov prijedlog da se smanji porez na automate za zabavne igre (izmjena st. 1. u čl. 22). Isto je postupio i s amandmanom na članak 23. jer ga je mr. Kuštrak uvjerio da se oduzimanje automata bez propisane markice predviđa samo kao privremena mjera. Nakon dodatnog obrazloženja podnositelja većina zastupnika izjasnila se (glasovanjem) za prihvaćanje njegova amandmana na članak 24., unatoč drugačijem mišljenju Vlade (riječ je o brisanju stavka 4. kojim se predviđa uvođenje poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište). S tim u svezi spomenimo da nije prošao prijedlog Kluba zastupnika HSP-a - HKDU-a, koji se također protivi uvođenju novih lokalnih poreza, za brisanje točki 4., 5. i 6. tog članka.

Mr. Kuštrak je informirao zastupnike tog kluba da je njihov amandman na čl. 25. dijelom već prihvaćen, te da je formulacija "uobičajeno boravište" preuzeta iz Općeg poreznog zakona (podnositelji su ga povukli). Unatoč dodatnim obrazloženjima njihova predstavnika **dr. Tončija Tadića** nisu dobili "zeleno svjetlo" ni njihovi amandmani koji su se odnosili na (ne)oporezivanje kuća

za odmor. Kad smo već kod toga, spomenimo da je usvojen **amandman Kluba zastupnika HNS-a - LS-a** na članak 29. kojim se tog poreza oslobađaju dječja odmarališta u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nedoumice kod uvođenja poreza na neobrađeno zemljište

Tijekom daljnje rasprave **mr. Željko Glavan (HLS)** je primijetio da su dijelovi amandmana **odbora za zakonodavstvo te za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članak 31. koji se odnose na porez na neobrađeno poljoprivredno zemljište bespredmetni, jer je ta kategorija poreza ukinuta ranije usvojenim amandmanom zastupnika Baričevića na članak 24. stavak 4. Predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav **mr. Mato Arlović** je primijetio da se spomenutim amandmanom mijenja članak 30. postojećeg zakona koji ne sadrži stavak 4., što je ponukalo **Tončija Tadića** da zatraži da se zapisnički konstatira je li spomenuti porez ukinut ili ne (to više što Vlada nije prihvatila prijedloge više podnositelja da se članak 31. u potpunosti izostavi iz Zakona). Zbog ove nedoumice zatražio je stanku da bi se konzultirao sa svojim stranačkim kolegama.

Većina gradova i županija u Hrvatskoj neće moći financijski pokriti prenesene troškove školstva, zdravstva i socijalne skrbi.

U nastavku sjednice, nakon kraće stanke, pojasnio je da su se zastupnici koji su glasovali za usvajanje amandmana na članak 24. zapravo izjasnili za ukidanje poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište, bez obzira na očitu proceduralnu grešku (umjesto stavka 4. u amandmanu je trebalo stajati točka 4.) U ime Kluba zastupnika HSP-a HKDU-a pozvao je sve njih da podrže amandmane za brisanje članka 31. kako bi se onemogućilo uvođenje novih lokalnih poreza na neobrađeno poljoprivredno zemljište, nekoristene poduzetničke nekretnine te na neizgrađeno građevno zemljište.

Po riječima **mr. Mate Arlovića** prihvaćanje tog amandmana bilo bi kontraproduktivno, budući da u

Hrvatskoj ima oko 400 tisuća ha neobrađenog poljoprivrednog zemljišta, a istodobno uvozimo gotovo sve vrste poljoprivrednih proizvoda. Naglasio je da Zakon omogućuje lokalnim jedinicama da obrađivo zemljište daju na privremeno korištenje, kako bi se osigurali prihodi koji će pomoći u financiranju staračkih domaćinstava. Ta se domaćinstva mogu osloboditi plaćanja poreza, ali nema smisla da tu povlasticu koriste oni koji su kupili zemljište s namjerom da ostvare ekstraprofit (čekaju da se promijene prostorni planovi pa da tu zemlju prenamijene u građevinsko zemljište).

Tonči Tadić je ustrajao na tome da ovaj amandman treba dobiti "zeleno svjetlo" jer nije prirodno da netko ne može slobodno raspolagati svojim vlasništvom. Umjesto toga svakog vlasnika koji ne privede svrsi svoju nekretninu kažnjava se porezom, osim ako je se odrekne u korist grada ili općine. To je najobičnije "kolhoziranje odnosno sovhoziranje" Hrvatske na sofisticirani način, negodovao je.

Voditi računa o socijalnom momentu

Ivan Šuker (HDZ) je napomenuo da je prenamjena zemljišta regulirana drugim zakonima i da se za to plaća naknada. A što se, pak, tiče neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, koje su županije dale u najam, jasno stoji da se ugovori o najmu raskidaju ako najmoprimac godinu dana nije obrađivao to zemljište. Međutim, kod odlučivanja o ovom poreznom obliku treba voditi računa i o socijalnom momentu, upozorava zastupnik. U prilog tome podsjetio je na činjenicu da seljaci nisu mogli plaćati ni porez na katastarski prihod (ukinut je još 1995. godine) koji je bio daleko niži od ovoga koji se sada uvodi.

Ivo Fabijanić (SDP) podsjetio je na činjenicu da uvođenje novih poreza nije obvezno. Smatra, međutim, da bi trebalo oporezovati vlasnike koji ne žele obrađivati zemlju a prijavljeni su zavodima za zapošljavanje. Primjerice, mnogi ljudi, pa i mlađi, imaju na otocima po 6,7 ha zapuštene zemlje a primaju naknadu sa Zavoda za zapošljavanje. To pitanje zadire u prava čovjeka da slobodno raspolaže svojom imovinom, primijetio je **Tonči Tadić**. Ako želimo razvijati poljo-

privredu mora postojati odgovarajuća strategija odnosno politika poticaja na razini države, a ne da se ljude prisiljava da obrađuju zemlju poreznim nametima. Logično je, kaže, da netko ne želi obrađivati zemljište na otocima jer za to nema ekonomski interes. Uostalom, bilo bi korektnije da se i u Hrvatskoj, kao i u drugim zemljama, plaća porez na nekretnine, neovisno o tome jesu li u funkciji.

Miroslav Korenika (SDP) podsjetio je na to da je Sabor donio Strategiju razvoja poljoprivrede i Zakon o novčanim poticajima u poljoprivredi i ribarstvu. Točno je, kaže, da porez na neobrađeno poljoprivredno zemljište nije obvezan, ali županije će ga biti prisiljene uvesti da bi podmirile troškove zdravstvenog osiguranja za staračka domaćinstva na selu. Neke su se u proteklom razdoblju morale i zadužiti da bi pokrile te troškove (primjerice, Varaždinska županija je dužna Zavodu za zdravstveno osiguranje više od 10 mln. kuna).

Ljubica Lalić (HSS) izrazila je mišljenje da spornu odredbu ne treba mijenjati, jer omogućuje općinama da oporezuju one koji špekuliraju na poticajima (npr. kombinati i zakupci koji ne obrađuju zemlju) a oslobodi porezne obveze one koji iz opravdanih razloga nisu u mogućnosti obraditi zemlju.

Sustav raspodjele odnosno uplate zajedničkih poreznih prihoda trebalo bi urediti transparentnije nego dosad.

Predsjednik **Tomčić** upozorio je da se rasprava opet vraća na početak, što nije u skladu s Poslovnikom. S time se složio i **Mladen Godek (HLS)** koji je, inače, podržao navode gospođe Lalić. Napomenuo je da prilikom usvajanja Strategije razvoja poljoprivrede u tom dokumentu nije bio predviđen porez na neobrađeno zemljište, a pogotovo ne tako drastične kazne ako se ta porezna obveza ne prijavi. **Marko Baričević** smatra ovo posljednje apsurdnim rješenjem. Naveo je, među ostalim, da u Danskoj poljoprivrednici obvezno moraju ostaviti 10 posto zemlje neobrađeno. Nato je **mr. Arlović** spomenuo da su, za razliku od Danske, u Njemačkoj propisane kazne za neobrađeno zemljište. Podsjetio je na to da u zakonu piše da se staračka domaćinstva mogu osloboditi plaćanja tog poreza te izrazio uvjerenje da će

općine i gradovi zacijelo tako i učiniti. Budući da ni nakon ove polemike predstavnik predlagatelja nije promijenio stajalište, zastupnik je zatražio da se o njegovu amandmanu glasuje (nije dobio podršku većine zastupnika). Istu sudbinu doživio je i sličan amandman Kluba zastupnika IDS-a za brisanje članka 31., unatoč dodatnom obrazloženju njihova predstavnika **Valtera Drandića**. Naime, ideesovci smatraju da se nekretnine ne mogu stavljati u funkciju represijom i novim poreznim obvezama. Doduše, novi porezi su općijski, ali lokalne jedinice imaju veoma male mogućnosti za uvođenje olakšica, kaže zastupnik Drandić. Stoga najprije treba odrediti stimulacije za poticanje poljoprivredne proizvodnje i poduzetništva u gospodarstvu, a tek ako to ne urodi plodom posegnuti za mjerama represije. Zatražio je glasovanje o njihovom amandmanu, ali on nije dobio "zeleno svjetlo". O istovjetnom amandmanu Kluba zastupnika HSP-a HKDU nije se ni glasovalo.

U nastavku je **Miroslav Korenika** povukao svoj amandman na članak 34. Zahtijevao je, naime, brisanje stavka 2. u članku 42. čiju su dopunu predložili i odbori, ali Vlada nije uvažila ni njihov prijedlog.

Zakonom se ne rješava financijska decentralizacija

Obrazlažući razloge zbog kojih je odbila prijedlog **Kluba zastupnika IDS-a** za preraspodjelu prihoda od poreza na dohodak **mr. Kuštrak** je napomenuo da bi se ovakvim pristupom potpuno promijenila koncepcija zakona. Predstavnik Kluba zastupnika IDS-a **Valter Drandić** je nato uzvratilo da ideesovci žele promijeniti tu koncepciju jer smatraju da nije logično da su sredstva izravnjanja veća od onih koja dobivaju županije (trebala bi se predvidjeti samo za one lokalne i regionalne jedinice koje nemaju dovoljno sredstava po ovoj i drugim osnovama). U ime svojih stranačkih kolega zahtijevao je glasovanje o ovom amandmanu. Nakon opaske **dr. Kuštraka** da je smisao Fonda za izravnjanje da jedinice lokalne samouprave dobiju namjenska sredstva, **Drandić** je naglasio da lokalne jedinice moraju samostalno odlučivati o svojim sredstvima. Međutim, ako postoji nekoliko izvora namjenskih sredstava

kojima financiraju funkcije koje se sada "decentraliziraju", bit će komplicirano sve to uskladiti u praksi. Nažalost, predloženim sustavom se cjelokupna odgovornost prebacuje na lokalne i regionalne jedinice, ali ne i financije. To znači da "onaj tko je odgovoran mora biti veoma poslušan onome tko daje novac".

Unatoč tim argumentima amandman ideesovaca na članak 35. nije dobio "zeleno svjetlo", kao ni sličan amandman Kluba zastupnika HDZ-a. Njihova predstavnica **Marina Matulović-Dropulić** je također konstatirala da je najveći problem to što se ovim zakonom ne rješava financijska decentralizacija. Predviđeno je naime, da svi veliki gradovi (33) i sve županije (20) dobivaju sredstva iz Fonda za izravnjanje. Znači da taj Fond ostaje centraliziran na nivou države i, prihvati li se amandman odbora, Vlada će raspodjeljivati ta sredstva svojom uredbom. Po mišljenju njenih stranačkih kolega svi veliki gradovi i županije koje to mogu trebali bi financirati svoje osnovno školstvo i zanj odgovarati, a Grad Zagreb i za sve ostale decentralizirane funkcije.

Dr. Kuštrak je pojasnio da će uredbom biti regulirane samo formule za izračunavanje potpore izravnjanja za decentralizirane funkcije, sukladno mišljenjima da one ne moraju nužno biti sadržane u zakonu. Mi smo tražili da se zakonom utvrde mjerila i kriteriji za raspodjelu tih sredstava a o iznosima koji će biti prebacivani na lokalne jedinice odlučivat će Vlada, napomenula je **Marina Matulović-Dropulić**. To nije točno jer članak 35. regulira zajednički udjel u porezu na dohodak (29 posto pripada poziciji potpora) napomenuo je **mr. Kuštrak**.

Ivan Šuker je naglasio da hadezeovci zahtijevaju da se učešće lokalnih jedinica u приходima od poreza na dohodak poveća jer bez financijske samostalnosti nema prave decentralizacije. Uslijedilo je glasovanje o njihovom amandmanu ali nije prošao, kao ni njihov zahtjev za povećanje udjela Grada Zagreba u porezu na dohodak, kako bi mu se omogućilo da samostalno financira sve decentralizirane funkcije. Po riječima **dr. Kuštraka** raspodjela sredstava s pozicije potpore putem Fonda za izravnjanje je vrlo jednostavan model koji će izjednačiti fiskalne neravnoteže u zemlji. Nije logično, kaže **Marina Matulović** -

Dropulić da u Fond za izravnjanje ide dvije trećine sredstava o čijoj će raspodjeli, usvoji li se amandman odbora, odlučivati isključivo Vlada. Nije točno, kaže, **Valter Drandić**, da Fond za izravnjanje služi samo za preraspodjelu tih sredstava jer se ona obavlja na temelju izdataka realiziranih u 1999. godini, za koje je upitno koliko su realni. Budući da se institucije o kojima je riječ različito ponašaju od sredine do sredine, vjerojatno će u narednoj raspodjeli biti zakinuti upravo oni koji su se domaćinski ponašali i štedjeli.

Mr. Kuštrak je potom pojasnio da u ovom trenutku Vlada ne može prihvatiti ni amandmanski zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a da se prihodi od poreza na promet nekretnina u cijelosti ustupi općinama, gradovima i županijama, kao njihov izvorni prihodi. Napomenuo je, međutim, da se od iduće godine predviđa preraspodjela prihoda iz tog izvora, na način da državi pripadne samo 20 umjesto dosadašnjih 40 posto. Logično je da porez na promet nekretnina koje se nalaze na području pojedine jedinice lokalne samouprave bude njen izvorni prihodi, naglasila je **Marina Matulović-Dropulić**. Tim bi sredstvima veliki gradovi mogli financirati decentralizirane funkcije, a u protivnom to neće uspjeti, zaključila je. Unatoč iznesenim argumentima predlagatelj nije prihvatio ovaj amandman a priklonili su mu se i zastupnici.

Polemike o (ne)ustavnosti amandmana na članak 36.

U nastavku sjednice **Vladimir Šeks (HDZ)** upozorio je na neustavnost amandmana na članak 36. kojim su Odbor za zakonodavstvo i Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav zahtijevali da se način izračuna iznosa

*Ovim zakonom lokalnim
jedinicama se prvi put
omogućava da odlučuju i o
tome hoće li uvesti neki
porezni oblik i u kojoj visini.*

potpora izravnjanja za decentralizirane funkcije lokalnim i područnim jedinicama, umjesto zakonskim formulama, utvrđuje uredbom Vlade RH. Napomenuo je da, prema odredbi čl. 87. Ustava RH, Hrvatski sabor

može ovlastiti Vladu da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegova djelokruga, osim onih koja se odnose na ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela i lokalne samouprave. Po mišljenju zastupnika, prihvaćanjem spomenutog amandmana, povrijedio bi se Ustav a i Zakon o ovlastima Vlade da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Sabora (to se odnosi na tekuće gospodarske politike, osim izmjena Državnog proračuna i pripisivanja poreza, itd.) Zbog toga je apelirao na kolege da ne podrže taj amandman te najavio da će, u protivnom, zatražiti mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Predsjednik tog Odbora **mr. Mato Arlović** pojasnio je da se spornim amandmanom Vladu samo ovlašćuje da uredbom propiše formule za izračun iznosa potpora izravnjanja a ne da raspoređuje ta sredstva. To znači da se njime ne ulazi u ustrojstvo lokalne samouprave niti u njenu nadležnost. Napomenuo je, također, da se Odbor, podnoseći navedeni amandman, već očitovao o ovom pitanju. **Vladimir Šeks** nije uvažio njegovo obrazloženje da se u ovom slučaju ne radi o uredbi sa zakonskom snagom, koje Vlada može donositi na temelju posebne zakonske delegacije, nego o provedbenom aktu. Po riječima **mr. Arlovića**, mjerila i kriteriji za raspodjelu sredstava poravnanja proizlaze iz zakona, a Vlada samo treba utvrditi formule za izračun kako one ne bi opterećivale zakonski tekst. **Šeks** je ostao pri stajalištu da se Vladu ovlašćuje da svojom uredbom utvrđuje iznose potpora čime se - kaže - izravno zadire u reguliranje ustroja i djelokruga lokalne samouprave. **Mr. Arlović** je to ponovno opovrgnuo naglasivši da se radi samo o utvrđivanju načina izračuna visine tih sredstava. **Ivan Šuker**, koji dijeli **Šeksovo** mišljenje, spomenuo je primjer zaštitne kamate. Naime, parametre za njen izračun je također odredila Vlada svojom uredbom.

Mr. Arlović je informirao zastupnike da su podnositelji spremni povući sporni amandman, složi li se s time predlagatelj koji ga je već prihvatio. U tom bi slučaju formule o kojima je riječ ostale sastavnim dijelom zakona. **Mr. Kuštrak** je rekao da Vlada nema ništa protiv toga, našto je **Šeks** prigovorio da predstavnik predlagatelja nije ovlašten sam, bez da su održane sjednice odbora, donijeti odluku o prihvaćanju modificiranog amandmana. Nakon napomene **mr.**

Arlovića da su ga odbori ovlastili da bude izvjestitelj, **Šeks** je primijetio da u Izvješću odbora ne piše da je ovlašten mijenjati njihova stajališta.

U raspravu se uključio predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić**, napomenom da se prema Poslovniku može zatražiti mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, ako zastupnik koji to zahtijeva ima potporu trećine članova tog tijela. **Šeks** je naveo da njegovo mišljenje dijele još tri člana Odbora - zastupnici Milas, Kandare i Bebić našto je predsjednik Tomčić konstatirao da trojica zastupnika ne čine trećinu članova Odbora. **Šeks** je najavio da će nakon konzultacije sa svojim stranačkim kolegama zahtijevati odvojeno glasovanje o ovom amandmanu, na što ima pravo prema Poslovniku, a u međuvremenu je zatražio kraću stanku.

Zbog spornog amandmana zastupnici napustili sabornicu

Nakon stanke **Vladimir Šeks** je prenio stajalište zastupnika HDZ-a da ne žele sudjelovati u donošenju zakona kojim se krši Ustav te nagovijestio da će, bude li sadržavao sporni amandman, pokrenuti pred Ustavnim sudom postupak za ocjenu njegove ustavnosti. Nakon toga su zastupnici HDZ-a napustili sabornicu, a ostali nastavili izjašnjavanje o preostalim amandmanima.

Nakon glasovanja o spornom amandmanu (dobio je "zeleno svjetlo") očitovali su se o amandmanima klubova zastupnika HSP-a/HKDU-a te HNS-a/LS-a na članak 36. Podsjetimo, navedeni klubovi smatraju logičnijim i pravednijim da se visina sredstava potpore izravnjanja lokalnim jedinicama obračunava temeljem prosječnih izdvajanja iz Državnog i lokalnih proračuna u proteklom četverogodištu, a ne da se veže isključivo za jednu, i to predizborno godinu, kada su ti izdaci bili neravnopravno raspoređeni po pojedinim županijama. Unatoč dodatnim obrazloženjima predstavnika spomenutih klubova, Vlada nije uvažila njihove argumente i odbila je amandmane (priklonila joj se i većina nazočnih zastupnika). Za razliku od toga prihvatila je amandmansi zahtjev zastupnika Penića da udio općine i grada u naknadama za koncesiju za crpljenje mineralnih i termalnih voda iznosi 50 posto, a države 50 posto.

Potaknut odbijanjem amandmana svojih stranačkih kolega na članak 38. (kaznene odredbe) **Tonči Tadić** je

izjavio da još većim cinizmom od uvođenja novih poreza smatra predviđene novčane kazne za osobe koje ne dostave podatke potrebne za utvrđivanje porezne obveze.

S primjenom zakona startati početkom 2002.

Obrazlažući svoj amandman na članak 49. **dr. Tibor Santo** je izrazio bojazan da će se ovaj zakon u praksi trajavo ili nikako provoditi, s obzirom na činjenicu da su na lokalnu samoupravu, koja još nije do kraja ni konstituirana, sredinom proračunske godine pravaljene nove obveze i opterećenja. Naime, dio sredstava za financiranje decentraliziranih funkcija morat će se namaći rebalansima lokalnih proračuna pa je realnije da se s primjenom zakona starta početkom iduće godine kada se te stavke mogu planirati u proračunima za 2002. godinu.

Unatoč navedenim argumentima Vlada nije prihvatila taj amandman a nisu ga podržali ni zastupnici.

Nakon što je predsjednik zaključio raspravu **Marko Baričević** je zatražio vjerodostojno tumačenje svog amandmana na članak 24. koji je najprije usvojen a potom je ta odluka anulirana odbijanjem zahtjeva za brisanje čl. 31. Predsjednik **Tomčić** nije prihvatio tu intervenciju, uz obrazloženje da se prema Poslovniku može tražiti samo vjerodostojno tumačenje zakona, bude li usvojen. **Potom je dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona koji je, zajedno sa spomenutim amandmanskim korekcijama usvojila većina nazočnih zastupnika (73 glasa "za" i 9 suzdržanih).** Sukladno prijedlogu matičnih odbora ovlastili su Stručnu službu Hrvatskog sabora da obavi redakciju zakonskog teksta prije njegove objave u "Narodnim novinama".

Na kraju je **Vladimir Šeks** iznio poslovničku primjedbu da se radi o organskom zakonu za čije je donošenje po Ustavu potrebna većina od ukupnog broja zastupnika. Predsjednik **Tomčić** je primijetio da je kvalificirana većina potrebna za donošenje zakona kojima se uređuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela te lokalne i područne samouprave. Predloženim zakonom regulira se financiranje a ne ustrojstvo i djelokrug lokalne samouprave, zaključio je.

J.R.; Đ.K.; M.Ko.

PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001. GODINU - PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA PLANA PRIHODA I IZDATAKA IZVANPRORAČUNSKIH FONDOVA ZA 2001. GODINU - PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA PLANA PRIHODA I IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA I IZVANPRORAČUNSKIH FONDOVA ZA 2001. GODINU (KONSOLIDIRANI) - PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA PLANA PRIHODA I IZDATAKA DRŽAVNOG PRORAČUNA I IZVANPRORAČUNSKIH FONDOVA ZA 2001. GODINU (NEKONSOLIDIRANI)

Sigurnija sredstva za isplatu mirovina

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova (74 "za" i 18 "protiv") izglasali izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske u tekstu kako je to predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Oporba nije podržala rebalans uz ocjenu da nije riječ o tehničkom rebalansu, već o očekivanoj promjeni s obzirom na to da (heterogena) Vlada ne zna pokrenuti financijske i gospodarske tokove i da nije prodan HT, te da se Vlada u postupanju rukovodi MMF-ovim zahtjevima čije su se intervencije pokazale neuspješnima u nizu primjera. Čak i iz redova Koalicije čula su se upozorenja da optimizam ministra financija nema pokrića u stvarnosti te da Vlada sebi veže ruke sporazumom s MMF-om, a i zahtjev za dubokim strukturnim reformama u proizvodnji i potrošnji.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra financija **dr. Mate Crkvenca** koji se obratio zastupnicima Hrvatskog sabora da bi pojasnio bit Prijedloga izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu i pratećih prijedloga.

Uvodno je napomenuo da su iskazane promjene u tabelama opsežnije nego što su stvarne.

Osiguravaju se sredstva na razdjelu Ministarstva zdravstva, preuzimaju se obveze isplata mirovina koje su se u velikoj mjeri i do sada isplaćivale, iz proračunskih sredstava, rekao je te

izrazio nadu u uspješno prikupljanje doprinosa, u reformu koja će predstavljati napredak u sferi doprinosa i financiranja mirovinskog osiguranja.

Iznos koji se prenosi u proračun je 7 milijardi 18 milijuna i 900 tisuća kuna koji su do sada bili u obliku doprinosa u Fondu za mirovinsko osiguranje.

Ministar je izrazio nadu u uspješno prikupljanje doprinosa, u reformu koja će predstavljati napredak u sferi doprinosa i financiranja mirovinskog osiguranja.

Treća bitna promjena u rebalansu proračuna je ona kojom se račun financiranja otvara za dodatne dvije milijarde kuna.

Naime, za 2 milijarde kuna povećava se deficit na konsolidiranoj razini, odnosno za taj se iznos smanjuju prihodi od privatizacije a za isto toliko otvara mogućnost zaduživanja. Hoće li biti iskorišten ovisi o tome koliko će se u konačnici ostvariti prihodi od privatizacije.

U vezi s prihodom od privatizacije, napominje - pregovori teku normalno i očekuje se uspjeh u ostvarivanju privatizacijskih prihoda za 2 milijarde. U svezi s mnogim primjedbama glede privatizacijskih prihoda navodi da neće biti ostvareni po svaku cijenu nego tek ako budu isplativi.

Eventualno zaduženje ne bi predstavljalo opasnost za hrvatsku ekonomiju jer Hrvatska nije visoko zadužena zemlja. Postoji podatak da

su vrijednosni papiri Hrvatske, plasirani proljetos u Europi, sada skuplji 28 posto, te dodaje da uz postojeći dobar rejting ne bi bilo problema servisirati dug, i vratiti ga po ostvarenju privatizacije.

Što se tiče često spominjanog visokog deficita hrvatskog proračuna, naglašava da središnji državni proračun nije u deficitu, mjereno na prvoj bazi nego problem čine fondovi, prije svega mirovinski.

Nadalje, državni proračun je u ovoj godini u deficitu 5,3 posto, izračunato međunarodno usporedivom metodologijom, i za oko dva poena je za 3 nego 1999. godine kada je po istoj metodologiji bio 7,4 posto.

Prema tome, rekao je ministar, u ukupnom javnom sektoru, u javnim financijama, Hrvatska ima deficit ali ga smanjuje. U odnosu na 1999. godinu u 2001. godini manji je za 3 milijarde, te ga ne smatra zabrinjavajućim. Ukoliko se nastavi smanjivati, za godinu i pol biti će u okvirima mastriških kriterija. Riječ je o takvoj tendenciji smanjivanja deficita koja se ne mijenja ni predloženim materijalima. Stoga su osiguranje prihoda za decentralizaciju, preuzimanje mirovinskih prihoda, ustvari tehničke operacije u ovom proračunu, te one, opetovao je, ne trebaju izazivati zabrinutost. Naime, ne dovode u pitanje stavke niti ičije pozicije, te se otvaraju mogućnosti u računu financiranja za 2 milijarde većih prihoda ako za tim bude potrebe od zaduženja, a manjih ako ih ne bude od privatizacije.

Međutim, prema riječima ministra, predloženi proračun i zastupnici

zaslužuju pojašnjenje zbog u javnosti različitih ocjena i tumačenja.

Govori se, naime, kako je proračun u "katastrofi", a Hrvatska u bankrotu, što odbacuje. Potvrđuje, doduše, da u proračunu ima teškoća, jer su neki rashodi u porastu s prijetnjom da budu veći nego što se predviđalo. Što se pak tiče prihoda, ostvaruju se kao i porezi. Korekcijom u proračunu zatvaraju se pitanja privatizacijskih i ostalih prihoda.

Eventualno zaduženje ne bi predstavljalo opasnost za hrvatsku ekonomiju jer Hrvatska nije visoko zadužena zemlja.

Prema tome, predviđeni proračun za ovu godinu nije u teškoćama nego u stanovitim problemima u vezi s nekim vrlo visokim rashodima, te premda inače izbjegava govoriti tako da sadašnje teškoće opravdava problemima iz prošlosti, ministar je smatrao da mora ukazati na neke činjenice.

Proračun je od 1997. do 1999. godine povećan sa 36 na 49 milijardi, i u te su tri godine, smatra, napravljene katastrofalne greške za hrvatsku ekonomiju i proračun.

Plaće su povećane bez materijalne osnove u gospodarstvu, iz poduzeća, gospodarstva i stanovništva, izvučen je velik novac u državni proračun jer je državna potrošnja povećana sa 36 na 49 milijardi.

I ne samo da su poduzeća i gospodarstvo ostali pritisnuti opterećenjem poreza i državne potrošnje, nego je istodobno izvođena sanacija banaka. Time je dodatno izvučen novac iz gospodarstva a uz ekspanzivnu fiskalnu politiku i rast rashoda morala se voditi vrlo restriktivna monetarna politika. Rezultirala je nelikvidnošću u kojoj se teško moglo išta učiniti jer je dosegla enormne razmjere.

Rezultat te restriktivne politike bila je stanovita stabilnost tečaja i cijena, ali prije svega postignut kao rezultat relacija između vođenja monetarne i fiskalne politike.

Na prigovore koji se mogu čuti da je promijenjen porezni sustav - ministar Crkvenac odgovara da je bio takav da omogućava izvlačenje novca, kao profita a nije bio oporezovan. Osim toga, država je ostala u poreznom dugu što je vrlo razoran mehanizam, te je na taj način

izvučeno 12 milijardi, a taj novac nestao u privatnim džepovima i izvan Hrvatske.

U postojećim uvjetima, želeći zadržati prihode, rasterećujući gospodarstvo, nedopuštajući ekspanziju, vodeći restriktivnu fiskalnu politiku, dolazi se u situaciju da nedostaju određeni prihodi, a rashodi su povećani. Stoga smatra da je započeta restriktivna fiskalna politika uvjet da se nastave ostvareni rezultati.

U tijeku je izlazak Hrvatske, iz gospodarske depresije, kaže i time odgovara na prigovore upućene Vladi da ovakvom politikom i drugim mjerama, nije dovoljno uspješna u oživljavanju gospodarstva. Opovrgava ih iznoseći primjere prema kojima je - u Sjevernoj Americi stopa rasta od oko 1 do 1,5 posto, u europskom području oko 1,5 do 2, u istočnoj Europi oko 3 do 3,5 posto a mi smo prošle godine imali stopu rasta 3,7, a ove godine predviđa se viša od 4 posto. U prvih pet mjeseci industrijska proizvodnja je veća od 7 posto, a prerađivačka industrija 8,5 posto. Više od 20 posto iznosi rast primitaka koji znače bolji položaj gospodarstva, sa 15 posto raste trgovina, građevinarstvo se oporavlja nakon 21 mjeseca, brodogradnja je puna navoza za naredne tri godine, te zaključuje da je gospodarska aktivnost u usponu, a to ne poriču ni ozbiljni domaći i svjetski analitičari.

Središnji državni proračun nije u deficitu, mjereno na prvoj bazi, nego problem čine fondovi, prije svega mirovinski.

Banke bilježe nove poduzetnike, prestala su se zatvarati velika i mala poduzeća, zaustavljena nezaposlenost, te prema izvješćima nadležnih institucija zapošljavanje nije samo sezonska pojava. Uz spomenute rezultate u gospodarstvu, ministar je dodao da je Vlada povećala socijalna davanja za oko 5 milijardi kuna, a stalno joj se prigovara da siječe prava, i upozorava zastupnike da razmisle kolika zapravo mogu biti socijalna prava.

U svezi s rečenim, naglasio je da neće predlagati Vladi odustajanje od restriktivne fiskalne politike, a ona će se još morati pozabaviti i pitanjem rashoda i određenih daljnjih restrukturiranja u državnom proračunu.

Povećati prihode u proračunu prema ministrovom tumačenju znači uzeti iz gospodarstva ili iz džepova građana a to Vlada ne želi, te u tom slučaju valja odmjeriti, rekao je - koliko restrukturirati rashode.

Vlada je povećala socijalna davanja za oko 5 milijardi kuna, a stalno joj se prigovara da siječe prava.

Rebalans proračuna u dijelu kako je predložen, nije dvojbena, smatra ministar Crkvenac, ali drži da će se suočiti s ozbiljnim pitanjem kada se u narednom razdoblju bude raspravljalo o ostalom u vezi s Proračunom i održavanjem Proračuna u okviru restriktivne fiskalne politike koju će on i nadalje predlagati Vladi.

RADNA TIJELA

O predloženom su se očitovala radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo**, u odnosu na svoj djelokrug podupire donošenje Izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu i predlaže Saboru da dade suglasnost na Izmjene i dopune Financijskih planova prihoda i izdataka izvanproračunskih fondova za 2001. godinu. Odbor se nije protivio prijedlogu predlagatelja da stupe na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Predložio je Saboru da ovlasti Stručne službe Sabora da zajedno s Ministarstvom financija, kao stručnim nositeljem izrade Prijedloga Izmjena i dopuna državnog proračuna, izvrši redakciju Izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu prije njegove objave u "Narodnim novinama".

Odbor za financije i Državni proračun raspravljao je o prijedlogu kao matično radno tijelo, i predložio donošenje rebalansa. U raspravi Odbora iznijeta su mišljenja, primjedbe i prijedlozi. Prema mišljenju člana Odbora, provedena mini-porezna reforma unazad godinu dana, nije imala značajnijih učinaka na zaposlenost i prihode. Istaknuto je kako se umjesto što se usredotočilo na relativno urednu prihodnu stranu proračuna, trebalo fokusirati na rashodnu stranu. Proširenje broja poreznih izuzeća, povećanje subvencija, slučajevi probijanja poreznog

sustava, rezultirali su tekućim deficitom države od 6 posto BDP-a. Stoga je ocijenjeno da je smanjenje tekućih deficita proračuna i konsolidiranje državne potrošnje od temeljnog značenja za vođenje održive fiskalne politike u narednom razdoblju. Istaknuto je kako bi tekući deficit države u visini 3-4 BDP-a u sljedeće četiri godine generirao značajan javni dug te ga je stoga potrebno održavati na razini manjoj od 3 posto BDP-a i izbjegavati njegovo financiranje zaduživanjem. Razmatrajući moguće dodatne izvore proračunskih prihoda navedena je mogućnost proširenja porezne osnovice uvođenjem u sustav ugovora o autorskom djelu te oporezivanjem imovine. Pritom su značajnim ocijenjeni mogući zahvati na rashodnoj strani proračuna, prvenstveno izmjenom zakona koji reguliraju sustav socijalne zaštite koji se uvelike temelji na definiranim kategorijama, umjesto na kriteriju ekonomske snage.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, raspravljao je kao zainteresirano radno tijelo u dijelu koji se odnosi na djelokrug rada Odbora, a posebno s obzirom na predviđenu konsolidaciju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Uključivanje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u sustav Državne riznice uplaćivanjem doprinosa za mirovinsko osiguranje preko jedinstvenog računa Državne riznice, osigurava se redovita dinamika isplate mirovina, smanjenje potrebnih kredita za financiranje isplate mirovina, te smanjenje troškova kamata za preuzete kredite. Na taj način, mišljenje je članova Odbora, osigurati će se upravljanje sredstvima HZMO-a i stabiliziranje cjelokupnog mirovinskog sustava. Odbor je jednoglasno predložio da se prihvate Izmjene i dopune državnog proračuna zajedno sa sastavnim dijelovima u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske.

AMANDMANI

Vlada je podnijela dva amandmana zbog nastale greške u prijepisu i izostavljanja dijela teksta te uredila da Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu stupaju na snagu danom objave u "Narodnim novinama", a

primjenjuju se od 1. srpnja 2001. godine.

RASPRAVA

Primjedbe na uvodno izlaganje

Nakon uvodnog izlaganja ministra dr. Mate Crkvenca, javilo se nekoliko zastupnika želeći ispraviti njegove, kako su ocijenili, netočne navode.

Ivan Milas (HDZ) je primijetio da je vidljivo iz Proračuna da gospodarstvo zapravo najmanje sudjeluje u njegovu punjenju jer su porezi u Hrvatskoj nerazmjerno manji nego u ijednoj zapadnoeuropskoj zemlji a također i plaće. Već sada u trgovini sudjeluje veliki broj stranaca a cijene su veće za 50 posto nego u matičnim zemljama, za što - drži - nema opravdanja. Plaće radnika manje su 4 do 5 puta te konstatira da se radi o starom modelu izvlačenja iz privrede.

Ivan Šuker (HDZ) je uputio prigovor ministru Crkvenu rekavši kako su za poduzetnike uvredljive njegove riječi da su oni na račun zaštitne kamate isisali novac iz proračuna. Odgovorno tvrdi da to nisu činili, nego su tu dobit koristili za premošćivanje tekuće nelikvidnosti.

Dr. **Đuro Njavro (DC)** je glede rečenoga o zaštitnoj kamati ustvrdio kako je zapravo bolje uložiti novac u banku i dobiti kamatu na koju se ne plaća porez nego poslovati, jer ono podrazumijeva rizik, te uz to plaćati porez na dobit, a ostatak će još postati poreznom osnovicom poreza na dohodak. Tako im ostaje upola manje nego da se novac uloži u banku i ništa ne poduzima. Stoga zaključuje da je po prijedlogu ove Vlade svako poduzetništvo kažnjivo.

Jadranka Kosor (HDZ) se nije složila s ministrovom tvrdnjom da je Vlada povećala socijalna davanja nego je, štoviše, svojim amandmanom smanjila porodiljne naknade i time u težak položaj dovela oko 50 tisuća obitelji s malom djecom.

Podsjetila je na Ustavnu odredbu da država štiti materinstvo, djecu i mladež te stvara, među ostalim i materijalne uvjete za ostvarivanje prava na dostojan život obitelji.

Zlatko Mateša (HDZ) smatra "interesantnim" rečeno da se zaduživanje i izostanak privatizacije pravda postupcima u prijašnjim godinama.

Zatražio je, u ime hrvatskih poduzetnika da se javno objave dokazi za koje ministar kaže da ih ima, o tome kako je nestalo 12 milijardi i da su izneseni iz zemlje. Volio bi da se kaže gdje je otišao novac, tko je to učinio, je li država zatražila povrat ilegalno iznesenog duga i vodi li se uopće takav postupak.

Zastupnik je ukazao na još neke izjave, primjerice, o odnosu plaća i socijalnih davanja, - o javnim poduzećima za koje je potpredsjednik Vlade Slavko Linić davao i drugačije izjave, - kako to da sada za hrvatsko gospodarstvo zaduženje nije opasno a 3. siječnja je bilo.

Drago Krpina (HDZ) je upitao - kada je ministar financija, odnosno dr. Mate Crkvenac govorio istinu, onda kada je prije 3. siječnja govorio da je Hrvatska prezadužena ili sada kada govori suprotno.

Dario Vukić (HDZ) je smatrao kako treba upozoriti da je Hrvatska do 3. siječnja ispunjavala mnoge obveze i bila značajno manje zadužena i kao malo koja tranzicijska država ispunjavala kriterije.

Što se tiče sanacija banaka, smatra da ministar treba pročitati izvješće guvernera Rohatinskog u kojem se vidi u kakvom je stanju bio bankarski sektor devedesete godine.

Odgovor na primjedbe

Na dio ovih primjedbi ministar financija dr. **Mato Crkvenac** je odmah odgovorio, a na ostale, kako je rekao, odgovorit će kako se budu pojavljivala tijekom rasprave. S problemima otprije nije se posebno bavio niti njima želi pravdati sadašnje probleme u proračunu. Međutim, naveo je da je proračun ekspandirao i da je monetarna politika bila ekspanzivna u tom razdoblju. Takva je bila, da su počeli voditi restriktivnu politiku koja se sada odražava na probleme rashoda i svega ostaloga.

Što se tiče zaštitne kamate, to je pitanje oko kojega se ne može složiti sa zastupnikom. Ukazuje na to da je nema nijedna zemlja u Europi, pa, smatra da je ne treba imati ni Hrvatska. Osim toga upitao je - zašto je ne primjenjuje Njemačka, a njezini su je profesori kao model skupo prodali hrvatskoj vlasti.

Definitivno je potvrđeno, naglasio je ministar, da takva zaštitna kamata blokira strukturne promjene i tehnološki napredak, tj. štiti glomaznu skupu knjigovodstveno napuhanu

vrijednost koja ne donosi dobit. Ustvrdio je da se radi o netržišnom i nesuvremenom pristupu.

Glede zaštitne kamate - u razdoblju od 1995. do 1998. godine izvršena su ulaganja iz dobiti u novi razvoj, u zaštitu kapitala, u povećanje kapitala jer je zaštitna kamata namijenjena povećanju kapitala, u iznosu 26,3 milijarde. Istodobno iz poduzetničke sfere, iz poduzetničke dobiti u privatnu i poreznu potrošnju izvučeno je 38 milijardi, a investirano je 26 milijardi. Logično je pitanje gdje je 12 milijardi, na koje nije plaćen porez.

Ministar je prigovorio zastupniku kako nije kolegijalno postavljati pitanja o tome tko je odnio novac kada se znade da je uzet po zakonu koji su svojevremeno sami donijeli i da je to bilo legalno omogućeno.

Na primjedbu o socijalnim davanjima, ministar je odgovorio da zastupnica pokušava zbrojiti socijalne stavke u sadašnjem proračunu i prije dvije godine i dobit će podatak da su izdaci za te namjene veći za više od 5 milijardi kuna.

Dug ne predstavlja opasnost, rekao je jer nije previsok, odgovorio je ministar na primjedbu te vrste, ali jest ako se brzo povećava, poprmi velike razmjere i ako se troši neproizvodno, te ne daje proizvod koji se izvozi i iz njega vraća dug.

Napomenuo je da su bili veliki unutarnji dugovi odnosno nelikvidnost 1999. godine, a osobno nikada nije rekao da je vanjski dug Hrvatske previsok, te drži da može biti visok samo pod određenim uvjetima.

Što se plaća tiče, ne misli da su previsoke i volio bi - reče - da su puno veće. Nažalost, povećane su u neprivredi i drugdje gdje se to moglo, između ostalog i iz novca koji se slio u državni proračun, a povećanje u prosincu 1999. godine za 12 posto, bez osnova je u proizvodnji. Napominje da je govorio o nerazmjeru koji je nastao u ukupnim društvenim bilancama koji ima svog utjecaja na kretanja poslije 1999. godine.

Među prvima, od nekoliko zastupnika koji su se potom javili za ispravak netočnog navoda mr. **Zlatko Mateša** je rekao da u Hrvatskoj nije vrijeme za rasprave tipa "mi" i "vi". To je prigovorio ministrovu izlaganju kao i to što nije nazočan nastavku rasprave (zamijenio ga je njegov zamjenik mr. Damir Kuštrak). Ne slaže se s ministrom u mišljenju da su uposljeni u obrazovanju neproizvodni

radnici jer smatra da je ulaganje u te ljude investicija, a ne trošak.

Ministrova "kriva matematika"

Ivan Šuker se osvrnuo na rečeno o zaštitnoj kamati i na stav da je s osnova zaštitne kamate u Hrvatskoj ukradeno 12 milijardi. Upozorio je stoga na ovogodišnji proračun u kojem nema zaštitne kamate a predviđa se prihod od poreza na dobit od milijardu i 580 tisuća kuna. Već samo ovaj pokazatelj govori da ministar ima krivu matematiku i da je bio u velikoj zabludi kada je određivao visinu zaštitne kamate za ovu godinu i kada je sa 5 postotnih poena zakinuo hrvatske poduzetnike.

Dario Vukić je u svome ispravku htio naglasiti da je nakon preuzimanja vlasti, HDZ bio izložen medijskom linču, ocjenama da je prezađuo Hrvatsku. U svom je odgovoru želio podsjetiti što se naslijedilo od gospodina Crkvenca 1990. godine. Prema usporednim podacima 1990. godine, stopa rasta cijena na malo bila je 121,5, a 1999. godine, 4,4 posto. Stopa rasta realnog bruto domaćeg proizvoda bila je minus 10 posto 1990. godine, a 1995. godine, nakon "Bljeska" i "Oluje" do 1999. godine raste po stopi od 5 posto. 1999. godine je bio minus 0,3 posto zbog podbačaja u turizmu, radi poznate kosovske krize.

Najvažnije kada se govori o bankarskom sektoru i sanaciji banaka, tj. udjel plasmana iz primarne emisije u bankama u GDP-u bio je 17,5 posto 1990. godine a 0,2 posto 1999. godine.

Ukupna zaduženost Hrvatske 1999. godine bila je 600 milijuna dolara manja nego 1990. godine i usprkos ratu, stvaranju Hrvatske vojske, činjenice o 700 tisuća izbjeglica, potreba obnove, napominje da je u tih 10 godina izgrađeno više cesta nego u 45 prethodnih godina.

Značajnim smatra podatak, na koji upozorava, da je ova Vlada uspjela zadužiti Hrvatsku za milijardu dolara više i još traži dozvolu za zaduženje za 2 milijarde i 800 milijuna kuna više. To su podaci o "uspješnosti" ove Vlade - zaključak je gospodina Vukića.

Neprihvatljiva tumačenja

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a Ivan Šuker** je uvodnim riječima izrazio negodovanje neprimjerenim ponašanjem ministra koji je zastupnike

"išamarao" kao malu djecu, rekao svoje, nemajući potrebe saslušati druga mišljenja.

Glede Prijedloga izrazio je potporu isplati mirovina, i usprotivio se novom zaduživanju Republike Hrvatske.

Ne prihvaća ministrovu tumačenje kako se radi samo o tehničkom rebalansu proračuna, i kako su se smanjili nominalni izdaci za više od milijardu kuna. Drži, naime, da su troškovi nastali uslijed decentralizacije određenih funkcija i idu u korist jedinica lokalne samouprave.

Ukazao je potom na veliko smanjenje plaća i u svezi s time rekao da su se smanjili izdaci u proračunu i radi neisplaćivanja dječjeg doplatka. Sumnja da se smanjenja nalaze u povećanim izdacima za socijalna davanja.

Osporava, kako reče, uporne tvrdnje Vlade da je naslijedila iz prošle godine 9 milijardi duga i da ih je podmirila, pogotovo jer je i sama potvrdila postojanje duga Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, radi čega se država mora dodatno zadužiti. Proizlazi zaključak da dug nije vraćen.

Međutim, zabrinjavajućim drži podatak iz Biltena Hrvatske narodne banke prema kojima su se zaduženja popela na 4 milijarde i 530 milijuna u odnosu na 1999. kada su iznosila 776 milijuna.

Veliki deficit

Daleko opasnijim za državu smatra inozemni dug, rekao je zastupnik dr. Ivan Šuker, koji u ovoj godini iznosi 40 milijardi i 674 milijuna u odnosu na 1999. godinu kada je iznosio 28 milijardi i 588 milijuna. Uzimajući u obzir oba, inozemni i domaći dug, proizlazi da se Vlada u zadnju godinu i pol zadužila za 20 milijardi kuna (13 milijardi i 200 milijuna u 2000. godini i 6 milijardi i 338 milijuna u ovoj godini), želeći znati kada će posljedice tih zaduženja u pozitivnom smislu od njih osjetiti hrvatski građani.

Što se tiče prihodovne strane proračuna, tvrdi kako nije došlo do fiskalnog rasterećenja proračuna, a k tome ukidanjem zaštitne kamate hrvatski obrtnici i poduzetnici plaćaju daleko veći porez. Prihodovna strana proračuna pokazuje da 80 posto prihoda dolazi iz tzv. potrošnih poreza, te podsjeća da je ministar obećavao 5 posto manji PDV, a na to

poslije zaboravio. Sve što je rekao, dodaje, rezultira velikim deficitom - u prva tri mjeseca iznosio je više od 3 i pol milijarde a za šest mjeseci blizu je 6 milijardi.

Stoga traži odgovore na pitanja - kakva je šteta nastala odustajanjem od prodaje "Telekoma" (da se nije učinilo dva loša poslovna poteza proračun bi bio drugačiji) - što se zapravo postiglo smanjenjem plaća, pogotovo ako se znade da izostaju uplate hrvatski građani i turoperator plaćati porez u turizmu, čime dobrovoljno smo se odrekli oko 4 i pol milijarde prihoda u proračunu. Također je skrenuo pažnju na donijeti Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci po kojem se država za potrebe kratkoročnih premoštavanja likvidnosti ne može zadužiti u Hrvatskoj narodnoj banci nego preko poslovnih banaka, pa bi bilo dobro vidjeti, kazao je, koliko će to koštati porezne obveznike.

Ocijenio je i prigovorio da Hrvatska narodna banka ima previsoku kamatnu stopu na obvezne rezerve i da previše ulaže u blagajničke zapise, a premalo u gospodarstvo, te da je platila prošle godine 822 milijuna kamata. Premda neki misle da nije, smatra to važnim jer je to tzv. emisijska dobit i trebala je biti u prihodovnoj strani ovog državnog proračuna.

Nameće se pitanje rekao je - jesmo li toliko bogati da se olako odričemo prihoda koji pripadaju državnom proračunu, te sugerirao ministru da je pametnije odrediti se primjedbi na postupke iz prošlih vremena i na naslijeđe, a učiniti nešto dobro za državu.

Da se ne radi o tehničkom rebalansu, kako ga tumači ministar, vidjet će se najesen kada država bude trebala vratiti 4 milijarde koje je podigla za premošćenje, (jer nije prodala "Telekomu"), rekao je te dodao da Klub u čije ime govori ne može podržati predloženi proračun.

Za repliku se javio **Ivan Milas** odgovorivši na riječi stranačkog kolege gospodina Šukera o prodaji "Telekoma". Smatra, naime, da prodajom državne imovine zapravo sredstva dobiva Narodna banka i popunjava rupe a to se u katastrofalnom obliku vraća već iduće godine. Štoviše, građani još više troše jer onaj tko kupi želi profit, a time Državni proračun dobiva nova opterećenja, jer se povećavaju i

troškovi državnih institucija na telefonske usluge. Protivi se takvoj prodaji jer "vuče" sljedeću prodaju, cijene rastu, a mi srljamo u propast dok ne izgubimo i zadnji komad zemlje. Ići će se do krajnje propasti, a reprogramiranje dugova zapravo je stavljanje države pod starateljstvo, kao što je sudbina svakoga rasipnika.

Zaključio je stoga da treba - prihode ubirati direktno ili smanjiti rashode.

Za repliku se javio dr. **Zdenko Franjić**, odgovorivši na izračun gospodina Šukera o 80 tisuća novonezaposlenih, s čime se ne slaže jer prema izračunu (1999. godine je bilo 321 tisuću 866 nezaposlenih, a 2000. godine 357 872) proizlazi da se radi o 36 tisuća i 6 nezaposlenih.

U 15 mjeseci Vlada je pokušala riješiti problem fiktivne zaposlenosti (firme koje godinama nisu isplaćivale plaće), napomenuvši da je bivša vlast rješavala pitanje nezaposlenosti odlaskom u mirovinu a ova to ne čini.

Prema mjesečnim podacima, za ovu godinu, zaposlenost je u blagom porastu, po stopi otprilike 5 do 6 tisuća mjesečno. Iznosila bi, do kraja godine, prema procjeni, 50 do 60 tisuća novih radnih mjesta. Da se ne radi o sezonskom povećanju zaposlenosti, govore podaci jer se oni odnose na ožujak i travanj ove godine.

Ivan Šuker je uzvratilo da se statistički podaci mogu koristiti različito i tvrdi - postoji povećan broj nezaposlenih i smanjen broj zaposlenih. Prema podacima Hrvatske narodne banke i biltena Ministarstva financija, nepobitna je činjenica da je nezaposlenost u Hrvatskoj u godini dana porasla za 3 posto.

Je li brojka 30 ili 50 tisuća, manje je važno, smatra gospodin Šuker, no nezaposlenost je porasla, a zabilježeno povećanje je najvećim dijelom posljedica sezonskog rada u poljoprivredi i turizmu. Krene li se od tih temelja izvjesnije će biti nalaženje rješenja u gospodarstvu.

U ispravku netočnog navoda **Dario Vukić** je uzvratilo da je prema informacijama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje nezaposlenost porasla sa 19,5 na 22,5 što je povećanje od 3 posto, a predstavlja više od 50 tisuća novonezaposlenih. Također je podsjetio da nezaposlenost nije nastala 1990. godine, nego da je već tada bila iznad 200 tisuća, te podsjeća da se problem nezaposlenosti u Hrvatskoj povlači od sedamdesetih godina. Primjerice, 1989. godine bilo 500 tisuća ljudi tehnološkog viška

odnosno, zaposlenih bez realne tržišne osnove.

Ivan Milas je replicirao zastupniku Franjiću glede njegova komentara da su radnici koji rade, a ne dobivaju plaću robovi, zatraživši da ih ova vlast oslobodi tog ropstva.

Dr. **Zdenko Franjić** je u ispravku netočnog navoda uzvratilo zastupniku Šukeru kako se statistički podaci ne mogu dobiti "ovako ili onako", nego da postoji točna metodologija. Ako se slijedi metodologija međunarodne organizacije rada, onda je nezaposlenost u Hrvatskoj manja nego to govore podaci Statističkog zavoda Republike Hrvatske.

Ivan Šuker je uzvratilo ukazujući na dva službena dokumenta Ministarstva financija prema kojima je u samo dva broja, stopa nezaposlenosti bila različita 21,10 posto i 22,6 posto, te iz toga proizlazi stav da "promjena metodologije može napraviti čuda", no, smatra - ni to nije važnije od nastojanja da se nađe načina i ljude zaposli.

Podrška

Jadranka Katarinčić Škrlić podržala je Prijedlog u ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a**, naglasivši da to čine stoga što podržavaju i uspostavu Državne riznice i početak decentralizacije te Vladinu politiku. Uspostava Državne riznice vodi prema racionalnijem i efikasnijem trošenju te raspolaganju fiskalnim приходima, a decentralizacija jača lokalnu samoupravu.

Manje probijanje Proračuna ili nemogućnost njegova održavanja nije velik problem, ali bi to bilo neprovođenje mjera zacrtane porezne politike i ukupne proračunske politike Vlade. Jer, tada bi izostao očekivani dugoročni efekt i mogli bi biti dovedeni u pitanje makroekonomski ciljevi.

Manje probijanje Proračuna ili nemogućnost njegova održavanja nije veliki problem, ali bi to bilo neprovođenje mjera zacrtane porezne politike i ukupne proračunske politike Vlade. Jer, tada bi izostao očekivani dugoročni efekt i mogli bi

biti dovedeni u pitanje makroekonomski ciljevi koje svojim gospodarskim programom očekuje Vlada, rekla je zastupnica. Još je dometnula kako je Sabor, donoseći Proračun za 2001., prvi put u povijesti donio i proračun i fiskalnu projekciju za tri godine unaprijed.

Teze kako Vlada nema osjećaj za socijalnu problematiku opovrgava, naglasila je zastupnica, podatak o pet milijardi kuna većem izdvajanju za socijalu. Tu su, nadalje - dometnula je - brojne mjere za rasterećenje gospodarstva (među ostalim, smanjenje cijene rada, mini porezne reforme, smanjenje doprinosa, PDV, plavi diesel).

Klub zastupnika HSLs-a zatražio je odgovor od Vlade - kako se misli osigurati kapitalni prihod od 6,7 milijardi i znači li to manju cijenu za Hrvatske telekomunikacije. U javnosti se, naime, nagađa kako Vlada razmišlja o prodaji ostalih "kapitalaca" - INA-e, JANAF-a, Croatie. S tim u vezi nameće se pitanje kako će se povećanje deficita u ovoj godini odraziti na ranije projekcije (do 2004. godine).

Radi ispravka netočnog navoda za riječ se javio mr. **Zlatko Mateša (HDZ)**. Nije točno da je prvi put načinjen proračun te načela fiskalne politike za tri godine. Načela fiskalne politike za trogodišnje razdoblje postojala su i ranije. I **Ivan Milas (HDZ)** replicirao je zastupnici napomenom kako se ne slaže s tezom o socijalnoj osjetljivosti Vlade. Nikad nije zabilježeno da bi kapitalisti bili milostivi prema radnicima - nastoje čim više dobit povećati, i smanjenje troškova rada je izravno na štetu radnika, rekao je. Osvrnuvši se na prodaju javnih poduzeća, izjavio je da se "vladamo poput obijesnog čovjeka koji proda vlastitu kuću pa bude podstanar u njoj, dobiva stanarinu i obveže se da utržak od kuće ostavi na depozitu za naplatu podstanarstva".

Jadranka Katarinčić-Skrlić složila se s ispravkom zastupnika Mateše u vezi s načelima fiskalne politike, dok je Milasu odgovorila da nije uopće shvatila što je on ispravljao, dometnuvši još kako je riječ o pravu na drugo mišljenje.

Ivan Šuker (HDZ) replicirao je ministru Crkvencu i zastupnici Katarinčić-Skrlić tvrdnjom da ukidanjem zaštitne kamate nije obavljeno porezno rasterećenje već opterećenje. Diskutabilno je i koliko je potez smanjenja stope za

mirovinsko i zdravstveno bio poticajan za gospodarstvo jer je taj novac ipak otišao drugdje. Rekavši zatim kako se povećanje transfera prema fondovima spominje kao uzrok smanjenja stope, upitao je ne bi li bilo bolje da se to nije diralo do konačne reforme mirovinskog i zdravstvenog sustava. Naime, u Proračunu bi bile dvije milijarde manje rashoda i možda bi se mogla riješiti daleko osjetljivija socijalna pitanja (porodilje i dječji doplatak, a možda se ne bi diralo ni u plaće).

Preispitati smanjenje plaća

Damir Kajin izvijestio je zastupnike da će **Klub zastupnika IDS-a** glasati za predloženi rebalans, ali da ga zanima hoće li uz ovaj tzv. tehnički uslijediti i stvarni rebalans te hoće li revizija pretvorbe donijeti Proračunu prihod ili će državi biti vraćena samo devastirana poduzeća. Tu je i treće pitanje - poduzima li se išta da se vrati dio od, kako je ustvrdio ministar, izvučenih (većim dijelom u inozemstvo) 12 milijardi kuna iz države u razdoblju 1997.-1999.

Hoće li uz ovaj tzv. tehnički uslijediti i stvarni rebalans te hoće li revizija pretvorbe donijeti Proračunu prihod ili će državi biti vraćena samo devastirana poduzeća?

Obrazlažući ovaj stav, zastupnik se najprije složio s prethodnicima kako je svima bilo jasno da će uslijediti rebalans nakon onoga što se događalo u svezi s privatizacijom Hrvatskih telekomunikacija. Nažalost, zastupnici još ne znaju da li će i kada uslijediti ta privatizacija, ali što prije to bolje s obzirom na tzv. mosni kredit od 4 milijarde kuna zbog kojega je država zajmodavcu morala isplatiti oko 300 milijuna kamata. Tragično je, naglasio je zastupnik Kajin, što se više od (sada) ponudene svote (prema "Vjesniku" - 3,6 milijardi od Deutsche telekoma, što je mnogo manje od očekivane 4,4 milijarde) moglo dobiti prije godinu dana.

Zanimljivo je, napomenuo je nadalje zastupnik, da će se Hrvatska za isplatu 7,9 milijardi kuna zajma morati zadužiti za čak 10,7 milijardi kuna. S obzirom na to da je vanjski javni dug države za Proračun Republike u odnosu na 1999. (zna-

čajan dio odnosio se na naslijeđeni dug SFRJ po osnovi Londonskoga i Pariškog kluba) porastao u 2000. za gotovo 800 milijuna USA dolara - sa 3 milijarde 973 milijuna dolara na 4 milijarde 752 milijuna dolara, a nastavi li se taj trend vanjski dug mogao bi se u četiri godine udvostručiti.

Ukupni vanjski dug 2000. u odnosu na 1999. povećao se za 968 milijuna dolara i ove će godine biti veći najmanje za milijardu dolara, dometnuo je zastupnik, uz upozorenje da se usprkos tome govori da Hrvatska nije prezadužena. Najtragičnije je da će Hrvatskoj pri stopi od 5 posto rasta društvenog proizvoda (a ove je godine 4 posto) trebati čak 15 godina da dostigne Sloveniju. Rekavši kako će Istri, Zagrebu i još nekim krajevima vjerojatno trebati upola kraće vrijeme za to, zastupnik je naglasio da je u tom kontekstu bitna decentralizacija, izrazivši žaljenje što se kroz Fond izravnjanja uvodi načelo egalitarnosti koje je, kaže, u Hrvatskoj vladalo zadnjih deset godina.

Zastupnik IDS-a rekao je da bi trebalo preispitati smanjenje plaća, da je tu bilo previše nespretnosti te da će posljedice biti dugotrajne - i političke i socijalne. S tim u svezi upitao je ne bi li se 2 milijarde kuna po osnovi PDV mogle usmjeriti za pokrivanje plaća ako će se manjak na strani privatizacije pokrivati novim zaduženjem. Pritisak MMF-a je prevelik, ali nije manji ni pritisak sindikata i zaposlenika.

Državno zemljište vratiti gradovima i općinama

U nastavku izlaganja, zastupnik je rekao kako bi zemljište što ga prodaje država što prije trebalo vratiti općinama i gradovima, da se ne dogodi kao, primjerice u Vrsaru da "Anita" bude prodana za 45 milijuna maraka, a da sada novi vlasnik pokušava uknjižbom steći pravo nad zemljištem vrijednim 200 milijuna maraka. Upozorio je zatim na šikaniranje hrvatskih građana koji su nekad bili u bivšoj vojsci. Iako se ničim nisu ogriješili o pravni poređak, suprotno odlukama Ustavnog suda, i dalje plaćaju tzv. višak kvadrata. O nepravdi, rekao je, svjedoči i podatak da će se od 27.000 takvih stanova uprihodovati čak 20 milijuna kuna više nego od oko 300 -

400 tisuća društvenih stanova. Ni Vladin zaključak s tim u svezi ne poštuje se na terenu, a neki ljudi su zbog takvog odnosa prema njima na rubu gladi, dometnuo je Kajin.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo ocjenu kako je utjecaj Proračuna i izvanproračunskih fondova u bruto društvenom proizvodu i dalje zabrinjavajući.

Replicirajući Kajinu, **Ivan Milas** rekao je kako je šteta što se Telekom prodao i u dosadašnjem opsegu, to više što su vlasnici stekli veća prava no što im je udio, a dobit nije dosegla ni 1999. godinu ("odlijeva se nešto drugim kanalima").

Ustvrdi vi kako je još za prodaju preostala "Elektroprivreda", rekao je kako će to učiniti "Vranicky pomoću naših banaka kojima nismo znali upravljati (tvrdimo da su naše, a nisu)", te da uskoro Hrvatska neće imati ništa, da je sve što valja već prodano ili se namjerava prodati. "Nama je suđen prosjački štap i gurat ćemo rikše" - zaključio je zastupnik.

Damir Kajin uzvratilo je na to da nije za prodaju Hrvatskih telekomunikacija ni Elektroprivrede, ali da bi Hrvatskoj trebalo osam do deset godina da dobije onoliko koliko se dobilo za prodaju Hrvatskih telekomunikacija pa da je ključno pitanje - kako preživjeti pri ovakvoj javnoj potrošnji.

Ivan Milas uzvratilo je kako devize od prodaje nije dobio Proračun, da su stavljene u strane banke kao depozit da bi se mogao dobiti transfer kapitala i da bi "oni iz ovih utržaka mogli kupovati eventualno jednu trećinu (isto je s Plivom)". Narodna banka tiskala je novac u toj visini pa ih je, bankarski rečeno "sterilizirala", uništila, tako da bude ista novčana masa kao prije. Tvrdnju da je to trik kojega nije u cijelosti uspio dovršiti jer mu je izlaganje prekinuo predsjedavajući dr. Zdravko Tomac, potpredsjednik Hrvatskog sabora.

Optimizam nema pokriće u stvarnosti

Dr. **Zlatko Kramarić (LS)** izvjestio je zastupnike da Klub zastupnika LS-a i HNS-a veseli optimizam ministra Crkvenca, ali da za to nema pokrića u stvarnosti. Kako reče - teško se može prihvatiti da živimo sjajno. Među ostalim, dobro je čuti da se neće prodavati ništa što se ne mora - to pokazuje da se ipak odustaje od

prodaje obiteljskog srebra (jer ako bi se sve prodalo nameće se pitanje što će se prodavati za koju godinu), ali građanima bi trebalo reći pravu istinu. Da je doista tako dobro kao što se želi prikazati tada bi bila ispunjena sva predizborna obećanja.

Problem se može riješiti emisijom jamstvenih državnih obveznica, koje će funkcionirati kao kvazi kapital.

Zastupnik je ustvrdio da ovaj klub smatra (poštujući neke autoritete demokratske provenijencije o kojima je govorio kod donošenja Proračuna) kako i pri lošim gospodarskim prilikama mora rasti segment javne potrošnje namijenjen socijalnim davanjima te da se gospodarske prilike ne mogu bitno poboljšati manjom javnom potrošnjom. Pristup čekanja boljih vremena pogrešan je, rekao je zastupnik Kramarić, dometnuvši kako je demokracija najbolja zaštita od oskudice.

Uz ocjenu kako je Vlada sebi vezala ruke sporazumom s MMF-om (upućena je na beskompromisne restrikcije javne potrošnje, na nova zaduženja u zemlji i inozemstvu te rasprodaju državne imovine) preporučio joj je da pokuša ostvariti opći politički društveni konsenzus. Daljnje mjere restrikcije kontraproduktivne su, nužne su duboke strukturne reforme, poglavito u proizvodnji, ali i u potrošnji.

Klub zastupnika LS-a i HNS-a ponudio je s tim u svezi konkretne prijedloge. Riječ je prvenstveno o krizi nefunkcioniranja novčanog sustava, predlažu da se ona savlada emisijom kvazinovčanog kapitala. Hrvatska narodna banka novac je tretirala kao posebnu funkciju izvan stvaranja i amortizacije dohotka pa je došlo do njegove nestašice i neadekvatne lokacije, rekao je zastupnik Kajin, ustvrdi vi kako se problem može riješiti emisijom jamstvenih državnih obveznica, koje će funkcionirati kao kvazi kapital. One bi se prodavale preko poslovnih banaka, a nosile bi kamatu jer bi supstituirale i reprogramirale postojeće dugove, odnosno nepodmirene obveze. Bilo bi poželjno, napomenuo je zastupnik, da imaju barem dvogodišnju odgodu otplate i da se pripadajuće kamate obračunavaju kao interkalarne te pripadaju

osnovnom dugu vrijednosti jamstvenih obveznica.

Iz opsežnog obrazloženog prijedloga Kluba zastupnika LS-a i HNS-a izdvajamo još zaključno upozorenje. Obveznice državnog jamstva u nematerijalnom obliku kao knjižna potraživanja omogućavaju reprogram dospjelih potraživanja i njihovu tržišnu monetizaciju, pri čemu i same postaju sredstvo plaćanja. Plasirane kao zamjena nedostajućeg radnog kapitala mogu bitno pridonijeti povećanju proizvodnje i zapošljavanja u što bolje korištenje postojećega proizvodnog i novčanog kapitala.

Branimir Glavaš (HDZ) javio se za riječ da bi upozorio na povredu Poslovnika - predsjedavajući nije držao red na sjednici, sve vrijeme izlaganja zastupnika Kramarića vladao je opći žamor i zastupnici nisu ništa uspjeli razumjeti. Predsjedavajući, dr. **Zdravko Tomac**, najprije je uzvratilo da šala nije ukusna, a zatim je, nakon komentara zastupnika **Glavaša** (neuključeni mikrofon), slijedilo upozorenje kako se svi zastupnici svojim govorom predstavljaju hrvatskoj javnosti.

Usljedila je nova replika **Ivana Milasa** zastupniku Kajinu. Nije demokracija zaštita od oskudice već je oskudica uzrok padu demokracije, rekao je. To je taj model ponuđen preko stand-by aranžmana - prodaja, rasprodaja, vrste kapitalizma isprobane u Latinskoj Americi, s "divnim" rezultatima u demokraciji. Slijediti bi trebalo Skandinaviju, s najčvršćom demokracijom i najmanje socijalnih problema, u kojoj nema rasprodaje.

Riječ je o paničnoj rasprodaji "hrvatskog obiteljskog srebra" i to bez strategije razvoja pa se može dogoditi da se privatizira ono što je od strateške važnosti za državu.

Damir Kajin je, replicirajući, uzvratilo da je citirao vrlo ozbiljne autore, koji govore kako su demokratski procesi najbolja brana oskudici i retrogradnim društvima, "dijelu ne baš slavne povijesti". Oni koji razumiju ideju obveznica itekako će shvatiti o čemu je riječ, a nije vrijeme za predavanje onima koji imaju elementarnih problema s takvim pojmovima - dometnuo je.

Mr. Pavle Kalinić (SDP) javio se radi ispravka Milasovog navoda. Po

primjer ne treba ići u Latinsku Ameriku. Oni su daleko zaostali iza nas, u proteklih jedanaest godina, rekao je.

Na ovim prostorima nije bilo tako 10 već zadnjih šezdeset godina - bio je komentar **Ivana Milasa**.

Improvizacija

Klub zastupnika HSP-a ne može podržati ni predloženi proračun niti fiskalnu politiku Hrvatske - izvijestio je zastupnike **Tonči Tadić (HSP)**, dometnuvši još da vrijeda odsustvo ministra Crkvenca.

Napomenuvši da se iz Proračuna najbolje odražava politika Vlade, podsjetio je da je jedno od ključnih obećanja Vlade bio stabilan proračun (bez rebalansa, pa ni tzv. tehničkih). Drugo je (u koje se zaklinjao ministar Crkvenac) bilo da će se zakonom zabraniti zaduživanje u inozemstvu.

Klub zastupnika HSP-a je, očito, bio u pravu kad je početkom sjednice zatražio da se podnese izvješće o izvršenju Proračuna u prvih šest mjeseci, ali je predsjednik Sabora iz proceduralnih razloga i "raznim smicalicama" otklonio tu mogućnost, rekao je.

Komentirajući pad prihoda, predstavnik HSP-a ustvrdio je da je to ponajprije posljedica pada zaposlenosti, ali i izbjegavanja plaćanja poreza. Uz to, jedina uzdanica bio je porez na dodanu vrijednost pa su posve neutemeljene bile izjave o njegovu smanjenju bez jasne i cjelovite porezne reforme.

Smanjenje PDV-a na nula posto za organizirani turistički promet, po ocjeni ovog kluba, samo je zakompliciralo život hotelijerima (zbog nejasnih provedbenih pravilnika). Najveći učinak, smatraju zastupnici, donijelo bi uvođenje stope PDV-a od 10 posto za usluge u turizmu i druge strateške grane (kao u Italiji).

Ustvrdivši kako je premijer svojevremeno jednako uvjerljivo branio (te prijetio ostavkom) i početni iznos od 53 milijarde i ovaj od 49 koji se sada mijenja, zastupnik Tadić je rekao da je tada Proračun nominalno smanjen, ali tako da je ostao isti iznos kao prošle godine, a dio je preseljen na teret gradova i općina (izmjenama Zakona o financiranju lokalne samouprave), što je veći proračunski teret za građane nego 2000. ili 1999. godine.

Klub zastupnika HSP-a posebno zabrinjava to što se čitav "uspjeh" Proračuna temeljio na velikoj privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija. A besmisleno je zaprepašujuće, rekao je zastupnik, da je prošla vlast (a isto želi i ova) prodala državni monopol. Jer, HT je vlasnik optičkih kablova pa Deutsche telekom sada suodlučuje o svakom daljnjem investiranju u informatičkim uslugama i suvlasnik je državnog monopola.

Vlada se lani upustila u tzv. mosni kredit pod izgovorom da će cijene informatičkih kompanija rasti, iako je svima bilo jasno da njihove cijene padaju jer se svi spremaju za treću generaciju mobitela. To je zaduženje pridonijelo povećanom međunarodnom dugu Hrvatske te neobičnom rastu kuna prije turističke sezone. Čak je i MMF-u, naglasio je zastupnik HSP-a, bilo neshvatljivo da se nastavlja opasna praksa financiranja države rasprodajom imovine.

Riječ je o paničnoj rasprodaji "hrvatskog obiteljskog srebra" i to bez strategije razvoja pa se može dogoditi da se privatizira ono što je od strateške važnosti za državu. Rasprodaja može, naglasio je, poslužiti jedino za premoštenje teškoća u financiranju države. Napomenuvši kako nije stvoreni temelj za očekivani gospodarski iskorak, zastupnik HSP-a rekao je da se smanjivanjem izdvajanja za mirovinsko osiguranje išlo na pojeftinjenje cijene rada, ali da su tim bitno povećani dugovi u Mirovinskom fondu, koji se sada kompenziraju izdvajanjima iz Proračuna (koji se pune iz trošarina). HSP je predlagao da se pojeftinjenje cijena rada može postići smanjenjem poreza na dohodak, ali se to nije uvažilo i Mirovinski fond je u većim problemima nego što je ikad bio. S druge strane, kasni reforma mirovinskog sustava.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: tvrdnju da se Hrvatska neće približiti razvijenim zemljama kroz aranžmane s MMF-om; ocjenu da je lani poreznim eksperimentima porezni sustav gotovo razoren; upozorenje da u rebalansu nema naznake kako će Proračun omogućiti izlaz gospodarstva na nova tržišta i da nema sredstava za prekvalifikacije i za nove tehnologije; napomenu kako je nova vlast pod tzv. smanjenjem javne potrošnje zapravo mislila na rezanje plaće i druge "lipe stvari" iz stand by

aranžmana s MMF-om (o čemu Hrvatski sabor nije raspravljao) tvrdnju da je Proračun čista improvizacija.

Mjere su počele davati doprinos oživljavanju gospodarske aktivnosti

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** rebalans je podržala **Dragica Zgrebec**. Podsjetila je najprije da je Proračun bio usmjeren na smanjenje državne potrošnje, rasterećenje gospodarstva i poticanje poduzetništva, na novu monetarnu politiku, na daljnju stabilizaciju bankarskog i financijskog sustava, na novu poreznu politiku. Dogodile su se i promjene u politici plaćanja posebnih poreza na promet (oslobođenje za plavi diesel) radi jeftinije poljoprivredne i ribarske proizvodnje. Smanjene su carine (uvjet za ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju). Najavljena je bila decentralizacija, prilazi se restrukturiranju i privatizaciji javnih poduzeća i započele su pripreme za zdravstvenu i mirovinsku reformu, a tu je i fiskalna projekcija za tri godine. Te su mjere počele davati doprinos oživljavanju gospodarske aktivnosti, što se može iščitati iz statističkih podataka te iz ostvarenja određenih stavaka u prihodima Proračuna.

Zastupnica je ustvrdila da, bez obzira što je riječ o, u suštini, tehničkom i knjigovodstvenom rebalansu zabrinjava najava mogućih prekoračenja na stavkama plaća, dječjeg doplatka i pokrića deficita Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Stoga je potrebno ozbiljno sagledati zakonom utvrđena socijalna i druga prava te realne financijske mogućnosti (i građana koji to moraju plaćati), premda je, dometnula je, politički isplativo tražiti i veće plaće i naknade.

Dragica Zgrebec još je spomenula upozorenje iz krugova tekstilaca (jednog od najvećih izvoznika) kako nije moguće da plaće u javnom sektoru i u državnoj upravi budu značajno veće nego u realnom sektoru ekonomije.

Replicirajući prethodnici, **Ivan Šuker** je najprije upozorio da još nije riješen problem točenja plavog diesela, čija je cijena viša nego u vrijeme kad se uvodio.

Kad je, pak, riječ o restrukturiranju poduzeća, pompozno se, prije četiri

mjeseca, najavljivalo da će javna poduzeća biti nositelji razvoja, a sada su u gubitku više od milijardu i 600 milijuna kuna. Uz to, nije se dogodilo rasterećenje gospodarstva - poduzetnici su daleko opterećeniji nego prošle godine - porez na dobit, isključujući li se zaštitna kamata, povećan je nekoliko puta.

Dragica Zgrebec odgovorila je da se replicira na nešto što ona uopće nije rekla. Cijena, pak, plavog diesela ovisi o cijeni nafte na svjetskom tržištu, a kolika bi tek bila da nema oslobođenja za tu djelatnost. Na temu zaštitne kamate, o čemu se može polemizirati na stručnoj ili političkoj razini, ne želi koristiti vrijeme svojih kolega, rekla je.

Drago Krpina izjavio je, replicirajući, da Dragica Zgrebec tvrdnjom o nerealno visokim plaćama želi opravdati njihovo smanjivanje. Rekao je zatim da više od dramatičnog stanja Proračuna zabrinjava očitovanje nespremnosti u suočavanju sa stvarnošću. Upitavši zastupnicu živi li na realnom tlu naglasio je kako je riječ o ljudima (učiteljima, službenicima, profesorima, vozačima) stavljenim u egzistencijalno nemoguć položaj.

Dragica Zgrebec pojasnila je da je samo ukazala na tvrdnje menadžera najvećih izvoznika među tekstilcima da ne mogu podnijeti visoke obveze te da su plaće u njihovim firmama takve da radnici ne mogu uzeti kredite. Dometnula je još da je do prije godinu dana i sama vodila jednu firmu, za razliku od njega koji to u životu nije činio pa ne zna što znači osigurati radnicima plaću.

Radi ispravka netočnog navoda za riječ se javio **Ivan Šuker**. Plavi diesel je uveden kao poticajna mjera, a danas je seljaku skuplji nego nafta u vrijeme uvođenja te mjere, a cijena pšenice je niža nego u ona "katastrofična" HDZ-ova vremena.

Napomenuvši kako se zastupnica Zgrebec u izostanku argumenata poslužila diskvalifikacijama, **Drago Krpina** podsjetio je da kao bivši učitelj zna što znači živjeti od učiteljske plaće. Ustvrdio je zatim da je točno kako je zastupnica rekla da su plaće u javnom sektoru previsoke te, na kraju, dometnuo kako je prije 3. siječnja trebalo reći da je riječ o gospodarskom programu smanjivanja plaća.

Da je samo ukazala na upozorenja iz obrazloženja rebalansa o mogućim prekoračenjima te citirala tekstilce

kako su plaće u državnoj upravi daleko veće - odgovorila je **Dragica Zgrebec**.

Neupitnim dokazom ne može se proglasiti nešto što je netko negdje rekao - bio je komentar Drage **Krpine**, koji je, uz to, dometnuo - "vaša politika jednako je učinila nezadovoljnim i poduzetnike i radnike i službenike".

Isplata mirovina nije upitna

Predstavnik Kluba zastupnika **Hrvatske seljačke stranke, Luka Roić** podržao je rebalans, uvodno napomenuvši da se njegovi kolege ne priklanjaju katastrofičkom predviđanju kraha Državnog proračuna i nemogućnosti isplate mirovina. Jer, upravo se zbog toga ide u rebalans i isplata mirovine preko Državne riznice gotovo da nije upitna.

Proračun unatoč svim problemima ide prema stabilnijim vodama jer osigurava trajne izvore prihoda (temeljnih).

Decentralizacija je, pak, model od kojega se ne može pobjeći, gotovo je zakon modernog društva. Način na koji je to Vlada pokušala učiniti možda nije najsretniji, ali je svakako znatan korak u odnosu na ono što se imalo - rekao je zastupnik.

Zbog svih tih razloga povećani su izdaci u Državnom proračunu, ali glavni je, svakako, nedostatak očekivanih privatizacijskih sredstava.

Zastupnik HSS-a je u nastavku izlaganja: upozorio da su prihodi u Državnom proračunu od poreza daleko veći nego što su bili ranije, ali da su se u odnosu na društveni proizvod postotno smanjivali te da je to dobar trend; ustvrdio da Proračun unatoč svim problemima ide prema stabilnijim vodama jer osigurava trajne izvore prihoda (temeljnih); ocijenio da je malo ili nimalo učinjeno na reformi mirovinskog sustava te da bi osim na tome trebalo raditi i na reformi vojske i policije i svih glomaznih državnih službi.

U novoj replici, **Ivan Milas** upozorio je, povodom napomene o smanjenju troškova vojske, kako tko nema svoje vojske plati tuđu. Podsjetivši da je i Makedonija imala NATO pa "nestade jer nije imala svoju vojsku", rekao je kako je vojska nužno zlo za

održavanje vlastite slobode te da uvijek košta manje nego tuđa vojska.

Ustvrdivši da je potrebna svaka vojska **Luka Roić** rekao je da ona treba biti racionalna i moderna, prilagođena uvjetima u kojima djeluje.

Dario Vukić (HDZ) uvodno se osvrnuo na pitanje veličine ukupnog javnog duga Republike, rekavši da je 1999. godine bio za 600 milijuna dolara manji nego 1990. ("toliko o novim spisima HDZ-a"). Rekao je zatim kako ne stoji tvrdnja iz obrazloženja kako je uštedena milijarda te da je već rasprava o decentralizacija pokazala da će doći do probijanja Proračuna za više od milijardu kuna.

Zastupnik je zatim upitao što predlagatelj misli o sljedećoj godini, kada kreće reforma i kada će tzv. stup generacijske solidarnosti ostati bez dodatnih 2,5 do 3 milijarde kuna. Troškovi središnjeg proračuna bit će za taj iznos veći, a to se ne vidi iz Prijedloga rebalansa.

Podsjetivši da bi prema zahtjevu MMF-a prihod od privatizacije i prodaje javne imovine trebalo isključiti iz procjene fiskalnog položaja države, zastupnik je rekao da su u tom slučaju rezultati još porazniji - da je deficit po izvršenju proračuna za prošlu godinu bez tih prihoda oko 10 milijardi kuna.

Upozorio je zatim da se s obzirom na smanjivanje prihoda od privatizacije sa 8,5 na 6,6 milijuna kuna te potrebu otplate kamata na zaduživanje (u 17 mjeseci - 20 milijardi kuna) Proračunu ne piše baš dobro. A 3. siječnja 2000., podsjetio je, dug je bio 20 milijardi kuna manje, plaće su bile veće, cijene energenata i struje manje, i hrvatski je građanin "mogao puno bolje živjeti, a ne samo disati". Strana ulaganja u Hrvatsku lani su bila 40 posto manja nego 1999., a govorilo se da HDZ mora pasti jer za njegove vladavine neće doći strane investicije i Hrvatska se neće približiti Europi.

Dario Vukić završio je izlaganje s tri upozorenja. Prvo je - porezna politika ne smije se mijenjati svake godine, mora se napraviti nacionalni konsenzus oko toga (izmjenama se, kako koja stranka dođe na vlast, tjeraju potencijalni ulagači, jer povrat kapitala traje 15 godina).

Drugo je upozorenje da se nacionalnim konsenzusom treba riješiti pitanje Mirovinskog fonda te planirati 3 milijarde kuna više, a treće da rebalans pokazuje mnoge zablude

Vlade, posebice kad je riječ o ubrzanju privatizaciji svega i svačega.

Iznajmljuje se i treći avion, dok novca za porodiljne naknade "nema"

Izrazivši žaljenje što raspravi ne prisustvuje ministar Crkvenac, i što je Prijedlog zastupnicima dostavljen tek dva dana prije zasjedanja (slično se dogodilo i s Proračunom) **Jadranka Kosor** zadržala se na pitanju smanjenja dječjeg doplatka, skraćivanja porodiljnog te dodatnom otpuštanju iz vojske i policije te najavi da nova zaduženja neće biti dovoljna za plaće i za isplatu dječjih doplatka.

Zastupnica je upitala razgovara li Vlada o tome tko će vraćati dugove (ove godine se po glavi stanovnika moralo vratiti 440 dolara, a sljedeće 510), jer u Hrvatskoj - na što ukazuje i ugledni demograf Jakov Gelo - nema tko radati djecu (na to izravno utječe država smanjivanjem poro-diljnih naknada, lošom gospo-darskom situacijom i nezaposle-nošću).

Pravi je apsurd da budućnost posuđujemo od djece koju izgleda ne mislimo radati - izjavila je **Jadranka Kosor**, rekavši zatim kako država i ne trepne na podatak da je hrvatski narod jedan od najstaračijih naroda u Europi te da će 2050., nastavi li se trend depopulacije, Hrvatska imati jedva 3 milijuna stanovnika.

Zastupnica je zatim podsjetila da nova Vlada nije održala obećanje s početka mandata da će prodati jednoga Challengea i novac utrošiti za obnovu Vukovara. Štoviše, iznajmljuje se i treći i "putuje gdje treba i ne treba", dok novca za porodiljne naknade nema.

U svakom slučaju, naglasila je Jadranka Kosor, rupa u Proračunu ne može se začepiti pelenama i benki-cama.

Iz njezina izlaganja evo još napomene kako je njemačka vlada predložila da se dodatak na djecu povisi sa 30 na 300 maraka, a mađarski parlament odlučio da Mađari s dvoje djece ne moraju služiti vojni rok i prijedloga da dio zaduženja ide za vraćanje porodiljnih naknada na prošlogodišnju razinu.

Luka Bebić započeo je izlaganje napomenom da rebalans nije samo tehnički. Komentirajući tvrdnje o iznošenju kapitala iz zemlje, rekao je da se u roku 48 sati može utvrditi tko je to učinio i na čijim je imenima 12 milijardi kuna. Jednako kao što se može utvrditi i onih "famoznih 200

obitelji" za koje Vlada nije dostavila izvješće).

U nastavku izlaganja, zastupnik se osvrnuo na izjavu guvernera Rohatinskog. Ako guverneru Narodne banke Hrvatske nije poznato čijih je 66 posto vrijednosti Zagrebačke banke i ako se nastavi s rasprodajom INA-e, Elektroprivrede, Hrvatskih šuma, Naftovoda i sl. kako će se kontrolirati čija se politika provodi, upitao je. Rekavši kako je riječ o nekontroliranoj rasprodaji državne imovine i kako je vrijeme da se upozori na to, ustvrdio je da će Vlada trajati dok bude imala što prodavati.

Izbjegava se suočavanje s činjenicama

Drago Krpina rječitom je nazvao "prorijedenost" u zastupničkim klupama među zastupnicima Koalicije (kao dijete kad sakrije oči misleći da ga ne vide), napomenuvši kako Vesna Pusić vjerojatno "ide otvoriti par desetaka tisuća radnih mjesta u međuvremenu".

Pokušaj da se rebalans prikaže tehničkim pitanjem daleko je ispod razine ozbiljne i odgovorne Vlade i jedan je od najozbiljnijih simptoma da Hrvatska sve većom brzinom srlja u sve opasniju financijsku, gospo-darsku i političku krizu. Na upozorenja nestranačkih komentatora i stručnjaka koji već mjesecima na to upozoravaju iz Vlade se mjesecima odgovara da je riječ o propagandi katastrofičara, a očito je da su "katastrofičan" u pravu. Gore od same činjenice da je Proračun u dramatičnom stanju jest pokušaj da se izbjegne suočavanje s tom činjenicom - rekao je **Drago Krpina**, dometnuvši kako bi zastupnici mogli likovati nad nesposobnošću sadašnje Vlade, ali da su duboko zabrinuti.

Po riječima zastupnika HDZ-a, rebalans pokazuje da Vlada ne zna kako pokrenuti financijske i gospodarske tokove. Zna, kako reče, kako bi Hrvatska trebala izgledati u cijelom stoljeću, a ne zna što treba sutra, ne zna kako zaustaviti smanjivanje plaća i rast cijena. Uzrok tome je, napomenuo je, politička heterogenost Vlade.

Iz izlaganja još izdvajamo ocjene da je Vlada stručno nekompetentna, da provodi diktat MMF-a i da je prihvatila zapadni Balkan te upozorenje da dolaze još teža vremena, što će pokazati Proračun za 2002.

Protivljenje

Zlatko Mateša izvijestio je zastupnike da Klub zastupnika HDZ-a ne podržava rebalans. Sporazum s MMF-om nije bio potreban, ne daje nikakve prednosti Hrvatskoj niti njezinom gospodarstvu. Kako reče, riječ je o potpuno preživjelom recidivu prošlosti, čije su se misije - od Turske preko Tajlanda, od Indonezije do Argentine - pokazale neuspješnima. S njegovim aranžmanima nigdje nije došlo do povećanja direktnih stranih ulaganja.

Hrvatska nije tipična, hrvatski Proračun i dandanas ima 20 do 25 posto troška u svezi s ratom, ratnim razaranjima i posljedicama rata.

Problem plaća isprovociran je aranžmanom s Fondom, a uštede će biti minimalne. Smanjene plaće znače manje doprinose, a to opet veće ulaganje u mirovinski i zdravstveni fond, što nažalost znači da slijedi još jedan rebalans, rekao je zastupnik Mateša.

On je još izvijestio zastupnike da HDZ smatra kako nije bilo ozbiljne potrebe da se "dekomponira" dobar i učinkovit porezni sustav Hrvatske. Ocjenu je potkrijepio primjerom - Hrvati sada uplaćuju turističke aranžmane za Sloveniju.

Predmet razilaženja HDZ-a i sadašnje vlasti je i pitanje rasta bruto domaćega bruto proizvoda (spašava samo onaj iznad 6 posto). Riječ je o političkim pitanjima, a ne pitanju rebalansa jednog proračuna, naglasio je, dometnuvši kako se predloženim ne mogu polučiti željeni efekti jer je potreban rast javne potrošnje, a ne njezino smanjenje.

Hrvatski sabor većinom je glasova (74 "za" i 18 "protiv") izglasao izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu. Stručna služba ovlaštena je da, zajedno s Ministarstvom financija, kao stručnim nositeljem izrade prijedloga izmjena i dopuna Državnog proračuna, obavi redakciju izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu, prije njegove objave u "Narodnim novinama".

Većinom glasova (75 "za" i 20 "protiv") donesene su odluke o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskih planova za 2001. Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

M.P.; J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001. GODINU

Vladi odobrenje da se može dodatno zadužiti

Većinom glasova (76 "za" i 19 "protiv"), Hrvatski je sabor donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu u tekstu kako ga je predložila Vlada zajedno s predloženim amandmanima. Tako je Vlada dobila odobrenje da se može dodatno zadužiti na domaćem i inozemnom tržištu novca i kapitala radi pokrića deficita konsolidiranog Državnog proračuna u svoti od 2.843,0 mil. kuna. Zakonom je ujedno uređeno da se Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu u dijelu koji se odnosi na decentralizaciju i transformaciju načina utvrđivanja prihoda i izvršavanja rashoda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje primjenjuje od 1. srpnja 2001. godine.

O PRIJEDLOGU

Kao što smo već rekli predloženi je zakonski prijedlog podnijela Vlada Republike Hrvatske sugerirajući ujedno primjenu hitnog postupka u zakonodavnoj proceduri. U obrazloženju uz ovaj zakonski prijedlog čitamo da su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2001. godinu prihodi od privatizacije (prodaje udjela poduzeća i banaka u državnom vlasništvu) planirani u svoti od 8,5 mlrd. kuna, no procjenjuje se da će se oni ostvariti u svoti od 6,5 mlrd. kuna ili za 2 mlrd. kuna manje.

Nadalje, od 1. srpnja ove godine će se preko jedinstvenog računa Državne riznice isplaćivati obveze Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, osim inozemnih mirovina i izdataka za zaposlene u Zavodu, a istovremeno

će se od 1. srpnja 2001. mirovinski doprinos uplaćivati na račune Državnog proračuna, odnosno na računa Državne riznice. Izmjenama i dopunama proračuna preuzima se deficit Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u visini od 834.430.000,00 kuna.

Iz tih razloga nužno je ovlastiti Vladu na dodatno zaduženje u svoti od 2.843,0 mil. kuna, što se ovim zakonom predlaže. Radi pravodobnog izvršavanja tekućih obveza ovogodišnjeg Državnog proračuna potrebno je donijeti zakon po hitnom postupku, jer bi njegovim nedonošenjem mogle nastati štetne posljedice za korisnike državnog proračuna u obavljanju njihove redovne djelatnosti.

RADNA TIJELA

U raspravi u Odboru za financije i Državni proračun istaknuto je kako, premda se Republika Hrvatska još uvijek nalazi u granicama umjerene zaduženosti, zabrinjava rastući trend zaduživanja. Odbor je predložio Hrvatskom saboru da donese zakon, a isto je sugerirao i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Zakonski su prijedlog na zajedničkoj sjednici raspravili Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbor za zakonodavstvo. Nakon rasprave većinom glasova i ovi su odbori predložili Hrvatskom saboru da donese ovaj Zakon u tekstu kako ga je predložila Vlada i sa sljedeća dva amandmana. Člankom 19. zakona propisano je da će se sredstva za tekuće i investicijsko održavanje za potrebe domova umirovljenika od 1. srpnja 2001. godine osiguravati u proračunima županija i općina. S

obzirom na to da se sredstva za te namjene za potrebe domova umirovljenika ne mogu osigurati, amandmanom na članak 2. Konačnog prijedloga zakona predlaže se da se rečena odredba u dijelu koji se odnosi na domove umirovljenika ne primjenjuje u 2001. godini.

Smisao druge amandmanske intervencije (na članak 3.) je izostaviti propisano vrijeme primjene ovog zakona (Vlada je predložila da to bude od 1. srpnja 2001.). Odbori, dakle, sugeriraju da se samo precizira da ovaj zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

RASPRAVA

U ime predlagatelja zakona zamjenik ministra financija **mr. Damir Kuštrak** pozitivno se očitovao o amandmanima Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo. Iskoristio je priliku da izvijesti nazočne da je agencija Reuters upravo objavila kako je jedna od tri najvažnije rejting agencije digla kreditni rejting Republike Hrvatske zbog kojeg sada naša država kod te kreditne agencije ima investicijski rejting.

Predsjednik **Tomčić** zahvalio je na dobrim glasovima te pozvao zastupnike da se glasovanjem očituju o predloženom zakonu. **Većinom glasova zastupnici su donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2001. godinu u tekstu kako ga je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSNOVNOM ŠKOLSTVU

Približavanje višim standardima

Hrvatski sabor je većinom glasova donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu. Namjera je Zakona ostvariti dva bitna cilja, a to je otvaranje procesa decentralizacije upravljanja i financiranja u osnovnom školstvu te otklanjanje svih mogućih prepreka za normalno funkcioniranje osnovnog školstva u Republici Hrvatskoj. Predlagatelj je bila Vlada.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona pisali smo u IHS-u, broj 291, od 9. ožujka 2001. pod naslovom: "Decentralizacija sustava financiranja i upravljanja osnovnim školama". U nastavku donosimo samo razlike u odnosu na prvo čitanje.

Kao prvo prihvaćeni su prijedlozi u pogledu sastava školskog odbora sa stajališta predloženih ovlaštenja jedinica lokalne samouprave i osnivačkih prava nad osnovnim školama, tako da školski odbor čine četiri predstavnika učitelja i stručnih suradnika, tri predstavnika koje bira predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave na čijem je području sjedište škole te dva predstavnika roditelja. Prihvaćen je i prijedlog da se Zakonom ne utvrđuje prednost učitelja odnosno stručnog suradnika sa zvanjem mentora ili savjetnika pri izboru za ravnatelja osnovne škole, a ravnatelju iz reda zaposlenika škole utvrđeno je pravo povratka na odgovarajuće poslove u osnovnoj školi nakon isteka mandata. Preformulirana je odredba kojom se definira pedagoški standard osnovnog školstva kao razvojni dokument kojim se za srednjoročno razdoblje utvrđuju materijalni, kadrovski i drugi uvjeti za ostvarivanje djelatnosti osnovnog školstva i osigurava njegov ravnomjerni razvoj na cijelom teritoriju Republike Hrvatske. Predlagatelj je odustao od utvrđene mreže osnovnih škola kao uvjeta za osnivanje osnovnoškolske ustanove. Prihvaćen je i prijedlog da se

zasnivanje i prestanak radnog odnosa učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi uredi u skladu s ugovornom koncepcijom radnog odnosa. Utvrđeno je i da poslove učitelja u razrednoj odnosno predmetnoj nastavi može obavljati uz osobu koja ima visoku stručnu spremu i osoba koja je stekla odgovarajuću višu stručnu spremu. Proširen je krug kaznenih djela koja su zapreka za zasnivanje radnog odnosa u osnovnoj školi. Utvrđena je obveza učitelja da poduzimaju mjere zaštite prava djeteta te da o svakom kršenju tih prava odmah jave tijelu socijalne skrbi odnosno drugom nadležnom tijelu. Općenito je sadržaj obveza učitelja i stručnog suradnika u osnovnoj školi uređen na precizniji način. Uz sve navedeno, prihvaćene su i primjedbe koje su iznesene s ciljem nomotehničkog poboljšanja teksta Konačnog prijedloga zakona.

RADNA TIJELA

Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu podržali su **odbori za zakonodavstvo, te za obrazovanje, znanost i kulturu.**

AMANDMANI

Četiri amandmana podnio je **Odbor za zakonodavstvo.** Njima bi se tekst predloženog Zakona uredio nomotehnički te poboljšao njegov izričaj.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu podnio je sedam amandmana. Prvim bi se izdatke za prijevoz zaposlenika predvidjelo u istom redu s ostalima obvezama Državnog proračuna. Drugi amandman definirao je da bi Republika Hrvatska i predstavnička tijela jedinica lokalne i područne samouprave određivali mrežu osnovnih škola kojima su osnivači. Budući da se pitanje obveza učitelja i stručnih suradnika u okviru

radnog tjedna regulira kolektivnim ugovorom, trećim amandmanom je određeno da se koristi kategorija "ugovornog radnog vremena". Razlog podnošenje sljedećeg amandmana je uvođenje termina fakultativne nastave kada se spominje rad s učenicima. Članovi Odbora bili su i mišljenja da ne treba ravnatelja škole koji nije ponovno imenovan dovoditi u poseban položaj u odnosu na opći režim Zakona o ustanovama. Predloženo je i to da četiri člana školskog odbora biraju zaposlenici tajnim glasovanjem. Posljednjim amandmanom omogućilo bi se da poslove učitelja predmetne nastave može obavljati i osoba koja ima odgovarajuću višu stručnu spremu pod uvjetom da ju je stekla do stupanja na snagu Zakona o školstvu iz 1990. godine.

Podnositelj dva amandmana bio je i **Klub zastupnika SDP-a.** Predloženo je da se briše članak koji omogućava ravnatelju povratak na prethodno radno mjesto, čime bi se zaposlenika koji bi ga mijenjao dovelo u potpunu pravnu nesigurnost. Drugi amandman odnosio se na članak 34. koji govori o članovima školskog odbora. Klub smatra kako bi trebalo precizirati da se i razrješenje odnosi na članove školskog odbora, a ne, kako piše, samo članove.

Odgojni sat u osnovnim i srednjim školama trebao bi trajati dva sata, predložili su amandmanom zastupnici HSLŠ-a **Želimir Janjić i dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi.**

RASPRAVA

Uvodno je govorio ministar prosvjete i športa **dr. Vladimir Strugar.** Rekao je kako predloženi Zakon ima dva cilja. Jedan je, kaže, otvoriti proces decentralizacije, upravljanja i financiranja u osnovnom školstvu, dok je drugi otkloniti "slijepe ulice" normalnog funkcioniranja školstva, posebno osnovnog. Potom je pojasnio glavne odrednice Zakona o izmjenama

i dopunama Zakona o osnovnom školstvu zamolivši zastupnike da ga prihvate.

Prije rasprave i u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio je njegov predsjednik **dr. Ante Simonić**. Naglasio je da se Odbor složio s predlagateljem kako predložene izmjene i dopune treba donijeti odmah zbog usklađivanja sustava osnovnog školstva s decentralizacijom u upravljanju i financiranju te važne komponente društva. Odbor, kaže, posebno pozdravlja i ističe potrebu za afirmacijom uloge lokalne uprave i područne odnosno regionalne samouprave te uloge roditelja, učenika i svih zaposlenih u školi. Potom se osvrnuo na podnesene amandmane i pojasnivši ih.

Ovo je dirigrirana decentralizacija koja danas nikome nije potrebna

Pred nama je važna strateška odluka o decentralizaciji osnovnog školstva i nije je moguće sagledati izvan paketa zakona u kojem se nalaze zakoni o osnovnom školstvu, zdravstvu i socijalnoj skrbi te financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,

Pred nama je važna strateška odluka o decentralizaciji osnovnog školstva i nije je moguće sagledati izvan paketa zakona u kojem se nalaze zakoni o osnovnom školstvu, zdravstvu i socijalnoj skrbi te financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Nevio Šetić (HDZ)**. Ta strateška odluka donosi se, smatra, kao rezultat želje vladajuće koalicije da jedna europska i hrvatska tradicija kao što je decentralizacija bude pošto-poto što prije ugrađena u sustav hrvatskog društva i države. Mišljenja je da se tu ustvari radi o dirigriranoj decentralizaciji koja nikome danas nije potrebna, budući da je nije moguće u potpunosti provesti jer donosi poteškoće koje je teško u početku i uvidjeti. Stječe se dojam, kaže, kako vladajuća koalicija želi obećanim zakonom razveseliti svoje birače, a ti

isti birači nisu za decentralizaciju i dodatne poreze i prireze što predloženi Zakon neminovno stvara. Zaključio je da je to dovoljan razlog zbog kojeg bi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu trebalo odbaciti te ga ne prihvatiti tako dugo dok sve sumnje i sve moguće njegove posljedice ne budu do kraja pojašnjene te od strane stručne javnosti ocijenjene kao prihvatljive. Ukoliko se predlagatelj neće držati te prakse, Zakon nije ništa drugo nego eksperiment s neizvjesnim ishodom za hrvatske građane, drži zastupnik. Konstatira dalje, kako se decentralizacija, kao europska i hrvatska civilizacijska tradicija može uspješno primijeniti samo s usporednim stabilnim rastom materijalnog blagostanja i demokracije. Ovaj Zakon ne vodi dovoljno računa o svim specifičnostima Hrvatske, kao što su područja od posebne državne skrbi, otoci i mnoga druga slabo razvijena područja te se stiče dojam da osnovno školstvo neće moći osigurati svakom djetetu prava na jednake uvjete obrazovanja što je protivno Deklaraciji Ujedinjenih nacija, kaže gospodin Šetić. Smatra da odredbe ovog Zakona nastavljaju graditi stratešku politiku kakvu smo imali prije demokratskih promjena koje će utjecati na nejednaki položaj pojedinih gradova i općina, zaključivši kako takvu razvojnu politiku hrvatskog društva, konkretno školstva, Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati.

S predloženim izmjenama ne valja žuriti

U ime Kluba zastupnika HSS-a **dr. Ante Simonić (HSS)** je rekao da se predložene izmjene odnose na područje od strateške važnosti za budućnost cijelog hrvatskog društva. Dodao je kako Klub drži neophodnim izmjene i dopune Zakona o osnovnom obrazovanju, upozorivši da ipak u tome ne valja previše žuriti. Smatra da sustav mora biti dovoljno stabilan kako bi pružao sigurnost učenicima i zaposlenima te mora biti dovoljno elastičan kako bi prihvaćao uvijek neka nova traženja, što je moguće jedino tek nakon što se osiguraju sredstva za takav projekt i tek kada se definira minimalan pedagoški standard. Što se predloženog Zakona tiče, rekao je da je on poboljšanje postojećih normi, da je plod rada

većeg broja stručnjaka te donosi promjene u školstvu na jedan mudar način ne destabilizirajući cijeli sustav. Kritiku je uputio jedino prijedlogu da naknada za prijevoz zaposlenika bude obveza lokalne samouprave. Mišljenja je kako bi to trebalo ići na teret države. Klub zastupnika HSS-a se, kaže, zalaže za policentrični razvoj Republike Hrvatske i misli da će decentralizacija osnovnog obrazovanja pomoći takvom razvoju zemlje. Zakon otvara mogućnosti unapređenja vrsnosti u našim školama i neće smanjiti pedagoški standard već omogućiti njegovo dizanje, zaključio je gospodin Simonić, te dodao da se slaže sa svima koji se protive povećanju bilo kakvih nameta na razini općina i gradova.

Vlada ne želi slobodnu, modernu i demokratsku školu

Kada se radi o Zakonu o osnovnom školstvu bilo bi dobro čuti učitelje, nastavnike i učenike, smatra u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Mišljenja je da se učitelji i vjeroučitelji sve manje bave odgojem i obrazovanjem djece u koju se sve više upliće vlast svojim ideologiziranjem. Istaknuo je kako se usuđuje reći da Vlada i ne želi slobodnu, modernu i demokratsku školu otvorenu u svom prirodnom okolišu koji je demokratski i kršćanski. Potom je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a zatražio da Vlada u roku od 60 dana podnese Hrvatskom saboru prijedlog razvoja hrvatskog školstva. Osvrnuo se tada konkretno na odredbe te iznio primjedbe. Drži da roditelji i učenici imaju pravo birati vrste, oblike i metode osnovnog školovanja ali u skladu s predloženim Zakonom, dodavši kako "svaštarenje" i "koještarenje" ne dolazi u obzir u državnoj školi. Smatra da je nužno jasno odrediti podjednaki razvoj osnovnog školstva u svim područjima "lijepe naše". Dobrim i korisnim je ocijenio imenovanje povjerenstva za praćenje realizacije predloženih promjena glede financiranja osnovnog školstva koje bi imalo zadatak o tome podnijeti izvješće Saboru prije rasprave o Proračunu za 2002. godinu. U načelu, kaže, demokršćani i pravaši prihvaćaju svaku decentralizaciju i demokratsku promjenu, naglasivši kako veća prava donose i veću odgovornost. Podržao je potom prijedlog da se

učenicima omogućiti još jedna šansa za popravak, a negativnim ocijenio to što bi djeca iz četvrtog razreda odgovarala pred ispitnim povjerenstvom. Mišljenja je da bi se povjerenstvo trebalo koristiti samo za starije učenike, a njihove članove imenovalo bi učiteljsko vijeće. Istaknuo je da su naše učiteljske visoke škole i prosvjetni fakulteti na hrvatskom jeziku te je, kaže, depasirano da ta norma ne bude u ovom Zakonu. Nebuloznim je nazvao davanje ovlasti nadležnom ministru da određuje radno vrijeme propisom. Zaključio je kako predlagatelj mora odlučiti hoće li ta pitanja regulirati zakonom, pravilnikom ili kolektivnim ugovorom. Hvale je vrijedno, kaže, da se učiteljima osnovnih škola otvara mogućnost stručnog napredovanja, nakon određenog vremena, u mentore i savjetnike što će im donijeti i veće plaće. Misli kako je upravljanje u osnovnoj, pa i srednjoj školi raskom predlagatelja, te naglašava da najznačajniju funkciju treba imati učiteljsko vijeće, potom školski odbor i ravnatelj. Na kraju izlaganja osvrnuo se i na strukturu školskog odbora te rekao da bi on trebao imati sedam članova, od kojih četiri nastavnika, dva roditelja i jednog člana lokalne samouprave. Takav odbor jasnije bi zastupao struku, bio bi operativniji i jačao bi utjecaj i brigu roditelja u životu i radu škole.

Predlagatelj je u zakon uložio znatan trud

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu uživa potporu i Kluba zastupnika SDP-a, rekla je u ime Kluba **Katica Sedmak (SDP)**. Pohvalila je tada neke odredbe predloženog zakona, kao što je obveza Vlade da utvrdi kriterije i mjerila za osiguranje minimalnog financijskog standarda

Pohvalna je obveza Vlade da utvrdi kriterije i mjerila za osiguranje minimalnog financijskog standarda zbog ostvarivanja javnih potreba osnovnih škola, način izbora ravnatelja, preciziranje sastava školskog odbora te proširenje kriterija tko može raditi u školi.

zbog ostvarivanja javnih potreba osnovnih škola, način izbora ravnatelja, preciziranje sastava školskog odbora te proširenje kriterija tko može raditi u školi. Uz ponovne pohvale predloženim zakonskim rješenjima rekla je kako je Klub zastupnika SDP-a u svrhu još bolje kvalitete Zakona podnio i amandmane. Iznijela ih je potom, zahvalivši Ministarstvu prosvjete i športa na trudu koji je uložio u ovaj zakonski prijedlog.

Predloženi zakon trebao bi se primjenjivati tek od iduće školske godine

Želimo afirmirati lokalnu samoupravu kao najviši oblik teritorijalne decentralizacije vlasti i upravljanja, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLS-a **Želimir Janjić (HSLS)**. Naglasio je kako Klub zagovara prenošenje dodatnih ovlasti i sredstava na lokalnu samoupravu u području školstva, primarne zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Dodao je kako postoje i mišljenja da bi donošenje paketa tih zakona trebalo odgoditi do početka slijedeće godine, međutim smatra da što se Zakona o osnovnom školstvu tiče tih dvojbi ne bi trebalo biti, već bi se on svakako trebao primjenjivati od početka iduće školske godine. Drži da je predloženi sastav školskog odbora prihvatljiv, budući da su njime nastavnici stavljeni u prvi plan. Dobrim je ocijenio i rješenje slučaja lošeg funkcioniranja školskog odbora koje se sastoji u uvođenju tročlanog povjerenstva koje čine predstavnici nastavnika i roditelja. Založio se potom za drugačije definiranje statusa ravnatelja, jer smatra da u decentraliziranom sustavu on mora imati menadžerskih sposobnosti i posebno obrazovanje. Klub je, kaže, za rješenje kojim se predviđa da se nakon isteka mandata imenovana osoba može vratiti na poslove koje je prije obavljala. Ono što ga začuđuje je odredba kojom se utvrđuje nastavnikova obveza održavanja jednog sata razredne zajednice u osnovnim školama, dok je u predloženom Zakonu o srednjem školstvu ta obveza dva sata. Rekao je kako očekuje da se to korigira i time osnaži odgojni rad u osnovnim školama. Kritiku je uputio ovoj, ali i svim bivšim vlastima na nespremnosti da se maksimalan angažman nastavnika, koji se od njih

i očekuje, adekvatno honorira. Svjestan je, kaže, da do rješenja tog problema nije lako doći, ali se nada kako će predlagatelj i to uspješno riješiti. Na kraju se osvrnuo i na troškove za prijevoz zaposlenika te izrazio stav da bi se ti troškovi ipak trebali isplaćivati iz Državnog proračuna. Klub zastupnika HSLS-a podržat će Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu, zaključio je potom gospodin Janjić.

Dubravka Šuica (HDZ) naglasila je kako je prijedlog novog ustrojstva školskog sustava školstva Republike Hrvatske uzburkao javnost. Danas se, kaže, taj preustroj više ne spominje te je zamolila pojašnjenje zašto je to tako. Smatra dalje, kako bi strategija razvoja školstva morala ići paralelno sa strategijom gospodarskog razvoja Hrvatske. No, konstatira kako je za takvo nešto nužno osigurati materijalno financijske uvjete i programsko organizacijske pretpostavke. Mišljenja je također da bi donošenju ovog Zakona trebalo prethoditi utvrđivanje pedagoškog standarda kojeg bi donio Hrvatski sabor. Skrenula je pozornost na to da bi Zakon lako mogao dovesti do podjele na bogate i siromašne, budući da članak 8. govori o tome kako jedinica lokalne i područne samouprave može utvrditi javne potrebe u osnovnom školstvu šire od potreba utvrđenih državnim pedagoškim standardom. Tu bi smatra moglo doći i do kršenja ljudskih prava jer ne bi sva djeca imala ravnopravan položaj pri stjecanju znanja. Neprihvatljivim je ocijenila amandman Odbora za naobrazbu gdje se ravnatelju ne jamči povratak na radno mjesto, te pita, gdje će taj čovjek raditi ukoliko nakon isteka mandata neće biti podoban. Složila se s prijedlogom da se zanimanje ravnatelja profesionalizira te da on ima neke menadžerske sposobnosti. Sastav školskog odbora vodi prema demokratizaciji, autonomiji, kaže zastupnica, s čime se slaže, ali smatra kako prema prijedlogu ovog zakona većinu u tom odboru ne bi imali profesori, te pita znači li to da ne postoji povjerenje u struku? Na kraju izlaganja iskazala je stav kako decentralizacija nažalost nije dovoljno pojašnjena građanima te u skladu s time treba pojasniti i predloženi zakon da njegovo prihvaćanje bude potpuno.

Nužno je zaustaviti val nasilja u školama

Mislim da o djeci, školama i učiteljima i nastavnicima premalo raspravljamo, a kada se to i radi onda je to površno, smatra **Jadranka Kosor (HDZ)**. Šokantno je, kaže zastupnica, da se od 1996. do 2000. godine ubilo 271 dijete te da je u školama prijavljeno 4108 kaznenih djela. Mišljenja je kako svi zajedno moramo raditi na tome da se taj val nasilja i negativnih vibracija u školama zaustavi. Upozorila je kako bi decentralizacija školstva, ukoliko ne bude opreza, mogla još više pojačati razlike među školama. Svi znamo, kaže, da postoje škole u koje učenici moraju nositi sapun i toaletni papir, koje nemaju pravog grijanja i u kojima učenici sami krpaju rupe od granata te pita hoće li se ovim zakonom zaista desiti da jedni neće imati ni za spužvu i kreu, dok će druge škole nastaviti put u 21. stoljeće? Drži dalje, da ukoliko se plaće zaposlenicima u osnovnim školama isplaćuju iz Državnog proračuna, logično je da im se iz Proračuna isplaćuje i naknada za prijevoz. Također se složila sa svima koji misle da bi u školskom odboru trebalo smanjiti broj predstavnika jedinica lokalne samouprave, čime bi politički utjecaj na te ustanove bio smanjen.

Škola nije za sebe, niti za učitelje, nego prvenstveno za djecu i roditelje.

Smatram potpuno promašenom i pogrešnom koncepciju da su na čelu škola ljudi menadžerskog profila, drži **Zlatko Čanjuga (HND)**. Smatra kako su školama ponajprije potrebni ljudi odgojnog i obrazovnog profila. Što se tiče općeg stanja u školama, rekao je kako je to odraz stanja u hrvatskom društvu koje utječe na djecu. Rješenje tog problema neće riješiti ovaj Zakon, nego je to dugotrajan proces koji traži sveopće sređivanje stanja u Republici Hrvatskoj, zaključuje zastupnik. Pozitivnom intencijom je nazvao vraćanje školskih odbora, budući da škola nije za sebe, niti za učitelje, nego prvenstveno za djecu i roditelje. Potencirao je značenje roditelja, nazvavši obitelj početkom svega u životu djeteta. Zamjerio je predlagatelju što iz zakona nije vidljivo tko će imati nadglednu dužnost nad

radom ravnatelja. Smatra da se tu može pojaviti mnogo problema te predlaže da ministar prosvjete i športa prenese određene ovlasti na tijela lokalne samouprave kako bi navedeni posao obavljali na primjer županijski inspektori. Još se jednom osvrnuo na stanje u hrvatskim školama te naglasio kako je nemoguće izbjeći negativne utjecaje lošeg stanja u obitelji na djecu, a to se dalje reflektira i na školu u cjelini. Stoga je mišljenja da bi škola morala biti prvenstveno odgojna i obrazovna ustanova, a tek nakon toga menadžerska.

Decentralizaciju glede školstva neke regije doživjet će vrlo negativno

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) smatra da je odredba kako alternativne programe u skladu sa zakonom odobrava Ministarstvo kulture vrlo neodređena, a ti programi su, kaže, vrlo važni. Mišljenja je dalje da ukoliko Zakon bude prihvaćen dogodit će se da će standard mnogih seoskih škola biti ispod nivoa koji je postignut u posljednjih deset godina, pogotovo u područjima od posebne državne skrbi i brdsko-planinskim područjima. Rekla je kako prihvaća decentralizaciju, ali ona će, smatra, u nekim regijama biti dobrodošla, a u nekima ne. Osvrnula se potom na hrvatske dopunske škole te istaknula kako je čudi da ministar prosvjete i športa nije o njime rekao ništa. Objasnila je kako je svrha Hrvatske dopunske škole razvijanje jezičnih sposobnosti i osposobljavanje učenika za uporabu hrvatskog standardnog jezika, poticanje učenika za stvaranje vlastite nacionalne kulture, stjecanje znanja o socijalnim i kulturnim uvjetima života u Republici Hrvatskoj, na što Hrvati u dijaspori imaju pravo. Upitala je potom ministra prosvjete i športa zašto je promijenio ime Hrvatskih dopunskih škola u Hrvatska nastava u inozemstvu, na čemu temelji ovaj naziv i što je njime dobio? Na kraju je još istaknula i prijedlog s "Pantovčaka" kojim bi se te škole ukinule te pita je li razlog u tome što one koštaju 16 milijuna i 700 tisuća kuna ili je to nastavak nebrige ove vlasti za hrvatsko iseljeničtvo?

Podržavanje decentralizacije financiranja osnovnog školstva podržala je i **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**, međutim

drži kako kod nas za to još nisu stvoreni uvjeti. Suočavamo se, kaže, s činjenicom da županije, gradovi i općine od 1. srpnja preuzimaju 21 posto troškova osnovnog školstva, a poznato je da ni proračun Grada Zagreba nema dovoljno novaca. Smatra da se pokušava napraviti nešto ishitreno te dovesti u neizvjesnost djecu s krajnje upitnim rezultatom. Dodala je da se ovim Zakonom stvaraju preduvjeti za velike razlike, budući da će bogate sredine uspjeti nekako nabaviti novac za financiranje osnovnog školstva, dok siromašne sredine neće moći svojim osmoškolicima ponuditi ništa. To će čak dovesti do zatvaranja nekih škola, zaključuje zastupnica. Jedino rješenje vidi u uvođenju novih poreza, što većina građana drži neprihvatljivim. Mišljenja je dalje da ministar prosvjete i športa treba imenovati i razrješavati ravnatelje škola. Razlog za to je taj što je obnašanje dužnosti ravnatelja iznimno odgovoran posao, a predložena odredba stvorila bi kaotičnu situaciju u sustavu biranja najodgovornijih ljudi. Na kraju izlaganja je zatražila da se model decentralizacije financiranja djelatnosti osnovnog školstva prilagodi današnjim uvjetima jer je u predloženom obliku neostvariv i moguće ga je primijeniti tek od 1. siječnja 2001.

Danas većina županija nema materijalnih mogućnosti da realizira predložena zakonska rješenja, a financijska sredstva nisu omogućena ni u Državnom proračunu, mišljenje je **Marije Bajt (HDZ)**. Smatra stoga da Ministarstvo prosvjete i športa nije trebalo poslati u proceduru ovaj zakon za koji kaže da je eksperiment. Da bi školstvo uistinu bila razvojna i javna djelatnost Republike Hrvatske moramo imati na umu strateški dokument ustroja školstva te moramo imati temeljni pedagoški standard, drži dalje zastupnica. Smatra kako ovakav zakon može dovesti do pada kvalitete osnovnih škola, stvoriti razlike među sredinama, a svrha bi mu trebala biti omogućavanje istih uvjeta školovanja svoj djeci u Hrvatskoj. Zaključila je da predloženi Zakon nudi rješenja za neko buduće vrijeme i za bogatiju Hrvatsku, jer školstvo je previše važno da bi se nepripremljeno ušlo u projekt čije posljedice bi mogle biti gore od "Šuvarove" reforme i korak unazad od onoga što je do sada učinjeno.

Bit će ovo u konačnici dobar zakon

Završnu riječ imao je **Vladimir Strugar**, ministar prosvjete i športa. Osvrnuo se na načelne primjedbe i pitanja koja su mu upućena te je odgovorio kako će svatko dobiti naknadu za prijevoz ukoliko se utvrdi da ima stvarne troškove za tu svrhu.

Školstvo je previše važno da bi se nepripremljeno ušlo u projekt čije posljedice bi mogle biti gore od "Šuvarove" reforme i korak unazad od onoga što je do sada učinjeno.

Napomenuo je kako Zakon točno navodi da će se država brinuti o školama na otocima i pograničnim područjima, da će brinuti o kapitalnoj izgradnji fiskalno deficitarnih župa-

nija, škola za nacionalne manjine i specijalnih škola. Osvrnuo se i na viziju razvoja hrvatskog školstva, te rekao kako će se na jesen ozbiljno razgovarati na tu temu. Ministarstvo radi na deset strateških dokumenata za promjenu ustava odgoja i obrazovanja, a u okviru tih strateških dokumenata bit će riječi i o novom nastavnom planu i programu, te o otvaranju škola za ravnatelje, naglasio je gospodin Strugar. Što se bonusa u školama tiče, rekao je da se to pitanje riješilo u dogovoru sa sindikatima. Ukazao je i na nasilje u školama nazvavši ga općedruštvenom pojavom te dodao kako je Vlada donijela posebne mjere za podizanje sigurnosti u osnovnim i srednjim školama. Odgovorio je i na pitanje vezano uz dopunske škole te je istaknuo da se radi na zakonskoj osnovi koja će te škole poboljšati, a ne ih ukidati. Na kraju je zaključio da se nada kako će u konačnici biti donesen dobar zakon.

Ministar prosvjete i športa **Vladimir Strugar** očitovao se tada o podnesenim amandmanima. U potpunosti je prihvatio amandmane Odbora za zakonodavstvo te Kluba zastupnika SDP-a. Uz manje korekcije i pojašnjenja prihvatio je i većinu amandmana Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Amandman tog Odbora koji je odbijen zastupnici su prihvatili glasovanjem, a odnosio se na to da se iz Državnog proračuna plaća naknada za prijevoz zaposlenika u prosvjeti. Ministar Strugar nije prihvatio ni amandman zastupnika HSLŠ-a Želimira Janjića i Zrinjke Glovacki-Bernardi, a nakon pojašnjenja zastupnici su ga i povukli.

Zastupnici su tada prešli na glasovanje te je većinom glasova (76 "za", 20 "protiv" i jedan "suzdržan") donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom školstvu.

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SREDNJEM ŠKOLSTVU

Decentralizacija sustava srednjeg školstva

Hrvatski sabor većinom je glasova prihvatio predloženi zakonski tekst kojim se uređuju upravljačka prava i model financiranja srednjeg školstva. Većina zastupnika koji su sudjelovali u raspravi poduprla je rečeni zakonski prijedlog, ocjenjujući da se sustav školstva na razini srednjih škola mora početi približavati standardima ostalih europskih država s bogatom školskom tradicijom. Ipak, bilo je i glasova koji su upozoravali da će biti poteškoća oko financiranja dijela troškova koje preuzimaju tijela lokalne i regionalne samouprave. Upućeno je i više amandmana saborskih radnih tijela, klubova stranaka, te zastupnika, koji su

najvećim dijelom bili prihvaćeni uoči glasovanja.

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonskim tekstom, kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske, utvrđuju se programi u djelatnosti srednjeg školstva za koje će se osiguravati sredstva u državnom proračunu odnosno proračunu jedinica područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba. Uredit će se način i uvjeti osnivanja srednje škole, te utvrditi mreža srednjih škola kao javnih ustanova u Republici Hrvatskoj. Osim toga predloženi su i

uvjeti za izbor članova školskog odbora, te način imenovanja i razrješenja ravnatelja srednje škole.

U uvodnim člancima, na početku teksta, propisuju se zakonski okviri u kojima se definiraju programi srednjoškolskog obrazovanja odraslih. Njihovo izvođenje utvrđuje ministar prosvjete i športa podzakonskim aktom. Utvrđuje se da programe srednjoškolskog obrazovanja odraslih može izvoditi samo ustanova koja ispunjava propisane uvjete. Time se napušta važeće zakonsko rješenje, prema kojem programe obrazovanja odraslih mogu izvoditi i tvrtke i druge pravne osobe na profitnoj osnovi. Odredbom se prema tome, ne sužava krug

subjekata koji izvode programe obrazovanja odraslih, ali se utvrđuje osnivanje ustanove kao uvjet izvođenja tih programa.

Srednja škola definira se kao javna ustanova, a propisuje se i krug subjekata koji mogu osnivati srednju školu. Fizička osoba kao osnivač, za rad škole mora osigurati sredstva u najmanjem iznosu koji je potreban za trajno izvođenje srednjoškolskog programa. Istovremeno se definira i pojam mreže srednjih škola u Republici Hrvatskoj, koju na svom području predlaže predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba, a donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra prosvjete. Utvrđuje se: početak rada srednje škole, uređuje status privatnih škola, proširuju postojeća ovlaštenja ravnatelja srednje škole, a također se propisuju uvjeti i način izbora ravnatelja srednje škole.

Republika Hrvatska još će uvijek sudjelovati s gotovo 80% sredstava u namirivanju troškova srednjeg školstva.

U tom se segmentu dodaju nove odredbe zakona, kojima se utvrđuje pravo i obveza školskog odbora u slučaju razrješenja ravnatelja i prije isteka roka na koji je imenovan. Drugom odredbom, utvrđuje se da osoba imenovana za ravnatelja iz redova zaposlenika, ima pravo povratka na poslove koje je u školi obavljala prije imenovanja.

U nastavku predloženog zakonskog teksta utvrđuje se sastav, broj članova i način imenovanja školskog odbora srednje škole. Ukoliko školski odbor ne obavlja poslove na način koji omogućava redovito poslovanje i rad škole, osnivač može raspustiti školski odbor. Propisuje se i osnivanje vijeća učenika u srednjoj školi, čiji predstavnik može sudjelovati u radu tijela škole kada se govori o pravima i obvezama učenika, ali se propisuje da nemaju pravo odlučivanja.

Taksativno se utvrđuju kaznena djela koja su zapreka za rad u srednjoj školi, a propisuje se i sadržaj tjednih obveza nastavnika u školi. Propisuje se sadržaj i opseg javnih potreba u srednjem školstvu, a pedagoškim standardom utvrđuju se materijalni, kadrovski i drugi uvjeti za ostvarivanje djelatnosti, te

osigurava podjednak razvoj srednjeg školstva u srednjoročnom razdoblju.

Propisuje se da se sredstva za financiranje javnih potreba u srednjem školstvu osiguravaju državnim proračunom i proračunom županija odnosno Grada Zagreba. U državnim proračunu osiguravaju se sredstva za: plaće zaposlenika, naknade utvrđene kolektivnim ugovorom, stručno usavršavanje nastavnika, te programe opremanja, informatizacije i školovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina. U proračunu županije, odnosno Grada Zagreba, osiguravaju se sredstva za investicijsko održavanje školskog prostora i opreme, nabavku nastavnih sredstava i pomagala, te prijevoz zaposlenika i prehranu učenika u učeničkim domovima. Vlada Republike Hrvatske svake godine uz Državni proračun utvrđuje kriterije i mjerila za osiguravanje minimalnog financijskog standarda radi ostvarivanja javnih potreba u srednjem školstvu.

Na kraju predloženog zakonskog teksta propisuje se, da se osnivačka prava i obveze nad srednjom školom čiji je osnivač Republika Hrvatska, mogu prenijeti na jedinicu područne samouprave, odnosno Grad Zagreb, kao i prijelazne i završne odredbe.

U prilogu predloženog zakonskog teksta nalazi se i Odluka o kriterijima i mjerilima za osiguravanje minimalnog financijskog standarda javnih potreba srednjeg školstva. U ovom se materijalu preciziraju svi detalji oko financiranja tekućih troškova. Propisuje se sve vrste troškova, kriteriji i mjerila, kao i troškovi hitnih intervencija i tekućih popravaka. U nastavku se utvrđuju kriteriji financiranja za grijanje i pogon škole, te troškovi prijevoza zaposlenika za dolazak na posao i odlazak s posla. Na kraju je doneseno obrazloženje i financijska simulacija Odluke o kriterijima i mjerilima za osiguravanje minimalnoga financijskog standarda javnih potreba srednjeg školstva. Navedenim propisima utvrđena je decentralizacija odlučivanja i financiranja javnih funkcija u srednjem školstvu, a koje su se do sada izvršavale na razini države. Istovremeno je utvrđeno povećanje visine udjela poreza na dohodak županijama, odnosno Gradu Zagrebu za financiranje decentraliziranih troškova srednjih škola. Prilog završava statističkim i tabelarnim prikazima u kojima je predlagatelj donio prikaz, odnosno

simulaciju tekućih troškova, kapitalnih ulaganja prema kriterijima i mjerilima iz ove odluke. Ovi se pokazatelji mogu uspoređivati s knjigovodstvenim podacima o školskim troškovima za 1999., 2000. i 2001. godinu, te s tablicama u kojima je prikazan opseg programa škole i tekući troškovi po vrstama za srednje škole u svim hrvatskim županijama.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo dao je potporu donošenju ovoga Zakona, a ne protivi se ni prijedlogu da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama", te da se primjenjuje od 1. srpnja 2001. godine. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je podnio više amandmana. U njima se predlažu izmjene nomotehničke naravi i dorađuje se izričaj, a amandmanom pod rednim brojem VIII. predlaže se brisanje članke 40. U obrazloženju se podsjeća da je amandmanima na članaka 14. i 31. sadržaj na nomotehnički način ureden, te su odredbe članka 40. postale suvišne.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu o rečenom je pitanju raspravio kao matično radno tijelo. Nakon što je predstavnik predlagatelja podnio uvodno izlaganje, članovi Odbora iznijeli su veći broj mišljenja, primjedbi i prijedloga. Ove se primjedbe odnose na materiju obuhvaćenu Konačnim prijedlogom izmjena i dopuna Zakona o srednjem školstvu, polazeći u prvom redu od zahtjeva da se prihvate rješenja o upravljačkoj i financijskoj decentralizaciji sustava srednjeg školstva. Sudionici rasprave dali su potporu najvećem dijelu predloženih posebnih rješenja, ocjenjujući ih neophodnim i primjerenim zahtjevima trenutka. Istaknuli su istovremeno potrebu da predlagatelj poradi na donošenju novog, cjelovitog zakona kojim bi se reguliralo područje srednjeg obrazovanja. Time bi se Republika Hrvatska, ocijenili su, uvrstila u red razvijenih zemalja, s obzirom na odnos prema srednjem školstvu i obrazovanju uopće. Odbor je prihvatio razloge i obrazloženja predlagatelja u dijelu zakona kojima se regulira ili utvrđuje način i sredstva za decentralizaciju na području srednjeg školstva, ističući potrebu da se dosti-

gnuta razina ne ugrozi promjenama u sustavu.

Na temelju održane rasprave Odbor je donio zaključak kojim se predlaže Hrvatskom saboru da donese Zakon o srednjem školstvu, u predloženom obliku uz priložene amandmane. Prvim se amandmanom predlaže da se u članku 6. odredba "otvoreno učilište" dopuni, tako da glasi "pučko otvoreno učilište". Slijedećim su prijedlogom sugerirali izmjenu u članku 7., stavak 2., podstavak 3., kojim se uređuje osnivanje srednjih škola. Predložena bi izmjena glasila - "domaća i strana fizička i pravna osoba, ako je osigurala sredstva u iznosu koji je potreban za rad te vrste škole".

Amandmanom pod rednim brojem III. predloženo je, da se u članku 8. briše stavak 1. predloženog izmijenjenog članka 30. U obrazloženju je istaknuto da u uvjetima pluralizma mogućih osnivača srednjih škola, treba dosljedno regulirati da Republike Hrvatska i jedinice područne (regionalne) samouprave utvrđuju mrežu srednjoškolskih programa i ustanova jedino u slučaju kada se javljaju kao osnivači tih ustanova.

Slijedećim su amandmanom predložili da se u članku 17., izbrišu oni dijelovi koji se odnose na čl. 48b. Napominje se da Odbor većinom glasova nije prihvatio predloženo rješenje, prema kojem bi osoba imenovana za ravnatelja iz reda zaposlenika škole imala pravo nakon isteka vremena povratak na poslove koje je prije obavljala ili na druge odgovarajuće poslove u srednjoj školi. Ocijenjeno je da takav položaj nije zajamčen ravnateljima drugih ustanova te da u slučaju uspješnog vršenja svoje dužnosti ni on, a ni drugi ne bi trebali strahovati za svoju daljnju sudbinu kao zaposlenika.

Amandmanom pod rednim brojem V., a kojim se uređuje izbor članova školskog odbora, predlaže se da se u čl. 18., izmijenjene predloženi sadržaji članka 1. tako da glasi: "Četiri člana školskog odbora biraju svi zaposlenici škole iz redova nastavnika tajnim glasovanjem, a dva člana bira vijeće roditelja iz svojih redova." U obrazloženju se ističe kako treba omogućiti svima zaposlenima da biraju članstvo školskog odbora.

Slijedećim, završnim amandmanom prijedlogom, predloženo je brisanje stavka 2. u članku 28., jer se smatra da se ugovorne obveze nastavnika u srednjoj školi utvrđuju

kolektivnim ugovorom. Predloženo je zatim da se u članku 33. doda novi stavak 2. koji glasi: "Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može utvrditi šire javne potrebe u srednjem školstvu, za koje sredstva osigurava svojim proračunom". Obrazlažući ovaj prijedlog, Odbor je ocijenio da pored sadržaja koji se obvezno financiraju, treba opravdano predvidjeti i sadržaje koji se mogu financirati od jedinica lokalne i područne samouprave, kao što je predviđeno i za područje osnovnog školstva.

AMANDMANI

Amandmane na članke 7., 17. i 33. podnio je Klub zastupnika SDP-a. U prvom su tražili da se u članku 7., stavku 2., točka 3., iza riječi: "osoba" stavi točka, a preostali tekst briše. Obrazlažući rečeni prijedlog, navedeno je da se člankom 7. koji mijenja članak 29., utvrđuju potencijalni osnivači škola, a ne i uvjeti koji oni moraju zadovoljiti, pa je taj dio teksta suvišan. Uvjeti su taksativno navedeni u članku 9. koji mijenja članak 31. postojećeg zakona, a sukladno ponuđenom rješenju u Konačnom prijedlogu zakona o osnovnom školstvu, koje regulira istu materiju.

U slijedećem se amandmanu predlaže brisanje članka 48b., ocjenjujući da nije pravno utemeljen, jer bi omogućio ravnatelju zamrzavanje prava i povratak na prethodno radno mjesto, a zaposlenika koji ga zamjenjuje doveo u potpunu pravnu nesigurnost.

Posljednjim se amandmanom Kluba zastupnika SDP-a predlaže da se iza članka 88. doda članak 88a. koji glasi: "Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, može utvrditi šire javne potrebe u srednjem školstvu (sufinanciranje programa privatnog školstva, ostale programe srednjeg školstva od interesa jedinice lokalne i područne samouprave) za koje ista sredstva osigurava u svojem proračunu". U obrazloženju se navodi da je mogućnost utvrđivanja širih programa javnih potreba bila predviđena u prijedlogu ovoga zakona u prvom čitanju, pa nema razloga za brisanje. Jedinicama područne samouprave treba ostaviti mogućnost da u skladu sa svojim potrebama i financijskim mogućnostima planiraju

i druge programe javnih potreba u srednjem školstvu, sukladno rješenju iz Konačnog prijedloga zakona o osnovnom školstvu.

Amandman na članak 15., predloženoga zakonskog teksta zajednički su podnijeli i zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** te zastupnica dr. **Zrinjka Głovacki-Bernardi (HSL)**. Predložili su da se u članku 47. stavku 1., podstavku 4. i 5. izmijeni tekst koji bi glasio: - "provodi odluku školskog odbora o zasnivanju i prestanku radnog odnosa djelatnika škole te odluke o predstavkama, molbama i žalbama zaposlenika"

- "provodi odluke nastavničkog vijeća o izricanju pedagoških mjera, o molbama i žalbama učenika i njihovih roditelja".

U obrazloženju su naveli da školski odbor, a ne ravnatelj treba rješavati molbe, žalbe i predstavke zaposlenika.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** podnijela je amandman na članak 27. tražeći da se ispusti dio rečenice u kojem se govori o "kaznenom djelu primanja mita". U obrazloženju je istaknula da je ova odredba Zakona ponižavajuća za sve profesore i učitelje. Predložila je i amandman na članak 8., kojim se u članku 30. mijenja stavak 4., koji glasi: "Mrežu srednjih škola iz stavka 1. ovoga članka donosi Hrvatski sabor". Obrazlažući ovaj prijedlog zastupnica je navela da o mreži srednjih škola mora raspraviti i odlučiti najviše zakonodavno tijelo.

RASPRAVA

U ime predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, rečeni zakonski tekst dodatno je obrazložio ministar prosvjete i športa dr. **Vladimir Strugar**. On je uvodno ocijenio da su ranije iznijete primjedbe i prijedlozi u značajnoj mjeri prihvaćeni, a poglavito oko pitanja pedagoškog standarda. Otvorena je i mogućnost realizacije dvojezičnosti u pojedinim srednjim školama, a Vladi Republike Hrvatske prepušteno je da utvrđuje mrežu škola i programa i to na prijedlog ministarstva. Smatra da je predloženi koncept primjeren prvoj fazi decentralizacije, jer će država još uvijek sudjelovati sa gotovo 80% sredstava u namirivanju troškova. Nadalje, predloženo je uvođenje vijeća učenika jer se time uvažavaju i njihova mišljenja i potrebe uređenja

vlastitog ambijenta škole. Pitanje "bonusa" prepušteno je da se uredi podzakonskim aktima koji se mogu znatno fleksibilnije prilagodavati promjenama u školstvu. Ipak, ne bi trebalo izgubiti iz vida ni činjenicu da je 1995. godine, kada je bonus uveden, Hrvatska imala znatno više učenika nego danas.

Ministar Strugar ocijenio je na kraju da se i nadalje respektira složenost poslova i opterećenje učitelja. Smatra ipak da će se sporni detalji moći realizirati putem podzakonskih propisa, jer tek treba pristupiti izradi pravilnika o tjednoj normi i zaduženjima profesora u srednjim školama.

U ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu govorio je predsjednik Odbora, zastupnik dr. **Ante Simonić**. Ponovio je već iznijetu konstataciju, da su članovi Odbora poduprli intenciju i najveći dio predloženih rješenja, ocjenjujući ih neophodnim i primjerenim zahtjevima vremena. Istovremeno je istaknuta i potreba da predlagatelj poradi na donošenju novog i cjelovitog zakona kojim bi se reguliralo područje srednjeg obrazovanja. Odbor je prihvatio, nastavio je zastupnik, razloge i obrazloženje predlagatelja kojim se regulira ili utvrđuje način i sredstva za decentralizaciju. Što se tiče položaja nastavnika, prevladalo je mišljenje da se sporne situacije trebaju rješavati kolektivnim ugovorima. Predložio je Saboru da donese Zakon o srednjem školstvu u obliku predloženom od predlagatelja, a zatim je pročitao i obrazložio već opisane amandmane Odbora.

Precizirati radnje oko izbora ravnatelja

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio zastupnik **Želimir Janjić**, koji je uvodno pozdravio najavljene mjere oko decentralizacije koje se odnose na financiranje i upravljanje u ovoj društvenoj djelatnosti. Predloženi način upravljanja u školama ocijenio je kvalitetnim, a jednako dobrim je ocijenio i predloženi broj od 9 osoba za članove školskog odbora. Predlagatelj je ujedno uvažio prijedloge da se svim nastavnicima omogućiti kandidatura za mjesto ravnatelja. Iako bi ova funkcija trebala biti profesionalna, zastupnik se založio da ne bi trebalo

ostati upitan povratak ravnatelja na mjesto gdje je prethodno radio. U nastavku je govorio o obvezama nastavničkog vijeća kao pedagoškog tijela koje sudjeluje u izravnom obrazovnom procesu s učenicima, te predložio da školski odbor razmatra i rješava predstavke, molbe i žalbe zaposlenika, učenika i njihovih roditelja. Podržao je i mogućnost utemeljenja vijeća učenika jer se time i učenici uključuju u aktivno rješavanje vitalnih problema, premda bez prava glasa prilikom odlučivanja. Dobrim prijedlogom je ocijenio i intenciju da su nastavnici dužni zaštititi dostojanstvo djeteta, a za probleme oko bonusa izrazio očekivanje da će se kompromisno rješenje pronaći do jeseni, odnosno do početka nove školske godine.

Ocijenio je da će Klub zastupnika HSLS-a podržati određene amandmane, prvenstveno one koje je predložio Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu, kao i Konačni prijedlog zakona.

Školovanje za doba koje tek dolazi

Zastupnik dr. **Ante Simonić** ponovno je uzeo riječ kako bi govorio o predloženom zakonskom tekstu, ali ovaj put kao predstavnik Kluba zastupnika HSS-a. Uvodno je podsjetio na statističke podatke, te istaknuo da srednjoškolski sustav u Hrvatskoj obuhvaća: 403 škole, gotovo 200.000 učenika, 7.000 razrednih odjela, s više

Srednjoškolski sustav u Hrvatskoj obuhvaća: 403 škole, 200.000 učenika, 7.000 razrednih odjela s više od 20.000 zaposlenika.

od 20.000 zaposlenika od kojih gotovo 70% ima visoku stručnu spremu. Riječ je o velikom sustavu koji ima zadaću školovati mladež i pripremati ih za jedno novo doba koje tek dolazi. Naglasio je da Klub zastupnika HSS-a podržava predloženi zakonski tekst, a podupire i naznačene principe decentralizacije, što je u skladu i s ustavnim odredbama i približavanju europskim trendovima na ovom području. Predloženi materijal ukazuje da se prava i obveze za financiranje i upravljanje srednjim školama prenose na županije, iako čak 82% sredstava još uvijek valja

namiriti iz državnog proračuna. Proces decentralizacije na svom početku predstavlja politički projekt, ali on je ujedno i izazov da se u slijedećim godinama i desetljećima što više približimo europskim standardima i prioritetima na polju obrazovanja. Smatra da je predstojeći proces težak i pun izazova, ali bitno je da se uskladi sa strategijom i principima razvoja naše zemlje u svim područjima. Podupro je i namjeru predlagatelja da se ohrabre i potaknu i neformalni oblici školovanja, jer to predstavlja opći trend u svijetu. Klub zastupnika HSS-a se zalaže, nastavio je zastupnik Simonić, da ravnatelj ujedno bude i menadžer, odnosno osoba koja poslodavcu jamči kvalitetan rad ustanove. On mora garantirati da ustanova radi u skladu sa zakonom, ali mora imati i ovlaštenje da otkáže posao zaposlenicima koji nesavjesno obavljaju svoje obveze.

Ocijenio je da se pravilnicima treba utvrditi norma i satnica rada prosvjetnih djelatnika, kao i način isplate prekovremenih sati i dodatnih zaduženja učitelja. Smatra da se pitanje "bonusa" najbolje može riješiti dogovorom između države, ministra i sindikata. Podupro je rješenja koja su predložena oko izbora i rada školskog vijeća, te predloženom satnicom učitelja u srednjim školama. Dobrim izborom je ocijenio i prijedlog kojim bi se sačuvali minimalni standardi u srednjim školama u cijeloj državi. Na kraju je konstatirao da predloženi zakonski tekst neće destabilizirati srednjoškolski edukacijski sustav, već ga povesti u bolju budućnost. Zbog ovih očekivanja HSS će podržati predloženi zakonski tekst.

Utvrđiti sve troškove koji će uslijediti

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorila zastupnica **Katica Sedmak** koja je ocijenila da Konačni prijedlog zakona stvara temelj i pretpostavke za decentralizaciju oko financiranja i upravljanja u srednjim školama. Ponovila je zatim pojedine izmjene koje su navedene u odnosu na prvi prijedlog, ocjenjujući ih istovremeno i osobito važnima. Ocijenila je da je predlagatelj pokazao dosta sluha, te uvažio veliki broj, ranije iznijetih prijedloga i primjedbi. I ona je pozdravila najavljeno definiranje broja članova iz sastava školskog

odbora, kao i predloženi model formiranja i uloge vijeća roditelja i vijeća učenika. Precizirane su, nastavila je zastupnica, i stavke koje se financiraju iz državnog proračuna, kao i troškovi koje snose jedinice područne, odnosno regionalne samouprave. Pohvalila je zatim odluku Vlade Republike Hrvatske koja je odredila minimalne financijske standarde, te proširila krug kaznenih djela koja su zapreka za rad u školi, imajući na umu dobrobit i interese djece, odnosno učenika.

Sporovi oko "bonusa" i tjedne norme moraju se riješiti na jedinstven način u osnovnom i srednjem školstvu.

Klub zastupnika SDP-a smatra da se problem tjedne norme rada učitelja i "bonusa", treba riješiti na jedinstven način u Zakonu o osnovnom školstvu i u Zakonu o srednjem školstvu. Naime, "bonus" za srednjoškolske profesore do sada je bio definiran zakonom, a za one u osnovnim školama kolektivnim ugovorom. Pročitala je zatim i objasnila amandmane koje je podnio Klub, a koji su obrazloženi u uvodnom dijelu ovoga teksta. Na kraju je istaknula da će podržati i amandmane Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, kao i samo donošenje ovoga zakona.

Ugrožen daljnji harmoničan razvoj srednjeg školstva

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik mr. **Nevio Šetić** koji je naglasio da je očekivao kvalitetnije rješenje problema oko srednjeg, ali i osnovnog školstva. Iako se proces decentralizacije doživljava kao zakonitost u razvitku modernog društva, nisu ostvareni preduvjeti za ove dinamične promjene. Zapreke se prvenstveno prepoznaju u činjenici sporog rasta materijalnog blagostanja, kao i stupnja razvitka demokracije. Smatra da predložene mjere ne predstavljaju pravu, već prije dirigiranu decentralizaciju, a činjenica da će 2/3 sredstava dolaziti iz Fonda za izravnjanje, potkrepljuje iznijetu konstataciju.

Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati predložene mjere o decentralizaciji srednjeg školstva jer će se umjesto harmoničnog i ravnomjernog razvoja hrvatskog društva, potaknuti

proces nejednakih životnih šansi i mogućnosti.

Ocijenio je da će slabije razvijeni dijelovi Hrvatske još više zaostajati, a bogatiji će prednjačiti i u ovom segmentu. Smatra da Republika Hrvatska treba poticati policentrični razvoj, jer dosadašnje tendencije upozoravaju da pojedini dijelovi države znatno stagniraju i zaostaju. Ne treba zaboraviti ni činjenicu da se u Hrvatskoj do 1995. godine nije mogla uvoditi decentralizacija zbog ratnih okolnosti. Ključnu metodološku pogrešku u konceptu decentralizacije, zastupnik Šetić je pronašao u činjenici što se u promjene ušlo prebrzo i bez strpljenja. Smatra da je ovom procesu trebala prethoditi simulacija i studiranje predloženog modela. Razvijene zemlje po nekoliko godina studiraju razne modele, pa tek onda predlažu određena rješenja. Zbog navedenih propusta i pogrešaka ocijenio je da predloženi model decentralizacije neće pružiti očekivane rezultate, a potrebna sredstva i dalje će teško i sporo stizati na određena područja. Smatra da najveće poteškoće u realizaciji treba očekivati na područjima od posebne državne skrbi, otocima, pograničnim područjima i na područjima manjih općina i gradova. Upozorio je da su u pojedinim područjima devastirane čitave proizvodne grane, a propadanjem gospodarstva na neki način propadaju i elementi za poboljšanje života i uvjeta u školstvu. Takvo stanje narušava ponudenu decentralizaciju, odnosno regionalnu deregulaciju države i razvoja lokalne samouprave.

Dao je primjedbu i na rješavanje pitanja "bonusa", koje je sadržano u članku 28. predloženog zakonskog teksta. Na kraju je istaknuo da zbog brojnih nabrojanih slabosti i koncepcijskih propusta Klub zastupnika HDZ-a neće podržati donošenje rečenog zakonskog prijedloga.

Nakon toga prešlo se na pojedinačnu raspravu, a prva je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Ukazala je na slabosti sadržane u članku 27., te zapitala da li su u procesu donošenja zakona sudjelovali i konzultirani i sindikati. Zatražila je od ministra da odgovori na realne i utemeljene pretpostavke da više od polovine srednjih škola ne zadovoljava minimalne standarde za rad. Upozorila je da će brojne srednje škole moći prestati s radom, ukoliko se

demografski kriterij primijeni kao odlučujući. Dodala je da rezultati najnovijeg popisa stanovništva ukazuju da je udio djece do 14 godina starosti, u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske svega 18%. Uz Švedsku, Republika Hrvatska je jedna od najstarijih zemalja, a trend depopulacije i dalje se nastavlja. I ona se zatim osvrnula na probleme koje je izazvalo ukidanje "bonusa", a zatim i na manjkavosti u članku 27. izmjena i dopuna, odnosno na članak 76. rečenog zakona, s kojim je i započela izlaganje.

Formulacije oko hipotetičkog primanja mita treba izostaviti, jer vrijedaju brojne učitelje i profesore u školama.

Smatra da nije poželjno navoditi zabrane i restrikcije u slučaju hipotetičkog primanja mita, jer se time baca ružno svjetlo na brojne časne i poštene učitelje i profesore. Odgoj djece predstavlja odgovoran i složen posao, pa se ova odredba ne bi smjela unositi, odnosno onda bi se morala ugraditi i u brojne druge zakone, primjerice u Zakon o državnim dužnosnicima. Upozorila je i na najnovije probleme oko smanjenja plaća, jer pojedini profesori pred mirovinu dobivaju plaću umanjenu čak za 400 kuna. Zaključila je da iste primjedbe koje je iznijela vezano za donošenje Zakona o osnovnom školstvu, vrijede i u ovom slučaju. Na kraju je ocijenila da predloženi zakonski tekst neće osigurati jednake uvjete mladim ljudima, koji ionako najčešće napuštaju Hrvatsku u potrazi za poslom.

Zadržati pogodnosti za starije učitelje i profesore

Zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)** pozdravila je najavu resornog ministra koji je najavio da će se najesen u Saboru govoriti o strategiji razvoja školstva. U slučaju propusta na području školstva, umanjuju se šanse mladim ljudima, da će sutra uspjeti u realizaciji svojih ambicija na europskom tržištu znanja i rada. Podsjetila je i na sumorne podatke koji ukazuju da u Hrvatskoj živi i radi 945.000 osoba bez završene osnovne škole, a od 382.000 nezaposlenih, većina ima nižu stručnu spremu. Zbog ovih razloga se ne bi trebale

umanjivati šanse slijedećim naraštajima koji moraju završiti odgovarajući stupanj stručne spreme i postići stručno zvanje. Ocijenila je da situacija ni u hrvatskim školama nije blistava, jer 35% osnovnih i 54% srednjih škola nema ni jednog stručnog suradnika, a na 3.572 učenika dolazi samo jedan psiholog. Smatra ujedno, da se štednja ne smije striktno prelamati na ovim pitanjima jer kvalitetno školovanje predstavlja opći interes Republike Hrvatske i njenih građana.

Osvrnula se zatim i na pojedine slabosti koje je uočila u predloženom tekstu, te upozorila da svakako treba riješiti sve kontroverze nastale ukidanjem "bonusa". Obrazložila je zatim na konkretnim slučajevima iz prakse što ova pogodnost predstavlja starijim učiteljima i profesorima, ukazujući da nakon 35 godina rada u razredu dolazi do slabijih psihofizičkih sposobnosti predavača. Upozorila je da su brojni učitelji i profesori odradili vrlo težak posao i tijekom Domovinskog rata, pa imaju pravo očekivati da će umjesto dionica i tvornica dobiti makar minimum razumijevanja. Naglasila je da se i ovom prilikom želi solidarizirati s učiteljima i profesorima, te najavila amandman kako bi se razriješio opisani problem. Zaključila je konstatacijom da su profesori zakinuti jer im se istovremeno smanjuje plaća, povećava norma, uz istovremeno ukidanje stečenih prava.

Treba potaknuti zapošljavanje psihologa i socijalnih radnika u srednjim školama, jer se time sprječavaju mogući incidenti i sporovi.

Zastupnik **Zlatko Canjuga (HND)** upozorio je da predloženi zakonski tekst rješava samo neke upravljačke situacije u školi, a važni poslovi oko strategije školstva najavljeni su za jesensko zasjedanje. Upozorio je da srednja škola usmjerava učenika prema budućim zvanjima, te mu pruža odgojni i obrazovni dignitet. Istaknuo je zatim, da su nekada u zagrebačkim gimnazijama radili doktori znanosti, a slična je situacija i danas u razvijenoj Njemačkoj. Ovakva situacija olakšava i poboljšava i kasniji stupanj obrazovanja, iako se ni hrvatske škole ne trebaju plašiti usporedbe s europskim standardima

na području obrazovanja i školstva. Smatra da pitanje decentralizacije treba rješavati strukturalno posredstvom funkcioniranja škole, a ne dodatnim opterećenjima roditelja. Ukazao je da učenici u završnim razredima gimnazije stječu potrebnu zrelost, a kao ilustraciju ove tvrdnje spomenuo je, da su brojni hrvatski pisci i pjesnici iz XIX stoljeća, napisali svoje najbolje radove u istim godinama. Napomenuo je da treba ojačati zapošljavanje specijaliziranih stručnjaka poput psihologa i sociologa u srednjim školama, jer bi se time značajno smanjilo nasilje i destrukcija koja u posljednje vrijeme dolazi iz navedenih ustanova. Smatra da se previše naglašava uloga menadžera u školama i potreba za licencom, iako u isto vrijeme, ravnatelji brojnih tvrtki rade bez navedenih zakonskih pretpostavki. Mišljenja je ujedno da treba imati malo više povjerenja u ljude, jer moraliziranje na ovim pitanjima nikada nije dalo dobre rezultate. Najavio je potporu u trenutku donošenja, ali upozorio da se decentralizacija ne sastoji od prepuštanja zaposlenicima da biraju svojeg ravnatelja. Upozorio je i na iskustva u zemljama zapadne Europe, gdje ministri unatoč visokom stupnju ostvarene decentralizacije, zadržavaju svoja prava na diskrecijsko odlučivanje. I on je ukazao na manjkavosti prijedloga prema kojem se, apriorno zahtijeva kažnjavanje primanje mita od strane nastavnika. Smatra da su ovakve formulacije neprimjerene, te je pozvao da se one prije trebaju ugraditi u zakonski tekst kojim se uređuje izbor direktora javnih poduzeća. Time je iscrpio popis prijedloga i primjedbi, te zaključujući izlaganje, najavio, da će podržati donošenje rečenog zakonskog teksta.

Osigurati ravnomjeran razvoj srednjeg školstva

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** u kratkim je potezima ukazala da najavljeno stvaranje mreže škola sadržano u članku 8., mora biti usklađeno s demografskim i natalitetnim parametrima. Smatra ujedno da treba utvrditi realni sadržaj tjednih obveza nastavnika, te se zalagati za ravnomjeran i uravnotežen razvoj Republike Hrvatske i na području srednjeg školstva. Ovim je prijedlogom zaključena rasprava, a u

nastavku se pristupilo očitovanju o predloženim amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Ministar Strugar prihvatio je amandmane **Odbora za zakonodavstvo**, te amandman **Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu**, koji se odnosi na članak 6. predloženog zakonskog teksta. Upozorio je zatim da su amandmani označeni na tablici pod rednim brojevima 3. i 4. vezani, pa prihvaća amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu koji se odnosi na izmjenu u članku 7., stavak 2., podstavak 3. Prema tome, otpao je amandman pod rednim brojem tri, koji je vrlo sličan, a odnosi se na isti članak.

Podsjetimo, ovaj potonji amandman, podnio je Klub zastupnika SDP-a. U njegovo je ime, zastupnica Katica Sedmak prihvatila ovako formulirano obrazloženje predstavnika predlagatelja, te povukla rečeni amandman.

Amandman pod rednim brojem 5., kojega je isto tako podnio Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu, a koji se odnosi na članak 8., predstavnik predlagatelja nije prihvatio, obrazlažući da ga želi uskladiti s rješenjem koje je prihvaćeno sa zakonskim tekstom o osnovnom školstvu. Predložio je poboljšanje predloženog teksta - "Za obavljanje djelatnosti srednjoškolskog obrazovanja, utvrđuje se mreža srednjoškolskih programa i ustanova, gimnazija, strukovnih i umjetničkih škola u Republici Hrvatskoj, izuzev škola sa pravom javnosti".

Zastupnik dr. Ante Simonić prihvatio je iznijeti prijedlog, te povukao navedeni amandman. Predsjedavajući ga je korigirao, ističući da nije potrebno povlačenje amandmana koji je prihvaćen, ali u izmijenjenom obliku.

Ministar Strugar nije zatim prihvatio amandman zastupnice Jadranke Kosor koji se odnosi na predložene izmjene u članku 8., ističući da je mreža srednjih škola operativni posao kojega će lakše usklađivati i donositi Vlada Republike Hrvatske. Zastupnica nije prihvatila ponudeno obrazloženje ocjenjujući da bi ipak Hrvatski sabor trebao imati nadzor i nad mrežom srednjih škola,

jer ovako ispada da se previše ovlasti daje Vladi Republike Hrvatske. Budući da je svatko ostao kod iznijetog stajališta, pristupilo se glasovanju. Većina zastupnika podržala je obrazloženje ministra i amandman nije prihvaćen.

Vlada je prihvatila i amandman kojega su zajednički potpisali zastupnik **Želimir Janjić** i zastupnica **Zrinjka Glovacki-Bernardi**. Prihvaćen je i slijedeći amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu kojim se predlažu izmjene, odnosno brisanje dijela teksta u članku 17., baš kao i slijedeći gotovo istovjetan amandman kojega je podnio **Klub zastupnika SDP-a**. Amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu koji se odnosi na izbor članova školskog odbora, prihvaćen je uz dodatno obrazloženje ministra. Napomenuo je da ga se ujednačava s rješenjem u osnovnoj školi, te predložio slijedeću formulaciju: "Četiri člana školskog odbora biraju zaposlenici škole iz reda nastavnika tajnim glasovanjem, a dva člana biraju roditelji iz reda vijeća roditelja". Ovakvo obrazloženje i formulaciju prihvatio je i u ime rečenog Odbora, i zastupnik dr. Simončić.

Ministar se zatim očitovao o slijedećem amandmanu kojega je predložila zastupnica Kosor, odbijajući njegovo prihvaćanje. Smatra da se njime ne narušava već štiti ugled struke, a slično rješenje unijeto je i u osnovnom školstvu. Rješenje se odnosi na sve zaposlenike u srednjem školstvu, a ne samo na učitelje i profesore. Zbog ovih razloga smatra da prijedlog, odnosno podnijeti amandman ne bi trebalo prihvatiti. Zastupnica Kosor ni u ovom slučaju nije željela prihvatiti ponudeno obrazloženje ističući da bi upravo takvu formulaciju trebalo mijenjati. Ponovno je podsjetila na vlastitu inicijativu kada je pitala zašto se slično rješenje ne unese i u Zakon o dužnosnicima, ukazujući da se

ponudjenim rješenjem baca bezrazložna ljaga na učitelje i profesore u srednjim školama. Smatra da je predlagatelj trebao predstaviti i određene statističke podatke zbog kojih se odlučio na ovakvu formulaciju.

Budući da je Vlada ostala kod iznijete konstatacije, pristupilo se glasovanju koje je pokazalo da je Vladin prijedlog dobio potrebnu potporu zastupničke većine.

Nije prihvaćen ni slijedeći amandman koji je na tablici uvršten pod rednim brojem 15., a predložio ga je Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu. Ministar je ocijenio da se Ministarstvo ne može odreći obveze da utvrđuje normu zaposlenih s obzirom na provedbu nastavnog plana. Budući da je predsjednik Odbora ostao kod amandmana pristupilo se glasovanju. Zastupnici su i u ovom slučaju prihvatili obrazloženje predstavnika predlagatelja, amandman nije prošao. Ministar nije prihvatio niti slijedeći amandman istoga Odbora koji se odnosi na članak 33., ocjenjujući da je vezan amandmanom pod rednim brojem 19., koji pak bolje rješava ovu materiju. Zastupnik Simončić zapitao je ministra prihvaća li ideju iznijetog amandmana Odbora, tražeći samo pogodniju formulaciju. Kada je dobio potvrđan odgovor, prihvatio je obrazloženje predlagatelja, te odustao od amandmana.

Amandman pod rednim brojem 19. je prihvaćen, a potvrđan odgovor uslijedio je i za preostale amandmane Odbora za zakonodavstvo kojima se precizira nomotehnički izričaj u pojedinim dijelovima predloženog zakonskog teksta.

U ime Vlade Republike Hrvatske, ministar Strugar predložio je zatim amandman kojim se uređuje pitanje prijevoza zaposlenika, predlažući odgovarajuće izmjene u članku 33.

Predsjedavajući je zatim ocijenio da bi se ista formulacija vezana uz osnovno školstvo upotrijebila i u

srednjim školama, a zatim na traženje zastupnika **mr. Mate Arlovića** dao desetminutnu stanku kako bi se sastao Klub zastupnika SDP-a. On je prethodno ocijenio da je riječ o sredstvima za koja u proračunu nema sredstava, pozivajući ministra financija da na sastanku Kluba obrazloži iznijete mogućnosti. Odmah nakon isteka stanke, zastupnik Arlović izvijestio je zastupnike da se pitanje naknade za prijevoz do posla, uređuje kolektivnim ugovorom. Ovaj je ugovor istekao i za zaposlenike u osnovnim i u srednjim školama, a prema prijelaznim odredbama može se primjenjivati još tri mjeseca. Ukoliko Vlada izričito potvrdi da su za njen prijedlog osigurana sredstva, Klub zastupnika SDP-a će glasati za rečeni amandman. Zbog ustavne ravnopravnosti iz državnog bi se proračuna, trebala pronaći sredstva za prijevoz i ostalih djelatnika; liječnicima, medicinskim sestrama i laborantima, zaposlenicima u kulturi i socijalnoj skrbi, te u ostalim djelatnostima. Smatra da država ne može nekome biti maćeha, a nekome majka.

Ministar financija, dr. **Mato Crkvenac** potvrdio je da nema sredstava koja bi za te svrhe bila precizno namijenjena. Dodao je da smatra lošim rješenjem i to što je prihvaćen amandman kojim se dovodi u pitanje decentralizacija troškova. S obzirom na iznijete podatke, ministar Strugar odlučio je povući iznijeti amandman, a **predsjedavajući** je zatim zaključio raspravu.

Pozvao je zastupnike na glasovanje o predloženom zakonskom tekstu, a nakon brojanja glasova ustvrdio da su većinom glasova (76 glasova "za", i 15 "protiv"), zastupnici donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o srednjim školama u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PODRUČJIMA I SJEDIŠTIMA SUDOVA

Bez rasprave i jednoglasno sa 90 glasova "za" zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su ovaj Zakon u tekstu kako ga je predložila Vlada kao predlagatelj, a prethodno je predložena rješenja podržao Odbor za pravosuđe.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj osnovana je i općina Jagodnjak, koja je na području Baranje. Time se ukazala potreba da se dopuni Zakon o područjima i sjedištima sudova i

propíše nadležnost Općinskog suda u Belom Manastiru i za općinu Jagodnjak. Spomenutim zakonom također je osnovana i općina Šodolovci, ali za tu općinu nije propisana mjesna nadležnost suda. Stoga je predsjednik Općinskog suda

u Đakovu predložio da se izmjenama ovoga Zakona odredi mjesna nadležnost suda za područje općine Šodolovci.

Sva naselja u općini Šodolovci po starom ustrojstvu pripadala su bivšoj općini Osijek gdje su građani ostvarivali i sada ostvaruju svoja prava i obveze (mirovine, zdravstvene usluge, imovinskopravni poslovi, putne isprave, poslovi prometa, zemljišne knjige), pa je opravdano da

mjesno nadležan bude Općinski sud u Osijeku za sva naselja, pa tako i za naselja Koprivnu i Šodolovce.

Najzad, predsjednik Općinskog suda u Našicama predložio je da se općina Koška ponovno vrati u nadležnost Općinskog suda u Našicama, gdje je uvijek i pripadala, a s ovim prijedlogom suglasio se i predsjednik Općinskog suda u Valpovu. Naime, nakon 1997. godine provedena je

izmjena ustroja županija i grad Našice s drugim općinama vraćen je u Osječko-baranjsku županiju i pod sudsku nadležnost Županijskog suda u Osijeku, ali je općina Koška ostala u nadležnosti Općinskog suda u Valpovu. Ovim se zakonskim prijedlogom to ispravlja i općina Koška ponovno vraća u nadležnost Općinskog suda u Našicama.

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

Ujednačeniji standard i usmjerenje na preventivni rad

Sabor je nakon rasprave, većinom glasova, prihvatio predloženi Vladin zakonski tekst, o kojem su se i saborski odbori pozitivno očitovali. Predlagatelj Odbor za rad i socijalnu skrb bio je suglasan sa svim podnijetim amandmanima i oni su postali sastavnim dijelom ovog zakonskog teksta.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju uz Prijedlog navodi se kako je važeći sustav socijalne skrbi visoko centraliziran. Budući da se radi o djelatnosti koja bi se u najvećoj mjeri trebala planirati, organizirati i ostvarivati u lokalnoj zajednici (bolje se sagledavaju specifičnosti, raspoloživi resursi i druge karakteristike te sredine) predlagatelj predlaže da se sustav socijalne skrbi decentralizira. Međutim, uvažavajući neujednačenost gospodarskog i socijalnog razvoja pojedinih lokalnih sredina ovome se pristupa postupno te se navodi da odredbe predloženog zakona predstavljaju tek prvi stupanj ovog procesa.

Svrha donošenja zakona u usklađivanju je važećeg Zakona o socijalnoj skrbi sa Zakonom o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu kojim je propisana fiskalna decentralizacija javnih djelatnosti.

Također je u praksi bilo prigovora na način upravljanja ustanovama socijalne skrbi (ravateljstva ustanova

imenovao je ministar nadležan za poslove socijalne skrbi) a predložena je promjena ili dorada nekih rješenja u važećem zakonu čija je primjena bila otežana ili je praksa pokazala potrebu za preciziranjem.

Sredstva za financiranje centara za socijalnu skrb osiguravaju se u Državnom proračunu i u proračunu jedinica područne (regionalne) samouprave a zakonom su propisani izdaci koji se financiraju iz pojedinog izvora.

Između ostalog, propisuje se da sredstva za financiranje centara za socijalnu skrb osiguravaju se u Državnom proračunu i u proračunu jedinica područne (regionalne) samouprave a zakonom su propisani izdaci koji se financiraju iz pojedinog izvora.

U upravljanju centrom za socijalnu skrb uvodi se upravno vijeće a za sve vrste ustanova socijalne skrbi propisano je da ravnatelj na temelju javnog natječaja imenuje upravno vijeće a ne kao do sada ministar nadležan za socijalnu skrb. Uvažavajući potrebe omogućava se osnivanje nove vrste ustanova socijalne skrbi - doma za djecu i odrasle - žrtve obiteljskog nasilja. Propisan je način utvrđivanja cijena i druga pitanja u svezi s ostvarivanjem skrbi izvan vlastite obitelji u domu

koji nije osnovala Republika Hrvatska za korisnike kojima ovo pravo prizna centar za socijalnu skrb. Radi otklanjanja rizika u procesu decentralizacije propisana je mogućnost provedbe pilot-istraživanja u sklopu kojeg bi se privremeno prenijele neke ovlasti na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Ponudnim rješenjem na razinu jedinice lokalne (regionalne) samouprave prenosi se financiranje centara za socijalnu skrb (izdaci za materijal, energiju, komunalne i ostale usluge, tekuće održavanje, financijske izdatke i ostale nespomenute izdatke); domova za starije i nemoćne osobe (izdaci za zaposlene, njihovu izobrazbu i stručno usavršavanje, izdaci za materijal, energiju, komunalne i ostale usluge, tekuće održavanje, financijske izdatke i ostale nespomenute izdatke); nabavka kapitalnih sredstava (zemljišta, građevinski objekti, uredski namještaj i oprema, prijevozna sredstva, ostala materijalna imovina, nematerijalna imovina, nabavke sitnog inventara, izgradnja kapitalnih objekata, investicijsko održavanje).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo, podupro je donošenje zakona i podnio amandmane, većinom tražeći da se tekst nomotehnički uredi te je zatražio brisanje članka 41. jer drži neprihvatljivim rješenja sadržana u

odredbama članka jer su pravno nedopustiva, ovlaštenje dano ministru (stavak 3.) koji bi svojom odlukom utvrđivao trajanje, uvjete i sadržaj privremenog prijenosa ovlasti, odnosno vršenja osnivačkih prava (Republike Hrvatske). Predlagatelj nije obrazložio da su osigurana financijska sredstva za pilot istraživanja, a upitno je jer se radi o djelatnosti socijalne službe za koje su nedostatna sredstva i otežani uvjeti obavljanja poslova te djelatnosti. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** dao je potporu donošenju zakona i izrazio zadovoljstvo što se rasprava provodi istodobno sa zakonom koji propisuje način financiranja jedinica lokalne samouprave što je bila primjedba Odbora prilikom prvog čitanja. Članovi Odbora su mišljenja da Zakon u sklopu decentralizacije djelatnosti socijalne skrbi donosi određena poboljšanja, posebno u odnosu na davanje većih ovlasti i obveza jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Smatraju da predviđena mogućnost osnivanja nove vrste ustanova socijalne skrbi - doma za djecu i ostale - žrtve obiteljskog nasilja predstavlja važan pozitivan pomak u skrbi za ovu kategoriju stanovništva. Članovi Odbora složili su se da financijsku decentralizaciju domova za starije i nemoćne osobe nije moguće provesti u ovoj godini jer je potrebno sustavno rješavanje pitanja njihova financiranja, odnosno sufinanciranja do uvođenja pune ekonomske cijene.

U raspravi su pojedini članovi izrazili bojazan da bi kratki rok od usvajanja Prijedloga zakona do početka njegove primjene mogao izazvati u pojedinim županijama određene poteškoće. Stoga su istaknuli nužnost da Vlada RH, odnosno odgovarajuća ministarstva, poduzmu na određeno vrijeme potrebne mjere a posebno ukoliko neke županije ne mogu podnijeti u ovom trenutku financijski teret decentralizacije.

U svezi s tim ističu da je nužno za pokriće javnih izdataka koji se prema posebnom zakonu prenose na jedinice lokalne i područne samouprave raspodijeliti nedostajuća sredstva s pozicije potpore izravnjanja decentralizirane funkcije u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

Odbor za financije i Državni proračun jednoglasno je i bez rasprave podržao osnovnu svrhu donošenja predloženog zakona kojim

se vrši usklađivanje važećeg Zakona o socijalnoj skrbi sa zakonom o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2001. godinu kojim je propisana fiskalna decentralizacija javnih djelatnosti. **Odbor za ravnopravnost spolova**, uvažavajući obrazloženja predstavnika predlagatelja te imajući u vidu izmjene Obiteljskog zakona i drugih akata kojim će se regulirati pitanje sprječavanja nasilja u obitelji, jednoglasno je predložio donošenje predloženog zakona.

RASPRAVA

Dobar korak prema rješavanju pitanja socijalne skrbi

Predstavnici radnih tijela očitovali su se o iznijetim stavovima. U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo **Darinka Orel**. Uslijedilo je izjašnjavanje u ime klubova zastupnika. Stav SDP-a prenijela je **Milanka Opačić** i rekla da Klub ocjenjuje da je zakonski prijedlog dobro napisan, da isto tako rješava pitanje decentralizacije, pohvalila što su između prvog i drugog čitanja prihvaćene sve primjedbe zastupnika, te predstavlja dobar korak prema rješavanju pitanja socijalne skrbi. Sugerira da se uz zakon radi i na jačanju nevladinih udruga koje bi mogle pokriti dio socijalnih potreba.

U ime Kluba zastupnika dr. **Ivica Kostović** je prema predloženom zakonu imao negativan i kritičan stav. Podsjetio je da su tijekom donošenja proračuna upozoravali da se na jeftin način namjeravaju namaknuti sredstva u proračunu prelaskom na fiskalnu decentralizaciju.

Naime, Klub zabrinjava što svaki novi zakon nešto uskraćuje, povisuje poreze i stvara nesigurnost glede prava (u zdravstvu, školstvu, socijalu), a u međuvremenu nije stvoren gospodarski rast. Upozorio je da jedinice lokalne samouprave koje su stradale u ratu neće moći iz svoga proračuna namaknuti potrebna sredstva. Štoviše i predlagatelj znade da postoji neujednačenost gospodarskog potencijala.

Međutim, predložene promjene nisu samo financijske, nego se mijenja sve, od načina upravljanja struktura

centra za socijalnu skrb (djelomično) prigovorivši da se zakoni donose bez utvrđivanja minimalnih standarda. Osim toga, ni jedinice lokalne samouprave nemaju jasnu sliku izvora financiranja. Radi toga Klub ne može podržati predloženi zakon, rekao je gospodin Kostović. Jedino pohvaljuje što daje podatke te je i iz samog Prijedloga jasno što se može dogoditi.

Što se tiče predloženih rješenja da ministar više neće određivati ravnatelje centara nego putem javnog natječaja i upravnih vijeća smatra da u upravnim vijećima valja povećati broj članova.

Zastupnik je prenio iskazanu zabrinutost centara i stručnjaka za socijalni rad kako se dovodi u opasnost njihova složena uloga u održavanju socijalnih standarda, među ostalim i onih koji uključuju solidarnost, te je podsjetio da brinu i o hendikepiranim osobama.

Zaboravlja se, rekao je zastupnik Kostović da su centri odigrali ključnu ulogu u zbrinjavanju izbjeglica i da još uvijek otklanjaju posljedice rata. Naročito su prisutne posljedice u području posebne državne skrbi. Stoga izražava zabrinutost da će ona područja s najmanje socijalnog potencijala postati problem i rad svesti na moljakanje sredstava od sva tri izvora financiranja (proračun, županija i Fond za izravnjanje).

Kritički se osvrnuvši na pilot-projekte jer u njih ne vjeruju, smatra da kod nas nemaju perspektive. Još jedanput je prigovorio što su izostali minimalni standardi, bojeći se da će i korisnike usluga zateći nespremne.

“Spuštanje” centara na lokalnu razinu

Dr. Zrinjka Glovacki-Bernardi je prenijela da stav Kluba zastupnika HSLŠ-a u potpunosti podržava donošenje zakona prvenstveno načela decentralizacije, deetatizacije, deinstucionalizaciju te preventivno orijentaciju ukupnog sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj.

Posebno podržava opredjeljenje za jačanje uloge lokalne zajednice, bolju suradnju s nevladinim građanskim organizacijama, usmjerenost prema korisnicima a ne institucijama. Ukazala je na potrebu promjene nekih zakona koje će trebati uskladiti glede povezivanja s nevladinim organizacijama.

Osobitu pohvalu upućuje spuštanju centralne socijalne skrbi na lokalnu razinu te izražava nadu da će prijelazna iskustva korisno poslužiti u izradi novog zakona o socijalnoj skrbi.

U tom smislu Klub predlaže dva amandmana, rekla je zastupnica Bernardi, a traži da se domovi za djecu prošire kategorijom domova za mlade punoljetne osobe i kao takva uvodi u zakon.

Po završetku rasprave, u ime predlagatelja, **Bože Borko Žaja**, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi je rekao da je važnost socijalnih centara naglašena u vrijeme prvog čitanja zakonskog prijedloga, te da na to ne treba zaboravljati i zato jer će se ovim poslom baviti i ubuduće.

U odgovoru na primjedbu o administriranju i pilot-projektima,

zamjenik ministra je odgovorio da postoji studija koja obuhvaća pitanja strategije razvoja od pasivne prema aktivnoj socijalnoj državi, reformu sustava socijalne pomoći i skrbi te program borbe protiv siromaštva i socijalne isključivosti.

Što se tiče administriranja odgovorio je da se u promjenama nalazi potreba da se od dosadašnje šalterske službe naglasak stavi na stručnu službu, timski i interdisciplinarni rad te da postoji želja da centri ubuduće budu preventivne službe.

Minimalni standardi za domove umirovljenika moraju biti donijeti do 30. rujna ove godine, što je tri mjeseca prije stupanja na snagu zakona. Kada je riječ o centrima socijalne skrbi, minimalni standardi već postoje, te

već sada imamo slučaj da je "raspon od minimalnih do minimalnijih".

Bude li zakon prihvaćen ministarstvo namjerava raditi sa službama socijalne skrbi na primjeni standarda da bi se promjene provele što je kvalitetnije moguće.

U postupku glasovanja, predstavnik predlagatelja zamjenik ministra rada i socijalne skrbi, Bože Borko Žaja izrazio je suglasnost sa svim podnijetim amandmanima, te se potom glasovalo o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi. Prihvaćen je većinom glasova, te je sa 75 glasova "za" i 20 "protiv" donijet predloženi zakonski tekst zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Ujednačen standard zdravstvenih ustanova

Većinom je glasova Sabor RH donio predloženi zakonski tekst iz domene Ministarstva zdravstva. Spada među one zakone kojima se uređuje pitanje decentralizacije, u ovom slučaju u području zdravstva, čime se dio financiranja prenosi na jedinicu lokalne (regionalne) samouprave.

O PRIJEDLOGU

Ovim se zakonskim prijedlogom uređuje da županije financiraju investicijsko održavanje prostora i opreme zdravstvenih ustanova u njihovu vlasništvu, iz svog Proračuna.

Neosigurane osobe ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu ako su sukladno propisima o socijalnoj skrbi nesposobne za samostalan rad i nemaju sredstava za uzdržavanje. Nadležni bi ministar posebnim propisom utvrdio mjerila i postupak utvrđivanja nesposobnosti i nedostatak sredstava.

Zakonski prijedlog, između ostaloga, uređuje pitanje osnove plaćanja doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje poljopriv-

rednika. Određuje se da se doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje poljoprivrednika i članova njihovih obitelji plaća na osnovicu osiguranja koja ne može biti manja od najnižeg iznosa osnove koju utvrđuje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje uz suglasnost Republike Hrvatske.

Također se predviđa da poljoprivrednik koji je navršio 65 godina bude oslobođen plaćanja tog doprinosa, ako ispunjava uvjete propisane općim aktom koji donosi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i uz suglasnost nadležnog ministra.

RADNA TIJELA

O tekstu predloženog zakona raspravljala su saborska radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje zakona i amandmanima upozorio predlagatelja zatraživši da predlagatelj ima u vidu rješenja u Općem poreznom zakonu u dijelu koji se odnosi na rokove zastare. Također se predlaže preispitati rješenje o početku primjene Vladine odluke o elementima standarda za decentralizirane funkcije koja će biti temelj za planiranje potpora iz državnog

proračuna na godišnjoj razini. Također nije razvidno, smatra Odbor, radi li se o potporama ustanovama ili vlasnicima (županijama). **Odbor za financije i Državni proračun** jednoglasno je predložio donošenje zakona, kao i **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.**

AMANDMANI

Darko Šantić (HNS) zatražio je da se predvidi obveza da se iz Državnog proračuna osigura nabava i izgradnja kapitalnih sredstava zdravstvenih ustanova.

RASPRAVA

Saborskim zastupnicima obratio se predstavnik predlagatelja dr. **Rajko Ostojić**, zamjenik ministricke zdravstva, i ukratko podsjetio na bit zakonskog prijedloga.

Darinka Orel je iznijela stav Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, a **Viktor Brož** u ime Kluba zastupnika HSLS-a podržao zakonski prijedlog. Dodao je da ga smatraju bitnim pomakom u smislu decentralizacije, sustava zdravstvenog osiguranja a

time i otvaranja mogućnosti većeg utjecaja građana na rad zdravstvenih ustanova.

Izražava nadu da će sredstva kojih se odriče državni proračun u korist proračuna županija, za pokriće povećanih troškova, biti dostatna za održavanje sadašnjeg stanja.

Dobro je rješenje, rekao je, što se daje mogućnost da se povećavaju sredstva, a time i zdravstveni standard iznad obveznog utvrđenog zdravstvenim osiguranjem.

Međutim, postavlja pitanje - što u slučaju kada se gravitaciono područje zdravstvenih ustanova pojedinih županijskih bolnica ne poklapa s granicama županija.

Uz davanje podrške zakonskom prijedlogu, Klub smatra da zbog postojećeg stanja u gospodarstvu, neće donijeti značajnije poboljšanje sadašnjeg standarda zdravstvene zaštite.

Značajnim rješenjem smatra ono na osnovi kojeg će Vlada utvrditi standarde za investicijsko održavanje i opremu a na osnovi kojih će planirati potrebna sredstva.

Klub je napomenuo kako valja povesti računa o tome da će zakon stupiti na snagu u vrijeme ustrojavanja vlasti te je realno očekivati poteškoće u njegovu provođenju. Stoga smatra nužno potrebnim da nadležno ministarstvo i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u to vrijeme pruže županijama svu potrebnu pomoć.

U ime Kluba zastupnika HSS-a dr. **Miroslav Furdek** je rekao da ovaj zakonski prijedlog spada među one kojima se regulira proces decentralizacije, odnosno prebacuje dio financiranja na jedinice lokalne samouprave.

Klub pozdravlja predloženo rješenje prema kojem se vlasnik brine o svome vlasništvu i financira održavanje.

Međutim, u ovoj situaciji zabrinjava jesu li županije u mogućnosti investicijski održavati prostor i opremu koja je već sada zastarjela. Drži, naime, da bez intervencije države neće biti moguće osigurati potreban standard, te podržava rješenje u članku 13. koji kaže da će odluku o elementima standarda za investicijsko održavanje prostora i opreme zdravstvenih ustanova donijeti Vlada Republike Hrvatske i da će to biti temelj za planiranje potpore iz državnog proračuna na godišnjoj razini.

Najkvalitetnijom odredbom smatra se rješenje prema kojem će postojati način da se vodi briga o ujednačavanju opremljenosti bolnica, nabavci nove opreme, čime se

garantira kvaliteta zdravstvenih usluga i u siromašnim županijama kako bi se održao postojeći standard zdravstvenih usluga.

Vlada bi trebala biti oprezna, smatra zastupnik jer Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, uz njezinu suglasnost utvrđuje osnovicu temeljem katastarskog prihoda kako se ne bi dogodilo da bude previsoka, te bi tako nastali još veći problemi oko naplate i plaćanja zdravstvenog osiguranja za poljoprivrednike.

Za pozdraviti je rješenje o oslobađanju plaćanja doprinosa poljoprivrednika s navršениh 65 godina života ukoliko ispunjavaju uvjete koje predlaže Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, rekao je zastupnik.

Upitao je u ime Kluba - zašto se odustalo od rješenja da se iz proračuna financira nabavka i izgradnja kapitalnih sredstava, te koji će biti modaliteti da se ostvare, pogotovo jer velika većina županija na to nije spremna, a nije učinjena simulacija investicijskog održavanja.

U ime Kluba zastupnika SDP-a, **Sonja Borovčak** je prenijela podršku zakonima koji govore o decentralizaciji. Smatrala je potrebnim spomenuti da se radi samo o decentralizaciji sredstava za investicijsko održavanje zdravstvenih ustanova te je podsjetila na već rečenu situaciju koja vlada u zdravstvenim ustanovama u pojedinim županijama. To je posljedica odluke donijete 1994. godine kada su ukinuta sredstva za amortizaciju u zdravstvenim ustanovama. Od tada su ulaganja bila povremena i neplanska. Mišljenja je da će po predloženom zakonu, županija drugačije voditi računa o spomenutim ustanovama, premda su, napominje i do sada neke županije vodile računa o svojim zdravstvenim ustanovama.

Bolje će se riješiti i pitanje neosiguranih osoba, ocijenila je na kraju izlaganja zastupnica Borovčak, te dodala kako je potrebno stvoriti podjednake uvjete na području Republike Hrvatske za funkcioniranje primarne zdravstvene zaštite.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a dr. **Karmela Caparin** je rekla da apsolutno podržava decentralizaciju i shvaća je kao prenošenje financijskih i upravnih ovlasti na jedinice lokalne samouprave uz svu njihovu odgovornost, ali kao obveze i povećani administrativni aparat.

Klub skreće pozornost na neravno pravljen položaj ustanova u državnom vlasništvu, te prigovara što se ne određuju kriteriji za investicijsko održavanje.

Dobro je, drži Klub, što se predviđa da Vlada donosi odluku o standardima za investicijsko održavanje prostora i opreme zdravstvenih

ustanova u vlasništvu županije, koja će biti temelj za planiranje potpora iz državnog proračuna na godišnjoj razini.

Podsjetivši da će financiranje školstva, zdravstva i socijalne skrbi u jedinicama lokalne samouprave, zbog nedostatka sredstava (unatoč povećanju poreza i prireza) ovisiti o Fondu za izravnaje, tvrdi da je predviđeni rok 1. srpnja 2001. godine preuranjen s obzirom na činjenicu da je u tijeku formiranje gradskih poglavarstava i rebalans proračuna.

Pitanje koje zastupnica postavlja tiče se rješenje kojim se poljoprivrednike s navršениh 65 godina oslobađa plaćanja doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, no dvoji o tome što će se uzeti kao osnovica, a zakon je ne precizira. U svezi s time upućuje niz pitanja - kako će županije vratiti dug Hrvatskog fonda za zdravstveno osiguranje za ovu grupu osiguranika - hoće li broj takvih osiguranika biti manji, - prigovorila je također što zastupnici nisu upoznati s dostignućima pilot-projekta koji prethodi reformi zdravstva.

Premda je osnovni cilj da zdravstvena zaštita bude dostupna svim građanima, smatra to, zbog gospodarske situacije sve manje mogućim te upozorava da je pred nama rekonstrukcija Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, mirovinskog osiguranja, kategorizacija bolnica te se, radi navedenoga, Klub protivi donošenju ovog zakonskog prijedloga.

Ovim je javljanjem završena rasprava zastupnika te se predstavnik predlagatelja zamjenik ministricice zdravstva dr. **Rajko Ostojić**, očitovao o podnijetim amandmanima. Vlada je izrazila suglasnost s amandmanima Odbora za zakonodavstvo, a nije s amandmanom zastupnika Darka Šantića. Kao razlog je naveo da Vlada ne može prihvatiti takvu obvezu države ali je razumljivo da će intervenirati kao što je i do sada kada se naruši princip jednakomjernosti i princip prava građana na jednako-mjernu zdravstvenu zaštitu. O amandmanu se glasovalo, ali nije prihvaćen.

Glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju i prihvaćen je sa 74 glasa "za" i 20 "protiv". Time je Zakon donijet zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU

Od Vlade se traži prijedlog novog zakona

Nakon kraće rasprave, Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu u tekstu kako ga je predložila Vlada kao predlagatelj i zajedno s prihvaćenim amandmanima. Tijekom rasprave upozoreno je na česte izmjene i dopune ovoga Zakona, a na kraju je na prijedlog Kluba zastupnika HSLS-a prihvaćen zaključak kojim se obvezuje Vlada da u roku od šest mjeseci dostavi Hrvatskome saboru novi prijedlog Zakona o komunalnom gospodarstvu.

O PRIJEDLOGU

Stvaranjem države Hrvatske i težnjom za uspostavljanjem novih tržišnih odnosa u gospodarstvu, sustav komunalnog gospodarstva karakteriziran je promjenama u dvije razine.

Naime, jedna promjena događala se na razini preustroja jedinica lokalne samouprave čiji je broj upeteterostručen, a s druge strane ta podjela imala je za posljedicu diobu komunalnih poduzeća i komunalne infrastrukture čiji sustavi su se u pravilu proširivali na područje više jedinica lokalne samouprave i predstavljali su jedinstvene funkcionalne cjeline.

Od ukupno 545 jedinica lokalne samouprave 420 su općine s relativno malim proračunima koji se gotovo uvijek pokazuje nedostatnim s obzirom na iskazane potrebe, a pri čemu je sveprisutan problem stručnih kadrova kojih katkada nema uopće ili ako postoje nisu dovoljno stručno osposobljeni.

Pri tome valja imati u vidu razinu ratnih razaranja koja su ostavila ogromne posljedice na komunalno gospodarstvo kao i svekoliko gospodarstvo RH, a isto tako i nasljeđe prošlosti okarakterizirano s

nejednako razvijenim komunalnim gospodarstvom po pojedinim područjima.

Razvidno je da razvijenost komunalnog gospodarstva odnosno razvijenost infrastrukture i komunalnih tvrtki po jedinicama lokalne samouprave u RH neujednačena, a na neprimjerenu razvijenost komunalnog gospodarstva u nekim gradovima i općinama utječu, među ostalim, nedovoljno razvijena materijalna osnova i komunalna infrastruktura, ljudski resursi, neorganiziranost i neodgovarajući ili nikakvi programi poslovanja, nemogućnost naplate potraživanja, kreditna zaduženost, čak i neodgovarajuće cijene.

Različite razine razvijenosti jedinica lokalne samouprave tj. njihove komunalne opremljenosti, a u odnosu na iskazane potrebe lokalne samouprave, jedan su od razloga vrlo različitih cijena komunalnih usluga, naknada, doprinosa i velike raznolikosti načina i mjerila za utvrđivanje istih kao i samih visina naknada, doprinosa i cijena.

Stoga, i mogućnost usporedbe pojedinih parametara u pogledu cijena komunalnih usluga, komunalnih naknada i doprinosa vrlo je sporna, a nekada gotovo i nemoguća.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona ujednačila bi se provedba zakona i nadzor nad njegovom primjenom kod svih jedinica lokalne samouprave, te bi postupci, prava i obveze propisane odredbama Zakona trebale biti transparentnije, čime bi se uklonile dosadašnje nejasnoće i sporne situacije u njegovoj primjeni. Jedinicama lokalne samouprave, a naročito manjim olakšao bi se postupak odlučivanja i donošenja akta iz područja komunalnog gospodarstva. Ove izmjene, također bi smanjile nerazmjer između potreba i stvarnih financijskih mogućnosti jedinica lokalne samouprave s obzirom na njihove ograničene proračunske mogućnosti i stalno

prisutnu nedostatnost financijskih sredstava, te ih usmjerile da realno sagledaju i iskoriste svoje specifičnosti u interesu unapređenja komunalnog gospodarstva i ukupnog razvitka njihove općine odnosno grada.

Predlagatelj ocjenjuje da će predložene izmjene i dopune ovoga zakona pridonijeti poboljšanju stanja u području komunalnog gospodarstva, kao i uspostavljanju primjerenih odnosa između prava i obveza subjekata u tom području gospodarstva.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst konačnog prijedloga zakona podnio je više amandmana kojima uglavnom nomotehnički uređuje tekst, a mi za ovu priliku izdvajamo samo one suštinske naravi.

Sukladno odredbi članka 53. stavka 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi za obavljanje poslova samoupravnog djelokruga kao i poslova državne uprave koji su im povjereni u županijama, gradovima i općinama ustrojavaju se upravni odjeli i službe kao upravna tijela, te se tako amandmanski uređuje tekst članka 27. stavaka 1. i 2. Konačnog prijedloga zakona. Predloženo rješenje, drže u Odboru, bit će u skladu s posebnim zakonima neovisno o rješenjima koja će sadržavati Zakon o sustavu državne uprave odnosno Zakon o Gradu Zagrebu.

A predloženo amandmansko rješenje iz stavka 1. i dijelom stavka 3. članka 31. u cijelosti utvrđuje obveze glede općih akata općina i gradova.

Članovi **Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu** podržali su potrebu donošenja izmjena i dopuna Zakona o komunalnom gospodarstvu te su

izrazili zadovoljstvo što je u Konačnom prijedlogu prihvaćena većina predloženih primjedaba iz prvog čitanja. Predloženim izmjenama članka 18a. odnosno brisanjem točke 4. tog članka ostaje neregulirana situacija kada jedno ili više poglavarstava uskrati suglasnost na promjenu cijene odnosno tarife komunalnih usluga. Stoga Odbor amandmanski intervenira dodajući stavak 4., a smisao je da se prihvaćaju nove cijene odnosno tarifne usluge kada ih prihvaćaju jedinice lokalne samouprave koje su većinski vlasnik isporučitelja komunalne usluge.

AMANDMANI

Prema zakonskom prijedlogu koncesijom se ne stječe samo pravo obavljanja komunalnih djelatnosti već se predviđa i mogućnost izgradnje i korištenje objekata i uređaja komunalne infrastrukture u cilju obavljanja komunalnih djelatnosti (članak 4. Konačnog prijedloga zakona). Među pobrojanim komunalnim djelatnostima je i opskrba pitkom vodom, a zastupnica **Dorica Nikolić (HSLŠ)** amandmanom predlaže brisanje tog podstavka uz obrazloženje da većina razvijenih država koje su dopustile tu koncesiju istu sada ukidaju. U prilog svom zahtjevu ističe da se provjera i kontrola kakvoće i održavanja uređaja u tim okolnostima ispostavila nedostatnom, pa su česta oboljenja i epidemije koje izazivaju smrtnost. Osim toga, voda je nedavno proglašena jednim od najvažnijih strateških resursa zemlje, podsjeća ova zastupnica.

Izmijenjenim stavkom 4. članka 11. Konačnog prijedloga zakona propisano je da vlasnik građevine izgrađene bez građevinske dozvole plaća dvostruku cijenu za opskrbu pitkom vodom i odvodnju otpadnih voda svo vrijeme dok za tu građevinu ne ishodi građevinsku dozvolu, a sve da bi ga se prisililo na legalizaciju bespravno sagrađenog objekta. Uvećani dio cijene za pruženu uslugu prihod je proračuna jedinice lokalne samouprave (stavak 5.). Kršenje zakona, odluke, ili nepoštivanje propisa ne može se dopustiti uz novčanu naknadu, a to se upravo čini predloženom zakonskom odredbom, primjećuje zastupnica i predlaže da se spomenuti stavci 4. i 5. brišu.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** mišljenja je da je u interesu svakom komunalnom poduzeću, u ovom slučaju vodovodu i kanalizaciji, da legalizira što više bespravnih priključaka i da kontinuirano naplaćuje svoje usluge, pa s tim u svezi i ona amandmanski intervenira tražeći da se briše stavak 4. članka 11. Konačnog prijedloga zakona, te točka 5. u novom članku 26a. (članak 24. Konačnog prijedloga zakona).

Kaznenim odredbama predviđene su novčane kazne za isporučitelja komunalne usluge koji protupravno priključuje komunalnu uslugu. Zastupnica Opačić je mišljenja da kaznu moraju platiti i oni koji su inicirali protupravno priključenje i godinama nisu plaćali potrošak vode ili uslugu odvodnje. S tim u svezi predlaže da se u članku 28. novom točkom 7. za takve pravne ili fizičke osobe predviđi novčana kazna od 3000,00 do 7000,00 kuna.

Predloženi zakon ne donosi drastične promjene u području komunalnog gospodarstva ali pridonosi poboljšanju stanja i uspostavljanju primjerenih ekonomskih odnosa.

Stavkom 3. članka 26a. ograničena je visina naknade za priključenje za pojedine priključke koji ne može biti veći od prosječne mjesečne bruto plaće u RH za prethodnu godinu. Zastupnik **Slavko Kojić (SDP)** predložio je brisanje tog stavka uz obrazloženje da naknadu za priključak utvrđuje predstavničko tijelo lokalne samouprave četverogodišnjim programom, a k tome još prema člancima 18. i 19. Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi odlučuje o komunalnim djelatnostima. Iz istog razloga ovaj zastupnik predlaže i brisanje stavka 4. u članku 20d. kojim je propisano da za hotele, apartmane i kampove visina godišnje komunalne naknade ne može biti veća od 1,5 posto ukupnog godišnjeg prihoda iz prethodne godine.

Tri je amandmana podnio zastupnik **Mario Livaja (HDZ)** člancima 10. i 11. Zakona o komunalnom gospodarstvu regulirano je obavljanje komunalnih djelatnosti na temelju ugovora o koncesiji što je novina propisana u Zakonu iz 1995. godine. Zastupnik kaže kako taj način obavljanja komunalnih djelatnosti nije saživio,

uz ostalo, i zato što je u propisanom postupku za davanje koncesije mnogo nedorečenosti pa to samo komplicira njegovo provođenje i dovodi u pitanje trajno i kvalitetno obavljanje komunalnih djelatnosti kao nezamjenjivog uvjeta života i rada građana i pravnih osoba. Teško je, kaže, zamisliti da se, kod većeg broja natjecatelja uspostavi i obrazloži, na temelju kriterija iz članka 11. stavka 1. Prijedloga zakona, red prvenstva među natjecateljima, koji bi izdržao kontrolu zakonitosti odluke o davanju koncesije kad ova bude predmet upravnog spora. S druge strane, postupak o dodjeli koncesija na podlozi sadašnjih zakonskih kriterija, trajao bi vrlo dugo zbog ponavljanja odluka na relaciji predstavničko tijelo lokalne samouprave i upravni sud. Stoga zastupnik predlaže (novi stavak 2. članka 4. Konačnog prijedloga zakona) da se umjesto propisivanja zakonom istih elemenata na temelju kojih se odlučuje kojoj će se osobi dati koncesija da se osobi da mogućnost jedinici lokalne samouprave da elemente utvrdi svojim općim aktom. Također predlaže da elementi na temelju kojih se odlučuje kojoj će se osobi dati koncesije budu samo primjerice navedeni u Zakonu.

Uz isto obrazloženje zastupnik je predložio i brisanje elemenata na temelju kojih se donosi odluka o koncesiji (stavak 1. u članku 5.) kao i novi sadržaj stavka 3. Zakonom je, naime, propisano da protiv odluke o koncesiji žalba nije dopuštena, već se može pokrenuti upravni spor što znači da svaki nezadovoljni ponuđač može u upravnom sporu pobijati odluku o davanju koncesije. Međutim, zbog dugotrajnosti upravnih sporova pokrenutih tužbama na odluku o dodjeli koncesije otežano je trajno i kvalitetno obavljanje komunalnih djelatnosti. Stoga bi mogućnost za pokretanje upravnog spora trebalo ograničiti samo na povredu tog postupka i zbog dodjele koncesije pravnoj ili fizičkoj osobi koja ne ispunjava uvjete iz oglasa za javno prikupljanje ponuda ili natječaja. Zakonom, naime, nije propisan poseban postupak niti primjena Zakona o općem upravnom postupku jer se ne radi o klasičnoj upravnoj stvari nego o sudskoj zaštiti natjecajnog prava. Zbog svega navedenog zastupnik Livaja predlaže ograničenja koja su predviđena za natjecajne postupke.

Zakon o komunalnom gospodarstvu nije ograničio pravo na štrajk u komunalnim djelatnostima niti je regulirao poslove koje se ne smije prekidati za vrijeme štrajka, podsjeća Livaja, a i ovaj zakonski prijedlog nema odredbi kojima bi to bilo propisano. U Gradu Zagrebu već se pojavio problem štrajka u obavljanju komunalnih djelatnosti i uprave trgovačkih društava bile su prepuštene dugotrajnim i iscrpljujućim pregovorima sa sindikatima radi postizanja mirnog rješenja nastalih sporova. Posljednjim svojim amandmanom ovaj zastupnik predložio je da se u zakonski prijedlog doda nova glava Va. - Štrajk u javnim komunalnim službama i propiše ograničenje prava na štrajk u tim službama, napominjući da je ograničenje prava na štrajk propisano posebnim zakonima kojima se uređuju druge oblasti npr. unutarnji poslovi, HŽ i šume. Ovo ograničenje vrijedilo bi samo do donošenja posebnog zakona kojim bi se cjelovito uredilo pitanje štrajka u oružanim snagama, redarstvu, državnoj upravi i javnim službama u smislu članka 218. Zakona o radu, naglašava zastupnik Livaja.

Predloženim izmjenama članka 18a. odnosno brisanje točke 4. Zakona o komunalnom gospodarstvu (članak 12. Konačnog prijedloga zakona) ostaje neregulirana situacija kada jedno ili više poglavarstava uskrati suglasnost na promjenu cijene odnosno tarife komunalnih usluga, primijetila je zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**. Smisao njezina amandanskog zahtjeva (novi stavak 4.) je da se u slučaju uskrate spomenute suglasnosti, nove cijene odnosno tarife komunalnih usluga primjenjuju kada ih prihvate jedinice lokalne samouprave koje su većinski vlasnik isporučitelja komunalne usluge.

RASPRAVA

Uvodno je o zakonskom prijedlogu govorio predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Venko Ćurlin**. Ovo je već peti put u posljednjih pet-šest godina da se ovaj Zakon mijenja i dopunjava, ali su, dodao je Ćurlin, one u suštini bile tek premosnica nedostataka na koje su ukazivale jedinice lokalne samouprave.

Primjedbe na Prijedlog zakona iznesene na prvom čitanju većinom su prihvaćene i ugrađene u predloženi tekst Zakona, ali ne i one za koje je ocijenjeno da su neutemeljene jer su već riješene drugim važećim propisima ili su bile u suprotnosti s koncepcijom i duhom samog Zakona.

Predloženim zakonom Vlada je pokušala riješiti dileme koje su postojale pri određivanju pojma komunalne djelatnosti, a novina je npr. što jedinice lokalne samouprave mogu svojom odlukom same utvrditi i ostale djelatnosti od lokalnog značenja koje se imaju smatrati komunalnim djelatnostima. Ukinuta je odredba o oslobađanju plaćanja komunalne naknade po sili Zakona no, ukoliko jedinica lokalne samouprave svojom odlukom predvidi takvu mogućnost dužna je utvrditi i izvore sredstava iz kojih će se nadoknaditi ona sredstva koja će nedostajati zbog oslobađanja od plaćanja komunalne naknade. Razriješeni su elementi utvrđivanja mogućnosti koncesijskog obavljanja komunalne djelatnosti, i dileme s tim u svezi. Zakonom se utvrđuje interes Republike Hrvatske kod građenja objekata i uređaja komunalne infrastrukture što olakšava posao pri ishođenju svih papira pri građenju tih objekata, kaže gosp. Ćurlin. Dodaje još kako je utvrđena i određena nadležnost inspekcijskih službi u domeni provedbe ovog Zakona. Sve u svemu, predloženi zakon ne donosi drastične promjene u području komunalnog gospodarstva ali pridonosi poboljšanju stanja u tom području kao i uspostavljanju primjerenih ekonomskih odnosa, zaključio je uvodničar.

Uslijedilo je izjašnjavanje u ime klubova zastupnika. HSLŠ-ov stav obrazložila je **Dorica Nikolić**. Upozorila je na česte izmjene Zakona o komunalnom gospodarstvu i izrazila žaljenje što se nije išlo s jednim cjelovitim zakonskim rješenjem, pogotovo što su neki zakoni koji se tiču lokalne i regionalne samouprave doživjeli promjene, ali će Klub i pored toga podržati donošenje ovoga zakonskog akta. Iako je između dva čitanja zakon doživio određena poboljšanja, primijetila je da Vlada i dalje predlaže mogućnost davanja koncesije na opskrbu pitkom vodom što Klub i sada drži neprimjerenim rješenjem i s čime se i sada ne slaže. Komentirala je i prijedlog da se za građevine izgrađene bez građevne

dozvole iznimno utvrdi mogućnost priključenja na objekte i uređaje za opskrbu pitkom vodom i odvodnju otpadnih voda. Iako se za vlasnike takvih građevina utvrđuje dvostruka visina naknade za priključenja kao i dvostruka cijena za pruženu uslugu do ishođenja građevne dozvole takvo rješenje ne bi trebalo biti u zakonu jer je došlo vrijeme da zaživi pravna država, a inspekcija bude učinkovitija.

I održavanje javne rasvjete moglo bi se dati u koncesiju.

Za Zakon o komunalnom gospodarstvu praktički je zainteresiran svaki čovjek jer regulira pitanja izgradnje osnovne komunalne infrastrukture, ali je pritom vrlo teško utvrditi isti ili sličan standard za cijelu Hrvatsku jer su različite potrebe i mogućnosti, primijetila je **Marina Matulović-Dropulić** istupajući u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**. Zato, kaže, stalno valja pratiti provođenje Zakona i poboljšavati ga, pa ne treba čuditi što su tako česte njegove izmjene i dopune. Dobrodošlom je ocijenila odredbu koja omogućava jedinici lokalne samouprave da može svojom odlukom sama utvrditi i ostale djelatnosti od lokalnog značenja koje se imaju smatrati komunalnim djelatnostima.

Komunalne djelatnosti mogu obavljati u skladu sa Zakonom i trgovačka društva koje osniva jedinica lokalne samouprave. Zastupnica pozdravlja Vladin prijedlog da jedinice lokalne samouprave u trgovačkim društvima drže većinski dio dionica, odnosno udjela jer se tako, kaže, štiti ono što je u ovom području dosad stvoreno sredstvima građana. Nije, međutim, dobro zakonom limitirati naknadu za priključenje na komunalnu infrastrukturu kao i djelomično utvrđivati njezinu visinu. Predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave, u skladu s predvidivim sredstvima i izvorima financiranja, donosi program gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture za četverogodišnje razdoblje, a svake godine mu izvješće o izvršenju Programa podnosi njegovo poglavarstvo, upozorava zastupnica. Klub se zalaže za davanje mogućnosti lokalnoj samoupravi da samostalno odlučuje o svojoj komunalnoj djelatnosti shodno potrebama svojih građana i osiguranim sredstvima. No, cijene komunalnih usluga koje danas

utvrđuju trgovačka društva, a koja su u cijelosti ili u većinskom vlasništvu lokalne samouprave, ne bi trebalo davati na odobrenje lokalnoj samoupravi jer ona i tako ima većinu u nadzornim odborima i brine se za funkcioniranje tih trgovačkih društava. Za predloženu odredbu zakona koja propisuje da se sredstva prikupljena komunalnom naknadom mogu upotrijebiti i za održavanje objekata školskog, zdravstvenog i socijalnog sadržaja drži da će biti samo deklaratorne naravi jer je već danas jasno da se iz sredstava postojeće komunalne naknade ne može održavati ili vrlo teško, komunalna infrastruktura. Stoga odredba članka 17. Konačnog prijedloga zakona koja takvo što precizira nema smisla, podvlači ova zastupnica.

Zakonom treba utvrditi što su to javne površine jer Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave predviđa uvođenje novog poreza za korištenje istih. Preciziranje te odredbe ne može, međutim, biti prepušteno jedinicama lokalne samouprave.

Bespravna gradnja

Pojam koncesije u ovom zakonu valja napisati bolje i jasnije te naznačiti da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave određuje koje će se to djelatnosti obavljati na temelju ugovora o koncesiji. Zakonskim prijedlogom to nije jasno rečeno pa se može shvatiti npr. da sve što se navede kao komunalna djelatnost treba obavljati na temelju ugovora o koncesiji, i da jedinice lokalne samouprave mogu propisati elemente na temelju kojih će se prosuđivati povoljnost ponude za davanje koncesije. A za predloženu odredbu članka 11. i 24. Konačnog prijedloga zakona kaže da pospješuju bespravnu izgradnju. U situaciji kada prosječna cijena komunalnog priključka iznosi 3000 kuna, dvostruka visina naknade za priključenje kao i dvostruka cijena za pruženu uslugu za građevine izgrađene bez građevinske dozvole, neće biti velika kazna, a kod priključka za vodu i puno manje, primijetila je zastupnica. U takvoj situaciji isplatio je ne tražiti građevinsku dozvolu, a na predloženi način neće se riješiti pitanje bespravne gradnje, podvlači ova zastupnica. Dodaje kako je puno važnije prisiliti sve vlasnike koji imaju građevinsku dozvolu da se

priključe na već izgrađenu komunalnu infrastrukturu. Zaključujući raspravu rekla je da će Klub zastupnika HDZ-a poduprijeti donošenje ovog zakona.

U svom istupu **Ivo Fabijanić** pobrojao je razloge zbog kojih će Klub zastupnika SDP-a podržati ovaj zakonski prijedlog. To će, kaže, učiniti jer se zakonom proširuju načela komunalnog gospodarstva, osigurava obavljanje komunalnih djelatnosti na načelima održivog razvoja ali i javnost rada, proširuje komunalna djelatnost na gospodarenje cestovnim zemljištem uz nerazvrstane ceste, omogućava predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave da odlukom odredi djelatnost od lokalnog značaja koja će se na temelju ovog zakona smatrati komunalnom djelatnošću, a uvode se i posebne odredbe o koncesijama itd.

Glede mišljenja da se dvostrukom visinom naknade za priključenje kao i dvostrukom cijenom za pruženu uslugu za vlasnike građevine izgrađene bez građevne dozvole podupire bespravna gradnja, zastupnik Fabijanić odgovara da problem bespravne gradnje ne ovisi samo o ovom već i drugim zakonima, a napose o radu inspekcije samo je pitanje da li ovi potonji koji rade na terenu opravdavaju plaću koju dobivaju za taj posao. Teško je vjerovati da se sredstva prikupljena komunalnom naknadom mogu upotrijebiti i za održavanje objekata školskog, zdravstvenog i socijalnog sadržaja ali ipak treba ostaviti takvu mogućnost u zakonu. Zbog brojnih poboljšanja koje donosi predloženi zakon, Klub zastupnika SDP-a podržat će njegovo donošenje, zaključio je Fabijanić.

Ivan Kolar iznio je niz zapažanja i primjedbi u ime Kluba zastupnika HSS-a. Koliko god bio dobro napisan zakon zastupnik izražava skepsu glede njegove provedbe. Predlažući ovaj zakonski prijedlog Vlada nije uvažila novi Zakon o lokalnoj upravi i samoupravi jer predlagatelj preferira samo jedinice lokalne uprave u kojima postoji predstavničko tijelo i poglavarstvo. Tipičan takav primjer je predloženo rješenje u članku 4. Konačnog prijedloga zakona da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave utvrđuje uvjete i mjerila za provedbu prikupljanja ponuda ili javnog natječaja za davanje koncesije, a poglavarstvo donosi odluku o objavi prikupljanja ponude ili javnog natječaja. S tim u svezi postavlja se

pitanje što je s jedinicama lokalne samouprave koje nemaju predstavničko tijelo i poglavarstvo, pita Kolar? Klub će glasovati za predloženi zakon ukoliko se već izrečenim amandmanima poprave neki od predloženih rješenja, kazao je Trconić.

Predložene izmjene i dopune dobro su došle i omogućit će komunalnom gospodarstvu da efikasnije raspolaze resursima u komunalnim djelatnostima.

I održavanje javne rasvjete moglo bi se dati u koncesiju, prijedlog je **dr. Tibora Santa**, koji je istupio u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina. Ostaje, međutim, upitnim treba li u takvoj situaciji troškove električne energije podmirivati koncesionar jer će ovaj vjerojatno samostalno bez odluke davatelja koncesije određivati koliko će npr. neki grad trošiti struje i biti osvjetljen.

Zakonskim je prijedlogom točno precizirano koji je županijski ured, odnosno ured Grada Zagreba u čijem su djelokrugu poslovi komunalnog gospodarstva dužan voditi evidenciju o visini komunalne naknade i komunalnog doprinosa tj. o visini cijene komunalne usluge. Ako se time žele osigurati samo ti statistički podaci tada, kaže Santo, ne vidi razlog da se za takvo što osniva poseban ured, ali ako bi takav ured imao utjecaja na određivanje spomenute naknade i doprinosa tada je to zadiranje u ingerenciju jedinice lokalne samouprave. Pozdravio je predloženo rješenje kojim je propisana obveza vlasnika građevine na priključenje na komunalnu infrastrukturu za opskrbu pitkom vodom i odvodnju otpadnih voda, odnosno obvezu vlasnika građevine izgrađene bez građevne dozvole da za takav objekt plati dvostruku cijenu kako bi ga se prisililo da što prije legalizira bespravno sagrađen objekt. Predložene izmjene i dopune zakona dobro su došle i omogućit će komunalnom gospodarstvu da efikasnije raspolaze resursima u komunalnim djelatnostima, zaključio je Santo.

Dario Vukić (HDZ) je pozdravio novi način obračunavanja komunalne naknade za hotele, apartmane i kampove (članak 16. Konačnog prijedloga zakona). Iako ne zna o kolikom se broju slučajeva radi zna da

postoje kampovi s velikim površinama i vrlo nerazvijenom komunalnom infrastrukturom ali i velikim nametima i davanjima. Vlada upozorava da od ukupno 545 jedinica lokalne samouprave 420 su općine s relativno malim proračunima koji se gotovo uvijek pokazuju nedostatnim s obzirom na iskazane potrebe, što znači da te općine ustvari imaju nerazvijenu komunalnu infrastrukturu. U takvom vrznom kolu dižu se cijene komunalnih usluga, iste se ne plaćaju, a postojeći investitori i oni koji bi tek trebali doći bježe, o čemu treba razmisliti. Negdje je, kaže, pročitao podatak da je potrebno 8 milijardi dolara da bi se napravila sva potrebna infrastruktura sukladna našim potrebama na početku 21. stoljeća. Iako je naša komunalna infrastruktura zapuštena budući da se u nju, u odnosu na potrebe, zadnjih 50 godina malo ulagalo zastupnik drži da nije pravi način dati potpuno slobodne ruke poglavarstvima u određivanju cijena komunalnih usluga već bi se i u ovakvoj situaciji trebao uplesti zakonodavac baš kao što je to učinjeno u već spomenutom članku 16.

Strah od koncesije

U replici koja je uslijedila **dr. Tibor Santo** nije se složio s prijedlogom da se lokalnoj zajednici ograniči mogućnost utvrđivanja cijene komunalnih usluga od lokalnog značenja. Bit lokalne samouprave je da komunicira sa svojim građanima i uvažava ili ne njihove prijedloge, a nagrada ili kazna za takve poteze stiže na izborima.

Reagirao je zastupnik Vukić konstatacijom da se njegov pristup razlikuje od pristupa zastupnika Santa te naglasio kako je on (Vukić) u kontaktu s ljudima iz privrede i poduzetnicima pa samo prenosi njihove stavove. Slaže se s ocjenom da se na kraju cijena plaća na izborima ali najveću će cijenu platiti građani i oni koji rade u firmama koje će zbog plaćanja visoke komunalne naknade biti zatvorene, zaključio je Vukić.

S obzirom na tijek rasprave **Dorica Nikolić (HSLs)** predložila je u ime Kluba zastupnika HSLs-a da Hrvatski sabor jednim zaključkom obveže Vladu da u roku od šest mjeseci dostavi Saboru novi Prijedlog zakona o komunalnom gospodarstvu.

Riječ je zatim uzeo zamjenik ministra **Venko Ćurlin**. U kraćem

obraćanju zastupnicima osvrnuo se na pojedine dileme koje su se otvorile tijekom saborske rasprave. Pomalo ga je iznenadila odbojnost prema predloženoj koncepciji upravljanja komunalnim gospodarstvom misleći pritom na koncesiju. Tvrdi kako je problem naći sredstva za uređenje i održavanje komunalnih sustava, a svjetska iskustva pokazuju da tu pomaže spomenuti oblik upravljanja komunalnim gospodarstvom. Koncesija je najbolji način da se donese svježiji novac u komunalnu djelatnost, a ovim zakonskim prijedlogom nije predloženo samo da se putem koncesije obavlja komunalna usluga već i provodi dogradnja komunalnog sustava.

Predloženi zakon samo popravljaju postojeći zakon, a jedinicama lokalne samouprave omogućava da bolje organiziraju komunalnu djelatnost.

Glede bespravne gradnje kaže kako je temeljno pitanje hoće li se riješiti pitanje digniteta stanovanja u takvim naseljima. Pred ljudima koji su bespravno izgradili objekte i isto tako se bespravno priključili na komunalni priključak ne mogu se zatvarati oči. Predloženi zakon ne omogućava amnestiranje bespravne gradnje tamo gdje ona nije prostorno moguća. Gosp. Ćurlin dodaje kako još uvijek ima dosta objekata koji nisu legalizirani, ali im prostorna dokumentacija faktički omogućava legalizaciju objekta. Na zahtjev Ministarstva prostornog uređenja i zaštite okoliša predloženo je da vlasnik građevine izgrađene bez građevne dozvole plati dupli iznos naknade sve do legalizacije objekta, a na Hrvatskom je saboru da takav prijedlog prihvati ili odbaci. Predloženim zakonom samo se popravljaju postojeći zakon, a jedinicama lokalne samouprave omogućava da bolje organiziraju komunalnu djelatnost, kazao je Ćurlin. Prijedlog da se Vlada obveže da u roku od šest mjeseci dostavi Hrvatskom saboru novi prijedlog zakona o komunalnom gospodarstvu ocijenio je nerealnim zbog prekratkog roka pripreme.

Nakon njegova istupa uslijedile su dvije reakcije. Najprije je **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)** ustrajala na svom stavu da vlasnike bespravno

sagrađenih objekta treba natjerati da ishode građevinsku dozvolu. **Dorica Nikolić (HSLs)** reagirala je na izjavu Vladina predstavnika da je neugodno iznenađen odbojnošću prema koncesiji kao određenom osliku upravljanja komunalnim gospodarstvom. Ako je gosp. Ćurlin pritom mislio na Klub zastupnika HSLs-a tada mu zastupnica uzvraća da Klub i dalje misli da nije primjereno davanje koncesije na opskrbu pitkom vodom što ne znači da Klub ima negativan stav i o ostalim koncesijama.

Zamjenik ministra gosp. **Ćurlin** kaže da je tijekom ove rasprave razabrao strah od koncesija, ali kako je krivo shvatio moli da ga se ispriča. Ponovio je kako i dalje smatra da su koncesije izuzetno dobra stvar i da ih je moguće uspostaviti u svakoj komunalnoj djelatnosti.

Izjašnjavanje o amandmanima

Na Konačni prijedlog zakona podneseno je 19 amandmana, a u ime Vlade o tome očitovao se gosp. **Venko Ćurlin**. Vladin je predstavnik prihvatio sve amandmane Odbora za zakonodavstvo, zatim amandman Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu na članak 12. Konačnog prijedloga zakona te zastupnice **Milanke Opačić (SDP)** na članak 29. zakonskog prijedloga, a odbio prihvatiti amandmane zastupnika **Maria Livaje (LS)** na članke 4. i 5. s čime su se suglasili i zastupnici Hrvatskoga sabora. O amandmanskom zahtjevu ovog zastupnika da se u zakon unese nova glava Va. - Štrajk u javnim komunalnim službama - Vladin se predstavnik nije izjašnjavao, a nakon opaske predsjednika **Tomčića** da se o amandmanu ne može glasovati temeljem odredbe članka 168. stavka 3. Poslovnika to nisu učinili ni zastupnici Hrvatskoga sabora. Kako je objašnjeno na temelju spomenute odredbe Poslovnika ako se Konačnim prijedlogom zakona mijenja i dopunjava zakon amandmani se mogu podnositi samo na članke obuhvaćene predloženim izmjenama i dopunama. U nastavku gosp. Ćurlin nije prihvatio amandman zastupnika **Slavka Kojića (SDP)** na članke 13. i 16. Konačnog prijedloga zakona, a isto su postupili i zastupnici Hrvatskoga sabora.

Dorice Nikolić (HSLs) je predložila da se ne dopusti koncesija opskrbe pitkom vodom, ali je Vladin predstavnik odbio prihvatiti taj aman-

dman uz obrazloženje da treba ostaviti mogućnost raspisivanja te koncesije a jedinici lokalne samouprave ostaviti da o tome donese odluku. Zastupnica Nikolić nije se složila s takvim obrazloženjem te ustvrdila da je voda jedan od strateških resursa, a zemlje koje su uvele koncesiju na opskrbu pitkom vodom pomalo napuštaju takav oblik upravljanja. Mi možemo učiti iz iskustva razvijenijih zemalja, naglasila je zastupnica i zatražila glasovanje o amandmanu, ali zastupnici su samo potvrdili mišljenje Vlade i nisu prihvatili njezin amandman.

Vladin je predstavnik odbio prihvatiti i slijedeći amandman iste zastupnice (na članak 11.) kojim je zatraženo ukidanje mogućnosti dvostruke cijene za opskrbu pitkom vodom i odvodnju otpadnih voda za vlasnika građevine izgrađene bez građevne dozvole. Zakonodavac je, kaže, predložio da se takvim objektima koji su u skladu s prostornim

rješenjima, a nisu do kraja regulirali svoj status omogući priključak na komunalnu infrastrukturu uz, dakako, dvostruku tarifu.

Braneci amandman zastupnica **Nikolić (HSL)** kazala je da ne može prihvatiti ovo obrazloženje jer se predloženim rješenjem u zakonskom aktu na izvjestan način nagrađuje nepoštovanje propisa i ujedno znači da možemo kupovati prekršaje. Većinom glasova (51 "za", 37 "protiv" i 15 "suzdržanih") zastupnici su se priklonili mišljenju svoje kolegice i prihvatili njezin amandman. Na red je došao amandman zastupnice **Milanka Opačić (SDP)** ali se o njemu nije izjašnjavao Vladin predstavnik niti je provedeno glasovanje nakon obrazloženja predsjednika Tomčića da je taj amandman (također na članak 11.) u suštini isti kao i prethodni amandman HSL-ove zastupnice. Kažimo samo da je zastupnica Opačić povukla svoj amandman. Usvajanjem amandmana zastupnice Nikolić na

članak 11. Konačnog prijedloga zakona brisan je stavak 4. u članku 24. ovog zakonskog prijedloga i tako obuhvaćen amandmanski zahtjev zastupnice Opačić. Nakon tog objašnjenja ova je SDP-ova zastupnica povukla svoj amandman. Time su okončani rasprava i izjašnjanje o amandmanima, a zastupnici su glasovali o predloženom zakonskom tekstu. **Jednoglasnom odlukom zastupnika (sa 100 glasova "za") prihvaćen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu u tekstu kako je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSL-a većinom je glasova (62 glasa "za", 8 "protiv" i 30 "suzdržanih") donesen zaključak kojim se obvezuje Vlada da u roku od šest mjeseci dostavi Hrvatskom saboru novi Prijedlog zakona o komunalnom gospodarstvu.**

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE MAĐARSKE

Bez rasprave, jednoglasno i hitnim postupkom donesen je Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Mađarske, čime su hrvatskim gospodarstvenicima izjednačeni uvjeti pristupa mađarskom tržištu s onima koje imaju članice EU, EFTA-e, CEFTA-e i svih drugih zemalja s kojima Mađarska ima sklopljene takve ugovore.

Zbog velikog uzajamnog interesa gospodarstvenika iz Republike Hrvatske i Republike Mađarske za nastavak poslovnih veza te mogućnosti veće trgovinske razmjene na načelima tržišnog gospodarstva i slobodne trgovine, Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o pokretanju postupka za vođenje pregovora i sklapanje Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Mađarske.

Interes je Republike Hrvatske da se dosadašnja razina ukupne robne razmjene poveća, odnosno da se izvozom Republike Hrvatske omogući hrvatskim gospodarstvenicima veća zastupljenost na mađarskom tržištu.

Da bi se to omogućilo potrebno je dodatno uključivanje nadležnih državnih tijela u daljnje pravno reguliranje okvira suradnje i stvaranje uvjeta za što jednostavnije uključivanje zainteresiranih gospodarskih subjekata u poslovnoj suradnji na načelima otvorenosti trgovine između dviju država. To je osobito važno iz razloga što će zaključivanjem navedenog Ugovora hrvatski proizvodi imati povoljniji tretman na mađarskom tržištu kao i proizvodi država s kojima je Republika Mađarska do sada sklopila Ugovore o slobodnoj trgovini.

Da bi se otklonila mogućnost zlorabe u provedbi ugovora detaljno je propisan postupak i način za poduzimanje zaštitnih mjera, opseg i dužina tih mjera, a poseban dio Ugovora odnosi se na pravila o podrijetlu robe i pitanja nadzora i kontrole nad pravilnom primjenom tih pravila. Ugovorne stranke postupno će uspostaviti područje slobodne trgovine za najveći dio međusobne trgovine u prijelaznom

razdoblju koje završava 1. siječnja 2002. godine.

Ovaj Ugovor spada u kategoriju europskih ugovora o slobodnoj trgovini, kakvi su sklopljeni između EU i zemalja članica CEFTA-e, baltičkih zemalja i CEFTA-e, Hrvatske i Slovenije te Hrvatske i Makedonije.

Predlagatelj je ujedno zatražio da Zakon bude donesen hitnim postupkom, budući da se Ugovor o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Mađarske primjenjuje od 1. travnja ove godine, te se o ovoj fazi postupka ne mogu obavljati njegove izmjene ili dopune.

Odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo, razvoj i obnovu, podržali su donošenje predloženog zakona, a Odbor za zakonodavstvo podnio je i dva amandmana kojima se nomotehnički uređuje izričaj.

Predlagatelj je amandmane prihvatilo i postali su sastavnim dijelom Zakona.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SLOVENIJE

Jednoglasno, bez rasprave i hitnim postupkom Hrvatski sabor donio je Zakon o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Slovenije.

Republika Slovenija, kao jedna od članica CEFTA-e i susjedna zemlja predstavlja jednog od najznačajnijih trgovinskih i ukupno gospodarskih partnera Republike Hrvatske.

Jedan od temeljnih ciljeva sklapanja Ugovora o slobodnoj trgovini s hrvatske strane bio je izjednačiti pozicije hrvatskih izvoznika s izvoznicima iz drugih zemalja odnosno osigurati im jednake uvjete pristupa slovenskom tržištu s onima koje imaju izvoznici iz zemalja članica EU, EFTA-e, CEFTA-e, baltičkih zemalja, Turske, Izraela i ostalih zemalja s kojima Slovenija ima sklopljene ugovore o slobodnoj trgovini. Bitni elementi ovog Ugovora polaze od načela uzajamnosti i otvorenosti u međusobnoj trgovini i robama, uz poštivanje načela odredbi Općeg sporazuma o carinama i trgovini GATT 1994. i načela Svjetske trgovinske organizacije (WTO) čija je Republika Hrvatska postala članicom dana 30. studenoga 2000. godine. Ugovor se odnosi na cijeli teritorij ugovornih stranaka, a sadrži i tzv. horizontalne odredbe - opća izuzeća,

sigurnosna izuzeća, državne monopole, pravila konkurencije, državne pomoći, javne nabave, odredbe o zaštiti intelektualnog vlasništva, dampingu, općim zaštitnim mjerama, mjerama koje stranke mogu poduzeti zbog politike strukturnog prilagodavanja, kao i zbog rješavanja problema ozbiljnih nestašica i posebno zbog rješavanja problematičnih situacija. Stoga ovaj Ugovor po svom sadržaju i rješenjima spada u kategoriju tzv. europskih ugovora o slobodnoj trgovini, kakvi su sklopljeni između EU i zemalja članica CEFTA-e, baltičkih zemalja i CEFTA-e te Hrvatske i Makedonije.

Ugovorom o slobodnoj trgovini uspostavlja se područje slobodne trgovine između Republike Hrvatske i Republike Slovenije za sve industrijske i poljoprivredne proizvode koji udovoljavaju uvjetima da se smatraju robom hrvatskog odnosno slovenskog podrijetla. U međusobnoj robnoj razmjeni neće se uvoditi nove carine ili pristojbe s jednakim učinkom niti količinska ograničenja kako uvoza, tako i izvoza.

Primjenom Ugovora o slobodnoj trgovini dolazi do kratkoročnog smanjivanja proračunskih prihoda od carina na uvoz industrijskih i nekih poljoprivredno-prehrambenih

proizvoda iz Republike Slovenije, ali istodobno će doći do povećanja opsega razmjene i eventualno smanjivanje proračunskog prihoda kompenzirat će se povećanjem prihoda od svih ostalih oblika poreza.

Predviđeno je da će Ugovor stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon dana kada stranka jedne drugu obavijesti da su ispunjeni uvjeti predviđeni nacionalnim zakonodavstvom stranaka za njegovo stupanje na snagu. Stoga je potrebno usvajanje Zakona o potvrđivanju Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Republike Slovenije hitnim postupkom.

Odbori za zakonodavstvo te za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržali su donošenje predloženog Zakona. Uz to je Odbor za zakonodavstvo podnio i dva amandmana kojima se nomotehnički uređuje, budući da nije pravno relevantan trenutak donošenja Zakona, nego njegovo stupanje na snagu. Uz to je pojašnjeno, kako se iza odredbe o stupanju na snagu utvrđuju druge odredbe koje bi trebale predstavljati sadržaj zakona.

Predlagatelj je u potpunosti prihvatio podnesene amandmane.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE ČEŠKE REPUBLIKE O PREDAJI I PRIHVATU OSOBA NA DRŽAVNIM GRANICAMA

Jednoglasno, hitnim postupkom i bez rasprave Hrvatski sabor donio je predloženi Zakon kojim se potvrđuje Ugovor između vlada Hrvatske i Češke o neposrednoj suradnji u svezi s predajom i prihvatom osoba na državnim granicama.

Ugovor je rezultat zajedničke želje za uređenjem međusobne predaje i prihvata osoba te uvjeta policijske preprate državljana trećih zemalja i osoba bez državljanstva čiji je ulazak ili boravak protuzakonit, sukladno

međunarodnoj praksi na tom području. Ujedno se Ugovorom utvrđuju elementi i uvjeti bitni za prihvata osoba, određuje se način međusobnog izvješćivanja te rokovi i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju.

U području odnosa Republike Hrvatske i Češke Republike ovaj Ugovor predstavlja element daljnjeg unapređenja i produbljivanja međusobne suradnje.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora predloženo je da Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Češke Republike o predaji i prihvatu osoba na državnim granicama bude donesen hitnim postupkom.

Odbor za zakonodavstvo podržao je donošenje predloženog Zakona te je s dva amandmana predložio da se nomotehnički uredi njegov izričaj, što je predlagatelj uvažio.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE ČEŠKE REPUBLIKE O SURADNJI U BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA, NEZAKONITE TRGOVINE NARKOTIČKIM DROGAMA I PSIHOTROPNIM TVARIMA, TERORIZMA I DRUGIH VRSTA OPASNIH KRIMINALNIH DJELATNOSTI

Hrvatski sabor još je jednom bio jednoglasan te bez rasprave i hitnim postupkom donio predloženi Zakon. Kao glavni razlog njegova donošenja, Vlada je navela zabrinutost nad porastom zloporabe narkotičkih droga i trgovine njima na međunarodnoj razini.

Ugovorom između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Češke Republike regulirana su pitanja neposredne suradnje u sprječavanju, suzbijanju i otkrivanju kaznenih djela te

obavljanju određenih istražnih radnji, izvješćivanju, poduzimanju mjera, načina razmjene informacija te definirani oblici ocjenjivanja stanja i poboljšanja provedbe samog Ugovora.

Ugovor je rezultat zajedničke želje za uredjenjem u njemu sadržane problematike i predstavlja još jedan element unapređenja produblivanja međusobne suradnje između Hrvatske i Češke.

S obzirom na to da se radi o potvrđivanju međunarodnog ugo-

ra, predlagatelj je zatražio da Zakon bude donesen hitnim postupkom.

Podržavanje donošenja predloženog Zakona i dva podnesena amandmana, stav su **Odbora za zakonodavstvo**. S Prijedlogom da izričaj Zakona bude nomotehnički uređen, budući da nije pravno relevantno donošenje Zakona, već njegovo stupanje na snagu, predlagatelj se u potpunosti složio.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O GRADU ZAGREBU

Usklađivanje poslova samouprave i državne uprave

Većinom glasova svih zastupnika, sukladno članku 82., stavku 2. Ustava Republike Hrvatske, zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o Gradu Zagrebu. Tijekom rasprave tražila su se najpogodnija rješenja kojima bi se uredio položaj, djelokrug i ustrojstvo Grada Zagreba, osobito na pitanju poslova državne uprave. Za rečeni zakonski tekst koji je prihvaćen zajedno s prihvaćenim amandmanima, glasovalo je 79 zastupnika, 27 "protiv", te 4 "suzdržana".

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijela je Vlada Republike Hrvatske tražeći donošenje po hitnom postupku, ocjenjujući da postoje zakonske pretpostavke predviđene Poslovnikom. Ocijenjeno je da posljednje ustavne promjene, kao i novi Zakon o

lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, zahtijevaju donošenje novog zakona i o Gradu Zagrebu. Njime bi se sukladno prihvaćenim zakonskim odredbama, uredio položaj, djelokrug i ustrojstvo Grada. Pored navedenih razloga, treba napomenuti da je započela zakonodavna procedura za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sustavu državne uprave. Tim je poslovima započeta reforma javne uprave kojom se predlaže nova koncepcija državne uprave na području županije.

Budući da Grad Zagreb ima poseban položaj, predloženim se mjerama otvara mogućnost da i Grad Zagreb precizira položaj županije. Predloženim se zakonskim tekstom uređuje položaj i djelokrug Grada Zagreba, te njegovo ustrojstvo kao glavnog grada Republike Hrvatske. Što se tiče utvrđivanja poslova u djelokrugu, predloženim Zakonom se predviđa da će se u Gradu Zagrebu u duhu

samoupravnog djelokruga, osim poslova iz djelokruga grada, obavljati i poslovi iz djelokruga županije. U tom bi se slučaju obavljali i određeni poslovi državne uprave pa u tom slučaju upravni odjeli imaju ovlasti i obveze područnih tijela državne uprave sukladno posebnom zakonu. Također se predviđaju izmjene u pogledu broja članova predstavničkog tijela, te mogućnost profesionalnog obavljanja dužnosti ako predstavničko tijelo tako odluči.

Gradonačelnika kao nositelja izvršne vlasti bira, kao i dosad, predstavničko tijelo, međutim odluka o njegovu izboru više ne podliježe potvrdi predsjednika Republike Hrvatske. Prijedlogom Zakona propisuje se odgovornost gradonačelnika Grada Zagreba Vladi Republike Hrvatske za obavljanje poslova državne uprave. Novina koja se predlaže u tom slučaju predviđa mogućnost pokretanja pitanja povjerenja gradonačelniku pred Gradskom

skupštinom od Vlade Republike Hrvatske, te u konačnici mogućnost raspuštanja Skupštine, što se stavlja u nadležnost Vladi.

Donošenjem predloženog Zakona već u ovoj početnoj fazi reforme lokalne i područne (regionalne) samouprave, uspostavio bi se na određeni način i cjelovit sustav funkcioniranja lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Time bi se udario temelj, ocijenio je predlagatelj, za buduću cjelovitu zakonodavnu reformu navedenog područja.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu bilo je riječi i na zajedničkoj sjednici **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** te **Odbora za zakonodavstvo**.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravljao je o rečenom Zakonu kao matično radno tijelo. Odbori se ne protive prijedlogu predlagatelja o hitnom postupku i podupiru njegovo donošenje, uz zajednički podnijete amandmane. Nakon rasprave odbori su većinom glasova predložili Hrvatskom saboru donošenje Zakona o Gradu Zagrebu, u tekstu predlagatelja Vlade Republike Hrvatske, te uz priložene amandmane.

U prvom se amandmanu predlaže brisanje stavka 2. u prvom članku. Slijedećim amandmanima nomotehnički se uređuje tekst u člancima 3. i 4., odnosno uređuje se izričaj odredbe, te se ona usklađuje s izmjenama i dopunama Zakona o sustavu državne uprave.

Slijedeći se amandman odnosi na članak 5., u kojem se predlaže brisanje stavka 5., dok se stavak 6. mijenja i glasi: "Predsjednik i potpredsjednici Gradske skupštine svoju dužnost obavljaju profesionalno, a iznimno je, ako to žele, mogu obavljati volonterski, u skladu sa Statutom."

Slijedećim je amandmanom zahvaćen članak 6. koji se mijenja i glasi: "Nositelj izvršne vlasti u Gradu Zagrebu je gradonačelnik Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: Gradonačelnik), a poslove izvršne vlasti obavlja Gradsko poglavarstvo Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: Gradsko poglavarstvo)".

Slijedećim se amandmanom predlaže brisanje odredbe članka 8., kojom je propisano da Vlada Republike

Hrvatske može gradonačelniku davati naredbe u obavljanju poslova državne uprave. Podsjetimo, ako gradonačelnik po njima ne postupi, Vlada može pokrenuti pitanje povjerenja gradonačelniku pred Gradskom skupštinom, a ako Gradska skupština ne razriješi gradonačelnika, Vlada može raspustiti i Gradsku skupštinu.

Slijedeći amandman pod rednim brojem VII. nomotehničke je naravi, a njime se uređuje tekst u članku 9., stavak 1. Amandmanom kojim se zamjenjuju riječi u stavku 1., mijenja se i članak 11., jer se izraz: "ako Gradske skupština tako odluči", zamjenjuje riječima: "u skladu s općim aktom Gradske skupštine". Iza stavka 1. dodaju se stavci 2. i 3. koji glase: "Na prijedlog Gradonačelnika Gradske skupština može odlučiti da određeni članovi Gradskog poglavarstva koji svoju dužnost obavljaju profesionalno ujedno budu i pročelnici određenih upravnih tijela Grada Zagreba. Osobama iz stavka 2. ovoga članka mandat pročelnika traje do prestanka njihova mandata člana Gradskog poglavarstva".

Slijedeći amandman, pod rednim brojem IX. odnosi se na članak 12., a njime se odredba usklađuje s amandmanski predloženom izmjenom članka 11. ovoga zakona. U tom se članku riječ "odluke" zamjenjuje riječima "općeg akta".

Amandmanom na članak 13., mijenja se stavak 2. koji glasi: "Pročelnike koji te poslove ne obavljaju kao profesionalni članovi Gradskog poglavarstva sukladno članku 11. stavku 2. ovoga Zakona, na temelju javnog natječaja imenuje Gradsko poglavarstvo". Amandmanom na slijedeći članak, iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi: "U obavljanju poslova državne uprave Gradonačelnik ima položaj predstojnika ureda državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave". Posljednjim se amandmanom utječe na članak 25., kojemu se dodaje članak 25a. koji glasi: "Članak 25a - Na sva pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom, a odnose se na Grad Zagreb kao jedinicu lokalne samouprave kojoj je utvrđen položaj jedinice područne (regionalne) samouprave, primjenjuju se odredbe Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi".

Odbori su predložili Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskoga sabora da obavi redakciju teksta

ovoga Zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I POJEDINAČNI

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik **Vladimir Šeks** podnio je amandman na Konačni prijedlog zakona o Gradu Zagrebu kojim se u članku 5. Konačnog prijedloga mijenja stavak 6. i glasi: "Predsjednik i potpredsjednici Gradske skupštine mogu svoju dužnost obavljati profesionalno, ako Gradska skupština tako odluči". U obrazloženju je naveo da Gradskoj skupštini pripada autonomno pravo kojom određuje koliko će potpredsjednika Gradske skupštine svoju dužnost obavljati profesionalno, i da je to poslovnička, a ne zakonska materija.

Zastupnica **Dorica Nikolić** potpisala je amandman kojega je uputio Klub zastupnika HSLŠ-a, koji se odnosi na članak 5., predloženog zakonskog teksta. Predloženo je da se stavak 5. navedenog članka briše. U obrazloženju je navedeno da su potpredsjednici u istom rangu i Zakonom nije potrebno praviti razliku između njih. Ako je to ipak nužno, može se regulirati i Statutom. Predložila je izmjenu i stavka 6. koji glasi: "Predsjednik Gradske skupštine i jedan od potpredsjednika mogu svoju dužnost obnašati profesionalno, ako gradske skupština tako odluči". Obrazloženjem je protumačila, da ukoliko predstavničko tijelo Grada Zagreba utvrdi da je njegov opseg poslova takav da iziskuje profesionalno obnašanje dužnosti predsjednika i jednog od potpredsjednika, ovim mu Zakonom to treba omogućiti.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** uputio je amandman na članak 11., predlažući da se u stavku 1. riječi: "ako Gradske skupština tako odluči", zamijene riječima: "u skladu s općim aktom Gradske skupštine". Predložio je da se iza stavka 1., dodaju stavci 2., 3. i 4. koji glase: "Na prijedlog Gradonačelnika Gradska skupština može odlučiti da određeni članovi Gradskog poglavarstva koji svoju dužnost obavljaju profesionalno, ujedno budu i pročelnici određenih upravnih tijela Grada Zagreba. Osobama iz stavka 2. ovoga članka mandat pročelnika traje do prestanka njihova mandata člana Gradskog poglavarstva. Članovi poglavarstva

koji svoju dužnost ne obavljaju profesionalno imaju pravo na naknadu troškova u skladu s općim aktom Gradske skupštine”.

U obrazloženju, između ostalih argumenata, zastupnik Stazić navodi da se predloženim amandmanom omogućuje da pojedini članovi Gradskog poglavarstva koji svoju dužnost obavljaju profesionalno budu ujedno i pročelnici upravnih tijela Grada. U tom slučaju dužnost pročelnika proizlazi iz dužnosti člana Gradskog poglavarstva te se stoga vrijeme obavljanja pročelnika vezuje uz trajanje njihova mandata člana Gradskog poglavarstva.

AMANDMAN VLADE

I Vlada je na temelju ustavnih i poslovničkih mogućnosti uputila amandman kojim se članak 8. mijenja i glasi: “Gradonačelnik je odgovoran Vladi Republike Hrvatske za obavljanje poslova državne uprave povjerenih upravnim tijelima Grada Zagreba. Vlada Republike Hrvatske može u obavljanju poslova državne uprave davati gradonačelniku naredbe.

Ako gradonačelnik ne postupi po naredbama iz stavka 2. ovog članka, Vlada Republike Hrvatske može upravnom tijelu Grada Zagreba oduzeti ovlast za obavljanje određenog povjerenog posla državne uprave i predložiti Gradskoj skupštini razrješenje gradonačelnika.

Kada Gradska skupština odbije prijedlog Vlade Republike Hrvatske za razrješenje gradonačelnika, dužna je u roku od osam dana, po donošenju odluke, zatražiti od Ustavnog suda Republike Hrvatske ocjenu o ustavnosti i zakonitosti naredbe koja je bila povod prijedlogu za razrješenje gradonačelnika.

Ustavni sud Republike Hrvatske dužan je donijeti odluku povodom zahtjeva iz stavka 4. ovog članka, u roku od trideset dana od primitka zahtjeva.

Ako Ustavni sud Republike Hrvatske ocijeni da je naredba Vlade Republike Hrvatske, koja je bila povod prijedlogu za razrješenje gradonačelnika, u skladu s Ustavom i zakonom, a Gradska skupština ni nakon trideset dana od primitka odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske ne razriješi gradonačelnika,

Vlada Republike Hrvatske raspustit će Gradsku skupštinu”.

U obrazloženju se navodi da se predloženim amandmanom preciznije uređuje odgovornost gradonačelnika prema Vladi Republike Hrvatske, odnosno postupak u slučaju da gradonačelnik ne postupa po naredbama Vlade Republike Hrvatske.

RASPRAVA

O predloženom zakonskom tekstu uvodno je govorio predstavnik predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave dr. **Stjepan Ivanišević**. Ocijenio je da postoji potreba za njegovim donošenjem zbog ustavne odredbe, a osim toga i zbog posebnosti i pozicije Grada Zagreba i njegovog značaja u cijelom sustavu lokalne uprave i državne uprave koja se

Nakon provedenih izbora i konstituiranja Gradske skupštine, potrebno je omogućiti redovito funkcioniranje svih gradskih tijela.

međusobno dodiruju. Pojasnio je specifičnu poziciju Zagreba koji ima status grada i županije iz čega proizlazi daleko širi djelokrug nego u slučaju ostalih gradova. Zbog traženja specifičnih rješenja dolazi do otklona od načela i pravila koja su postavljena Zakonom o lokalnoj i područnoj samoupravi. Između ostalih specifičnosti unaprijed je definiran broj članova gradske skupštine, te je ovom tijelu prepušteno da samo odredi broj potpredsjednika u Gradskoj skupštini.

Traženje specifičnih rješenja

Nadalje, predviđena je mogućnost da se pored gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika proširi broj članova poglavarstva koji se mogu profesionalno angažirati. Sačuvano je i načelo da su pročelnici gradskih ureda profesionalci koji se imenuju temeljem natječaja. Zbog specifičnosti koja proizlazi iz činjenice da gradski uredi obavljaju istovremeno upravne poslove iz samoupravnog okruženja i poslove državne

uprave, predložena je mogućnost intervencije središnje vlasti i uprave.

Nakon ovih pojašnjenja govorili su predstavnici klubova, a zastupnik **Nenad Stazić** iznio je stavove i razmišljanja Kluba zastupnika SDP-a. Iznio je da u potpunosti prihvaća razloge koje je predlagatelj iznio u pogledu potrebe donošenja ovoga zakona. Klub zastupnika SDP-a uvažava i potrebu da se predloženi zakon donese po hitnom postupku kako bi se nakon provedenih izbora i konstituiranja gradske skupštine, te izbora gradonačelnika omogućilo redovito funkcioniranje svih tijela glavnog grada. Zatim je citirao i obrazložio amandmane koje je podnio Klub zastupnika SDP-a, a koji su već opisani u ovom tekstu. Naglasio je ujedno da Klub smatra da bi gradonačelniku Zagreba ipak trebalo omogućiti da barem donekle bira tim s kojim će raditi, kako bi Zagreb mogao normalno funkcionirati. Smatra da bi neki članovi poglavarstva, i to oni koji dužnost obavljaju profesionalno, trebali istodobno biti i pročelnici upravnih tijela Grada Zagreba, odnosno da ih na te dužnosti izabere Skupština na prijedlog gradonačelnika.

Nakon toga ponovio je da podupire donošenje ovoga zakona, te pozvao predlagatelja da prihvati one amandmane koji popravljaju zakonski tekst, shodno iznijetim primjedbama. Zastupnica **Dorica Nikolić** govorila je zatim u ime Kluba zastupnika HSLS-a, te pojasnila podnijete amandmane. Pozdravila je uvrštenje predloženog zakonskog teksta u dnevni red, ocjenjujući da nema većih primjedbi, te predložila već obrazloženo brisanje stavka 5. i dopunu stavka 6. u članku 5.

Gradonačelnik je i predstojnik državne uprave

Smatra ujedno da gradonačelnik Zagreba, ukoliko se pristane na to da bude i predstojnik državne uprave, mora imati veću odgovornost, prema tome i mogućnost nadzora od Vlade. Ocijenila je da u pogledu ovoga pitanja postoje određene inverzije u odnosu na amandman Kluba zastupnika SDP-a, te zaključila da će podržati predloženi zakonski tekst.

Zatim je zastupnica dr. **Vesna Pusić** govorila u ime Kluba zastupnika HNS-a-LS-a, te uvodno i sama konstatirala potrebu za donošenjem

rečenog zakona. U principu podržava njegovo donošenje, no s obzirom na pristigle amandmane trebalo bi pojasniti određene stvari. Prvo bi se trebala pojasniti uloga koja se odnosi na gradonačelnika kao činovnika državne uprave. U amandmanima Odbora očita je intencija da ga se ne može smjenjivati od strane Vlade, a naročito ne može predsjednik Vlade izazivati izvanredne izbore, kao što je to predviđeno predloženim izmjenama i dopunama. Podržala je amandman kojega su u tom smislu uputila nadležna radna tijela, ocjenjujući apsurdnim da dođe do situacije da se volja birača suspendira odlukom predsjednika Vlade. Smatra da se ne treba rangirati ni zamjenike predsjednika skupštine, te je u tom smislu podržala amandman zastupnice Dorice Nikolić.

Potrebno je pronaći praktična rješenja za stručnjake koji mogu pomoći razvoju Grada, a zbog svojih znanstvenih karijera ne žele profesionalni angažman.

Osvrnula se zatim i na članak 6., naročito zbog razloga što je u amandmanima koje je predložio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, predložena njegova izmjena. U ovom se slučaju protiv izmjena dosadašnjeg izričaja u članku 6., ocjenjujući da se predloženim sadržajem vrlo jasno definira što je to izvršna vlast u Gradu Zagrebu. Ponovila je da je po ovoj odredbi izvršna vlast i gradonačelnik i Vlada. Smatra očitim da je i Gradsko poglavarstvo dijelom izvršne vlasti kao i gradonačelnik koji je izabran na temelju rezultata stranačkih lista. Gradonačelnik je neosporno izvršna vlast, ali u najmanju ruku onako kako je definirano člankom 6., dakle zajedno s Gradskim poglavarstvom. On nije predsjednik grada već čelnik izvršne vlasti i tu vlast čini zajedno s poglavarstvom, pa smatra neophodnim zadržati članak 6. u njegovoj trenutnoj formulaciji.

Govorila je zatim i o mogućnosti volonterskog obnašanja dužnosti u Gradskoj skupštini. Upozorila je da pojedine visokostručne osobe ne žele prihvatiti profesionalne obveze iako je njihovo znanje potrebno ovoj zajednici. Radi se o radnim mjestima sveučilišnih profesora, menadžera i

ljudi koji se bave poslovima u kulturi. Riječ je dakle o profilu ljudi koje se zapravo nastoji pridobiti za rad u tijelima uprave, pa treba pronaći praktična rješenja. Radi napredovanja u karijeri, ovi ljudi nerado pristaju na profesionalni četverogodišnji angažman, iako imaju dragocjeno znanje i iskustvo koje može biti upotrijebljeno u upravljanju gradom. Zbog ovih je okolnosti predložila traženje prijelaznih rješenja kako bi se pomirile iznesene želje i mogućnosti na najracionalniji način.

Smatra da je za ovo prijelazno razdoblje pragmatično omogućiti obje varijante, a Gradska bi skupština trebala odlučiti u tom pogledu za svako pojedino mjesto u poglavarstvu. Time bi se bez sumnje privukli kreativni ljudi koji ne bi bili prisiljeni da razmišljaju o napretku i nastavku svoje znanstvene i umjetničke karijere, zaključila je zastupnica Vesna Pusić.

Zastupnik **Vladimir Šeks** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Ocijenio je da gradonačelnik Grada Zagreba ima položaj župana u odnosu na područnu samoupravu. On je istovremeno i predsjednik Gradskog poglavarstva. Zbog navedenih okolnosti ne vidi razloge zbog kojih bi gradonačelnik u djelokrugu državne uprave trebao odbiti izvršiti naredbe Vlade Republike Hrvatske. Upozorio je da bi u slučaju raspuštanja skupštine od središnje vlasti, Republika Hrvatska bila oštro upozorena od Vijeća Europe. Ocijenio je da se u ovom slučaju radi i o osobnim uplivima, a ne vidi razloga zbog kojih svi potpredsjednici ne bi bili ravnopravni. Potrebno smatra da se otklone ona rješenja, koja idu za tim da gradonačelnik po sili zakona bude i predstojnik tijela državne uprave. Iz zakona treba otkloniti odredbe koje po sili zakona gradonačelniku daju ovlasti predstojnika tijela državne uprave, utvrdio je zastupnik Šeks.

Ocijenio je zatim, da ne treba stvarati nepotrebne razlike između ovlasti gradonačelnika Zagreba u odnosu na istu funkciju u ostalim većim gradovima: Splitu, Rijeci i Osijeku. Zatim je u kratkim potezima podsjetio na ranija sporenja koja su se u Zagrebu događala oko izbora gradonačelnika, te apelirao da se svakako izbjegnu neprovedive situacije i stranačka trvenja. Smatra da bi nejasne i sporne formulacije u svojoj provedbi mogle dovesti do nepotrebnih sukoba oko kojih bi se

angažirali i predstavnici europskih političkih tijela, a sve na štetu ugleda Republike Hrvatske.

Kolika ovlaštenja pripadaju središnjoj vlasti?

Pozvao je ujedno ministra pravosuđa da povuče najavljenju ostavku, odnosno odlazak, što je ministar Ivanišević u svom kratkom odgovoru otklonio. Ministar je zatim ocijenio da su dva pitanja izazvala određene kontroverze. Radi se o pitanju utjecaja Vlade, iako se stalno zaboravlja da se Zagreb razlikuje od ostalih gradova, jer isti ljudi uz poslove lokalne uprave i samouprave, obavljaju i poslove državne uprave. Zbog ovih se razloga mora osigurati određeni mehanizam utjecaja. Ukazao je zatim da pojedini poslovi mogu prerasti u problem, ukoliko ih lokalno predstavničko tijelo ne obavi u određenom vremenskom roku. Ova pitanja i problemi ne izviru zbog nečije osobne želje, ukazao je ministar, već zbog specifične situacije u kojoj se Zagreb nalazi.

Drugo sporno pitanje odnosi se na profesionalni status, u kojemu Vlada dozvoljava iznimke. Smatra da se ova pitanja trebaju ipak prepustiti statutu, u kojem bi se odredili gornji limiti. Prema tome, ukoliko se izabere profesionalac, onda neka to bude jedan od potpredsjednika, kao što je sugerirao i amandman Kluba zastupnika HSLŠ-a, zaključio je ministar dr. Ivanišević.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rada ministar se očitovao i o podnijetim amandmanima prema tabeli u kojoj su svi amandmani bili grupirani prema redosljedu, odnosno rednim brojevima članaka predloženog zakonskog teksta. Nije prihvatio amandman pod rednim brojem 1., kojega su zajednički podnijeli Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo. Predlagatelji su povukli sporni amandman nakon iznijetog obrazloženja.

Amandman pod rednim brojevima 2. i 3. istih predlagatelja je prihvaćen, dok njihov slijedeći amandman nije dobio potporu. U obrazloženju, ministar je ocijenio da amandman nije prihvatljiv jer predlaže da se otvori mogućnost profesionalnog obavljanja

dužnosti u gradskoj skupštini, bez ograničenja po odluci. Intencija je da se ova mogućnost iznimno dozvoli, pojasnio je ministar. Nakon što je ministar Ivanišević objasnio da je prihvatio amandman pod rednim brojem 5. (Klub HSL-a), zastupnik mr. **Mato Arlović** prihvatio je iznijeto obrazloženje ocjenjujući da je rečeni amandman sadržan i u prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, te povukao rečeni amandman.

Zatim je na red došao amandman Kluba zastupnika HDZ-a. Ministar Ivanišević odbio je njegovo prihvaćanje iz istih razloga kao i ranije odbijeni amandman Kluba zastupnika SDP-a. Zastupnik Šeks smatra da obrazloženje nije jasno, a ministar je upozorio da postoji razlika, jer treba razlučiti jedninu od množine izraza - "predsjednik i potpredsjednici". Nakon što su po nekoliko puta pojašnjavali i precizirali iznijete stavove, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen.

Amandman broj 7. dvaju odbora nije bio prihvatljiv za predlagatelja, iako je na prvi pogled riječ o pitanjima nomotehnike. Ministar je objasnio da je glavna dužnost nositelja funkcija da upravljaju, a ne da vladaju gradom. Zastupnik Arlović je pojasnio da je amandman predložio zbog određenog dualizma, pa se postavljaju sporna pitanja oko podređenosti i nadređenosti. Za repliku se zatim javila i zastupnica dr. Vesna Pusić. Nije prihvatila formulaciju o postojanju dualizma, ocjenjujući da onda isti takav dualizam može postojati između premijera i Vlade. Pojasnila je da je riječ o sastavnim dijelovima vlasti. U slučaju izvršne vlasti Zagreba, određeno je posebnim člankom, da gradonačelnik predsjedava, odnosno vodi poglavarstvo. Takvo obrazloženje prihvatio je i ministar Ivanišević, dodajući da gradonačelnik ima svoje funkcije, a ujedno je i predsjednik poglavarstva, dakle - "prvi među jednakima". Ponovno se za riječ javio mr. Arlović, ocjenjujući da je sve to točno, ali gradonačelnik je istovremeno i nositelj državne vlasti i vezan uz državnu upravu kao pročelnik ureda za državne upravne poslove. U tom smislu objasnio je da nema ovlasti kako bi povukao sporni amandman iz zakonske procedure.

Ponovno je uslijedila replika dr. Vesne Pusić, koja je ocijenila da se ovdje ne radi o gradonačelniku kao

predstavniku državne uprave, nego o nositelju izvršne vlasti u lokalnoj samoupravi. Prema tome, ocijenila je da argumenti prethodnog govornika nisu prihvatljivi. Poslovničku primjedbu iznijela je zatim i zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** ukazujući na autentično tumačenje poslovnčkih odredbi oko izjašnjavanja o podnijetim amandmanima. Objasnila je da dopuštanje replika nije u skladu s ovim odredbama. Predsjedavajući je zatražio autentično tumačenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav o spornim dijelovima, ali je ujedno ocijenio da se replika može dati na svako izlaganje, osim što zastupnik ne može dati repliku na izlaganje predstavnika Vlade. Podsjetio je da su replike upućivane i nakon izlaganja pučkog pravobranitelja i direktora Hrvatske televizije, dakle svima onima koji podnose izvješće.

Treba izbjegavati nejasne zakonske formulacije koje mogu dovesti do nesporazuma i sukobljavanja.

Riječ je zatim zatražio zastupnik dr. **Luka Trconić (HSS)** ocijenivši da se ovakvim načinom rada ne može ostvariti glasovanje, te zatražio desetminutnu stanku zbog sastanka Kluba zastupnika HSS-a, radi dogovora, što je predsjedavajući i odobrio određujući stanku. Dao je zatim riječ i zastupniku Arloviću koji je citirao odredbe iz članka 6. iz teksta zakona, vezane za pitanje dualizma vlasti, ciljajući na objašnjenje ranije započetog tumačenja iznijetog pojma. Predsjedavajući je upozorio da je stanka omogućena upravo zbog razjašnjavanja spornih pitanja.

U nastavku rada ministar Ivanišević nastavio je s očitovanjem o podnijetim amandmanima, a predsjedavajući je podsjetio nazočne da je odlučivanje bilo prekinuto kod amandmana kojega je podnio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo, a odnosi se na izboru nositelja izvršne vlasti u Gradu Zagrebu. Ministar je istaknuo da je Vlada odlučila povući svoj amandman od 29. lipnja 2001. godine na članak 8. (prethodno prikazan), a dala je u proceduru pet novih amandmana (podneseni 10. srpnja 2001.). Ovi će amandmani biti obrazloženi u nastavku teksta, jer je ministar uoči svakog glasanja o

naknadno podnesenim amandmanima Vlade, dao njihovo kratko obrazloženje. Zastupnici su se, naime, glasovanjem suglasili da se raspravlja o naknadno dostavljenim amandmanima. Riječ je zatim zatražila zastupnica **dr. Vesna Pusić**, kako bi u ime Kluba HNS-a i LS-a zatražila desetminutnu stanku.

Rad je nastavljen izjavom zastupnika **mr. Mate Arlovića**, koji je u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav povukao sve amandmane i primjedbe jer su oni u sadržajnom smislu prihvaćeni najnovijim amandmanima Vlade. Iz istih razloga i zastupnik **Nenad Stazić** povukao je svoj amandman.

Nakon toga pristupilo se očitovanju o amandmanima Vlade Republike Hrvatske. Ministar **Ivanišević** dao je kratko obrazloženje da se prvim amandmanom (članak 8., stavci 3., 4. i 5.) ne dira u autonomno pravo gradske skupštine da bira i razrješava gradonačelnika, njime se ujedno osigurava normalno funkcioniranje državne uprave, ukoliko zakaže ta komponenta u radu gradonačelnika. To se postiže institucijom povjerenika koji je na određeno vrijeme imenovan da nadzire, odnosno izvrši naredbe koje gradonačelnik nije izvršio. On ujedno provodi nadzor nad obavljanjem poslova državne uprave, najdulje 6 mjeseci od dana imenovanja. Prema tome, zaključio je ministar, ostaju stavci 1. i 2., a mijenjaju se stavci 3., 4. i 5. u članku 8.

S obzirom na poslovničke odredbe, odmah nakon obrazloženja pristupilo se glasanju. Amandman Vlade pod rednim brojem 1. prihvaćen je potrebnom većinom glasova.

Ministar je zatim obrazložio slijedeći amandman. Njime se u osnovi preuzima amandman Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, Odbora za zakonodavstvo, te zastupnika Nenada Stazića, s time da se ova iznimka od načela odvojenosti dužnosti člana poglavarstva i dužnosti pročelnika upravnog tijela uređuje restriktivnije u odnosu na navedene amandmane. Naime, ona se dopušta samo u slučajevima kada se radi o pročelnicima onih upravnih tijela u kojima se obavljaju upravni i stručni poslovi iz samoupravnog djelokruga Grada Zagreba. Pročelnici upravnih tijela u kojima se obavljaju poslovi državne uprave ne bi smjeli biti iz reda članova Gradskog poglavarstva, jer su oni u tom dijelu

odgovorni i čelnicima tijela državne uprave.

Ovi se izuzeci isključivo odnose na obavljanje poslova državne uprave, naglasio je ministar precizirajući amandman kojim se u članku 11. dodaju stavci 2., 3. i 4. predloženoga zakonskog teksta. Uslijedilo je glasovanje, amandman Vlade dobio je potrebnu većinu glasova.

I slijedeći amandman, koji se odnosi na izmjene članka 14., rađen je na osnovi primjedbi koje su u Saboru iznijete u vezi sa funkcijom pročelnika upravnih tijela. Ministar je ustvrdio da je njime postignuta potrebna mjera samostalnosti i mogućeg interveniranja središnjih organa državne uprave u onim područjima gdje pročelnici vode tijela koja obavljaju isključivo poslove državne uprave. Njime, "pročelnike upravnih tijela koja obavljaju samo poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Zagreba, na temelju javnog natječaja imenuje Gradsko poglavarstvo, osim pročelnika koji tu dužnost obavljaju kao članovi Gradskog poglavarstva sukladno članku 11. stavak 2. ovog Zakona". Koririrao je zatim drugi stavak ovoga

amandmana ističući da: "pročelnike upravnih tijela koja u okviru svog djelokruga obavljaju samo poslove državne uprave na temelju javnog natječaja, imenuje Gradsko poglavarstvo uz prethodnu suglasnost nadležnog ministra, odnosno ravnatelja državne upravne organizacije."

Pristupilo se zatim glasovanju, a rezultat je bio sličan prethodnom, amandman je prihvaćen potrebnom većinom glasova.

I u četvrtom je amandmanu, kojim se mijenja članak 15., dano rješenje koje odgovara prijedlogu dvaju odbora, te se preciznije uređuje odgovornost pročelnika upravnih tijela. Pri tome je učinjeno potrebno razlikovanje između poslova koji se odnose na samoupravni djelokrug od onih koji obavljaju poslove državne uprave. Osim toga nomotehnički se uređuje izričaj odredbe. Amandman je prihvaćen.

Zadnjim Vladinim amandmanom u prijelaznim i završnim odredbama dodaje se novi članak (25.) kojim se precizira koja su to tijela koja obavljaju isključivo poslove državne uprave. Riječ je o gradskim uredima za: opću upravu, za imovinsko-pravne

poslove, za katastar i geodetske poslove te za zaštitu spomenika kulture i prirode. Prihvaćanjem i ovog, posljednjeg amandmana potrebnom većinom, zaključena je rasprava, a potom je uslijedilo novo tumačenje predsjedavajućega. Istaknuo je da je za donošenje Zakona potrebna većina glasova svih zastupnika, dakle najmanje 76 glasova, sukladno odredbama članka 82., stavka 2., Ustava Republike Hrvatske.

Nakon brojanja glasova utvrdio je da je potrebnom većinom (79 "za, 27 "protiv" i 4 "suzdržana"), glasova donesen Zakon o Gradu Zagrebu, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, korigiranom prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, glasovalo se i o zaključku kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta ovoga zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama". I ovaj je prijedlog prihvaćen i to jednoglasno, sa 110 glasova "za".

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUSTAVU DRŽAVNE UPRAVE

U svakoj županiji jedno tijelo državne uprave

Hrvatski je sabor hitnim postupkom nakon rasprave donio izmjene i dopune Zakona o sustavu državne uprave, koje su bile potrebne nakon ustavnih promjena, a u tekstu kako ga je predložila Vlada RH i uz tridesetak amandmana.

O PRIJEDLOGU

Ovdje ćemo se osvrnuti na rješenja iz Prijedloga zakona o kojem je prije usvajanja raspravljao Hrvatski sabor. Predlaže se da se u županiji umjesto dosadašnjih sedam (odnosno devet) tijela državne uprave (županijskih ureda) u svakoj županiji ustroji jedno tijelo državne uprave (županijska

Dosadašnjim županijskim uredima koji su kao tijela državne uprave na području županije obavljali poslove državne uprave u odgovarajućim upravnim područjima mijenja se status i nastavljaju s radom kao unutarnje ustrojstvene jedinice u županijskoj državnoj upravi.

državna uprava) koja će na području županije obavljati poslove državne uprave u više upravnih područja a

koja će utvrditi uredbom Vlada Republike Hrvatske.

Dosadašnjim županijskim uredima koji su kao tijela državne uprave na području županije obavljali poslove državne uprave u odgovorajućim upravnim područjima mijenja se status i nastavljaju s radom kao unutarnje ustrojstvene jedinice u županijskoj državnoj upravi.

Predlaže se da županijskom državnom upravom upravlja predstojnik koji je ujedno predstavnik državne vlasti na području županije i kojeg imenuje Vlada RH na temelju prethodno provedenog javnog natječaja. Kao čelnik područnog tijela državne uprave odgovara Vladi RH i ministru nadležnom za poslove opće uprave. Također se predlaže

ustrojavanje ispostava Ureda za državnu upravu u mjestima koje odredi Vlada RH na prijedlog predstojnika županijske državne uprave.

Sukladno ustavnim promjenama predlaže se brisanje odredbi koje su utvrđivale status tijela državne uprave gradskim uredima Grada Zagreba i utvrđuje da poslove državne uprave u Gradu Zagrebu nastavljaju obavljati upravna tijela Grada Zagreba do zakona o Gradu Zagrebu kojim će se urediti ovo pitanje.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav te Odbor za zakonodavstvo raspravili su ovaj predloženi zakon na zajedničkoj sjednici i predložili Hrvatskom saboru da ga donese zajedno s dvadesettri njihova amandmana. Veći broj njih odnosi se na nomotehničko uređenje teksta, propisivanje da (članak 28.) vlasništvo nad poslovnim prostorom županijskih ureda mogu urediti RH i županija posebnim sporazumom, usklađivanje s ustavnim odredbama i odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Na odredbe članka 14b. (o predstojniku županijske državne uprave) odbori su utvrdili amandman u različitom tekstu pa tako Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav traži da je predstojnik Ureda odgovoran Vladi i ministru nadležnom za poslove opće uprave a Odbor za zakonodavstvo da je predstojnik odgovoran samo ministru.

Odbori su ujedno predložili da Hrvatski sabor donese zaključak kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta ovog zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

AMANDMANI ZASTUPNIKA

Dr. Petar Turčinović (IDS) odnosno Klub zastupnika IDS-a predložio je brisanje triju članaka Konačnog prijedloga ovog zakona (2., 9. i 15. - kojima se, među ostalim, utvrđuju ovlasti središnjih tijela državne uprave prema županu, gradonačelniku i načelniku u području obavljanja povjerenih poslova državne uprave) zbog njihove neustavnosti (ti

članci nisu u skladu s člancima Ustava kojima se odvajaju funkcije državne uprave i samouprave te definira samostalnost lokalne samouprave), nelogičnosti (kad se radi o mogućnosti provedbe jer se drugim člancima definira oduzimanje / prelazak kadrova i prostora iz županije u područje državne uprave a od župana se traži obavljanje povjerenih poslova i odgovornost za te poslove u situaciji kad oni nemaju uvjete ni primarnu zakonsku nadležnost za te poslove, necjelovitosti i nejasnoća (primjer - za župana se ne kaže da je predstavnik državne uprave ali mu državna uprava može naređivati i pozivati ga na odgovornost).

Dario Vukić (HDZ) podnio je tri amandmana a prvim traži da se eksplicitno navede da opće i pojedinačne naredbe koje može davati nadležno Ministarstvo odnosno državna upravna organizacija u obavljanju poslova državne uprave županu, gradonačelniku odnosno načelniku budu u skladu sa zakonom. U protivnom bi se moglo zaključiti da se one mogu davati proizvoljno, po volji i odluci pojedinca. Drugim amandmanom traži da se zakonom a ne Vladinom uredbom uredi unutarnje ustrojstvo i djelokrug županijskih državnih uprava. Također traži da se utvrdi vremensko razdoblje (ako zamjenik predstojnika županijske uprave nije imenovan) u kojem će osoba koju određuje Vlada RH zamjenjivati predstojnika.

Dr. Tibor Santo (zast. pripadnika mađarske nac. manjine) zatražio je da ovaj zakon stupi na snagu 1. siječnja 2002. godine zbog činjenice da se predviđenim transferom sredstava iz državnog proračuna jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za novonastale obveze ne osiguravaju dostatna sredstva već se razlika mora osigurati rebalansima njihovih proračuna što je gotovo neizvedivo na polovici proračunske godine. Još uvijek nisu ni dovršeni procesi konstituiranja brojnih županijskih skupština, gradskih i općinskih vijeća i poglavarstava, obrazloženje je uz ovaj amandman.

AMANDMANI VLADE

I Vlada RH kao predlagatelj dala je amandmane no na sjednici Hrvatskog sabora predstavnik predlagatelja

(ministar Ivanišević) rekao je da ih Vlada povlači jer su sadržani u amandmanima Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo (svi su prihvaćeni).

RASPRAVA

Razgraničiti državnu i lokalnu upravu

Na sjednici Hrvatskoga sabora uvodno je o predloženom zakonu govorio predstavnik predlagatelja ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave dr. Stjepan Ivanišević. Ovo je Prijedlog najnužnijih promjena u Zakonu o sustavu državne uprave koji ima svrhu jasno razgraničiti državnu upravu i lokalnu odnosno područnu. Nakon promjena Ustava bile su potrebne i promjene u ovom Zakonu jer je taj dio državne uprave ostao bez one točke integracije koju predstavlja župan, a koji je dobio status državnog dužnosnika. Predlaže se, među ostalim, da Vlada svojom uredbom regulira unutarnje ustrojstvo tih područnih ureda a predstojnik bi onda svojim pravilnikom o unutarnjem redu detaljnije regulirao sistematizaciju radnih mjesta i ostalo, rekao je ministar. Na kraju je naglasio da je važnu ulogu u konačnom formuliranju predloženog zakona imao Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav a da se hitni postupak traži kako bi se osigurao rad županijskih uprava bez zastoja.

Zatim je predsjednica Odbora za zakonodavstvo Ingrid Antičević-Marinović (SDP) izvijestila o stavovima tog radnog tijela o predloženom zakonu koji je o njemu raspravljao na zajedničkoj sjednici s Odborom za Ustav, Poslovnik i politički sustav (odbori predložili donošenje zakona).

U ime Kluba zastupnika HDZ-a Vladimir Šeks (HDZ) pozdravio je konačno razdvajanje dosadašnje dvojake funkcije župana no s ustavnopravnog stajališta najspornijim drži razradu rješenja da će se uredbom Vlade RH uređivati ustrojstvo županijskih državnih uprava. Pozvao se na ustavne odredbe prema kojima Hrvatski sabor može najviše za vrijeme do godinu dana ovlastiti Vladu RH da uredbama uređuje pojedina pitanja iz njegovog djelokruga te drži da ova pitanja nisu

u ovlasti Vlade da ih uređuje uredbom. Nadalje, teško se oteti dojamu da ovako predloženi zakon (još pojačan amandmanima odbora) neće dovesti do toga da će pristojan broj državnih službenika i namještenika u županijama ostati bez posla i da to neće biti jedan oblik racionalizacije državne uprave.

Imperativnom normom drži odredbu o pitanju (prenošenju) vlasništva poslovnih prostora županija a koje su koristili županijski uredi jer se imperativno određuje da se ti prostori moraju prenijeti u vlasništvo RH.

Iz svih izloženih razloga, posebice ovoga da se Vladi RH ostavlja da svojom uredbom uređuje unutarnje ustrojstvo i djelokrug županijskih državnih uprava što spada, smatra zastupnik, isključivo u djelokrug zakonodavca, Klub zastupnika HDZ-a neće podržati donošenje ovog zakona premda drži nužnim razgraničiti i razdvojiti dosadašnju dvojaku funkciju župana kao predstavnika i nositelja izvršne vlasti.

Brisati neustavne i nelogične odredbe

Dr. Petar Turčinović (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a koji bi mogao glasovati za predloženi zakon ukoliko se brišu odredbe (članci 2., 9. i 15.) za koje smatra da su u sukobu s Ustavom. Iz predloženog zakona može se nazrijeti da je odnos uloge župana, kao nositelja izvršne vlasti u samoupravnom djelokrugu županije i predstojnika županijske državne uprave, kao nositelja izvršne vlasti, upravne vlasti u toj županiji, takav da izaziva konflikte a ne nudi rješenja. Ključnim smatra pitanje treba li župan odgovarati i slušati naredbe predstojnika županijske državne uprave, rekao je, među ostalim, te naglasio da je članak 9. (kojim se utvrđuju ovlasti središnjih tijela državne uprave prema županu, gradonačelniku i načelniku u području obavljanja povjerenih poslova državne uprave) po mišljenju ovog Kluba zastupnika neustavan jer je u suprotnosti s ustavnim odredbama - članci 136. i 137. prema kojima jedinica lokalne samouprave samostalno određuje ustrojstvo i djelokrug svojih tijela i jer je ta samostalnost upitna.

Sustav upravljanja koji se nazire u ovako postavljenim izmjenama u suprotnosti je s principom jasnoće

kao osnovnim principom menadžmenta javne uprave, rekao je, među ostalim naglašavajući da je i sistem odgovornosti nejasan i da se ne može djelotvorno primjenjivati.

Sustav upravljanja koji se nazire u ovako postavljenim izmjenama u suprotnosti je s principom jasnoće kao osnovnim principom menadžmenta javne uprave.

Dr. Vilim Herman (HSLŠ) govoreći u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a rekao je najprije da amandmani Odbora za zakonodavstvo u bitnom poboljšavaju predloženi zakon tako da ima svega nekoliko primjedbi. Nije jasno zašto se daje mogućnost Vladi da uređuje unutarnje ustrojstvo i djelokrug županijskih državnih uprava kad Ustav propisuje da se ustrojstvo i djelokrug lokalne, područne odnosno regionalne samouprave regulira zakonima. To znači da bi ta pitanja trebalo razraditi u Zakonu o sustavu državne uprave, naglasio je navodeći kako nije ni jasno kako je moguće da predstojnika županijske državne uprave imenuje Vlada na prijedlog ministra a njegovog zamjenika na prijedlog predstojnika. Treba jasno utvrditi položaj ministra i resornog Ministarstva, smatra, jer, kaže, Vlada je prije svega odgovorna za ukupno funkcioniranje izvršne vlasti i za provođenje propisa. Nije jasno ni tko postavlja (imenuje) voditelja ispostave županijske državne uprave, rekao je, iznoseći i neke druge primjedbe (usuglašavanje sa Zakonom o Gradu Zagrebu). Klub zastupnika HSLŠ-a podržat će predloženi zakon ako se Vlada očituje pozitivno o amandmanima odbora, kazao je na kraju.

Klub zastupnika HSS-a u načelu podržava donošenje ovog zakona, rekao je **Ivan Kolar (HSS)**, napominjući da su primjedbe koje će iznijeti pripremljene bez uvida u amandmane odbora. Odredba članka 9. (ovlasti središnjih tijela državne uprave prema županu, gradonačelniku i načelniku) nespretno je formulirana, nejasno je (članak 27.) tko će obavljati poslove u uredu župana s obzirom na to da se propisuje da županijska državna uprava preuzima državne službenike i namještenike, navodi zastupnik. Dodaje da se Klub zastupnika HSS-a protivi odredbi o prijenosu poslovnih

prostora županija u vlasništvo RH (članak 28.) jer su poslovni prostori u vlasništvu županija financirani sredstvima lokalne zajednice i moraju ostati u vlasništvu te zajednice.

Ako se prihvate prethodno iznijeti amandmani i načelne primjedbe Kluba zastupnika HSS-a glasovat ćemo za donošenje ovog zakona, kazao je na kraju.

Zaoštavanje odgovornosti državne uprave

Klub zastupnika SDP-a podržava predloženi zakon i vidi ga prije svega kao pitanje zaoštavanja odgovornosti državne uprave, rekla je **Ingrid Antičević-Marinović**. A to je toliko potrebno jer upravo ta uprava djeluje i treba djelovati u korist građana i mi vjerujemo da se ovim zakonom izvršava jedno od predizbornih obećanja ove vlasti građanima da želi upravu koja će biti servis svojim građanima, rekla je zastupnica. To se odnosi i na obećanje da će javni poslovi biti putem natječaja dostupni svima i to rješenjem da predstojnika koji je ujedno predstavnik državne vlasti na području županije imenuje Vlada na temelju javnog natječaja. Također smatramo, dodala je zastupnica, da se predloženim zakonom smanjuje golemi državni aparat i da će uprava biti jeftinija i djelotvornija.

Kad se radi o pitanju poslovnih prostora ovaj Klub zastupnika smatra da treba brisati kao nepotrebnu odredbu prema kojoj bi se spomenuti poslovni prostor prenio u vlasništvo RH temeljem sporazuma između županije i RH. Naime, takav sporazum je uvijek moguć pod pretpostavkom da se obje strane slože, rekla je, među ostalim.

Kako prijavljenih za raspravu više nije bilo zaključno je riječ dao ministar **dr. Stjepan Ivanišević** osvrnuvši se odmah na pitanje odredbe o poslovnim prostorima. Iz predložene formulacije doista proizlazi kao da je taj sporazum naložen no amandmanima je to ispravljeno, rekao je, među ostalim, osvrnuvši se i na prigovore oko imenovanja predstojnika ureda i njegovog zamjenika i davanja "naredbi" te rekao u vezi s tim da je predlagatelj ostao na rješenju iz Zakona o lokalnoj samoupravi a nesuglasje je ispravljeno amandmanima. Njima je i nedvojbeno otklonjena nespretnost formulacije u

definiranju ovlasti Vlade i usklađen s osnovnim ovlastima Vlade na tom području. Najvažnije je da se zakon provodi jednako na cijelom području RH a ne ovisno o lokalnim prilikama ili snazi lokalnih moćnika, rekao je na kraju ministar.

Rasprava je zatim bila zaključena. Prije glasovanja o predloženom

zakonu ministar **dr. Stjepan Ivanišević** izjasnio se u ime predlagatelja o podnesenim amandmanima prihvativši sve amandmane Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbora za zakonodavstvo.

Hrvatski je sabor većinom glasova (77 "za", 22 "protiv") donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o

sustavu državne uprave u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima. Ujedno je donio zaključak kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskoga sabora da obavi redakciju tekstu ovog Zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

Đ.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O OBVEZAMA I PRAVIMA DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA

Državnim dužnosnicima plaće manje za 7 posto

Bez veće rasprave i uz određene amandmanske korekcije zastupnici Hrvatskoga sabora hitnim su postupkom donijeli dopunu Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika. **Obrazlažući razloge podnošenja ovog zakonskog akta predlagatelj - Vlada RH - naglašava da se zbog provođenja mjera i aktivnosti za ostvarivanje plaća u 2001. godini i potrebe smanjivanja mase proračunskih sredstava namijenjene za isplatu plaća korisnicima državnog proračuna dopunom ovog Zakona predlaže da osnovica za obračun plaće državnih dužnosnika bude osnovica iz 2000. godine umanjena za 7 posto.**

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podržao je Vladin prijedlog da se Zakon uputi u proceduru i donese hitnim postupkom, s tim da se u raspravi na Hrvatskom saboru utvrdi opravdanost tako predložene politike plaća državnih dužnosnika.

Uz određene amandmanske zahtjeve donošenje zakona po hitnom postupku podupro je i Odbor za zakonodavstvo. Amandmanskim intervencijama u člancima 1. i 2. Konačnog prijedloga zakona uređuje se izričaj i predlaže da ovaj Zakon stupi na snagu danom objave u

"Narodnim novinama" kako bi se što prije počeo primjenjivati. Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove raspravljao je o zakonskom prijedlogu u svojstvu matičnog radnog tijela, te je podržao donošenje Zakona po hitnom postupku.

AMANDMAN VLADE

Amandmanska intervencija predlagatelja zakona odnosila se na članak 2. Naime, sukladno članku 89. Ustava Vlada je predložila da ovaj Zakon stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

RASPRAVA

Istupajući u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Mladen Godek** ustvrdio je da je snižavanje plaće državnih dužnosnika tužna nužnost te dodao da će Klub podržati donošenje predloženog zakona. Izrazio je veliko nezadovoljstvo što tijekom ove rasprave nema televizijskog prijenosa i što novinari po običaju ne bilježe ono što se događa u poslijepodnevnom

dijelu rasprave, pa se to ni ne može pročitati u sutrašnjim novinama. Ostat će samo davno sjećanje da je ranije zastupnik Godek tobože plakao zbog snižavanja plaća saborskih zastupnika. Govoreći u nastavku u osobno ime rekao je kako mu se zamjeralo i kako je stvoren dojam u javnosti da se veoma mnogo bavi sobom, svojim pravima i plaćom. Upravo je obrnuto jer da su se zastupnici manje time bavili imali bi veće plaće, a ovako i ovaj put kao i u prethodna tri slučaja, kaže, zastupnici sebi smanjuju prava. I tu se, kaže Godek, nema što oduzeti niti dodati.

O podnesenim amandmanima izjavljao se zamjenik premijera **dr. Goran Granić**. U ime predlagatelja prihvatio je prvi amandman Odbora za zakonodavstvo, ali ne i drugi uz obrazloženje da je istovjetan Vladinom amandmanu. Nakon toga Odbor je povukao svoj amandman, pa je tako Vladin amandman postao sastavni dio ovog zakona. Time je rasprava završena te se glasovalo. **Većinom glasova (71 "za" i 23 "suzdržana") zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Zakon o dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika.**

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O PLAĆAMA SUDACA I DRUGIH PRAVOSUDNIH DUŽNOSNIKA

Smanjenje plaća uvjetovano gospodarskom situacijom

Hrvatski je sabor većinom glasova i hitnim postupkom donio Zakon o dopuni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika kako ga je predložila Vlada kao predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Vlada je predložila da osnovica za obračun plaće sudaca i pravosudnih dužnosnika bude osnovica iz 2000. godine umanjena za 7 posto. Tijekom rasprave izneseno je više argumenata u potpori, ali i protivljenju predloženim rješenjima. Jedni su zastupnici tvrdili da suci i pravosudni dužnosnici po načelu solidarnosti trebaju dijeliti sudbinu i gospodarske mogućnosti društva, a drugi opet drže da se smanjenjem plaća sudaca i pravosudnih dužnosnika dovodi u pitanje neovisnost sudbene vlasti.

O PRIJEDLOGU

Uvodno se u obrazloženju zakonskog akta objašnjavaju razlozi zbog kojih Vlada izlazi pred Hrvatski sabor s prijedlogom o smanjivanju plaća sucima i drugim pravosudnim dužnosnicima. Zbog provođenja mjera i aktivnosti za ostvarivanje plaća u 2001. godini i potrebe smanjivanja mase proračunskih sredstava namijenjene za isplatu plaća korisnicima državnog proračuna, Vlada predlaže da osnovica za obračun plaća sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika bude ona iz 2000. godine umanjena za 7 posto. A uporište za donošenje zakona po hitnom postupku Vlada nalazi u članku 165. Poslovnika ocjenjujući da je smanjivanje mase proračunskih sredstava namijenjenih za plaće

zaposlenih nužno u cilju sprječavanja mogućeg poremećaja u gospodarstvu.

RADNA TIJELA

U raspravi u **Odboru za pravosuđe** izneseno je više argumenata u potpori ali i protivljenju predloženim rješenjima. Mišljenje koje se protivi ovom zakonskom prijedlogu drži da se smanjenjem plaće sudaca i pravosudnih dužnosnika dovodi u pitanje neovisnost sudbene vlasti te da postoje međunarodni pravni akti koji jamče sigurnost sudačkih plaća i obvezuju Republiku Hrvatsku.

Iznijeti su i statistički podaci Hrvatske udruge sudaca i Hrvatske odvjetničke komore koji pokazuju da se radi o već četvrtom smanjenju plaća sudačkom korpusu od 1999. godine, a ne primjenjuje se niti dodatak 0,5 posto na plaću po godini radnog staža.

Spomenut je i problem plaće Glavnog državnog odvjetnika i njegovih zamjenika koja je rezultat kriterija i ovlaštenja iz starog zakona pa bi je trebalo odrediti i uskladiti po kriterijima i zahtjevima novog Zakona o državnom odvjetništvu.

Suprotno mišljenje drži da ovaj zakonski akt treba podržati iz načelnih razloga te da suci i pravosudni dužnosnici po načelu solidarnosti trebaju dijeliti sudbinu i gospodarske mogućnosti države čiji su dio, to više što postoje i druge kategorije korisnika proračuna čije su plaće smanjene u istom iznosu.

Nadalje, kako se radi o velikom broju osoba koje iz Državnog proračuna s pozicije Ministarstva pravosuđa primaju plaću, poglavito

velikom udjelu pravosudnih dužnosnika, smanjenjem će se ostvariti znatne uštede koje će, između ostalog, omogućiti realizaciju barem dijela kapitalnih ulaganja (npr. za obnovu zgrada sudova, informatizaciju). Ujedno je istaknuto kako ni obveze Republike Hrvatske prema međunarodnim aktima nisu neupitne već i ti akti dozvoljavaju smanjenje sudačkih plaća ukoliko se pojedina zemlja nalazi u težim gospodarskim prilikama. Na kraju za predloženi je zakon rečeno da je nužan i izraz aktualnog gospodarskog trenutka Republike Hrvatske.

Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da donese ovaj Zakon.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu Vlade da se Zakon donese hitnim postupkom, ali je na tekst Konačnog prijedloga zakona imao dva amandmana od kojih se prvim (na članak 1.) uređuje izričaj, a drugim (na članak 2.) predlaže da Zakon stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama" kako bi se što prije počeo primjenjivati.

U svojstvu matičnog radnog tijela **Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove** podržao je donošenje Zakona po hitnom postupku sugerirajući Hrvatskom saboru da donese ovaj zakon.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav smatra da nema ustavnopravnih razloga da se na predloženi način ne razriješi pitanje koje se uređuje ovim zakonskim aktom te je podržao prijedlog da se zakon donese hitnim postupkom s tim da se u raspravi na sjednici Hrvatskoga sabora utvrdi oprav-

danost tako predložene politike plaća sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika.

AMANDMAN VLADE

Sukladno članku 89. Ustava Vlada je amandmanom na članak 2. predložila stupanje na snagu Zakona danom objave u "Narodnim novinama".

RASPRAVA

Vladimir Šeks, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, primijetio je da zakonski prijedlog kojim se snižava osnovica za obračun plaće sucima i drugim pravosudnim dužnosnicima nije u skladu s načelima sudačke neovisnosti i samostalnosti te ugrožava i potkopava samostalnost i neovisnost sudbene vlasti. Vladin prijedlog nije u skladu ni s Europskom poveljom o sucima, a ušteda koja bi se postigla predloženim umanjenjem osnovice za obračun plaće nije takve naravi da bi opravdala takav prijedlog. To posebno vrijedi u situaciji kada se ima u vidu da je njihov položaj ugrožen velikim nasrtajima na neovisnost i samostalnost sudbene vlasti. S tim u svezi prisjetio se neargumentiranih tvrdnji generalne naravi o amoralnosti i korumpiranosti pravosudnog sustava, zatim, kako je rekao, vehemantne izjave potpredsjednika Vlade Slavka Linića da suci koji su presudom poništili privatizaciju Riječke luke ne zaslužuju nositi sudačke odore, sve do nedavne izjave potpredsjednice Vlade Željke Antunović kako se na suce ne poteže oružje jer donose blage presude itd. Pojačani pritisak na samostalnost i neovisnost sudstva zahtijeva određenu materijalnu satisfakciju, zaključio je ovaj zastupnik.

Suci i pravosudni dužnosnici po načelu solidarnosti trebaju dijeliti sudbinu i gospodarske mogućnosti države.

Za repliku se javila - **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** te osvrnula na veliku Šeksovu zabrinutost zbog, kako je naglasila, malog smanjenja osnovice plaće sudaca i pravosudnih dužnosnika i konstataciju da se time

narušava neovisnost sudstva. S tim u svezi zastupnica podsjeća na daleku 1994. godinu kada je provedeno jedno istraživanje kako bi se vidjeli stavovi sudaca prema sudskoj i sudačkoj neovisnosti u uvjetima posttotalne obnove sudstva. Od 1096 sudaca tijekom istraživanja stupilo se u kontakt s približno 950 sudaca, a njih 54 posto složilo s tvrdnjom da je za očuvanje vlastite neovisnosti potrebno dosta smjelosti, 21 posto uglavnom se složilo s tvrdnjom dok se samo 8 posto s time nije složilo. "Toliko o neovisnosti sudstva u vrijeme kada su plaće bile itekako velike", podvukla je ova zastupnica. Podsjetila je i na Montrealsku deklaraciju iz 1984. godine koja se, kaže, često citira ali nikada do kraja, gdje u zadnjem stavku piše da se u slučaju teškog stanja u zemlji smanjenje sudačkih plaća ne smatra napadom na neovisnost pravosuđa.

Uzvratio je **Vladimir Šeks** konstatacijom da crna slika koju širi zastupnica nije u suglasju s tvrdnjama ministra Crkvenca o vrlo dobrom stanju u zemlji i u koliziji je s tvrdnjom spomenutog ministra financija o blagom rastu zaposlenosti, zatim bruto nacionalnog dohotka, investicija, ulaganja. Crna slika koju ova zastupnica širi u koliziji je i s ocjenom premijera Račana koji takve označava kao katastrofičare. Zastupnik Šeks drži da spomenuta SDP-ova zastupnica nije katastrofičar i da ne postoji tako crna slika koja bi opravdala primjenu završne rečenice Montrealske konvencije.

U ponovnom istupu zastupnica **Antičević-Marinović** upozorila je zastupnika Šeksa da ipak nije htio ispraviti njezine navode glede spomenutog istraživanja kada je tri četvrtine anketiranih sudaca 1994. reklo da za očuvanje vlastite neovisnosti sucima treba dosta smjelosti.

Jadranka Kosor (HDZ) također smatra da donošenjem ovog zakona ne bi bila ostvarena stvarna ušteda u proračunu već bi to bio još jedan pritisak na neovisnost sudaca. Tu je ocjenu potkrijepila citirajući točku 6. Opće povelje o zakonima za suce po kojoj suci dok obavljaju sudačke dužnosti imaju pravo na plaću čija je visina fiksna, a sve da bi ih se zaštitilo od pritiska tj. utjecaja na njihove odluke ili općenito na njihovo ponašanje unutar dužnosti koju obavljaju. A prema već spomenutoj Montrealskoj deklaraciji plaće sudaca ne smiju se smanjivati za vrijeme

trajanja sudačke dužnosti, osim ako je riječ o koherentnom dijelu obuhvatnih ekonomskih mjera. Zastupnica misli da se spomenuta deklaracija u ovom slučaju u cijelosti može primijeniti jer Vlada nikada nije utvrdila program ekonomskih mjera, a ponajmanje takvih koje bi označili koherentnim.

Donošenjem zakona ne bi se postigla stvarna ušteda u proračunu već bi to bio još jedan pritisak na neovisnost sudaca.

Dorica Nikolić (HSLŠ) drži da predloženo dovodi u pitanje neovisnost sudstva i da će to ostaviti negativnu sliku u međunarodnim krugovima. Izrazila je žaljenje što se kod proračunskih ušteda nije pronašao neki drugi modus. Zastupnica istodobno izražava žaljenje zbog Vladinog poteza da ovaj zakonski akt uputi u hitnu proceduru pa će kao i u slučaju plaća službenika i namještenika i ovom prilikom biti suzdržana kod glasovanja.

Bez obzira na disonantnu raspravu svoje stranačke kolegice Dorice Nikolić, Klub zastupnika HSLŠ-a podržat će predloženi zakon, podvukao je **Mladen Godek**. Neizbježno je da svako zadiranje u plaće onih kojih se to tiče izaziva njihovo nezadovoljstvo, kaže Godek, ali odmah dodaje da po načelu solidarnosti i pravosuđe treba dijeliti sudbinu gospodarskih mogućnosti društva. Nada se da predloženo smanjenje plaća sudaca i pravosudnih dužnosnika koje, kaže, objektivno nije veliko, neće utjecati na odlazak kadrova iz pravosuđa, pogotovo onih starijih, iskusnijih i kvalitetnijih. Podsjeća da je jedan takav bijeg kadrova iz pravosuđa već bio pred manje od deset godina i nesumnjivo je bio uvjetovan niskim plaćama koje su se tada kretale u rasponu između 200 i 300 DEM mjesečno. U ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Trconić** podržao je predloženi zakon, ali dodaje kako Klub i dalje ostaje kod ocjene da u ovoj oblasti plaća postoji zapravo veliki nered. Kazao je kako suci i ostali dužnosnici ne primaju dodatak na plaću po godini radnog staža te da takvo nedopustivo stanje već godinama traje, a rješavanje tog problema godinama prolongira. S tim u svezi podsjetio je na zaključak kojim je svojedobno Zastupnički dom Sabora

obvezao Vladu da u određenom roku napravi reda u ovoj oblasti plaća i uskladi ih s pozitivnim propisima. Hrvatska seljačka stranka na tome i dalje inzistira. Iako u postojećoj teškoj gospodarskoj situaciji Vlada ima argumente za donošenje predloženog zakonskog akta, valja imati u vidu da je riječ o zvanju koje je u civiliziranom svijetu posebno zaštićeno univerzalnom Montrealskom deklaracijom i već spomenutom Europskom poveljom. Doista je krajnje vrijeme da se i Hrvatska počne pridržavati tih međunarodnih uzusa "jer budemo li na predloženi način dirali u suce, svrstat ćemo se u red onih država koje ne drže puno do pravne sigurnosti", kaže Trconić. Nada se da će ovaj režim plaća sudaca i pravosudnih dužnosnika biti tek privremeni te dodaje kako oni zaslužuju da se o njima prvenstveno vodi briga i njihova

osobna primanja usklade sa značajem zvanja kojeg obavlja.

Osvrćući se na raspravu zamjenik premijera **dr. Goran Granić** kazao je kako pokazuje jednaku vrstu poštovanja i solidarnosti sa svima kojima se smanjuje plaća, a takvih je 220 tisuća. Upozorio je da stabilnost plaća znači dugoročnost i stabilnost na duže staze, a ovaj je zakon predložen zato da bi se osigurala svaki mjesec isplata plaća u predviđenim iznosima. Takvu realnost moramo prihvatiti, a ona je poznata već od donošenja Državnog proračuna.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Drago Krpina (HDZ)**. Netočna je, kaže, konstatacija dr. Gorana Granića kako se već prilikom donošenja Državnog proračuna znalo da će se donijeti ovakva odluka o snižavanju plaće sucima. Štoviše, prisjetio se Krpina, mnogi su

zastupnici tada upozoravali da će smanjenje mase novaca za plaće nužno dovesti do pojedinačnog smanjenja plaća, ali je tada to energično demantirano.

Zastupnik Krpina ispravlja nešto što nisam rekao, odgovorio je **dr. Goran Granić**. Time je rasprava okončana, a prilikom glasovanja o zakonskom prijedlogu zamjenik premijera prihvatio je amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 1. ali ne i drugi amandman Odbora jer je istovjetan amandmanu Vlade. Nakon toga Odbor za zakonodavstvo povukao je svoj amandman, a **zastupnici su većinom glasova (73 glasa "za" i 20 "protiv") donijeli Zakon o dopuni Zakona o plaćama sudaca i pravosudnih dužnosnika u tekstu kako ga je predložila Vlada i zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

Sudska kontrola nad provođenjem kazne zatvora

Hrvatski sabor je većinom glasova donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Usklađenje s Ustavom Republike Hrvatske, Zakonom o sustavu državne uprave, Zakonom o državnim službenicima, Zakonom o trgovačkim društvima, Zakonom o sudovima za mladež i Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, glavni su razlozi što se ovaj Zakon našao u saborskoj proceduri. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu zakona o izvršavanju kazne zatvora pisali smo u IHS-u, broj 299, na 28. strani pod naslovom: "Više kontakta s vanjskim svijetom".

U prikazivanju glavnih značajki Konačnog prijedloga zakona o

izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepana Ivaniševića**.

Predviđena je značajna promjena organizacije zatvorske sustava, budući da na jednog zatvorenika otpada tri zaposlenika, što je obrnuto od prakse europskih zemalja i pokazuje koliko je sustav neracionalan i nedovoljno diferenciran. Drugo je promjena statusa gospodarskih jedinica, budući da se u zatvorskom sustavu nalaze neke gospodarske jedinice koje djeluju vrlo autonomno te je za njih predviđeno da se formiraju trgovačka društva s ograničenom odgovornošću. U Zakonu je dalje došlo do primjena osnovnih načela, ali na specifične uvjete rada državnih službenika u

kaznionicama glede posebnih uvjeta rada. Upravitelj se bira na temelju javnog natječaja na četiri godine, uz zadovoljavanje uvjeta struke. Zakonom je dalje predviđeno da osobe koje izdržavaju kaznu maloljetničkog zatvora, a navršile su 23 godine, služe kaznu odvojeno od ostalih kažnjenika u posebnom tretmanu, zbog čega će se graditi novi odjeli. Predloženo je propisati i posebne mjere organizacije psihijatarskog liječenja u zatvorskoj bolnici. Detaljnije je regulirano pitanje pogodnosti za zatvorenike i način na koji se o tome odlučuje. Zakon donosi i novu instituciju, a to je sustav sudaca izvršenja koji bi djelovali pri županijskim sudovima i osiguravali sudski nadzor nad pravima zatvorenika. Što se tiče uvjetnog otpusta, zadržano je rješenje da o tome odlučuje kolegijalno tijelo na razini

središnjeg ureda zatvorskeg sustava. U Zakonu je propisan i niz odredbi koje smanjuju administriranje i prepisku između kaznionica i suca izvršenja.

RADNA TIJELA

Donošenje zakona podržali su **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za pravosuđe**.

Odbor za zakonodavstvo k tome je k tome predložio i donošenje zaključka kojim bi se ovlastila Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta prije objave u "Narodnim novinama".

AMANDMANI

Dvadeset i tri amandmana podnio je Odbor za zakonodavstvo, a većina ih je nomotehničke naravi. Samo četiri amandmana imaju drugačiji razlog podnošenja. Prvo je, zahtjev da se zadrži mogućnost podnošenja pritužbe i sucu izvršenja. Idući prijedlog je da u povjerenstvu za uvjetni otpust bude sudac županijskog suda, a ne općinskog. Potom je Odbor zatražio zadržavanje odredbe da se obavijest o uporabi sredstava prisile dostavlja i nadalje sucu izvršenja. Predlaže se i da se zadrži rješenje u kojem žalba zadržava izvršenje rješenja o premještaju zatvorenika.

Dva amandmana podnio je i Klub zastupnika HDZ-a. Prvim je zatraženo da se ubuduće za prijem na radno mjesto upravitelja kaznionica i njihovih pomoćnika raspisuje natječaj te da se isti biraju na mandatno razdoblje od četiri godine. Drugi amandman odnosio se na članak 13. stavak 8, u kojem su navedeni slučajevi u kojima ministar nadležan za poslove pravosuđa može razriješiti upravitelja kaznionica i njihove pomoćnike. Klub smatra da bi tu trebalo brisati odredbu prema kojoj upravitelj i njegov pomoćnik mogu biti razriješeni dužnosti kada je protiv njih samo "pokrenut", a ne i "dovršen" postupak u kojem su proglašeni krivim za teške povrede službene dužnosti. Mišljenja su dalje kako je za razrješenje dužnosti potrebno da upravitelj bude dva puta uzastopno ocijenjen ocjenom "ne zadovoljava". Istim amandmanom predlaže se uvođenje stupnjevanja štetnih

posljedica zbog kojih ravnatelj može biti razriješen dužnosti.

RASPRAVA

Uvodno je govorio ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević**. Iznio je glavne značajke predloženog Zakona te ih u glavnim crtama i pojasnio.

U ime Odbora za pravosuđe govorio je predsjednik Odbora **Luka Trconić**. Smatra da se tu radi o neobičnoj situaciji u kojoj se mijenja zakon čije stupanje na snagu je već dva puta odgađano. Istaknuo je da taj zakon treba početi primjenjivati, budući da će on zamijeniti odredbe koje su na snazi još od 1974. godine. Također je, kaže, nužno žurno provesti i usklađenja Zakona o izvršavanju kazne zatvora sa Zakonom o sustavu državne uprave, Zakonom o sudovima, carinskim i poreznim zakonima te provesti terminološka usklađenja. Ukazao je potom i na neke primjedbe koje su članovi Odbora iznijeli na raspravi vezanoj uz ovaj Zakon. Prema predmetnom Zakonu, kaže, sudac izvršenja ne bi odlučivao o svim pitanjima koja spadaju u sudsku, već u upravnu praksu, te mogućnost saznanja o nezakonitostima tijekom izvršavanja kazne zatvora što smanjuje djelovanje suca s ciljem zaštite zakonitosti. Zaključio je kako neće biti potrebno provesti i treće čitanje, budući da Zakon može biti amandmanski poboljšán.

Stav Odbora za zakonodavstvo iznijela je njegova predsjednica **Ingrid Antičević-Marinović**, pojasnivši amandmane koje je Odbor podnio, a nisu nomotehničke prirode.

Nema konceptualnih razlika u odnosu na prvo čitanje

Po mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a Konačni prijedlog ovog zakona nema konceptualnih razlika u odnosu na prvo čitanje, drži u ime Kluba **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra lošim što su tek djelomično prihvaćene primjedbe iznesene u prvom čitanju. Predloženi Zakon, kaže, nije prihvatljiv stoga što se izvršnoj vlasti, napose penalnoj administraciji daje snažna ingerencija nad sustavom izvršenja kazne zatvora nauštrb sudbene vlasti ili suca izvršenja. Drži kako je prevladala filozofija prema

kojoj se suca izvršenja stavlja na sporedni kolosijek, a njegova bi uloga u ovakvim stvarima trebala biti dominantna u skladu s modernim penološkim trendovima. Kada bi se usvojila rješenja koja se predlažu bila bi vrlo neizvjesna sudbina aktualnih upravitelja kaznionica i njihovih pomoćnika, zaključuje zastupnik te pojašnjava kako je Klub zastupnika HDZ-a zbog toga podnio amandmane. Iznio ih je te naglasio da ukoliko oni budu prihvaćeni, u što sumnja, Klub će glasovati za Konačni prijedlog ovog zakona.

Svi se boje "zaroniti" u dubinu problema koji moraju biti riješeni

U ime Kluba zastupnika HKDU-a i HSP-a govorio je **Anto Kovačević (HKDU)**. Rekao je da se ne može oteti dojmu kako se svi boje "zaroniti" u dubinu problema koji moraju biti riješeni. Vlada, kaže, želi pokazati kako nastoji riješiti probleme, plašeći se istovremeno njihove kompleksnosti. Primjer za to, upravo je predloženi Zakon, zaključio je zastupnik. Iskazao je razočaranje, jer se nadao da će se predlagatelj više baviti samim pojmom kaznionica i zatvora, odnosno ustanova koje su instrument zakonske i sudske vlasti. Upitao je potom, mora li se zaista ići tako daleko da se žele uvjeti zatvorskeg okruženja učiniti što sličnijim životu na slobodi? Čemu onda služi zatvor, pita dalje? Na kraju izlaganja je konstatirao kako ovaj zakonski prijedlog nema manje mana od postojećeg Zakona te je evidentno da neće ništa bitno riješiti.

Neophodno je prihvatiti reorganizaciju zatvorskeg ustava

Darko Šantić (HNS) je govorio u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a. Podržao je stav Odbora za pravosuđe kako se tu radi o kuriozitetu, budući da se mijenja i dopunjuje zakon koji još nije zaživio. Zato je doista potrebno već danas donijeti taj propis jer bi se on trebao koristiti od 1. srpnja 2001., kaže zastupnik. Drži kako je neophodno da se prihvati reorganizacija zatvorskeg ustava koju će Klub zastupnika HNS-a i LS-a i podržati. Razlog za donošenje ovog zakona vidi i u činjenici što je prvotni

tekst protupropisno predvidio da kaznionice i zatvori kao ustrojbene jedinice državne uprave imaju svojstvo pravne osobe. Dobrim je ocijenio to što se konkretizira uloga suca izvršenja pa se tako uspo-

Predloženi Zakon nije prihvatljiv stoga što se izvršnoj vlasti, napose penalnoj administraciji, daje snažna ingerencija nad sustavom izvršenja kazne zatvora nauštrb sudbene vlasti ili suca izvršenja.

stavljaju kriteriji razgraničenja između sudbene i izvršne vlasti. Potrebu donošenja Zakona vidi i u tome što ga je nužno uskladiti sa Zakonom o sudovima za mladež, što Zakon regulira radno-pravni status uposlenika, od natječaja i beneficiranog staža te što je potrebno taj zakon uskladiti i sa zakonima koji se odnose na carine i poreze. Mišljenja je da se preveliko administriranje moglo izbjeći na način da se sve pritužbe šalju izravno sucu izvršenja, a on bi ih mogao registrirati i paziti na rokove. Time se, kaže, ne bi sudac izvršenja previše opteretio, a uvela bi se određena kontrola od početka do kraja postupka po pritužbi osuđenika, odnosno zatvorenika. Klub zastupnika HNS-a i LS-a podržava ovaj Zakon, rekao je gospodin Šantić, izrazivši želju da se u njemu nađe i izneseni prijedlog.

Zakon nije mijenjan od 1974.

Ono što prvo upada u oči je činjenica da je snazi Zakon o izvršavanju kazne zatvora koji je donijet 1974. godine te je začuđujuće da vlasti koje su se smjenjivale četvrt stoljeća nisu ništa mijenjale već su dopustile da ih vrijeme pregazi, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLs-a **Mladen Godek (HSLs)**. Donošenje ovog Zakona stoga drži nužnim i zadovoljan je što će on stupiti na snagu 1. srpnja ove godine. Na prvi pogled, je, kaže, uloga suca izvršenja manja nego prije te naglašava kako bi bilo neprihvatljivo da se uloga suda u povjerenstvu za uvjetni otpust minimizira te će HSLs biti protiv takvog rješenja. Istaknuo je da je predložio ministru Ivaniševiću da se u navedenom povjerenstvu poveća broj sudaca čime bi se otklonile sve dileme. Podržao je potom prijedlog

da suci izvršenja budu na nivou županijskog, a ne općinskog suda. Suci županijskog suda u pravilu su iskusniji i na taj način bi se na jednom višem nivou mogla, koliko-toliko, osigurati jednoobraznija politika izvršavanja kazne zatvora. Čak i u slučaju da se ovi prijedlozi ne uvaže, Klub zastupnika HSLs-a glasovat će za predložena zakonska rješenja, zaključio je gospodin Godek.

Krajnje vrijeme za normiranje na pravi način

I Klub zastupnika HSS-a podržava donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora jer je doista krajnje vrijeme da se teška situacija u ovom području normira na pravi način, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Luka Trconić (HSS)**. Smatra da najviše spornih stvari ima oko instituta suca izvršenja. S rješenjima se tu išlo dosta restriktivno, kaže, ali mišljenja je da je to realitet stanja u našoj državi te će imati podršku zastupnika HSS-a. Iznio je tada dvije primjedbe. Odnose se na ukidanje obveze upravitelja zatvora da suca izvršenja izvijesti o izvršavanju posebnih mjera sigurnosti i o primjeni sredstava prisile prema kažnjeniku. Smatra da su to vrlo važne stvari koje na neki način onemogućuju sud da intervenira. Bez obzira na izneseno, zastupnik je zaključio da će Klub zastupnika HSS-a podržati predloženi Zakon.

Ovaj Zakon je od posebnog značenja za Hrvatsku

Zakon o izvršavanju kazne zatvora je jedan od temeljnih pravnih akata unutar šire antidelikvencijske politike, a pravilno osmišljavanje takve politike kroz zakone i praksu od posebnog je značenja za Hrvatsku u vremenu kada smo svakodnevno svjedoci sve veće eskalacije nasilja u našem društvu, rekao je u ime Kluba zastupnika DC-a **dr. Mate Granić (DC)**. Čini mu se da je ipak nekim odredbama ovog zakona oslabljena nadzorna funkcija suca izvršitelja. Na to, kaže, upućuje ukidanje odredbe da zatvorenici pritužbe mogu slati sucu izvršenja i odredbe da je upravitelj zatvora dužan izvijestiti suca izvršenja kada uskrati zatvoreniku dopisivanje. Smatra da argument kako se zatvorenik može sam žaliti

sucu nije dovoljan, jer lako može doći do situacije da on ne uputi žalbu zbog nepoznavanja svojih prava. Također je predložio da se da veća uloga Uredu za zatvorski sustav, s obzirom na sve probleme s kojima se zatvorenik susreće nakon izlaska iz zatvora. Na kraju izlaganja je naglasio kako uz navedene primjedbe DC drži Zakon prihvatljivim.

S jedne se strane govori o europskim standardima, dok neki zatvori u Hrvatskoj nemaju elementarne higijenske uvjete, što je razlog zadržavanja sudskog nadzora, tamo gdje je to potrebno, čime bi se štitila prava zatvorenika.

Prva se za riječ u pojedinačnoj raspravi javila **Jadranka Kosor (HDZ)**. U izlaganju se osvrnula samo na članak 13. na koji je Klub zastupnika HDZ-a dao amandmane, a u njemu se govori o prijemu u službu ravnatelja i pomoćnika ravnatelja zatvora. Iznijela je te amandmane, koje, kaže, u potpunosti podržava jer misli da predložena rješenja prema kojima ravnatelja i njegovog pomoćnika bira ministar nadležan za poslove pravosuđa na četiri godine nisu u skladu s postojećim Zakonom jer se tu ne radi o državnim dužnosnicima, već o službenicima. Na taj način, smatra dalje zastupnica, sudbina čelnika zatvora stavila bi se u ruke političkoj volji i ne bi ovisila o stručnosti tih ljudi.

Prije zaključenja rasprave, riječ je dobio ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević**. Rekao je da se slaže s mišljenjem kako je potrebno imati filozofiju ili koncepciju zakona te da je na osnovi nje moguće prosuđivati pojedina rješenja. Osvrnuo se potom na suca izvršenja te istaknuo kako je to institucija koja mora tek biti uvedena i izgrađena. Ukazao je također da se s jedne strane govori o europskim standardima, dok neki zatvori u Hrvatskoj nemaju elementarne higijenske uvjete. Iz tog razloga, kaže, nastojalo se tamo gdje je to potrebno zadržati sudski nadzor čime bi se štitila prava zatvorenika. Dobrim je ocijenio prijedlog gospodina Godeka da se sastav komisije za odlučivanje o uvjetnom otpustu dopuni s još dva suca. Za ostale iznesene prijedloge i primjedbe, rekao

je da su obuhvaćeni amandmanima te da će se osvrnuti na njih tijekom izjašnjavanja o njima.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Vladimir Šeks**. Smatra netočnim to što ministar Ivanišević stavlja u korelaciju stanje u zatvorima s rješenjima koja se odnose na suca izvršenja. Hoće li sudac izvršenja imati ulogu kod određivanja uvjetnog otpusta ili prekida kazne nema nikakve veze s lošim stanjima zatvora, zaključio je zastupnik.

Predstavnik predlagatelja, ministar pravosuđa, uprave i lokalne samouprave **dr. Stjepan Ivanišević** očitovao se tada o amandmanima. Nije prihvatio amandman Kluba zastupnika HDZ-a kojim se želi status upravitelja reducirati na službenički odnos.

Neosporno je da se tu ne radi o državnim dužnosnicima, nego o čelnicima ustanova, rekao je **Vladimir Šeks**. Drži da će zbog takvog rješenja neki ljudi morati ići na natječaj za svoje radno mjesto.

Ako ispunjavaju uvjete za ravnatelja, bit će ponovo imenovani, ako ne ići će na natječaj, odgovorio je ministar **dr. Stjepan Ivanišević**. Amandman je potom odbijen i glasovanjem.

Drugi amandman Kluba zastupnika HDZ-a, prihvaćen je djelomično. **Dr. Stjepan Ivanišević** se nije složio jedino s dijelom u kojem se traži da dva puta negativna ocjena bude razlog razrješenja radnog odnosa. Smatra kako je i jedna takva ocjena dovoljna za prijevremeno razrješenje dužnosti. Taj dio amandmana odbili su i zastupnici. Što se amandmana Odbora

za zakonodavstvo tiče, svi su bili prihvaćeni. Potom je ministar Ivanišević ukazao i na prijedlog gospodina Godeka koji nije podnijet kao amandman, te je zamolio da on postane sastavni dio Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora. O navedenom prijedlogu se glasovalo i jednoglasno je prihvaćen.

Zastupnici su tada većinom glasova (66 "za" i 12 "protiv") donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora zajedno s prihvaćenim amandmanima. Potom je jednoglasno donesen i zaključak kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta prije objave u "Narodnim novinama".

M. S.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarltija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora